

การนิพนธ์ร่วมของประชาชนในภาคอีสานและภาคกลาง
ตำบลดงบัง อำเภอดงบัง จังหวัดบุรีรัมย์

พระศิวะโกศล โสภณรัตน์ (เขียนในหลวง)

วิเทศนิพนธ์ที่ตีพิมพ์ในหนังสือของกรมศิลปากรและสำนักพิมพ์รัฐสภาและกรมการนิพนธ์

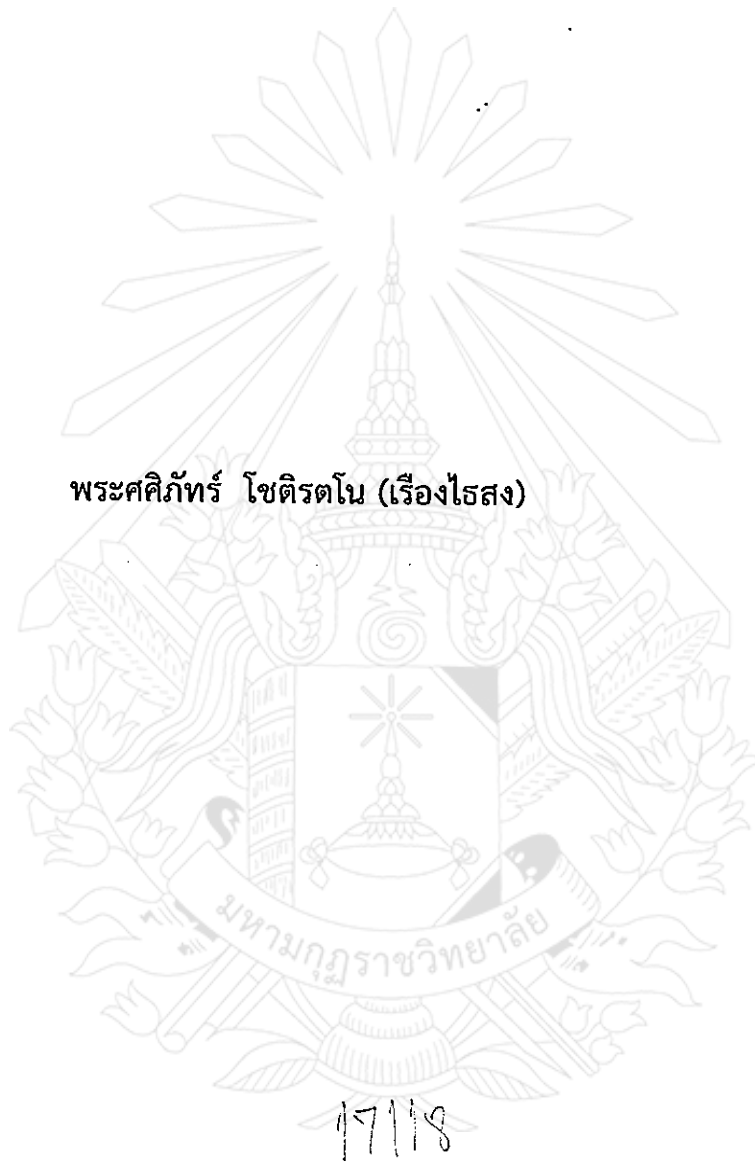
สาขาวิชาวิเทศนิพนธ์กรมการนิพนธ์

สำนักพิมพ์วิเทศนิพนธ์ กรมการนิพนธ์และกรมการนิพนธ์

พุทธศักราช 2557

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล

ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

พระศศิภัทร์ โชติรัตนโน (เรื่องไธสง)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2557

PEOPLE'S PARTICIPATION IN COMMUNITY DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH
DEVELOPMENT PLAN OF NONGKHAE SUB-DISTRICT MUNICIPALITY
NONG KHAE DISTRICT SARABURI PROVINCE

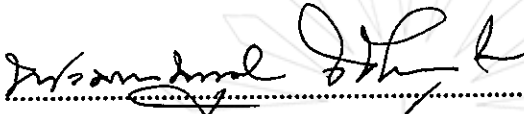
PHRA SASIPHAT CHOTIRATANO RUANGTAISONG

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2557 (2014)

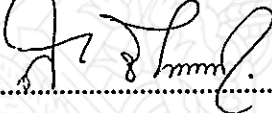
หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล
ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
ชื่อนักศึกษา : พระศศิภัทร์ โชติรัตนโน (เรื่องไรสง)
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

..... รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระมหาบุญศรี ภาณุวฑฺฒโน (มศ.ดร.))

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ศรชัย ท้าวมิตร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สรเสรีญ อินทร์ตัน)

..... กรรมการ
(ดร. วิโรจน์ สิงห์สังข์)

..... กรรมการ
(ดร. ปัญญา คล้ายเดช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Title : People's Participation in Community Development in Accordance with Development Plan of Nong Khae Sub-District Municipality, Nong Khae District, Saraburi Province
Student's Name : Phra Sasiphat Chotiratano (Ruangtaison)
Department : Government
Advisor : Asst. Prof. (Emeritus) Dr. Sukit Chaimusik

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P.S. Nanavuddho
..... Acting Dean of Graduate School
(Phramaha Boonsri Nānavuddho (Asst.Prof.Dr.))

Thesis Committee

Sornchai Taomitr
..... Chairman
(Assoc. Prof. Sornchai Taomitr)

S. Chaimusik
..... Advisor
(Asst. Prof. (Emeritus) Dr. Sukit Chaimusik)

Sansern Intrarat
..... Member
(Assoc.Prof.Dr.Sansern Intrarat)

Virod Singsung
..... Member
(Dr. Virod Singsung)

P. Klaydesh
..... Member
(Dr. Panya Klaydesh)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
ชื่อนักศึกษา	: พระศศิภัทร์ โชติรัตน (เรื่องไธสง)
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก
ปีการศึกษา	: 2556

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีของประชาชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค จำนวนทั้งสิ้น 388 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t - test และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐ การบริหารจัดการที่ดี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบ ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ และการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขที่สำคัญสรุปเป็น 2 ประเด็นได้ดังนี้

3.1 ด้านปัญหาที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ข้อที่ว่า การส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยว ยังมีการควบคุมดูแลรักษาไม่ดีเท่าที่ควร

3.2 ด้านแนวทางแก้ไขที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ได้แก่ข้อที่ว่า การจัดสรรเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมวัฒนธรรมในชุมชนแบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกต่อสาธารณะ คุณธรรม จริยธรรม

4. ผลการศึกษาข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่า การให้ชุมชนมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี รัฐบาลของตนเองสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ และทรัพยากรธรรมชาติต้องมีการรักษา สร้างจิตสำนึกให้แก่เด็ก เยาวชน รู้จักรักษาความสะอาดและการส่งเสริมวัฒนธรรม มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม ให้วัฒนธรรมไทยยั่งยืนมั่นคง และได้พัฒนาศักยภาพการฝึกอาชีพ ศึกษาดูงาน มีการรักษาสุขภาพชีวิตให้ประชาชนนั้น อยู่ดี และมีสุขและยังได้พัฒนาการท่องเที่ยว ให้นำสนใจมีการจัดกิจกรรม สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศ และหลีกเลี่ยงความรุนแรงต่อการท่องเที่ยวในระบอบประชาธิปไตยการประชาคมนั้น คือ การพัฒนาความต้องการของประชาชน สร้างกระบวนการเรียนรู้ จิตใต้สำนึกให้เยาวชนเป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรมในสังคมที่ดีต่อไป

Thesis Title : People's Participation in Community Development in Accordance with Development Plan of Nong Khae Sub-District Municipality, Nong Khae District, Saraburi Province
Student's Name : Phra Sasiphat Chotiratano (Ruangtaisong)
Department : Government
Advisor : Asst. Prof. Dr.Sukit Chaimusik
Academic Year : B.E. 2556 (2013)

ABSTRACT

This thesis aimed to 1) study people's participation in community development according to the development plan of Nongkea Sub-district municipality, Nongkea District, Saraburi Province, 2) compare participation in community development according to the development plan of Nongkea Sub-district municipality, Nongkea District, Saraburi Province of people with differences of gender, age, educational background, and occupation, and 3) collect the recommendations concerning the problems and solutions for people's participation in community development according to the development plan of Nongkea Sub-district municipality, Nongkea District, Saraburi Province.

The samples of this research were 388 people in the Nongkea Sub-district municipality. A set of questionnaires and interview form were used as tools to collect data in this research. In data analysis, frequency, percentage, mean, standard deviation, sample T-test and (One-Way ANONOVA) were used. In case that the statistically significant difference was found at the level of 0.5, the difference of the mean would be tested in pair with LSD (Least-Significant Different) followed by the illustration of table form in the presentation.

The results of the study found that:

1. People's participation in community development according to the development plan of Nongkea sub-district municipality, Nongkea district, Saraburi province, in six aspects were totally in the high level. When considering the mean sorted by descending order, the most meaningful mean were: the tourist promotion; the natural resource and environment management, the conservation and the rehabilitation of religions, arts, cultures and traditions; and local wisdoms; the organizational development and public personnel to a good management; the promotion and the development of democracy and civil society process. The least

mean was the development of life quality according to the philosophy of sufficiency economy.

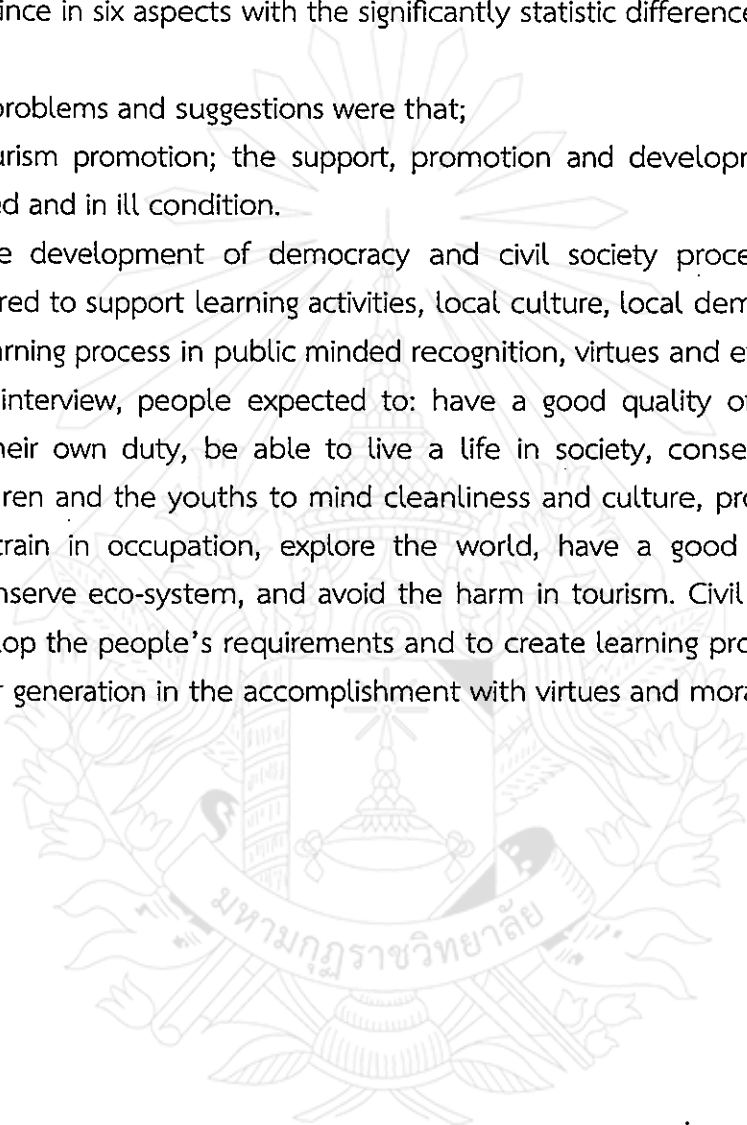
2. From the comparison, people who were different in gender , age , career, and educational background participated differently in community development according to the development plan of Nongkea sub-district municipality, Nongkea district, Saraburi province in six aspects with the significantly statistic difference at the level of 0.5.

3. The most problems and suggestions were that;

3.1 In tourism promotion; the support, promotion and development in tourism was neglected and in ill condition.

3.2 In the development of democracy and civil society process; the budget should be eared to support learning activities, local culture, local democracy, and to encourage learning process in public minded recognition, virtues and ethics.

4. From the interview, people expected to: have a good quality of life in community, know their own duty, be able to live a life in society, conserve the nature, implant children and the youths to mind cleanliness and culture, propagate the local wisdom, train in occupation, explore the world, have a good health, develop tourism, conserve eco-system, and avoid the harm in tourism. Civil society process was to develop the people's requirements and to create learning process to cultivate the younger generation in the accomplishment with virtues and morality.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย ในการให้คำแนะนำปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัยที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนาที่ให้สถานที่ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมความรู้ต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาเล่าเรียน

ขอขอบพระคุณพระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโต รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำในการแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้วเสร็จ

ขออนุโมทนาขอบคุณ ดร. วิโรจน์ สิงห์สังข์ อาจารย์มนตรี รอดแก้ว นายสุนทร เข็มมาค นายวิรัช คงทน และดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้คำแนะนำปรับปรุงเนื้อหาสาระเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขออนุโมทนาขอบคุณท่านคณาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และประสบการณ์ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา พร้อมเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท รหัส 54 สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ขออนุโมทนาขอบพระคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์อันเป็นที่เคารพภักดีของผู้วิจัย ผู้ซึ่งวางรากฐานการศึกษาที่ดี และเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งของผู้วิจัยเสมอมา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แต่บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พระศศิภัทร์ โขตรตโน (เรื่องไรสง)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.7 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	6
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา	15
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล	54
2.4 แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลหนองแค	60
2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา	76
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	86
2.7 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	94
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	95
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	95
3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	96
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	98
3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	100
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	101
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	101
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	102

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	105
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	105
4.2 ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล	106
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	107
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	107
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน	109
ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	116
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค	161
ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค	167
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	174
5.1 สรุปผลการวิจัย	175
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	181
5.3 ข้อเสนอแนะ	189
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	190
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	190
บรรณานุกรม	191
ภาคผนวก	196
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	197
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	199
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	201
ภาคผนวก ง แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์	214
ภาคผนวก จ ผลสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	226
ภาคผนวก ฉ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาค (Cronbaach)	230
ภาคผนวก ช ภาพผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	232
ประวัติผู้วิจัย	238

สารบัญญัตินี้

		หน้า
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ	107
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	107
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา	108
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ	108
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน	109
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	110
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	111
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	112
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี	113
ตารางที่ 4.10	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว	114
ตารางที่ 4.11	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม	115
ตารางที่ 4.12	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ	116

ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ	116
ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามเพศ	117
ตารางที่ 4.15 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามเพศ	117
ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ	118
ตารางที่ 4.17 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ	118
ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามเพศ	119
ตารางที่ 4.19 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามเพศ	119
ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามเพศ	120
ตารางที่ 4.21 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามเพศ	120

ตารางที่ 4.22 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ	121
ตารางที่ 4.23 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ	121
ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามเพศ	122
ตารางที่ 4.25 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามเพศ	122
ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุ	123
ตารางที่ 4.27 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุ	123
ตารางที่ 4.28 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ที่มีอายุ แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)	124
ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุ	125
ตารางที่ 4.30 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุ	125

- ตารางที่ 4.31 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีอายุ แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) 126
- ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามอายุ 127
- ตารางที่ 4.33 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามอายุ 127
- ตารางที่ 4.34 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีอายุ แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) 128
- ตารางที่ 4.35 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามอายุ 129
- ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามอายุ 129
- ตารางที่ 4.37 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามอายุ 130
- ตารางที่ 4.38 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามอายุ 130

ตารางที่ 4.39 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐผู้การบริหารจัดการที่ดี ที่มีอายุ แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)	131
ตารางที่ 4.40 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ	132
ตารางที่ 4.41 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ	132
ตารางที่ 4.42 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามอายุ	133
ตารางที่ 4.43 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามอายุ	133
ตารางที่ 4.44 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ที่มีอายุ แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)	134
ตารางที่ 4.45 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	135
ตารางที่ 4.46 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	135
ตารางที่ 4.47 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)	136

- ตารางที่ 4.48 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามระดับการศึกษา 137
- ตารางที่ 4.49 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามระดับการศึกษา 137
- ตารางที่ 4.50 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) 138
- ตารางที่ 4.51 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษา 139
- ตารางที่ 4.52 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษา 139
- ตารางที่ 4.53 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) 140
- ตารางที่ 4.54 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามระดับการศึกษา 141
- ตารางที่ 4.55 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามระดับการศึกษา 141

- ตารางที่ 4.56 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) 142
- ตารางที่ 4.57 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนากองการและบุคลากร ภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามระดับการศึกษา 143
- ตารางที่ 4.58 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนากองการและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหาร จัดการที่ดี จำแนกตามระดับการศึกษา 143
- ตารางที่ 4.59 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนากองการและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหาร จัดการที่ดี ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) 144
- ตารางที่ 4.60 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามระดับการศึกษา 145
- ตารางที่ 4.61 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชน ใน การพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามระดับการศึกษา 145
- ตารางที่ 4.62 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) 146
- ตารางที่ 4.63 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา 147

ตารางที่ 4.64 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการ ประชาสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา	147
ตารางที่ 4.65 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการ ประชาสังคม ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)	148
ตารางที่ 4.66 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอาชีพ	149
ตารางที่ 4.67 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอาชีพ	149
ตารางที่ 4.68 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)	150
ตารางที่ 4.69 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอาชีพ	151
ตารางที่ 4.70 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอาชีพ	151
ตารางที่ 4.71 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)	152
ตารางที่ 4.72 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามอาชีพ	153

ตารางที่ 4.73 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามอาชีพ	153
ตารางที่ 4.74 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)	154
ตารางที่ 4.75 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามอาชีพ	155
ตารางที่ 4.76 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามอาชีพ	155
ตารางที่ 4.77 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนากองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามอาชีพ	156
ตารางที่ 4.78 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนากองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามอาชีพ	156
ตารางที่ 4.79 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนากองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)	157
ตารางที่ 4.80 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ	158

ตารางที่ 4.81 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ	158
ตารางที่ 4.82 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามอาชีพ	159
ตารางที่ 4.83 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามอาชีพ	159
ตารางที่ 4.84 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)	160
ตารางที่ 4.85 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	161
ตารางที่ 4.86 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	162
ตารางที่ 4.87 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	163
ตารางที่ 4.88 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาดังกล่าวและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี	164
ตารางที่ 4.89 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว	165

ตารางที่ 4.90 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทาง
แก้ไขปัญหาการบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค
อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย
และกระบวนการประชาสังคม

166

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภาพ สรุปความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น 75

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย 94

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการบ้านเมืองโดยตรงมากขึ้น ดังนั้นระบบราชการจำเป็นต้องยอมรับและปรับให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติงาน และการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ”

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจ เพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกๆฝ่าย ในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 จึงต่างให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการอย่างโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในทุกระดับ

การขับเคลื่อนบทบาทแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิวัติต้องให้ภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน โดยนำเอาแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของแผนมาแปลงไปสู่แผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการปรับระบบการจัดสรรทรัพยากร การปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ การสร้างองค์ความรู้ รวมทั้งการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้ เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนา จัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ที่บูรณาการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการให้ประชาชนมีส่วนร่วมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยมีการเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศและใช้อำนาจอธิปไตยให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมและต่อประเทศชาติ สิ่งที่ประชาชนในชาติและสังคมต้องการอย่างยิ่ง คือ เจตนาอันแน่วแน่ มั่นคงไม่แปรเปลี่ยนของบุคคลทุกคนในชาติ ทุกเพศ ทุกวัย และวงการ “คือเจตนารมณ์ที่จะนำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่ديمocrasy ที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์กลางรวมสถิต ทั้งดวงใจของคนทั้งชาติ”¹

¹ ประมวล รุจน์เสรี, การบริหารจัดการที่ดี Good Governance, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสา รักษาตินแดน, 2542), หน้า 12.

อย่างไรก็ตามไม่ว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นจะมีอำนาจหน้าที่มากขึ้น แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ทั้งจังหวัดสระบุรียังคงมีทรัพยากรจำกัด ทั้งทรัพยากรบุคคล งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมีความโปร่งใสและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ท้องถิ่นของตน “แผนพัฒนาท้องถิ่น” จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดแผนเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและสามารถบ่งชี้ความสำเร็จของแผนได้ด้วย ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่เน้นเรื่องการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเรื่องสิทธิเสรีภาพ และเรื่องการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เทศบาลตำบลหนองแค ในปัจจุบันประชากรเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นปัญหาของทางเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ปัญหานั้นมีหลายด้านในการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยกัน เช่น 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ศักยภาพการพัฒนาอาชีพของชุมชนส่งเสริมอาชีพและสนับสนุนการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ขาดการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาความสะอาด 3) ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การสนับสนุนอุปกรณ์ด้านการจัดงานเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม ยังไม่ได้รับการให้ความร่วมมือเท่าที่ควร 4) ด้านการพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน จัดการฝึกรวม ออกหน่วยพยาบาลเคลื่อนที่ตามจุดชุมชนยังไม่ทั่วถึง 5) ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ ในศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม และการปรับให้เกิดความสมดุลกับรูปแบบของการท่องเที่ยว 6) ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ได้แก่ ระบบประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคมที่ประชาชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองสักเท่าไร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดที่จะทำการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงต้องมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาในระดับต่าง ๆ และที่สำคัญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ของประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

1.3.2 ประชาชน ที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

1.3.3 ประชาชน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน

1.3.4 ประชาชน ที่มีอาชีพงานต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ณ เดือน ธันวาคม ในปี พ.ศ. 2556 จำนวน 13,024 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ด้านการพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี
5. ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว
6. ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ พื้นที่เขตการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

1.4.4 ขอบเขตด้านเวลา

ได้แก่ ช่วงเดือน เมษายน – เดือนกันยายน รวมเป็นระยะเวลา 6 เดือน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

1.5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีเพศ ระดับการศึกษาที่ต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

1.5.4 ทำให้สามารถนำผลวิจัยที่ได้รับไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุง พัฒนาศักยภาพ เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ให้มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของประชาชนยิ่งขึ้น

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาสาเหตุในการวางแผนและมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานของเทศบาลตำบลหนองแค ในด้านดังต่อไปนี้

การพัฒนา หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลหนองแค คือการทำสิ่งเหล่านั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้น สนองความต้องการของประชาชนในเทศบาลตำบลหนองแค ส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้น

การพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล หมายถึง การกำหนดแนวทางพัฒนาของผู้บริหารและการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ตามแนวทางการพัฒนาทั้ง 6 ด้าน ได้แก่

ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ให้บริการด้านสาธารณสุขพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม เพิ่มศักยภาพและพัฒนาอาชีพของชุมชน สนับสนุนการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจ พัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ และการพัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร

ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและได้บริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อม

ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวันสำคัญเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

ด้านการพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี หมายถึง การพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพบุคลากรของท้องถิ่น ระบบบริหารงานคลัง คุณภาพการให้บริการประชาชน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล พัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน ก่อสร้าง/ปรับปรุงสถานที่ปฏิบัติราชการ

ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว

ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม หมายถึง ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม ทางการเมือง พัฒนาระบบการให้บริการและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยและพัฒนากระบวนการประชาสังคม ภาคประชาชน

เทศบาลตำบล หมายถึง เทศบาลตำบลหนองแค ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ทำหน้าที่พัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า มีความมั่นคงและยั่งยืน ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 เพศ คือ

1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ

1) อายุ 18-30 ปี, 2) อายุ 31-40 ปี, 3) อายุ 41-50 ปี, 4) อายุ 51 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 1) ประถมศึกษา, 2) มัธยมศึกษา, 3) อนุปริญญา/ปวส., 4) ปริญญาตรี และ 5) สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ หมายถึง อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 5 ประเภท คือ 1) เกษตรกร, 2) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว, 3) รับจ้างทั่วไป, 4) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และ 5) อื่น ๆ เช่น เกษตรกรรม / บริการรถรับจ้างสามล้อ, วิน มอเตอร์ไซด์รับจ้าง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรง เอกสาร ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล
- 2.4 แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลหนองแค
- 2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (participation) คือ เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความ ต้องการ และทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกัน จะต้องมีความจนเกิด ความคิดริเริ่ม โครงการเพื่อการปฏิบัติ เหตุผลเบื้องต้นแรก ของการที่มีคนมารวมกันใดควร จะต้องมีการตระหนักว่า ปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยกลุ่มหรือใน นามกลุ่มนั้น กระทำผ่านองค์การ (organization) ดังนั้นองค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้

การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วม คิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของ บุคคล แก้ไขปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการ ปฏิบัติงานขององค์การและบุคคลที่ เกี่ยวข้อง¹

¹ยูพาพร รูปงาม, การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ ในการปฏิรูป ระบอบราชการ, ภาควิชาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2545, หน้า 5-6.

ชิต นิลพานิช และกุลธณ ธนาพงศธร ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนทั้งในเมืองและชนบทได้เข้ามีส่วนร่วมหรือเข้ามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาชนบทขั้นตอนได้ขั้นตอน หนึ่งหรือทุกขั้นตอนแล้วแต่เหตุการณ์จะเอื้ออำนวย²

सानิตย์ บุญชู ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนไว้ กล่าวคือ ชุมชนใดที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมมาก เท่าใด ก็จะทำให้การพัฒนาชุมชนนั้นสามารถเป็นไปได้โดยสะดวกและสามารถดำเนิน ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่า คนมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง คุณค่าของความคิดและสมรรถภาพของคนเรานั้นจะไม่มี ความหมาย ถ้าหากขาด การมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น³

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ได้ให้ทฤษฎีของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของ บุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย⁴

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา ได้ให้ทฤษฎีของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมี อิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้นและ การเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ⁵

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน ได้ให้ทฤษฎีของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุก ขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมี ส่วนร่วมในอำนาจ การตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมเข้าร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ ผู้มีส่วนได้เสียต้องการที่สุดนั้น จักได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มาก ขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการที่แท้จริง และมุ่งมั่นมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วม ทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน⁶

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือ

²ชิต นิลพานิช และกุลธณ ธนาพงศธร, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, ในเอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบลหมู่บ้าน, พิมพ์ครั้งที่ 3 หน่วยที่ 8, (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532), หน้า 350.

³सानิตย์ บุญชู, การพัฒนาชุมชน : การมีส่วนร่วมของประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527), หน้า 7.

⁴นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527)ม หน้า 183.

⁵นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง, (กรุงเทพมหานคร: 598 Print, 2546), หน้า 4.

⁶วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, การพัฒนาชนบทไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531), หน้า 10.

แก้ไข้ปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการว่า สมาชิกในชุมชนนั้น ๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผนและการปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการหรือ แก้ปัญหาประชาชนในชุมชน⁷

กรรณิกา ชมดี ได้กล่าวถึง ให้คำจำกัดความการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกชน บุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน และเข้ามารับผิดชอบเพื่อการดำเนินการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ โดยกระทำผ่านกลุ่ม หรือองค์กร เพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์⁸

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า "เป็นการเข้าร่วม กิจกรรมของชาวบ้านตามที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนจัดขึ้น และชาวบ้านเป็นผู้เสนอ โดยมีการเข้าร่วมในหลายระดับ เช่น การเข้าร่วมในการฟังเฉยๆ ฟังและออกความคิดเห็น ตลอดจนร่วมในการวางแผนและมีผู้เข้าร่วมตั้งแต่ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และชาวบ้านทั่วไป"⁹

สุจินต์ ดาวีระกุล ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า กระบวนการกระทำที่ประชาชนสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเองโดยให้ประชาชนได้มีส่วนในการตัดสินใจเพื่อตนเอง และมีส่วนในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าวปรารถนาหรือที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ต้องมีใช้การกำหนดกรอบความคิดผิดจากบุคคลภายนอก¹⁰

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม คือการที่ประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพ ทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสมาคม ในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูป การตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

⁷ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์, การมีส่วนร่วมของประชาชน, วารสารพัฒนาชุมชน, (2531 กุมภาพันธ์), หน้า 24-25.

⁸กรรณิกา ชมดี, การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ศึกษา เฉพาะกรณีโครงการสารภีตำบลท่าช้างอำเภอวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตวิทยาลัยคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) 2524, หน้า 182.

⁹เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, การบริหารงานพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2527), หน้า 182.

¹⁰สุจินต์ ดาวีระกุล, ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่น ระดับจังหวัดของจังหวัดนครสวรรค์ประจำปี พ.ศ. 2527, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) 2546, หน้า 18.

2.1.2 ระดับของการมีส่วนร่วม

สถาบันพระปกเกล้า ได้กล่าวถึงวิธีการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถแบ่งออกเป็น 7 ระดับ ได้แก่

1. ระดับการให้ข้อมูล
2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน
3. ระดับการปรึกษาหารือ
4. ระดับการวางแผนร่วมกันจนถึงร่วมกันตัดสินใจ
5. ระดับการร่วมปฏิบัติ
6. ร่วมติดตาม ตรวจสอบ
7. ระดับการควบคุมโดยประชาชน¹¹

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา ได้กล่าวถึง ระดับการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 5 ระดับอย่างกว้าง คือ

1. การมีส่วนร่วม เป็นผู้ให้ข้อมูลของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน เช่น การให้ข้อมูลการเจ็บป่วยของตนแก่แพทย์ ถ้าไม่ร่วมให้ข้อมูลที่เป็นจริง หรือแพทย์ไม่ฟังจริงก็รักษาไม่ได้ผลดี
2. การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เช่น การรับรู้ ข้อมูลของตนจากแพทย์เพื่อจะเป็นแนวทางการตัดสินใจได้ดีขึ้น เพราะสิ่งที่แพทย์รู้เกี่ยวกับตนนั้น ตนเองไม่รู้หรือไม่รู้ทุกเรื่อง
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยเฉพาะเกี่ยวกับโครงการที่ตนจะมีส่วนได้เสียด้วย
4. การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอน การดำเนินงานทั้งหมด
5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ อาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านอื่นๆ เพื่อให้โครงการสำเร็จ¹²

Cohen และ Uphoff พวงทอง โยธาใหญ่ ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

นอกจากนั้น Uphoff ได้เสนอกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท ว่ามี 3 มิติ และ 2 บริบท ดังนี้

มิติ (Dimensions) มี 3 มิติ คือ

1. มีส่วนร่วมอะไรบ้าง ซึ่งแบ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน

¹¹ ถวิลวดี บุรีกุล, การมีส่วนร่วมแนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ, 2548, หน้า 9.

¹² นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง, อ้างแล้ว, หน้า 4.

2. การมีส่วนร่วมกับใครบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมกับชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของทางราชการ นักพัฒนาชุมชน ทั้งนี้ให้พิจารณาถึงคุณลักษณะของผู้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่อง เพศ สถานภาพครอบครัว อาชีพ และรายได้

3. มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมโดยสมัครใจ หรือถูกบังคับ ลักษณะรูปแบบของการมีส่วนร่วม โดยผ่านองค์กรประชาชนหรือโดยตรง ขนาดของการมีส่วนร่วมผลที่เกิดขึ้น จากการมีส่วนร่วมช่วยเพิ่มพลังของประชาชน หรือเป็นแค่เพียงการได้ติดต่อสัมพันธ์กับนักพัฒนาเท่านั้น¹³

ธรรมรส โชติบุญขร ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารนั้นเป็นการมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร¹⁴

สุชาติ จักรพิสุทธ์ กล่าวว่าการหลักการและกระบวนการของการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. การระดมความคิด คือ การคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน ในลักษณะของการร่วมคิด มิใช่จากฝ่ายเดียว บนพื้นฐานความศรัทธาว่าทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีศักยภาพ
2. การวางแผน คือนำสิ่งที่ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกันด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย (คน สิ่งของ งบประมาณ ฯลฯ)
3. การลงมือทำ คือ การนำแผนงานที่ได้ ไปร่วมกันนำหรือแบ่งงานกันรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้
4. การติดตามประเมินผล คือ ร่วมกันติดตามผลงานที่ทำ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ร่วมกันคิดพัฒนาปรับปรุงให้งานดีขึ้น
5. การรับผลประโยชน์ร่วมกัน มีทั้งผลประโยชน์ทางรูปธรรมที่ต้องการให้เกิดตามกิจกรรมที่ทำนั้น และผลประโยชน์โดยอ้อม แต่มีความสำคัญมาก คือ การเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำ และความสัมพันธ์ระหว่างภาคีที่พัฒนาสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์ เสมอภาค และเอื้ออาทรกันมากขึ้นเป็นลำดับ¹⁵

โกวิท พวงงาม และธีรเดช ฉายอรุณ ได้สรุป มุมมองของนักวิชาการที่ต่อกระบวนการการมีส่วนร่วมว่า “กระบวนการมีส่วนร่วม” สรุปได้สองแนวคิด คือ

¹³ พวงทอง โยธาใหญ่, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทาแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเชียงใหม่, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2545, หน้า 14.

¹⁴ ธรรมรส โชติบุญขร, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ในประมวลสารชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 1-5 น. 210-297, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิ-ราช, 2536), หน้า 223.

¹⁵ สุชาติ จักรพิสุทธ์, “การศึกษาทางเลือกของชุมชน”, วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทาลัย-ขอนแก่น, 2548, หน้า 27.

แนวคิดที่หนึ่ง มองกระบวนการมีส่วนร่วมในเชิงกระบวนการแก้ไขปัญหา เช่น เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และอคิน รพีพัฒน์ โดยแนวคิดดังกล่าวจะเริ่มจากการตระหนักถึงปัญหาจากนั้นก็ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา

แนวคิดที่สอง มองการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการทำงานวางแผน ร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติร่วมได้รับประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลหรือตรวจสอบการทำงานโดยหัวใจของการมีส่วนร่วมอยู่ที่ความเต็มใจหรือความสมัครใจที่จะดำเนินนโยบายไปปฏิบัติหาพิจารณากระบวนการมีส่วนร่วมในลักษณะซึ่งเป็นพลวัตอาจแบ่งกระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้ การเข้าถึงเกี่ยวกับการวางแผน และร่วมวางแผนกิจกรรม
2. การปฏิบัติการดำเนินการ ประกอบด้วย การเกี่ยวกับการดำเนินการให้กิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ
3. การจัดสรรผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์หรือผลของกิจกรรมหรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น
4. การติดตามประเมินผลเกี่ยวข้องกับการพยายามที่จะประเมินประสิทธิผลของกิจกรรมต่าง ๆ และพิจารณาวิธีที่จะดำเนินการต่อเนื่องต่อไป ประชาชนจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการคิดเกณฑ์ในการประเมินกิจกรรม ซึ่งผลของกระบวนการประเมินนี้จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าไปในกระบวนการมีส่วนร่วมขั้นที่ 1 ซึ่งเป็นขั้นตอนของการวางแผนต่อไป¹⁶

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

สมบัติ พรหมแสน, โกวิทย์ พวงงาม ได้สรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า

1. สภาพบุคคล ได้แก่ องค์ประกอบพื้นฐานของบุคคล เช่น เพศ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ปัจจัยเหล่านี้ถือว่าเป็นปัจจัยที่พบได้ในงานวิจัยทั่วไป นอกจากนี้จากการวิจัยของ Mibrath ยังพบสถานภาพทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกด้วย
2. สิ่งแวดล้อมทางการเมืองซึ่งแบ่งออกได้เป็น
 - 2.1 สถาบันการเมืองที่มีความชอบธรรม หมายถึง การพัฒนาการเมืองให้มีระบบปฏิบัติการตัดสินใจนโยบายเจ้าหน้าที่และผู้นำเป็นที่ยอมรับของประชาชนเปี่ยมแรงจูงใจอย่างหนักที่จะชักนำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
 - 2.2 การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมที่มีการพัฒนาสูงจะมีผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง
 - 2.3 สภาพการเลือกตั้งได้แก่ การกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น การกำหนดคุณสมบัติของผู้เลือกตั้งบางครั้งไปจำกัดการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน
 - 2.4 อิทธิพลของวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์อันเป็น

¹⁶โกวิทย์ พวงงาม และธีรเดช ฉายอรุณ, ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิญญูชน, 2544), หน้า 27:

แบบแผนที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาในสังคม

2.5 อิทธิพลของกลุ่ม ลักษณะของกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการแสดงออกของคนในสังคม

2.6 อิทธิพลของสื่อมวลชน มีบทบาทสำคัญในการให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ซึ่งหมายถึง ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการเมืองการปกครองประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองย่อมจะมองเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้จากการเมืองขณะเดียวกันก็พร้อมจะปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง

4. ทศนคติ หมายถึง ความรู้สึกหรือความเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง¹⁷

โกวิท พวงงาม ได้สรุป ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารภาครัฐ พบว่า

1. ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยพื้นฐานพื้นฐานที่สำคัญในการอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งเป็นปัจจัยที่เชื่อมโยงอธิบายปัจจัยอื่นที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกด้วย นักวิจัย อาทิ Mibrath Almond และ Verba มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการศึกษาคือปัจจัยที่ได้รับความใส่ใจมากที่สุด โยมีแนวโน้มว่าผู้มีการศึกษาสูงจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้มีการศึกษาน้อย

2. การเป็นสมาชิกกลุ่ม การสังกัดกลุ่มองค์กรหรือพรรคการเมืองจะทำให้บุคคลมีแนวโน้มจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่สังกัดกลุ่ม

3. เพศ จากการศึกษาทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า เพศชายจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง เนื่องจากประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่เห็นการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย

4. ความผูกพันกับชุมชน พบว่า ความรู้สึกที่ดีต่อชุมชนนั้น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งเรื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

5. การเปิดรับสื่อ นักวิชาการส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในเรื่องของการเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจการศึกษา ซึ่งให้เห็นว่าสื่อบุคคลหรือการพูดคุยระหว่างกันนั้น มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

6. ความรู้ ความเข้าใจ จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรู้ทางการเมืองของประเทศไทย พบว่า ประชาชนที่มีความรู้ในระดับสูงมีน้อย ส่วนใหญ่มีความรู้รับปานกลางและต่ำ ทำให้เชื่อว่าเป็นสาเหตุทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำไปด้วย ตามผลการวิจัยที่ส่วนใหญ่เป็นปางสนับสนุน

7. ทศนคติ เป็นปัจจัยส่วนตัวที่มีผลโดยตรงทางการตัดสินใจ ตามแนวคิดทางการเมือง นอกจากนั้นนักวิชาการก็มองว่า ทศนคติเป็นความสนใจทางการเมืองผู้ที่มีความสนใจทางการเมืองมากจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง¹⁸

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 28.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 28.

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้
 ปารีชาติ วลัยเสถียร ได้ให้ความคิดเห็น ในกระบวนการมีส่วนร่วมและเทคนิคการทำงานการพัฒนา ไว้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านกลไกของรัฐ โดยรัฐจะต้องสนับสนุนและจัดช่องทางใจการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง หรือบริบทของท้องถิ่น
2. ปัจจัยด้านประชาชนโดยประชาชน จะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการทำงาน พัฒนา รวมทั้งการเปี่ยมชึกกลุ่มทางสังคมหรือผู้นำท้องถิ่น การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานและการได้รับการฝึกอบรมศึกษาดูงาน และรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยที่สำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. ปัจจัยด้านนักพัฒนา โดยนักพัฒนาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นผู้สนับสนุนข้อมูลข่าวสาร เพื่อการตัดสินใจของชุมชน รวมทั้งดำเนินการพัฒนาที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น
4. ปัจจัยจูงใจ หมายถึง การได้รับประโยชน์จากการได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนานี้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน¹⁹

4. กระบวนการมีส่วนร่วม

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ ได้สรุปวรรณกรรมที่เกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วม จะพบว่าโดยทั่วไป กระบวนการมีส่วนร่วม มีดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่จะต้องการมีส่วนร่วมในการเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุนหรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมมาสัมผัสให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุ และจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคล และสังคม
4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที²⁰

¹⁹ ปารีชาติ วลัยเสถียรและคณะ, กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนาสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร, 2543), หน้า 143.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 143.

5. หลักการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินการสำคัญหลายประการกล่าวคือ ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินการ ทำให้พฤติกรรมของบุคคลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การลดความขัดแย้งระหว่างบุคลิกภาพส่วนบุคคลกับองค์กรทำให้เกิดการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจ โดยสนองความต้องการทางจิตใจตามทฤษฎีของ Maslow (ธรรมรส โชติคุณุสร)²¹

6. ลักษณะการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาความหมายและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า มีลักษณะหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลากหลาย แต่ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะของ Cohen และ Uphoff เป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมีความสอดคล้องหรือใกล้เคียงกับลักษณะ การมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมที่นำไปสู่การจัดสวัสดิการชุมชน ดังนี้ Cohen และ Uphoff

พัฒนา บุญยรัตพันธุ์ ได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ริเริ่มตัดสินใจดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจในปฏิบัติการ
2. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรและการประสานความร่วมมือ
3. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ไม่จำเป็นว่าจะจะเป็นประโยชน์ทางด้านวัตถุ ประโยชน์ทางด้านสังคมหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. มีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อทราบปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข²²

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การร่วมมือกันของคนในชุมชนและเพื่อส่งเสริมให้ประชาชน มีความเข้มแข็งในทางการเมืองและการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสามารถสรุปได้เป็นขั้นตอนการมีส่วนร่วมได้ทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 144.

²² พัฒนา บุญยรัตพันธุ์, แนวทางการดำเนินงานของกรมพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : กองฝึกอบรม กรมการพัฒนาชุมชน, 2515), หน้า 145.

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

การพัฒนาชุมชนเป็นบูรณาการศาสตร์ ซึ่งรวมเอาปรัชญา แนวคิด หลักการจากสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์หลายสาขา เช่น สังคมวิทยา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ชาติพันธุ์ วรรณนา ปรัชญา จิตวิทยา การบริหารและการศึกษา เข้ามาผสมผสานแล้วสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาใหม่ ดังนั้น การศึกษาวิชาการทางด้านการพัฒนาชุมชนจึงต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับศาสตร์ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นอย่างดี เนื้อหาสาระในวิชานี้จึงประกอบด้วยมิติทางวิชาการหลายมิติที่ซ้อนทับ เคลื่อนไหว และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน รวมทั้งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้ที่ศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจในทุกระบบที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการพัฒนาแนวคิด

ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนา เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากความสนใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากการสังเกตปรากฏการณ์ การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งอธิบายไว้อย่างชัดเจนว่าสังคมและวัฒนธรรมของมนุษยชาติมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาด้วยสาเหตุต่าง ๆ หลายประการดังต่อไปนี้ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)
2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร (Population Change)
3. การอยู่โดดเดี่ยวและการติดต่อกัน (Isolation and Contact)
4. โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Structure)
5. ระดับของความรู้และเทคโนโลยี (Knowledge and Technology)
6. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างอื่น เช่น การเล็งเห็นความจำเป็นในการ

เปลี่ยนแปลง หรือนโยบายของผู้นำประเทศ

จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผ่านมา เราจะพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นเรื่องตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนแปลงจึงต้องทำ ความเข้าใจทั้งในด้านทิศทางของการเปลี่ยนแปลง (Direction) ขนาดของการเปลี่ยนแปลง (Magnitude) ระยะเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลง (Time) สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือต่อต้านการ เปลี่ยนแปลง (Change & Resistance to Change)

สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจในเบื้องต้น คือ ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ วัฒนธรรมนั้น ก็นับความครอบคลุมไปถึงการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ก้าวหน้าหรือถดถอยก็ได้ แต่ที่เป็น พื้นฐานแนวคิดที่สำคัญของการพัฒนา ก็คือ ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง (Direction for Change) ในลักษณะที่ก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเท่านั้น

คำว่า “พัฒนา” เกิดขึ้นและนำมาใช้ครั้งแรกในคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยนักเศรษฐศาสตร์ได้ นำมาใช้เรียกการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงจาก การใช้แรงงานคนและสัตว์มาเป็นพลังงานจากเทคโนโลยี เช่น เครื่องจักร เครื่องยนต์ต่าง ๆ อาชีพของ คนในสังคมเปลี่ยนจากเกษตรกรรมเป็นการประกอบอาชีพทางด้านอุตสาหกรรม วิธีการผลิตเปลี่ยน จากเพื่อการยังชีพเป็นวิธีการผลิตเพื่อการค้า ที่อยู่อาศัยเปลี่ยนจากชนบทเป็นเมือง สิ่งแวดล้อม เปลี่ยนจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น หลังจากนั้น คำว่า พัฒนา ก็ได้

แพร่กระจายออกไปทั่วโลก โดยความหมายกว้าง ๆ ทั่วไปแล้ว หมายถึง การกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่อยู่สามส่วน คือ ผู้กระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เจตนา วัตถุประสงค์ วิธีการรวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และเป้าหมายของกระทำที่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความเข้าใจชัดเจนในแต่ละองค์ประกอบเหล่านี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาวิชาการที่ว่าด้วยการพัฒนา

คำถามที่มักเกิดขึ้นบ่อยครั้งในศาสตร์ที่ว่าด้วยการพัฒนา ก็คือ การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของสังคมนั้นแท้ที่จริงแล้วเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของใคร เกิดขึ้นจากการกระทำของใคร และมีจุดมุ่งหมายรวมทั้งเจตนาที่แท้จริงอย่างไร จึงต้องการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น

จากการศึกษาเชิงวาทกรรม (Discourse Studies) พบว่า มีการแอบแฝงซ่อนเร้นความต้องการที่แท้จริงของผู้ที่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นอุดมการณ์ แนวคิด ทฤษฎี หลักการ วิธีการ นั่นคือ การพัฒนาที่ผ่านมาในอดีตเป็นเพียงการบิดเบือน ซ่อนเร้นฉันทามติเชิงวิชาการที่แท้จริงของพัฒนาศาสตร์ โดยพยายามใช้วาทกรรมครอบงำระบบความคิด รวมไปถึงการชี้้นำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมเป้าหมายให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ผู้สร้างวาทกรรมต้องการ นอกเหนือไปจากนั้น ยังมีข้อคิดเห็นทางวิชาการที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่า ภายใต้เงื่อนไขที่บริสุทธิ์ การพัฒนาที่แท้จริงไม่มีทางที่จะเกิดขึ้นได้ ถ้าหากไม่สามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงเชิงลบของสังคมซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นควบคู่กันไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในทางบวกหรือการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม โดยแก่นแท้แห่งศาสตร์นั้น การพัฒนา (Development) มีความหมายเป็นสองนัย ก็คือ

1. ในความหมายอย่างแคบ การพัฒนา หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้นหรือริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาและนำมาใช้เป็นครั้งแรก เช่นการคิดค้นกระแสไฟฟ้า การประดิษฐ์เครื่องคอมพิวเตอร์

2. ในความหมายอย่างกว้าง การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของระบบต่าง ๆ ในสังคมที่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมนั้น โดยมีหลักที่ใช้ในการพิจารณาโดยมีจุดเน้นอยู่ที่ลักษณะของการพัฒนา คือ

1) การเปลี่ยนแปลงในด้านปริมาณ คุณภาพ และสิ่งแวดล้อม ทุกด้านให้ดีขึ้นหรือเหมาะสมกว่าสภาพที่เป็นอยู่เดิม

2) มีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างมีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันไป

3) มีลักษณะเป็นพลวัต ซึ่งหมายความว่าเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง

4) มีลักษณะเป็นแผนและโครงการ คือ เกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะเปลี่ยนแปลงใคร ด้านใด ด้วยวิธีการใด เมื่อใด ใช้งบประมาณและสิ่งสนับสนุนเท่าใด ใครรับผิดชอบ

5) มีลักษณะเป็นวิชาการ ซึ่งหมายถึง การกำหนดขอบเขตและกลวิธีที่นำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่กำหนด เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชนบท การพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาชุมชน การพัฒนาการศึกษา

6) มีลักษณะที่ให้น้ำหนักต่อการปฏิบัติการจริงที่ทำให้เกิดผลจริง

7) การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ โดยมนุษย์ และเพื่อมนุษย์ หรืออาจจะเกิดขึ้นเอง

8) มีเกณฑ์หรือเครื่องชี้วัด ซึ่งสามารถจะบอกได้ว่าการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อมดีขึ้นมากหรือน้อยเพียงใด ในระดับใด

แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา

มนุษย์โดยธรรมชาติย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยว การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์ อาจมีได้หลายลักษณะและเรียกต่างกัน เป็นต้นว่า ครอบครัว (family) เผ่าพันธุ์ (tribe) ชุมชน (community) สังคม (society) และประเทศ (country) และเมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ย่อมเป็นธรรมชาติอีกทีในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” และ “ผู้ตาม” คือ ประชาชนหรือคนในกลุ่ม รวมทั้งมี “การควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” หรือ “การจัดระเบียบภายในกลุ่ม” ซึ่งอาจเรียกว่า การบริหารหรือการพัฒนาภายใน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความสุข และในบางกรณีการควบคุมดูแลอาจเกี่ยวข้องกับภายนอกด้วย เช่น กรณีการติดต่อ ประสานงาน การต่อสู้ หรือการทำสงครามกับกลุ่มอื่น สภาพเช่นนี้ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา โดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศอาจเรียกว่า “นักบริหาร” หรือ “ผู้บริหาร” ขณะที่การควบคุมดูแลหรือการจัดระเบียบนั้น เรียกว่า การบริหาร ที่กล่าวมานี้ เป็นมุมมองในแง่ของนักบริหาร แต่ถ้าในมุมมองของนักพัฒนา อาจเรียกผู้บริหารและการบริหารนั้นว่า นักพัฒนาและการพัฒนา ตามลำดับ ด้วยเหตุผลเช่นนี้ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการพัฒนาได้ง่าย และทำให้กล่าวได้อย่างมั่นใจว่า “ที่ใดมีกลุ่ม ที่นั่นย่อมมีการพัฒนา” การพัฒนา ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายคน เช่น

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (directed change) หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า (planned change)²³

ยววัฒน์ วุฒิเมธี ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา หมายถึง การกระทำให้เกิดขึ้น คือเปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า²⁴

อมร รักษาสัตย์ และ ชัตติยา กรรณสูต ได้ให้ความหมายของคำว่าพัฒนาว่าหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในตัวระบบที่ทำการ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในตัวระบบที่ทำการ ซึ่งเป็น การเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพ (qualitative changes) ส่วนการแปลงรูป (transformation) เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของตัวกระทำ (environmental changes) ซึ่งนอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพและปริมาณ เช่น การคมนาคมของประเทศไทยเมื่อเริ่มแรกได้มีการใช้รถเทียมม้า แล้วปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยใช้เครื่องจักรไอน้ำมาทำรถไฟ และค่อย ๆ ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ๆ

²³ สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 16.

²⁴ ยววัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์ไทยนครินทร์, 2526), หน้า 25.

เร็วยิ่งขึ้น ๆ การเปลี่ยนแปลงจากกรรมมาเป็นรถไฟหรือเป็นรถยนต์ หรือเครื่องบิน จนเป็นจรวดก็ตี
นับได้ว่าเป็นการพัฒนา²⁵

พิทยา สายหู เห็นว่า การพัฒนา แปลว่าการทำให้เจริญ การทำให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึง
ปรารถนา²⁶

ทิตยา สุวรรณชฎ ได้อธิบายการพัฒนา ไว้ว่า การพัฒนา คือการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการและ
ได้กำหนดทิศทางและมุ่งที่จะควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงด้วย สภาวะการพัฒนามีลักษณะสาม
ของสังคมได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนได้เต็มที่โดยไม่มีสภาวะครอบงำ เช่น ความบีบคั้นทาง
การเมือง ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ หรือความไม่สมบูรณ์ในอนามัย ทุกคนสามารถที่จะนำเอาศักยภาพ
ของตนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ เช่น การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของไทยไม่สามารถ
จะใช้รถแทรกเตอร์แบบอเมริกาได้ ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล ได้ประดิษฐ์ “ควายเหล็ก” ขึ้นมาใช้ไถนา
ในสภาพแวดล้อมของสังคมไทย²⁷

วิทยา นภาศิริกุลกิจ ได้กล่าวว่า พนักงานปกครองท้องถิ่น เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของ
องค์การปกครองท้องถิ่นเพราะถ้าพนักงานเหล่านี้ขาดความรู้ความสามารถและขาดการจัดระเบียบ
บริหารงานบุคคลที่เหมาะสมจะทำให้การบริหารงานของท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ²⁸

แฮริส จี มอนตาคว์ (Haris G Montagu) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น หมายถึง
การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการ
ปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบ ซึ่งตนสามารถที่จะใช้โดยปลอดจากการควบคุม
ของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค แต่ทั้งนี้ หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องอยู่
ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด²⁹

วิลเลียม วี ฮอลโลเวย์ (William V. Holloway) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น
ว่า องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการ
บริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน³⁰

²⁵ อมร รักษาสัตย์และชิตติยา กรรณสูต, *ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ*,
(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2515), หน้า 125.

²⁶ พิทยา สายหู, *กลไกของสังคม, พิมพ์ครั้งที่ 10*, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2544, หน้า 156.

²⁷ ทิตยา สุวรรณชฎ, “ชุมชนชนบทไทย” ในการบริหารงานพัฒนาชุมชน, *จักรกฤษณ์ นรนิติ ผดุง*
การ บรรณานิติกร, กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2527, หน้า 27-30.

²⁸ วิทยา นภาศิริกุลกิจ, *การเมืองส่วนท้องถิ่นประเทศไทย*, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราม
คำแหง, 2508), หน้า 110-122.

²⁹ Haris G Montagu, *Comparative Local Government*, (Great Britain : William
Brendon and Son), 1948. p 45.

³⁰ William V. Holloway, *State and Local Government in the United State*, (New
York : Mc.Graw-Hill Book, 1953), p 398.

ประหยัด หงษ์ทองคำ ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นว่า หมายถึง รูปการปกครองที่เกิดขึ้นจากระบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังส่วนท้องถิ่น เพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินการต่าง ๆ ในการปกครองท้องถิ่นด้วยตนเองเพื่อสนองตอบความต้องการและแก้ปัญหาด้วยตัวของตนเอง³¹

วิทยากร เชียงกุล กล่าวไว้ว่า การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึงการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจและความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษาสิ่งแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจ และการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่าง ๆ ด้วย ความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกกันว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” เพื่อให้ให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า³²

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ สรุปว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าและการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีสองส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งจะต้องมีทิศทางที่ดีขึ้นเท่านั้น³³

อย่างไรก็ตาม ได้มีการศึกษาเชิงประเมินผลการพัฒนา พบว่า การเปลี่ยนแปลงที่ไม่พึงปรารถนาหลายประการ นับตั้งแต่เริ่มมีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 ในปีพุทธศักราช 2504 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยา (Social Ecology) ของสังคมไทย ผลที่คาดหวังสำคัญหลายประการไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้นักคิดจากหลายสำนักความคิดพากันหยิบยกประเด็นปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมาถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางถึงความล้มเหลวเหล่านั้น พร้อมทั้งมีการเสนอแนวทางใหม่ในการพัฒนาประเทศ บางแนวคิดได้รับการยอมรับจากสาธารณชนและกลุ่มผู้บริหารจนนำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานความเชื่อในเอกลักษณ์ รวมทั้งความเข้มแข็งของวัฒนธรรม บางแนวคิดชูประเด็นการเรียนรู้ตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพของคนพร้อมทั้งการให้เหตุผลอย่างเป็นระบบ น่าเชื่อถือและปฏิบัติตาม ในขณะที่นักคิดบางสำนักความคิดพยายามใช้ยุทธศาสตร์ทางศาสนา (Religious Strategy) มาชี้แนะทางออกให้แก่สังคมไทยบนพื้นฐานแห่งนัยยะสำคัญตลอดจนความโดดเด่นทางวิชาการที่ว่า ความดีต้องอยู่เหนือความชั่วเสมอ โดยละทิ้งเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านมิติของเวลา (Time) พลังทางลบ (Negative Social Force) ที่ทำให้เกิดการต่อต้านเปลี่ยนแปลงอันไม่พึงปรารถนาในสังคม

³¹ ประหยัด หงษ์ทองคำ, การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : นำอักษรการพิมพ์, 2519), หน้า 40.

³² วิทยากร เชียงกุล, การพัฒนาทุนนิยมในประเทศไทย : ศึกษากรณีสังคมเกษตรภาคกลาง พ.ศ. 2503-2523, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พจนานุกรม, 2527), หน้า 56.

³³ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน : ประชาชนข้าราชการและผู้นำรัฐบาล, (กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พรินติ้ง เฮาส์, 2530), หน้า 35.

ประกายความคิดเหล่านี้ ส่งผลให้เกิดความพยายามที่จะถักทอและบูรณาการความโดดเด่นจาก แนวความคิดหลากหลายกระแสเข้าด้วยกัน นอกเหนือไปจากนั้น ยังมีการเสนอแนวคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับการ พัฒนาเชิงนิเวศ (Green Development) เศรษฐศาสตร์เชิงนิเวศ (Green Economics) เศรษฐศาสตร์ กระแสกลาง (Mid-Stream Economy) หรือการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) โดยมีความเชื่อพื้นฐานของการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติแก่ผู้คนรุ่นหลัง แล้วกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศแนวใหม่ ด้วยการวิพากษ์อย่างแหลมคมต่อแนวคิด แบบปฏิฐานนิยม (Positivism) อัตนนิยม (Individualism) ที่ยึดเอาความพึงพอใจของมนุษย์ตาม หลักการของอรรถประโยชน์นิยมหน่วยสุดท้าย (Marginal Utility) ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของความหายนะ และการทำลายล้างทรัพยากรธรรมชาติอย่างรุนแรงในปัจจุบัน จากการวิเคราะห์เจตนาธรรมณ์ของแต่ละ แนวคิด ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า โดยแท้ที่จริงแล้ว นักคิดแต่ละยุคสมัย แต่ละสำนักคิด ต่างมีเจตนาธรรมณ์บางอย่างร่วมกัน คือ สันติสุข ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ พึงประสงค์ของสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิก สิ่งที่แตกต่างกัน ก็คือ วิธีคิด สำนักคิด (School of Thought) ของเขตของการคิด (Boundary) ลักษณะการมองปัญหา การให้ความหมายและวิธีการใน การทำความเข้าใจ รวมทั้งการวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา (Approach) ของกลุ่มแนวคิด เหล่านั้น

ดังนั้น ผู้ที่ศึกษาวิชาการทางด้านการพัฒนาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมึพื้นฐานทางด้าน วิชาการรอบด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิชาการทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ซึ่งประกอบไป ด้วยองค์ความรู้ทางด้านสังคมวิทยา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ จิตวิทยา ภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รวมทั้งสถานะของการดำรงอยู่ ความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้ เหล่านี้

การพัฒนาชุมชนเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่พยายามใช้หลักบูรณาการบนพื้นฐานความเชื่อและ ความเข้าใจเบื้องต้นหลายประการร่วมกันดังต่อไปนี้

ประการแรก การพัฒนาและการพัฒนาชุมชนมีความแตกต่างกันหลายประการ ทั้งในด้าน แนวความคิดที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อ หลักการ รวมทั้งวิธีการต่าง ๆ การพัฒนาชุมชนอย่างเป็นทางการนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์เชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ซึ่งมีพัฒนาการทางวิชาการ อย่างเป็นระบบไม่เกินหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมา การขาดทฤษฎีตลอดจนองค์ความรู้เชิงลึกที่มี ลักษณะเฉพาะด้าน ทำให้การพัฒนาชุมชนมีลักษณะทางวิชาการที่เรียกว่า การพึ่งพาทางทฤษฎี (Theoretical Dependency) ซึ่งหมายถึง การเอาแนวคิด ทฤษฎี กระบวนการ วิธีการจากศาสตร์ สาขาอื่น ๆ เช่น สังคมวิทยา (Sociology) มานุษยวิทยา (Anthropology) การศึกษา (Education) รัฐศาสตร์ (Political Science) เศรษฐศาสตร์ (Economics) จิตวิทยา (Psychology) และอื่น ๆ มา บูรณาการแนวคิดขึ้นมาใหม่ เงื่อนไขดังกล่าวทำให้ผู้ที่สนใจทางด้านการพัฒนาชุมชนจำเป็นที่จะต้องมึ ฐานความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ รอบด้าน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ศาสตร์แห่งการพัฒนา ก็คือ บูรณาการหรือนวัตกรรมทางการศึกษาซึ่งมุ่งหวังจะสร้างองค์รวมแห่งความรู้ให้แก่ผู้ที่มีมุ่งมั่นที่จะศึกษา อย่างไรก็ตาม ลักษณะการพึ่งพาทางทฤษฎีของวิชาการทางด้านการพัฒนานี้เองที่ทำให้การกำหนด แนวทางในการปฏิบัติมีจุดเน้นหนักแตกต่างกันออกไปตามพื้นฐานความรู้ ความเชื่อ แนวคิด ของผู้มี หน้าที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารงานและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านการพัฒนา

แต่อย่างน้อยที่สุด ในปัจจุบันนี้ ทุกฝ่ายต่างเห็นพ้องต้องกันว่า รากฐานของการพัฒนาประเทศที่แท้จริงนั้น ควรจะยึดคนรวมทั้งสิ่งแวดล้อมเป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนา

ประการที่สอง สังคมไทยนั้นมีประวัติศาสตร์ตลอดจนความเป็นมาอันยาวนาน ความเชื่อ บรรทัดฐาน วัฒนธรรม รูปแบบการดำเนินชีวิตตลอดจนรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมถูกถ่ายทอดโดยขบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Socialization) จากบรรพบุรุษสู่คนรุ่นหลัง และยิ่งปรากฏร่องรอยให้เห็นได้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมแห่งการยอมตาม (Passive Culture) ความสัมพันธ์แบบข้า-บ่าว ผู้อุปถัมภ์-ผู้รับอุปถัมภ์ ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ฤกษ์ยาม ผีสาง เทวดา ซึ่งเห็นได้อย่างดาษดื่น

จริงอยู่ ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษสู่คนยุคปัจจุบันบางอย่างจะวิจิตรงดงามเต็มไปด้วยคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ บางรูปแบบจะแฝงการสั่งสมภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) เอาไว้อย่างลึกซึ้งน่าภาคภูมิใจ แต่กลับไม่ปรากฏแนวคิดอันแหลมคมเพียงพอที่จะชี้ให้เห็นมิติด้านลบของวัฒนธรรมไทยที่มีอิทธิพลต่อการคาดคะเนสัมฤทธิ์ผลหรือความล้มเหลวของการพัฒนา การวิพากษ์เชิงกล่าวดหาแนวคิดเสรีนิยม วัตถุนิยมหรือสังคมนิยม ตลอดจนการปฏิเสธไม่ยอมรับแนวความคิดที่มาจากตะวันตกโดยพยายามชี้ให้เห็นว่าความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศนับตั้งแต่เริ่มดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีสาเหตุใหญ่มาจากการนำเอาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้โดยขาดการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบถึงข้อตกลงเบื้องต้น เงื่อนไขรวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการนำเอาทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ จึงมีลักษณะการมองปัญหาแบบอัตนียม (Subjectivity) ชาตินิยม (Nationalism) วัฒนธรรมนิยม (Ethnocentrism) ซึ่งมักจะละเลยหรือมองข้ามความไม่รู้ ข้อบกพร่องตลอดจนความอ่อนแอทางปัญญาของตนเอง วิธีมองปัญหาดังกล่าวจะแตกต่างกับการวิเคราะห์ปัญหาในเอกสารชุดนี้ ซึ่งเน้นหลักการมองปัญหาแบบวัตถุประสงคฺนิยม (Objectivism) องค์กรนิยม (Totalism) หลังสมัยใหม่ (Post-Modernism) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพิจารณาเชิงพิพากษ์ถึงสาเหตุแห่งความอ่อนแอและการด้อยพัฒนาทุกด้านของหน่วยการวิเคราะห์ อันหมายถึงชุมชนในที่เกิดจากการครอบงำ (Hegemony) การรุกราน (Penetration) ขบวนการติดต่อและผสมผสานทางวัฒนธรรม (Acculturation & Assimilation) การพึ่งพา การไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยว การแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ที่อ่อนแอกว่า รวมทั้งการขูดรีด (Exploitation) อันเป็นพื้นฐานทางจิตวิทยาของสังคมนิยม เนื่องจาก การพัฒนาหรือการด้อยพัฒนา ความเข้มแข็งหรืออ่อนแอของสังคมใด ๆ ก็ตามนั้น มิได้มีความหมายในตัวเอง หากแต่เป็นความคิดเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Concept) ซึ่งขึ้นอยู่กับการเชื่อมโยงเปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมหรือสังคมอื่น โดยใช้กฎเกณฑ์ที่ถูกกำหนดโดยกรอบแนวคิดของผู้คิดผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนขึ้นเป็นดัชนีชี้วัด อาทิเช่น วัดความเข้มแข็งของชุมชนใดชุมชนหนึ่ง โดยการพิจารณาจากการเรียนรู้และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของคนในชุมชนหรือวัด ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยใช้รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานเฉลี่ย เราไม่สามารถจะเข้าใจความหมายของพัฒนาหรือด้อยพัฒนา ความเข้มแข็งหรืออ่อนแอ ความยั่งยืนหรือไม่ยั่งยืนจากสิ่งใดได้ ถ้าหากไม่สามารถพิจารณาสัมพันธ์กับสิ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบ ซึ่งการเปรียบเทียบก็มักจะถูกอิทธิพลของมิติทางด้านวัฒนธรรม การครอบงำทางด้านภาษาซึ่งเป็นสื่อในกระบวนการถ่ายทอดความรู้เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความรู้สึกทางด้านชาติพันธุ์นิยม (Ethnocentrism) ซึ่งเกิดจากการยึดติดว่า วัฒนธรรมของตนเองนั้นดีกว่า สูงกว่าวัฒนธรรมอื่น ที่นำ

สังเกต ก็คือ แนวคิดเหล่านี้ไม่สามารถก้าวพ้นไปจากความคิดเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Thought) กับศาสตร์สาขาอื่นได้อยู่นั่นเอง กล่าวโดยสรุป ก็คือ วิธีคิดพื้นฐานของการพัฒนาและการพัฒนาชุมชนนั้น มีลักษณะเป็นวิธีคิดเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Thinking) ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้อย่างน้อย 6 กลุ่มดังต่อไปนี้ คือ

1. แนวความคิดแบบวิวัฒนาการ (Evolution)
2. แนวความคิดแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม (Social & Cultural Change)
3. แนวคิดแบบเศรษฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์การเมือง (Economics & Political Economy)
4. แนวคิดแบบการปฏิบัติการและการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Action & Social Movement)
5. แนวคิดแบบความขัดแย้งทางสังคม (Social Conflict)
6. แนวคิดแบบการพัฒนาชุมชน (Community Development)

1. แนวความคิดแบบวิวัฒนาการ (Evolutionary Perspective) เป็นการนำเอาคำว่าพัฒนา มาใช้เพื่ออธิบายประวัติศาสตร์ของมนุษย์ที่เคลื่อนย้ายจากภาวะหนึ่งไปสู่อีกภาวะหนึ่งที่ดีกว่าหรือสูงกว่าเดิม

2. แนวความคิดแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change Perspective) แนวคิดนี้จะสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางสังคม เช่น การแบ่งชนชั้นทางสังคม การปฏิรูป หรือ การปฏิวัติ

3. แนวคิดแบบเศรษฐศาสตร์ (Economic & Political Economy Perspective) แนวคิดนี้จะมุ่งไปสู่การอธิบายโดยพิจารณาที่วิธีการผลิต (Mode of Production) วิธีการบริโภค (Mode of Consumption) หรือวิธีการแจกจ่าย (Mode of Distribution) ของมนุษย์

4. แนวคิดแบบการปฏิบัติการและการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement & Social Action Perspective) เป็นแนวคิดที่รัฐพยายามที่จะปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจและสังคมในรูปของการจัดทำแผนโครงการหรือการกำหนดอำนาจหน้าที่หรือการเคลื่อนไหวของมวลชนเพื่อต่อสู้เรียกร้อง ต่อรอง

5. แนวคิดแบบความขัดแย้งทางสังคม (Social Conflict Perspective) เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากความเชื่อในหลักการของวัตถุนิยมวิภาษวิธี และมองว่าความขัดแย้งอันเกิดจากการควบคุมวิธีการผลิตจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคม

6. แนวคิดแบบการพัฒนาชุมชน (Community Perspective) เป็นแนวคิดที่องค์การสหประชาชาตินำมาใช้โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางและเป้าหมายของการพัฒนา

ทั้ง 6 .แนวคิดหลักในการพัฒนา จะเห็นได้ว่า การพัฒนาชุมชนเป็นแนวคิดหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะ คือ มุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงในตัวมนุษย์ รวมทั้งศักยภาพของมนุษย์เป็นหลัก และการพัฒนาที่จะสื่อความหมายให้แก่ความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนนั้นจะต้องมีค่านามที่มีขอบเขตของค่านิยมที่ชัดเจนต่อท้ายคำว่า การพัฒนา เสมอ เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาองค์กร การพัฒนาธุรกิจ การพัฒนาการศึกษา หรืออื่น ๆ

ประการที่สาม ความเชื่อพื้นฐานของการพัฒนาชุมชนที่สำคัญและแตกต่างจากแนวคิดที่ยึดถือปฏิบัติกันในการพัฒนาทั่วไปอย่างน้อยที่สุดตามประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก การพัฒนาและการพัฒนาชุมชนนั้น ถึงแม้ว่าจะไม่ปฏิเสธความเชื่อมั่นอย่างแน่นแฟ้นเกี่ยวกับศักยภาพตลอดจนศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ แต่ปฏิเสธไม่ยอมรับสิ่งที่ค้านกับตรรกศาสตร์เกี่ยวกับความเป็นจริงสากลของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การยอมรับในความไม่เท่าเทียมกันด้านศักยภาพของมนุษย์ ทั้งทางด้านกายภาพ สติปัญญา ความเฉลียวฉลาด การเรียนรู้ การปรับตัว วิสัยทัศน์ การแก้ปัญหา ภูมิภาคทางปัญญาและอารมณ์ และอื่น ๆ ความไม่เท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์นี้เองที่น่าจะเป็นเหตุผลประการหนึ่ง ซึ่งอธิบายได้ถึงการประจักษ์ต่อความผิดพลาดและล้มเหลวในภายหลังของการพัฒนาประเทศ หลังจากที่ได้เดินตามร่องรอยความคิดที่ผู้นำทางความคิดแต่ละยุคสมัยกำหนดให้ด้วยวัฒนธรรมแห่งการยอมรับ อันเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของสังคมไทยโดยขาดการพิจารณาและการโต้แย้งวิพากษ์อย่างมีเหตุผล ดังกล่าวมาแล้ว

ประเด็นที่สอง ด้วยเหตุผลรวมทั้งความเชื่อในความไม่เท่าเทียมกันของมนุษย์นี้เองที่ทำให้มนุษย์มีความแตกต่างทางด้านสติปัญญา รวมทั้งศักยภาพด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม จึงทำให้ไม่สามารถปฏิเสธความจริงของพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งเคยเป็นมานับตั้งแต่ยุคเริ่มต้นเผ่าพันธุ์มนุษย์จนกระทั่งปัจจุบัน คือ ทุกองค์ประกอบของสังคมมนุษย์จะต้องมีผู้นำ (Leader) และผู้ตาม (Follower) เสมอ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำทางความคิด ผู้นำทางการบริหารประเทศ ศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรม การศึกษา และอื่น ๆ ก็ตาม

ความเข้าใจในการไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยว การร่วมมือ การช่วยเหลือ การพึ่งพา ความขัดแย้ง การผสมผสานและแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่เป็นขบวนการพื้นฐานทางสังคมนี้เองที่ทำให้เกิดการต่อสู้ ช่วงชิงสิทธิอำนาจ ชัยชนะ ความพ่ายแพ้ สงคราม การขูดรีด การแสวงหาผลประโยชน์ การรุกราน (Penetration) ระหว่างคนตั้งแต่ 2 กลุ่ม สองชาติ สองวัฒนธรรมขึ้นไป จนส่งผลไปถึงความเข้าใจในรวมทั้งการก่อกำเนิดของความคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาและกระบวนการพัฒนาชุมชน ซึ่งในความหมายหนึ่งก็คือ กระบวนการที่มีเป้าหมายในอันที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งแน่นอนว่ากระบวนการดังกล่าวและไม่อาจปฏิเสธเหตุผลพื้นฐานของการที่จะต้องมีผู้นำในทุก ๆ ด้านของกระบวนการพัฒนาหรือกระบวนการพัฒนาชุมชนได้

ประเด็นที่สาม การยอมรับความคิดตามประเด็นทั้งสองข้างต้น ทำให้การพัฒนาชุมชนมีลักษณะที่ให้น้ำหนักต่อการทำความเข้าใจในภาวะการก่อกำเนิด การคงอยู่ พลวัต การเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมทั้งการศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์ อารยธรรม ความเป็นผู้นำ (Leadership) กระบวนการตัดสินใจ (Decision Making Process) การบริหารการจัดการ (Administration and Management) การวิเคราะห์ตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ (Situational Analysis & Adaptation) และการวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลง (Sensitivity Analysis) ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่แตกแขนงมาจากความเข้าใจเบื้องต้นดังกล่าวมาแล้ว

กล่าวโดยสรุป ก็คือ การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาประเทศรวมทั้งสันติสุขอันยั่งยืนอย่างแท้จริงของสังคมนั้น นอกเหนือไปจากการขึ้นอยู่กับทุกบริบทที่ประกอบขึ้นมาเป็นระบบสังคมแล้ว ยังควรต้องเน้นการขึ้นอยู่กับความเข้าใจอย่างลึกซึ้งรอบด้านในองค์ความรู้ที่มีต่อทุกระบบของสังคมนั้น รวมทั้งระบบปฏิบัติการ ผู้นำ และศักยภาพของผู้นำ ตลอดจนภาวะความเป็นผู้นำของผู้นำทุกด้านของสังคมนั้นอีกด้วย ความพิการของศาสตร์แห่งการพัฒนา รวมทั้งข้อผิดพลาดมักจะถูกปรากฏให้เห็น

เมื่อมักจะปรากฏว่า ผู้ที่สถาปนาตนเองว่าเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาการแห่งการพัฒนานั้น แท้ที่จริงแล้ว มีความปกติหรือพิการทางด้านวุฒิภาวะแห่งองค์ความรู้พื้นฐานหลายด้าน

แนวคิดและกระบวนทัศน์ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนา (New Development Paradigm)

กระบวนทรรศน์ (Paradigm) หมายถึง “ทฤษฎีพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง อันกำหนดแบบแผนการคิดและการปฏิบัติในประชาคมหนึ่ง ๆ เมื่อใดทฤษฎีพื้นฐานดังกล่าวเปลี่ยนแปลงจะทำให้แบบแผนการคิดและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย (Paradigm shift)”

เรื่องราวเกี่ยวกับ การพัฒนาและความหมายของการพัฒนา มีการเปลี่ยนแปลงของกระบวนทัศน์ที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งและเกิดวิวาทะในการช่วงชิงอำนาจในการนิยามความหมายมาตั้งแต่การเริ่มก่อกำเนิดของทฤษฎีแรกแห่งการพัฒนา (The First Theory of Development) ในสมัยของประธานาธิบดี Harry Truman ของจักรวรรดินิยมอเมริกาภายหลังจากการยุติลงของสงครามโลกครั้งที่สอง ตามมาด้วยการต่อสู้ระหว่างสองลัทธิ คือ เสรีนิยมและสังคมนิยม รวมทั้งนโยบายสี่เป้าหมาย (Point Four Programme) เพื่อถ่วงดุลย์อำนาจ ช่วงชิงและครอบงำประเทศอ่อนแอให้เป็นฐานกำลังในการต่อสู้กับปฏิปักษ์ สงครามระหว่างลัทธิได้ดำเนินติดต่อกันมาจนกระทั่งเกิดการล่มสลายของลัทธิสังคมนิยมโซเวียต รวมทั้งการเปลี่ยนท่าที แนวทาง และนโยบายทางการเมืองของพันธมิตรหลาย ๆ ประเทศ การล่มสลายของลัทธิเศรษฐกิจการเมืองของประเทศที่เป็นปฏิปักษ์ทำให้เกิดการแพร่กระจายและขยายตัวของแนวคิดเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (Main Stream Economy) ประเทศบริเวณและกึ่งบริวารซึ่งเปรียบเสมือนประเทศอาณานิคมยุคใหม่ (New Colony) ของจักรวรรดินิยมอเมริกา ได้นำเอาแนวคิดแบบเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก รวมทั้งแนวคิดแบบปฏิฐานนิยมไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศจนประจักษ์ต่อมาว่า แนวคิดดังกล่าวหาได้สอดคล้องกับวัฒนธรรม รวมทั้งวิถีการดำรงชีวิต (Mode of Living) ของผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมของตนแม้แต่น้อย โดยแนวคิดดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนบุคคลอย่างไร้ขอบเขต รวมทั้งเป็นสาเหตุให้เกิดการทำลายล้างระบบนิเวศ ระบบศีลธรรม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไม่ยั้งคิด จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทรรศน์ใหม่ รวมทั้งการก่อกำเนิดของกระบวนทรรศน์ใหม่ในการพัฒนาขึ้น

กระบวนทรรศน์ใหม่ในการพัฒนา (New Development Paradigm)

กระบวนทรรศน์ใหม่ในการพัฒนา (New Development Paradigm) หมายถึง

“กระบวนความคิดและการปฏิบัติที่ทุกฝ่ายเข้ามาเรียนรู้ร่วมกันโดยการทำงานด้วยกัน ใช้ความพยายามร่วมกันและไม่มาเป็นปกปักษ์ต่อกัน”

วิธีการส่งเสริมให้คนมีความรักกันและมีความรู้ร่วมกัน มีการค้นคว้าวิจัยจนได้เครื่องมือที่เรียกว่า (AIC) ซึ่งเป็นวิธีการและเทคนิคในการเอาคนที่จะทำงานร่วมกันทั้งหมดในระบบเข้ามาประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ซึ่งจะดำเนินการใน 3 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 คือ A : Appreciation

ชั้นที่ 2 คือ I : Influence

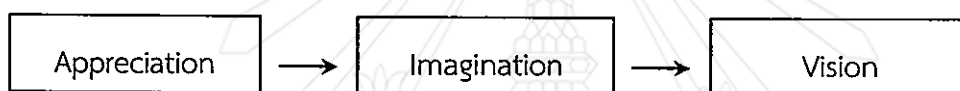
ชั้นที่ 3 คือ C : Control

ชั้นที่ 1 คือ A : Appreciation คือ

“การทำให้ทุกคนเกิดการยอมรับและชื่นชมคนอื่นโดยไม่รู้สึกรู้สีกหรือแสดงการต่อต้านหรือวิพากษ์วิจารณ์”

ในกระบวนการขั้นนี้ ทุกคนจะมีโอกาสแสดงออกอย่างทัดเทียมกันด้วยภาพ ข้อเขียน และคำพูด ว่าเขาเห็นสถานการณ์ในปัจจุบันเป็นอย่างไร และเขาอยากเห็นความสำเร็จในอนาคตเป็นอย่างไร ซึ่งจะทำให้ทุกคนมีโอกาสใช้ข้อเท็จจริง เหตุผล และความรู้สึก ตลอดจนการแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริง เมื่อทุกคนได้แสดงออกโดยได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ จะทำให้คนมีความรู้สึกที่ดี มีความสุข มีความอบอุ่น และเกิด “พลังร่วม” ขึ้นในระหว่างคนที่มาประชุมด้วยกัน

ในช่วงของการแสดงออกว่าแต่ละคนอยากเห็นความสำเร็จในอนาคตเป็นอย่างไร เป็นการใช้จินตนาการที่ไม่ถูกจำกัดด้วยปัจจัยและสถานการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบัน จึงทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การมองการณ์ไกล การมองภาพกว้างและการคิดสิ่งแปลกใหม่ได้ดีกว่าการคิดจากสภาพปัญหาหรือข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน นั่นคือ การใช้ “จินตนาการ” (Imagination) ซึ่งจะมีพลังมากขึ้นกลายเป็น “วิสัยทัศน์ร่วม” (Shared Vision) หรือ “อุดมการณ์ร่วม” (Shared Ideal) ซึ่งได้แก่ “สิ่งที่มุ่งมาดปรารถนาร่วมกันหรือเป้าหมาย” นั่นเอง

ขั้นที่ 2 คือ I : Influence คือ การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แต่ละคนมีอยู่มาช่วยกันกำหนดวิธีการสำคัญหรือยุทธศาสตร์ (Strategy) ที่จะทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ร่วมหรืออุดมการณ์ร่วมของกลุ่มได้อย่างดีที่สุดในขั้นนี้ ทุกคนมีโอกาสทัดเทียมกันที่จะให้ข้อคิดเห็นว่า วิธีการสำคัญที่จะทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ร่วมหรืออุดมการณ์ร่วมนั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง

เมื่อทุกคนแสดงความคิดเห็นแล้ว จะนำ “วิธีการ” ที่เสนอแนะทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ แยกแยะและพิจารณาร่วมกัน จนกระทั่งได้ “วิธีการสำคัญ” ที่กลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่า จะนำไปสู่ความสำเร็จตามที่กลุ่มต้องการ ซึ่งในการพิจารณาเลือกวิธีการสำคัญนั้น สมาชิกกลุ่มจะมี “ปฏิสัมพันธ์” (Influence หรือ Interaction) ซึ่งกันและกันสูง รวมถึงการถกเถียงโต้แย้งกันด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้วิธีการที่กลุ่มเห็นร่วมกันว่าดีที่สุดในเชิงการถกเถียงโต้แย้งในระดับวิธีการดังกล่าว มี “เป้าหมาย” หรือ “อุดมการณ์” ร่วมกัน ฉะนั้น กลุ่มยังมีแนวโน้มที่จะรักษาความสามัคคีไว้ได้โดยไม่ยากนัก

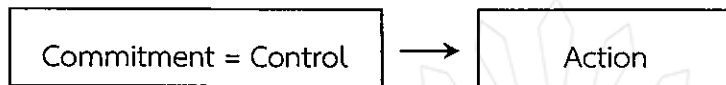

ขั้นที่ 3 คือ C : Control คือ การนำ “วิธีการสำคัญ” มากำหนดเป็น “แผนปฏิบัติการ” (Action Plan) อย่างละเอียดว่า ทำอะไร มีหลักการและเหตุผลอย่างไร มีกำหนดเวลาอย่างไร ใครรับผิดชอบเป็นหลัก ใครต้องให้ความร่วมมือ จะต้องใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายเท่าไร จากแหล่งใด จะมีรายได้จากการดำเนินงานดังกล่าวหรือไม่ ถ้ามีประมาณเท่าไร และรายละเอียดอื่น ๆ ตามที่เห็นว่าการกระทำไว้

ในขั้นนี้ สมาชิกกลุ่มแต่ละคนจะเลือกเองว่า สมัครงใจจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในเรื่องใด จะเป็นผู้ให้ความร่วมมือในเรื่องใด จะเป็นผู้ร่วมคิดแผนปฏิบัติการข้อใด เป็นการกำหนด “ข้อผูกพัน”

(Commitment) ให้ตนเองเพื่อ “ควบคุม” (Control) ให้เกิดการกระทำอันจะนำไปสู่การบรรลุผลที่เป็นเป้าหมายหรืออุดมการณ์ร่วมกันของกลุ่มในที่สุด

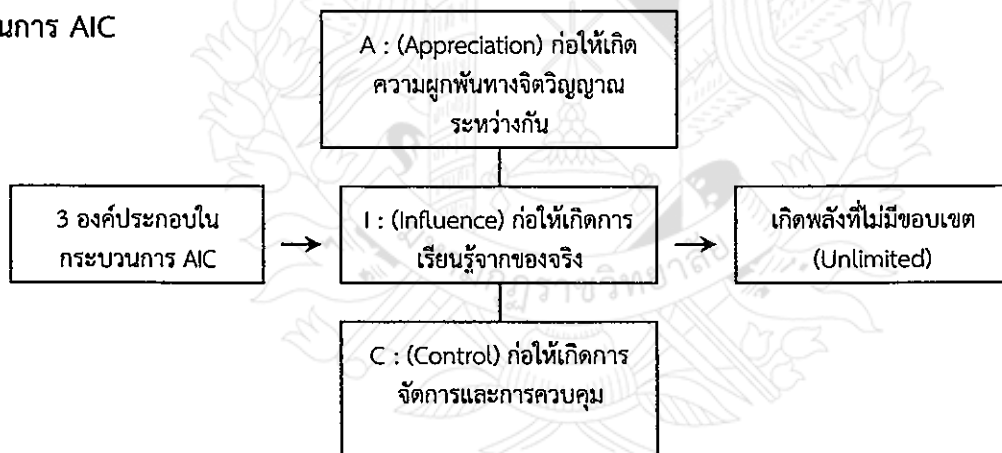
นอกจากการเข้ารับผิดชอบหรือไม่ความร่วมมือตาม “แผนปฏิบัติการ” ที่กลุ่มร่วมกันกำหนดขึ้นแล้ว สมาชิกกลุ่มในแต่ละคนยังอาจกำหนด “ข้อผูกพันเฉพาะตัว” (Personal Commitment) ได้อีกด้วย เพื่อเป็นการใช้พลังในส่วนของตัวเองแต่ละคนให้เกิดผลในทางสร้างสรรค์มากที่สุด

กระบวนการ AIC จะสร้างพลังสร้างสรรค์ขึ้น เมื่อฝ่ายต่าง ๆ เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความรักความเมตตา ตัว A (Appreciation) คือ ธรรมะอย่างสูง ได้แก่ ความรักและความเมตตาคนอื่น ต้องรับฟัง อดทน และยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ซึ่งตรงกับหลักของพระพุทธศาสนา ฉะนั้น “A” ทำให้เกิดพลังความดีเข้ามา อาจเรียกว่าเป็น “การพัฒนาทางจิตวิญญาณ” (Spiritual Development) พอคนที่เข้ามาร่วมกิจกรรมมีความรักความเมตตาต่อกัน ก็จะมีการเรียนรู้ร่วมกันจากการทำงานด้วยกัน ที่เรียกว่า “Interactive learning through action” จึงให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ เพราะทำให้เกิด “การเรียนรู้” ที่แท้จริง ซึ่งมีพลังมาก ปกติแล้วคนมักจะเรียนรู้กันยาก

เพราะฉะนั้น “การพัฒนา” ต้องการ “การเรียนรู้” อย่างมากของทุกฝ่าย นั่นคือ ต้องมี “I” (Influence) ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกันให้เกิดพลัง และต้องมี “C” (Control) ซึ่งได้แก่ “การจัดการ” (Management) และ “แผนปฏิบัติการ” (Action Plan) ที่กำหนดว่าใคร จะทำอะไร อย่างไร เมื่อใด มีค่าใช้จ่ายเท่าไร จะได้เงินจากไหน ถ้าไม่พอจะทำอย่างไร เป็นต้น

กระบวนการ AIC

การที่จะผลักดันกระบวนการใหม่ในด้านการพัฒนาให้มีบทบาทในทางปฏิบัตินั้น จะต้องใช้กระบวนการให้ทุกฝ่ายเข้ามาร่วมกันทำงานและเรียนรู้ร่วมกันด้วยความรัก ทุกฝ่ายในที่นี้ หมายถึง เบญจภาคี คือ

1. ชุมชน ได้แก่ องค์กรประชาชน สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา อาสาสมัคร และประชาชนทั่วไป
2. รัฐ ได้แก่ รัฐบาล และหน่วยงานของทางราชการ
3. นักวิชาการ ได้แก่ สถาบันการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชำนาญการต่าง ๆ

4. องค์กรเอกชน ได้แก่ มูลนิธิ สมาคม องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรการกุศล สื่อมวลชน ตลอดจนชมรม และกลุ่มต่าง ๆ

5. องค์กรธุรกิจ ได้แก่ บริษัท ห้างร้าน และนักธุรกิจ

ปัจจุบันสังคมไทยเกิดปัญหาสังคมขึ้นมากมาย เช่น อาชญากรรม โสเภณี ความยากจน ซึ่งเชื่อมโยงไปกับเรื่องความเสื่อมเสียทางศีลธรรม สรุปแล้วเรียกว่า เป็นวิกฤติการณ์ทางสังคม (Social Crisis) มีสาเหตุทั้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเอง และสาเหตุจากกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไป กรณีดังกล่าว เป็นปัญหาของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก การที่จะแก้ไขได้ต้องเปลี่ยนกระบวนความคิดหรือวิถีคิดใหม่ โดยให้ผืนนี้กำลังกันทุกส่วนเข้ามาเชื่อมโยงกันทำงาน เพราะเราจะแก้ปัญหาละเรื่องไม่ได้ ต้องทำพร้อมกันทุกเรื่อง โดยมีครอบครัวและชุมชนเป็นหลักและอาศัยเครื่องมือ วิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนา (New Development Paradigm) เพื่อก่อให้เกิดแนวทางใหม่แห่งความร่วมมือในการพัฒนาของทุกฝ่าย ทั้งทางราชการ ชุมชน องค์กรเอกชน สาธารณะประโยชน์หรือองค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันวิชาการ สถาบันทางศาสนา และภาคธุรกิจ ในอันที่จะพัฒนาทางเศรษฐกิจ จิตใจ สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยระดมทรัพยากรกำลังและทรัพยากรทั้งหมดมาเชื่อมโยงกันในการดำเนินงานสร้างสรรค์สังคม

2.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

ทฤษฎีการพัฒนา

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 18 เมื่อนักวิชาการต่างพากันคิดค้น เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมมนุษย์ หลังจากนั้น ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปรับปรุงให้มีอำนาจในการอธิบายสูงขึ้นตามลำดับ การจำแนกทฤษฎีพัฒนานั้น สามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น จำแนกตามยุคสมัย จำแนกตามสาขาที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามสำนักความคิดของผู้สร้างทฤษฎี จำแนกตามอุดมการณ์อำนาจ หรือจำแนกตามวิถีทัศน์ในด้านต่าง ๆ

จุดมุ่งหมายของการจำแนกก็เพื่อที่จะให้ผู้ศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องการพัฒนา รวมทั้งวิวัฒนาการอย่างเป็นระบบ การที่ผู้ศึกษาจะใช้ระบบการจำแนกแบบใดเพื่อที่จะส่งผลให้การทำความเข้าใจละเอียดอ่อนลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ย่อมจะขึ้นอยู่กับภูมิหลัง รวมทั้งความถนัดของผู้ศึกษาแต่ละคน ในเอกสารวิชาการนี้ ทฤษฎีการพัฒนา สามารถจำแนกออกได้ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ตามเงื่อนไขของเวลา คือ

1. กลุ่มทฤษฎียุคก่อนสมัยใหม่ (Pre-Modernization Era)
2. กลุ่มทฤษฎียุคสมัยใหม่ (Modernization Era)

ทฤษฎีทั้ง 2 กลุ่ม มีวิวัฒนาการต่อเนื่องกันมาตามธรรมชาติของสังคม ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของทฤษฎีทางด้านสังคมศาสตร์ ก็คือ การที่จะต้องได้รับการพิสูจน์ความถูกต้องได้ (Falsify) ทุกเมื่อ ตามลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคม นั่นคือ ไม่มีทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ทฤษฎีใดที่ยิ่งใหญ่จนสามารถให้คำอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมได้อย่างลึกซึ้งรอบด้าน (Grand Theory) ดังนั้น จึงเป็นภารกิจ รวมทั้งความจำเป็นที่ผู้ศึกษาจะต้องติดตาม รื้อสร้าง (Deconstruct) ทำให้เป็นปัจจุบัน (Update) แนวคิดรวมทั้งทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคมให้ทันสมัยอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีบางทฤษฎีก็ยังคงอำนาจในการทำความเข้าใจและอำนาจในการอธิบายไว้ได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าจะถูกสร้างขึ้นและผ่านอดีตอันยาวนานมาแล้ว ดังจะเห็นได้ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มทฤษฎียุคก่อนสมัยใหม่ (Pre-Modernization)

1.1 ทฤษฎีแรกของการพัฒนา (The first development theory)

ทฤษฎีแรกของการพัฒนา เกิดขึ้นจากต้นแบบเก่าดั้งเดิมของการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ซึ่งกำหนดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 18 โดย อัดัม สมิธ (Adam Smith) อัดัม เฟอ์กูสัน (Adam Ferguson) และ จอห์น มิลลา (John Millar) ซึ่งเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการรุ่นใหม่ เช่น จอห์น โทเอ (John Toye) โกวเฟอริ ฮอธรอน (Goffery Howthron) ดัดเล เซียร์ส (Dudley Seers) และปีเตอร์ เพรสตัน (Peter Preston) ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของแนวความคิดเกี่ยวกับความก้าวหน้าในปัจจุบัน

ทฤษฎีแรกของการพัฒนาดังกล่าวนี้นี้ ถือว่า วิธีของการยังชีพ (Mode of subsistence) ในสังคมมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาเพื่อกำหนดเงื่อนไขของการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม โดยอาศัยพื้นฐานของสังคมอังกฤษและสกอตแลนด์ในศตวรรษที่ 18 นักวิชาการสามคนแรกคือ สมิธ เฟอ์กูสันและมิลลา มีความเห็นร่วมกันว่า การเปลี่ยนแปลงในวิถีการยังชีพมีอยู่ 4 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ

- 1) การล่าสัตว์และการรวมกลุ่ม (Hunting and gathering)
- 2) วิธีชีวิตเรียบง่ายในชนบทและสงบแบบชาวนาหรือพวกเลี้ยงแกะ (Pastoralism)
- 3) ตั้งหลักแหล่งทำการเกษตรเป็นอาชีพ (Settled agriculture)
- 4) การค้าขาย (Commerce)

และทำนายด้วยว่า อารยธรรมด้านการพาณิชย์ (Commercial civilization) จะเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในสังคมที่เจริญก้าวหน้า

แนวคิดของต้นแบบนี้ ก็คือ “การเปลี่ยนแปลงจากยุคป่าเถื่อนไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองเป็นขั้นตอนที่ถือว่าการสร้างความก้าวหน้าไปสู่จุดหมายปลายทางตามความปรารถนาของทุกสังคม”

ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ต้นแบบเก่าดั้งเดิมนี้นี้ ได้แตกแขนงออกเป็นทฤษฎีการพัฒนา 3 ประการ คือ

- 1) ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionary theory)
- 2) ทฤษฎีเทคโนแครต (Technocratic theory)
- 3) ทฤษฎีมาร์กซิสต์ (Marxist theory)

พวกเทคโนแครตและมาร์กซิสต์มีความเห็นว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับวิถียังชีพของต้นแบบดั้งเดิมนั้นไม่มีความชัดเจนพอ เพราะถือว่า วิถียังชีพ ระดับรายได้ ความมั่นคง ด้วบทกฎหมาย รูปแบบการบริหาร และวัฒนธรรมของแต่ละสังคมเป็นตัวแปรตาม ส่วนปัจจัยแวดล้อม เช่น ภูมิอากาศ และความอุดมสมบูรณ์ของดินเป็นตัวแปรอิสระเท่านั้น โดยมีตัววิเคราะห์ว่า จะมีลูทางเข้าไปสู่อารยธรรมเชิงพาณิชย์ได้อย่างไร

จากตัวแบบดั้งเดิวดังกล่าว พวกเทคโนแครตจึงได้กำหนดตัวแบบขึ้นมาโดยนำเอาอารยธรรมทางวิทยาศาสตร์ (Scientific civilization) เข้ามาแทนอารยธรรมเชิงพาณิชย์ โดยอธิบายอารยธรรมทางวิทยาศาสตร์ว่า “องค์การทางสังคม” จะต้องประกอบด้วยตัวแปรสำคัญบางอย่าง เช่น คุณค่าเชิง

วิทยาศาสตร์ที่มีเหตุผล ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การไม่ยึดอยู่กับเรื่องส่วนบุคคล การแจกแจงภาระหน้าที่

สาระสำคัญของทฤษฎีเทคโนโลยีตามแนวคิดของ เซนต์ ไซมอน (Saint Simon) ได้อธิบายว่า “การสะสมความรู้และวิทยาการอย่างแท้จริงจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิรูปเศรษฐกิจและสร้างสรรค์ระบบสังคมได้ และสามารถปิดเป้าความสับสนในระบบสังคมได้ด้วย” ดังนั้น นักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและนักสังคมศาสตร์จึงได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งระดับชาติและระหว่างประเทศ”

แนวคิดดังกล่าวของไซมอน เป็นที่ยอมรับและมีอิทธิพลมากในหมู่นักวางแผนผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในปัจจุบัน

1.2 ทฤษฎีในสมัยอาณานิคม (Colonialism Theory)

ตั้งแต่ก่อนจนถึงระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง นักสังคมศาสตร์ให้ความสนใจกับปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศด้อยพัฒนาน้อยมาก ทั้ง ๆ ที่สภาพการณ์ต่าง ๆ ของประเทศเหล่านั้นยังด้อยพัฒนา ซึ่งแตกต่างกับประเทศพัฒนาอย่างมากมาย ผู้ที่สนใจและทำการศึกษาคำดำรงชีวิตของคนในประเทศด้อยพัฒนาแล้วหลังที่ส่วนใหญ่เป็นอาณานิคมนั้น มักจะเป็นพวกนักมานุษยวิทยา และนักชาติวงศ์วิทยา (Ethnologist) ที่สนใจในโลกการทำงานต่าง ๆ ของสังคมดั้งเดิมที่อยู่เป็นป่าบนภูเขา

เหตุผลที่ไม่ค่อยจะมีความสนใจในปัญหาความยากจนของประเทศด้อยพัฒนาในขณะนั้นส่วนมากจะมาจากความสัมพันธ์แห่งอำนาจทางการเมืองระดับโลก ประเทศเมืองแม่ถือว่าการปกครองอาณานิคมเป็นงานอย่างหนึ่งของชาวยุโรปที่จะต้องทำให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การเปิดประเทศเหล่านั้นในทางเศรษฐกิจเพื่อผลประโยชน์กลับมาสู่เมืองแม่ ดังนั้น จึงไม่มีความสนใจในการที่จะศึกษาวิจัยถึงสาเหตุของความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจหรือการที่จะหาวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว หรือหากทำการศึกษาก็ได้ผลออกมาก็ไม่แน่ใจว่าจะสามารถทำให้ฝ่ายการเมืองยอมรับไปปฏิบัติได้ ยิ่งกว่านั้นการศึกษาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อฐานะของประเทศเมืองแม่ได้ด้วยเช่นกัน และยังไม่มีการคิดว่าปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะแก้ไขให้สำเร็จได้ การเอาชนะความด้อยพัฒนาและความยากจนโดยการเพิ่มรายได้และยกมาตรฐานการดำรงชีวิตให้สูงขึ้นคงจะเป็นการเสี่ยงหรือความกล้าที่ขาดประสบการณ์อย่างมาก

แนวความคิดที่น่าสนใจ ก็คือ ความเห็นพื้นฐานอันหนึ่งที่ยอมรับกันแล้วว่าเป็นสาเหตุของความด้อยพัฒนา คือ ความด้อยพัฒนามีสาเหตุมาจากความเข้าใจว่าปัจจัยทางธรรมชาติจำนวนหนึ่งที่มีอยู่ตลอดเวลา โดยมิสามารถจะเอาชนะได้ แม้โดยมาตรการทางการเมืองก็ตาม ดังนั้น วิธีการทางทฤษฎีที่อธิบายตามแนวความคิดอันนี้ จึงถือว่าเป็นทฤษฎีความด้อยพัฒนา ไม่ใช่ทฤษฎีการพัฒนา ทั้งนี้ เพราะเป็นทฤษฎีที่ไม่มีแนวทางหรือกลยุทธ์ที่จะเอาชนะความด้อยพัฒนาได้

ลักษณะสำคัญยิ่งของความเห็นพื้นฐานอันนี้ ก็คือ ทักษคติทางอารมณ์ที่ว่าเชื้อชาติของตัวดีกว่าพวกอื่น (Ethnocentrism) ความสูงเด่นทางร่างกายและความเฉลียวฉลาดของคนผิวขาวในประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลายถือว่ามีสิทธิที่จะปกครองดูแลประเทศของคนผิวอื่น ๆ เหตุผลอันนี้ดูเหมือนจะเป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์มาก เพราะคนผิวอื่นไม่อาจจะเปลี่ยนแปลงผิวของตัวเองให้ขาวได้ พวกผิวขาวจึงใช้เหตุผลนี้เสริมสร้างอำนาจเพื่อปกครองอาณานิคมได้และยังใช้อ้างอิงได้ด้วยว่าพวกผิวขาวไม่

จำต้องรับผิดชอบทางศีลธรรมและทางการเมืองต่อความยากจนและความด้อยพัฒนาของคนผิวอื่นในประเทศอาณานิคม ทั้งยังอ้างต่อไปด้วยว่าเป็นภาระหน้าที่ของคนผิวขาวที่จะต้องมาคอยปกครองดูแลคนเหล่านั้น ซึ่งไม่สามารถปกครองตนเองได้

2. ทฤษฎีสสมัยใหม่ (Modernization Theories)

ในยุคสมัยใหม่ มีทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากกลุ่มทฤษฎีที่สำคัญมีดังต่อไปนี้ คือ

2.1 ทฤษฎีการทำให้ทันสมัย (Modernization Theory)

2.2 ทฤษฎีจักรวรรดินิยม (Imperialism Theory)

2.3 ทฤษฎีการพัฒนาอย่างอื่น (Others Development Theories)

ทั้งสองทฤษฎีเกิดจากประเพณีการคิดแบบคนในยุโรปและทั้งสองมีความคิดเหมือนกัน คือ มีเป้าหมายการพัฒนาที่จะให้ประเทศกำลังพัฒนาจำเจริญรอยตามกระบวนการความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศพัฒนาแล้ว โดยใช้เวลาน้อยที่สุด เช่น ตามประเทศอุตสาหกรรมให้ทันสมัยในด้านสวัสดิการ แต่ทั้งสองทฤษฎีมีลักษณะตรงกันข้ามเมื่ออธิบายถึงความด้อยพัฒนาและตัวแบบของการเอาชนะความด้อยพัฒนา ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปนี้ คือ

2.1 ทฤษฎีการทำให้ทันสมัย (Modernization Theories) ประกอบด้วย

- ทฤษฎีการทำให้ทันสมัย (Modernization theory)
- ทฤษฎีโครงสร้าง (Structural Theory)
- ทฤษฎีการแปลงรูป (Transformation Theory)
- ทฤษฎีการแพร่กระจาย (Diffusion Theory)
- ทฤษฎีการพัฒนาทวิภาค (Dual Development Theory)
- ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม (Structural-Functionalism Theory)
- ทฤษฎีการแก้ปัญหา (Solution Theory)
- ทฤษฎีการสะสมทุน (Capital Accumulation Theory)
- ทฤษฎีแรงผลักดันเพื่อการพัฒนา (Big Push Theory)
- ทฤษฎีการเจริญเติบโตอย่างสมดุล (Theory of Balance Growth)
- ทฤษฎีการเจริญเติบโตอย่างไม่มีดุลยภาพ (Theory of Unbalance Growth)

2.2 ทฤษฎีจักรวรรดินิยม (Imperialism Theories) ประกอบด้วย

- ทฤษฎีการพึ่งพา (Dependency Theory)
- ทฤษฎีความด้อยพัฒนา (Underdevelopment Theory)

2.3 ทฤษฎีอื่น (Other Development Theories) เช่น

- ทฤษฎีความพอใจในความต้องการขั้นพื้นฐาน (Theory of Satisfaction of Basic Needs)
- ทฤษฎีโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Structural Theories of National Relation)

แนวความคิดกระแสหลักหรือปฏิฐานนิยม (Positivism)

การเกิดขึ้นของทฤษฎีการพัฒนา

เหตุผลในการที่จะทำให้เกิดแนวความคิดใหม่เพื่อใช้แทนแนวความคิดหรือทฤษฎีในสมัยอาณานิคมนั้น คงจะไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ในเชิงวิทยาศาสตร์หรือความมีเหตุผลได้ แต่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางผลประโยชน์และการรวมกลุ่มกันระหว่างประเทศต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่สงครามโลกครั้งที่สองได้ยุติลง โดยการที่ประเทศอาณานิคมได้มีอิสระทางการเมือง และความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประเทศตะวันตกหรือค่ายสังคมนิยมกับกลุ่มประเทศตะวันตกหรือค่ายประชาธิปไตยนำไปสู่การทบทวนอย่างจริงจังถึงปัญหาของประเทศด้อยพัฒนาในฐานะเป็นประเทศคู่ค้าขายและการเป็นสัมพันธ์มิตรเพื่อต่อต้านทางอุดมการณ์กับฝ่ายตรงข้ามด้วย การพิจารณาถึงเรื่องเหล่านี้นำไปสู่ความคิดของการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา ซึ่งมีขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยประธานาธิบดี แฮร์รี ทรูแมน (Harry Truman) ของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยได้ประกาศใช้แผนงานสี่เป้าหมาย (Point Four Programme) เมื่อวันที่ 10 มกราคม ค.ศ. 1949 ซึ่งมีสาระสำคัญที่จะให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคแก่คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ด้อยพัฒนาของโลก เพื่อให้คนเหล่านั้นสามารถผลิตอาหาร เครื่องนุ่งห่ม มีวัสดุในการสร้างที่อยู่อาศัย และมีเครื่องจักรกลไว้ใช้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นนโยบายต่างประเทศอย่างหนึ่งในสี่อย่างของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา โดยได้อนุมัติจ่ายเงิน 35 ล้านเหรียญในปี ค.ศ. 1950 เพื่อใช้ตามแผนปีแรกและ 50 ประเทศในองค์การสหประชาชาติได้เพิ่มเงินให้อีก 20 ล้านเหรียญสำหรับเป็นกองทุนพัฒนาระหว่างประเทศ

เมื่อคำนึงภาพทางการเมืองที่แปรเปลี่ยนไป พร้อมกันกับอิทธิพลของทั้งการต่อต้านของประเทศที่เคยเป็นอาณานิคม ซึ่งไม่ประสงค์จะเป็นคนชั้นสองอีกต่อไปและการยินยอมผ่อนปรนเพื่อผลทางการเมืองของประเทศอุตสาหกรรมตะวันตกแก่ประเทศที่ได้รับเอกราชใหม่ทั้งหลายแล้ว ทฤษฎีที่เชื่อว่าไม่สามารถเอาชนะความด้อยพัฒนาได้ในสมัยอาณานิคมนั้นจึงไม่อาจจะปรากฏขึ้นมาได้อีกต่อไป ในขณะที่เดียวกัน ความเห็นในแง่ดีก็มีมากขึ้น กล่าวคือ ปัญหาของการพัฒนามีเช่นเดียวกันทั้งในประเทศพัฒนาและด้อยพัฒนา และความแตกต่างทางด้านสังคมวัฒนธรรมไม่เป็นอุปสรรคขัดขวางความสำเร็จของการพัฒนาอีกต่อไป

จากความคิดดังกล่าวนำไปสู่ความต้องการนโยบายการพัฒนาที่สามารถอธิบายถึงเหตุที่มาของความด้อยพัฒนาที่แตกต่างไปจากแนวความคิดเดิมที่มีอยู่ในสมัยอาณานิคม และนำไปสู่แนวทางที่เป็นไปได้ในการเอาชนะความด้อยพัฒนา ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับการแบ่งโลกออกเป็นสองค่ายทางอุดมการณ์ความคิดเห็นที่มีเหตุผลใหม่ที่พัฒนาขึ้นมาอย่างตรงกันข้ามและเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน จึงอธิบายในเชิงทฤษฎีได้ ดังนี้

1. ทฤษฎีการทำให้ทันสมัย (Modernization Theory)

นักทฤษฎีการพัฒนาได้ค้นหาวิธีการต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่ ๆ โดยอาศัยกระบวนทัศน์ย่อย (Sub-paradigm) ที่แตกต่างกัน วิธีการต่าง ๆ ที่กล่าวถึงนี้มักสัมพันธ์กับปัญหาบางส่วนเท่านั้น การอธิบายของแต่ละแนวคิดมักจะไม่สอดคล้องกัน บางครั้งบางกรณีอาจขัดแย้งกันอย่างพอจะสังเกตเห็นได้ แม้ในเรื่องความพยายามที่จะวิเคราะห์ปัญหา การใช้กรอบการวิเคราะห์ก็ยังคงแตกต่างกันอยู่ ฉะนั้น จึงอาจจะกล่าวถึงได้ในลักษณะของแนวโน้มของทฤษฎีเท่านั้น

ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ (Economic Aid) ที่ให้มาโดยประเทศพัฒนาแล้วส่วนใหญ่มุ่งที่ว่าทำอย่างไรการพัฒนาเศรษฐกิจจึงจะเป็นไปได้ในระบบตลาดที่เสรีเหมือนกับประเทศตะวันตกหรือจะทำอย่างไรจึงจะทำให้การวางแผนทางเศรษฐกิจของชาติบรรลุผลสำเร็จได้อย่างรวดเร็วเหมือนกับที่เกิดขึ้นในบางประเทศที่พัฒนาแล้ว แนวคิดและนโยบายการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยอาศัยการควบคุมขององค์กรและการวางแผนของรัฐนั้น ได้มาจากทฤษฎีของ เคนส์ (Keynes) หรือยุคหลังเคนส์ (Post-Keynes) ซึ่งได้รับการยอมรับมากขึ้น ดังนั้น ระยะเวลาของทฤษฎีการพัฒนาจึงเพียงแต่ต้องการพิสูจน์ว่าตัวแบบความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมหภาค (Macro-economic Growth Model) ตามแบบฮาร์รอด โดมาร์ (Harrod-Domar Type) เป็นเครื่องมือการวางแผนที่เหมาะสมเท่านั้น ยังไม่มีเครื่องมือใด ๆ ของทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เป็นที่ยอมรับ เพื่ออธิบายให้เห็นถึงกระบวนการของความเจริญเติบโตและกระบวนการพัฒนาแต่อย่างใด นับแต่ได้กำหนดตัวแบบนี้ขึ้นมาแล้ว ปลายทศวรรษ 1940 ได้มีนักเศรษฐศาสตร์ในประเทศกำลังพัฒนานำเอาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ประเทศ เมื่อเวลาผ่านไปหลาย ๆ ปี ก็ทำให้มองเห็นว่า การนำเอาทฤษฎีความเจริญเติบโตแบบนี้มาใช้เป็นความผิดพลาด โดยมีเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่สนับสนุนคำกล่าวนั้น ก็คือ สูตรที่นำมาใช้ในตัวแบบความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนี้มีลักษณะการกระทำที่ซ้ำ ๆ กันไป โดยมีได้มีแนวทางหรือกระบวนการในการทำให้เกิดความเจริญเติบโตแต่อย่างใด มีเพียงหลักการกว้าง ๆ ว่าจะต้องมีดุลยภาพ การที่จะให้มีลักษณะการกระทำที่ซ้ำกันเกิดขึ้นได้ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันของประเทศตะวันตกกับประเทศกำลังพัฒนานั้นคงเป็นไปได้ยาก เพราะมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ โครงสร้างทางสังคมองค์การหรือสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งเจตคติของประชาชน ตลอดจนกลไกการพัฒนาที่สำคัญ คือ ระบบราชการโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ รวมทั้งสภาพของตลาดการค้า เป็นต้น ความไม่เพียงพอในสภาพการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้เป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้การทำให้ทันสมัยล้มเหลวอยู่มากมายหลายอย่างในสังคมกำลังพัฒนาประกอบกับกระบวนการทำให้เกิดการพัฒนาที่นำมาใช้ทั้งดัดแปลงและไม่ได้ดัดแปลงที่ยังไม่เหมาะสมถูกต้องจึงเป็นเหตุให้เกิดความล้มเหลวได้เช่นกัน

1) ทฤษฎีโครงสร้าง (Structural Theory)

นักวิทยาศาสตร์ในสมัยก่อนมักจะกล่าวอ้างว่า วัฒนธรรม สังคมวิทยา และดินฟ้าและอากาศเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เกิดความด้อยพัฒนา เอลสวอร์ธ ฮันติงตัน (Ellsworth Huntington) กล่าวว่าประชาชนในเขตร้อนจะมีวัฒนธรรมและเศรษฐกิจด้อยกว่าประชาชนในเขตอบอุ่น จูริอุส เอช โบค (Julius H. Boeke) กล่าวทำนองเดียวกันว่า ประชาชนในประเทศด้อยพัฒนาจะไม่มีภาวะกระตือรือร้นในการทำงานและไม่สนองตอบสิ่งจูงใจทางการเงิน จึงทำให้ระบบเศรษฐกิจมีลักษณะเป็นทวิภาค กล่าวคือ มีภาคเศรษฐกิจสมัยใหม่และภาคเศรษฐกิจดั้งเดิมอยู่ควบคู่กันไปโดยไม่มีความเกี่ยวข้องกัน การพัฒนาเศรษฐกิจจะไม่แผ่กระจายออกไปจากภาคสมัยใหม่ที่ก้าวหน้าเพราะสภาพของท้องถิ่นไม่เหมาะสม

โครงสร้างทวิภาคดังกล่าวนี้มีลักษณะหลาย ๆ ด้านประกอบกัน คือ

1. สภาพที่แตกต่างกันระหว่างความเด่น (superior) กับความด้อย (inferior) อยู่ด้วยกันในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดในเวลาเดียวกัน เช่น มีวิธีการผลิตที่ทันสมัยในเมืองกับวิธีการผลิตที่เก่าแก่โบราณใน

ชนบทหรือมีผู้นำที่มีการศึกษาสูงและร่ำรวยกับมวลชนที่ไม่รู้หนังสือที่ยากจนหรือมีประเทศอุตสาหกรรมที่มั่งคั่งร่ำรวยกับประเทศเกษตรกรรมที่ยากจนและด้อยพัฒนาอยู่ด้วยกัน

2. การมีลักษณะตรงกันข้ามของสภาพการณ์ดังกล่าวในข้อแรกอยู่ด้วยกันนั้นจะต้องเป็นเรื่องที่ยืดเยื้อยาวนาน ไม่ใช่อยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงหรืออยู่ในขั้นของการพัฒนาหรือเป็นปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่จะสามารถทำให้ดีขึ้นได้ภายในเวลาช่วงหนึ่ง แต่เป็นสิ่งที่มียู่ด้วยกันอันยาวนานอย่างไม่เท่าเทียมกันหรือไม่มีความเสมอภาคกันอย่างยากที่จะทำให้หมดสิ้นไปได้

3. อนาคตแห่งความเด่นกับความด้อยที่มีอยู่นั้น นอกจากจะยังไม่มีความหวังที่จะทำให้หมดสิ้นไปได้ อย่างง่าย ๆ และรวดเร็วได้แล้ว ยังทำท่าว่าจะเพิ่มมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ด้วย เช่น คนรวยก็ดูเหมือนจะยิ่งร่ำรวยขึ้นในขณะที่คนจนก็ยิ่งจนลงทุกวัน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแห่งความเด่นกับปัจจัยของความด้อยมีลักษณะที่อธิบายได้ว่า ปัจจัยแห่งความเด่นมิได้ทำให้ปัจจัยของความด้อยดีขึ้นเลย หากจะมีอยู่บ้างก็มีเพียงเล็กน้อยมาก ในทางตรงกันข้ามมีแต่จะทำให้เลวลงยิ่งขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ปัจจัยทั้งหลายที่ทำให้ประเทศพัฒนาแล้วหรือคนร่ำรวยแล้วยังพัฒนาและร่ำรวยยิ่งขึ้นนี้ มิได้มีส่วนทำให้ประเทศด้อยพัฒนาหรือคนจนมีสภาพหรือฐานะดีขึ้นแต่ประการใดเลย แต่กลับทำให้ด้อยพัฒนาหรือยากจนลงไปอีก

นอกจากนี้ ไมเคิล พี โทดาร์โร (Michael P. Todaro) ยังได้แบ่งแนวคิดทวิภาคนี้ออกเป็นทวิภาคระหว่างประเทศ (international dualism) ทวิภาคภายในประเทศ (domestic dualism) ดังต่อไปนี้

1. ประเทศที่แข็งแกร่งและมีอำนาจย่อมสามารถควบคุมและจัดการกับทรัพยากรและตลาดสินค้าต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์กับตัวเองได้

2. การแผ่ขยายของการควบคุมครอบครองระบบเศรษฐกิจโดยนายทุนข้ามชาติทางการลงทุนในกิจกรรมต่าง ๆ

3. ประเทศที่มั่งคั่งร่ำรวยมีสิทธิพิเศษที่จะเข้าถึงวัตถุดิบที่หายากขาดแคลนได้

4. การนำออกซึ่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมจากประเทศพัฒนาแล้ว

5. เสรีภาพสำหรับประเทศอุตสาหกรรมในการบังคับขายสินค้าขายของตัวเองไปยังตลาดที่เปราะบางในประเทศโลกที่สามอยู่เบื้องหลังกำแพงภาษีขาเข้าสำหรับบริษัทข้ามชาติที่ผูกขาด

6. การถ่ายทอดระบบการศึกษาที่ล้าสมัยและไม่เกี่ยวข้องให้กับประเทศกำลังพัฒนาที่ถือว่าการศึกษาคือองค์ประกอบสำคัญยิ่งของกระบวนการพัฒนา

7. ความสามารถของประเทศร่ำรวยที่สามารถแยกแยะความพยายามที่จะเป็นประเทศอุตสาหกรรมของประเทศยากจนโดยอาศัยการทุ่มเทสินค้าเข้าไปขายในราคาต่ำมาก (Dumping's cheap products) เพื่อควบคุมและครอบครองตลาด

8. ทฤษฎีและนโยบายการค้าระหว่างประเทศที่เป็นอันตรายอย่างน่าสะพรึงกลัว คือ การทำให้ประเทศโลกที่สามติดอยู่ในกรอบที่มีเพียงสินค้าพื้นฐาน (Primary product) เป็นสินค้าออกอันจะมีรายได้จากสินค้าส่งออกเหล่านี้ลดลงเรื่อย ๆ

9. นโยบายการให้ความช่วยเหลือที่น่ากลัวซึ่งเป็นการช่วยทำให้โครงสร้างทวิภาคทางเศรษฐกิจภายในมีอยู่ต่อไป ตลอดไปอย่างขมขื่น

10. การสร้างผู้นำในประเทศด้อยพัฒนาให้มีความซื่อสัตย์ทั้งทางเศรษฐกิจและทางอุดมการณ์ต่อโลกภายนอกทั้งด้านทุนนิยมและสังคมนิยม

11. การถ่ายทอดวิธีการที่ไม่เหมาะสมของการฝึกอบรมความรู้ในระดับมหาวิทยาลัยให้มีมาตรฐานความรู้วิชาชีพที่ไม่เกี่ยวข้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม
12. ประเทศร่ำรวยมีความสามารถใช้จ่ายเงินเป็นเหยื่อล่อเอาคนที่มีความรู้ไปจากประเทศด้อยพัฒนา
13. ผลการโฆษณาสินค้าฟุ่มเฟือยให้แก่ผู้มั่งคั่งร่ำรวยได้ใช้ทั้งภายในประเทศของตัวเองและนอกประเทศ ซึ่งก็คือ ประเทศด้อยพัฒนาได้รู้ได้เห็นเป็นตัวอย่างและเป็นการทำลายศีลธรรมด้วย เช่น ในทางภาพยนตร์และแมกกาซีน เป็นต้น

ทวีภาคภายในประเทศ จะเห็นได้จากประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตรกรอาศัยอยู่ในชนบทที่กระจุกกระจายมีรายได้้น้อย ส่วนคนจำนวนน้อยที่มีรายได้สูงอาศัยอยู่ในเมืองมีสิทธิหลาย ๆ อย่าง มีอำนาจ อยู่ในย่านที่เจริญและสะดวก ในขณะที่เดียวกัน ก็มีสลัมจำนวนมากล้อมรอบอยู่โดยมีพลเมืองรายได้น้อยอาศัยอยู่อย่างแออัดไม่ถูกสุขลักษณะอนามัยที่ดี ทวีภาคภายในนี้อาจแบ่งได้เป็น 4 ด้าน คือ

1. ทวีภาคทางเศรษฐกิจ (Economic dualism) ได้แก่ การมีอยู่ของสภาพทางเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมโบราณสามารถอยู่ได้ด้วยตัวเองกับภาคเศรษฐกิจแบบสมัยใหม่มีตลาดซื้อขายสินค้า
2. ทวีภาคทางสังคม (Social dualism) มีความแตกต่างกันด้านเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ของคนแตกต่างทางด้านโครงสร้างทางสังคม (Social Structure) ตลอดจนพฤติกรรมของคนแตกต่างกัน
3. ทวีภาคทางเทคโนโลยี (Technological dualism) มีความแตกต่างกันในเรื่องภาคแรงงานของคนแบบดั้งเดิมและไม่มีทักษะ (labour-intensive) กับภาคการใช้เครื่องยนต์เครื่องจักรที่ทันสมัยก้าวหน้า
4. ทวีภาคทางภูมิภาค (Regional dualism) มีความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบทหรือระหว่างพื้นที่ ๆ เจริญก้าวหน้าทันสมัยมีความสะดวกต่าง ๆ กับพื้นที่ด้อยพัฒนา ซึ่งขาดแคลนทั้งความสะดวกสบายและบริการต่าง ๆ ทวีภาคลักษณะนี้อาจถือเป็นส่วนหนึ่งของทวีภาคทางเศรษฐกิจได้

เจ้าดำรับทฤษฎีโครงสร้างอีกคนหนึ่ง คือ เบิร์ต เอฟ โฮเซลิทซ์ (Bert F. Hoselitz) กล่าวไว้ในเชิงต้นแบบว่า ประเทศด้อยพัฒนากับประเทศพัฒนาแล้วมีช่องว่างที่แตกต่างกันในด้านปกติทางสังคม (social norms) ซึ่งมีผลการกำหนดและแจกจ่ายหรือกระจายบทบาทต่าง ๆ ของคนในสังคม ดังนั้น การพัฒนาจึงจำเป็นต้องมีการแผ่กระจายที่ก้าวหน้าของทัศนคติและสถาบันสมัยใหม่ให้ทั่วถึง

2) ทฤษฎีการแปลงรูป (Transformation Theory)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการแปลงรูปเหล่านี้อ้างอิงถึงวิธีการอนุมาณและการทำนายในเรื่องเกี่ยวกับช่วงของการเปลี่ยนแปลงซึ่งโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ด้อยพัฒนา โดยพิจารณาจากการวิเคราะห์โครงสร้างและสาเหตุต่าง ๆ ของความด้อยพัฒนาที่กล่าวมาแล้ว แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับวิธีการเหล่านี้ ก็คือ ความมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่พัฒนาขึ้นมาด้วยแนวทางของตัวเองเป็นโครงสร้างแบบหนึ่งโดยเฉพาะ และถือว่าประเทศด้อยพัฒนาไม่มีหลักแหล่งของตัวเอง จะต้องดำเนินรอยตามกระบวนการพัฒนาที่เคยเกิดขึ้นแล้วในสมัยหนึ่งของประเทศอุตสาหกรรม

ทฤษฎีการแปลงรูปก็เช่นกันมีปัจจัยในลักษณะดังกล่าวอยู่ไม่น้อย เพราะในการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ดีหรือการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ในการพัฒนาก็ดี มักจะมีแบบแผนหรือมาตรฐานอยู่ในหัวใจเป็นแนวทางหรือเป็นหลักอยู่แล้ว

3) ทฤษฎีการแผ่กระจาย (Diffusion Theory)

เกี่ยวกับแนวความคิดการแผ่กระจายนี้ โฮสต์ บุษเซอร์ (Horst Buscher) ได้อธิบายไว้โดยกำหนดเป็นข้อสันนิษฐานว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงจะดำเนินไปได้โดยการถ่ายเทปัจจัยการผลิตที่หายาก เช่น ทุน การริเริ่มเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคใหม่ และความรู้ในการทำงาน (know-how) เป็นต้น จากประเทศอุตสาหกรรมไปยังประเทศกำลังพัฒนาและความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นในภาคทันสมัยจะแผ่กระจายไปทั่วประเทศ กล่าวคือ มีสินค้าอุปโภคบริโภค เทคนิค และแนวโน้มทางพฤติกรรมและสถาบันอย่างทั่วถึง

โรนัลด์ เอช ชิลโคท (Ronald H. Chilcote) กล่าวว่า การบรรลุผลสำเร็จของลัทธิทุนนิยมที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปนั้น ถือว่าเป็นผลของทฤษฎีการแผ่กระจายความพัฒนาทั้งสิ้น

แฮร์รี จี จอห์นสัน (Harry G. Johnson) ได้กล่าวเกี่ยวกับทฤษฎีการแผ่กระจายการพัฒนาไว้ว่า กระบวนการพัฒนาการอุตสาหกรรมมีลักษณะสำคัญประการแรก คือ เมื่อมีการอุตสาหกรรมเกิดขึ้น ณ ประเทศใดหรือพื้นที่แห่งไหนย่อมมีแนวโน้มที่จะทำให้การอุตสาหกรรมมีมากยิ่งขึ้น มีรายได้สูงขึ้น มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีการแบ่งงานกันทำ และมีระบบเศรษฐกิจที่แสวงประโยชน์อันนำไปสู่การดึงเงินทุนและแรงงานเข้าไปยังตลาด ทำให้เกิดปัจจัยการผลิตและวงจรความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอันเป็นลักษณะสำคัญของระบบการอุตสาหกรรมและทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ระหว่างพื้นที่ ๆ พัฒนาหรือเรียกว่า ศูนย์กลาง (center) กับพื้นที่ห่างไกลออกไปหรือเรียกว่า พื้นที่ขอบนอก (periphery) สำคัญกว่าความไม่เท่าเทียมกันดังกล่าว ก็คือ วงจรของความเป็เหตุเป็นผล (cumulative circle of causation) ที่เสริมสร้างแรงดันทางเศรษฐกิจหลาย ๆ ประการ และทำให้กระบวนการพัฒนาแผ่กระจายไปสู่พื้นที่ขอบนอก โดยระบบเศรษฐกิจของศูนย์กลางต้องการทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบ ทรัพยากรแร่ ทรัพยากรที่หายาก อาหาร และราคาของสิ่งต่าง ๆ มีแนวโน้มสูงขึ้น จึงต้องแสวงหาของราคาถูกกว่าในพื้นที่ขอบนอก นอกจากนี้ยังมีความต้องการทุนและแรงงานที่มีลักษณะเพื่อจะทำให้พื้นที่ขอบนอกเป็นแหล่งผลิตต่อไป คนที่อยู่ในพื้นที่ขอบนอกจึงคุ้นเคยกับความรู้เฉพาะด้าน การแบ่งงานกันทำ มีรายได้สูงขึ้น มีการส่งสินค้ามากขึ้น และการมีรายได้สูงขึ้นทำให้สามารถผลิตสินค้าได้และส่งออกขายกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งอยู่ในพื้นที่ขอบนอกด้วยกันและส่งขายให้ประเทศศูนย์กลางด้วย

กลไกอีกอย่างหนึ่งของการแผ่กระจายการพัฒนา ได้แก่ การเคลื่อนไหวของแรงงานระหว่างประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับทุนและเทคโนโลยี รวมทั้งความก้าวหน้าทางเทคนิคทั่ว ๆ ไป เพื่อเพิ่มค่าจ้างแรงงานความก้าวหน้าทางเทคนิคในประเทศศูนย์กลางจะค่อย ๆ เพิ่มค่าจ้างที่นั่นเมื่อเทียบกับประเทศขอบนอกปรากฏการณ์ดังกล่าวจะทำให้มีการผลิตเกิดขึ้นในประเทศขอบนอกโดยใช้ทุนและเทคโนโลยีจากประเทศศูนย์กลางและใช้แรงงานราคาต่ำกว่าในประเทศขอบนอก การผลิตก็มักจะทำเพื่อขายในประเทศขอบนอกเองซึ่งก่อนหน้านี้ซื้อจากประเทศศูนย์กลาง และต่อมาถ้าค่าขนส่งไม่แพงเกินไปอาจส่งสินค้านั้นไปขายในประเทศศูนย์กลางด้วยกลไกสำคัญในเรื่องนี้ ก็คือ ค่าจ้างแรงงานและการฝึกอบรมแรงงาน ส่วนประเทศศูนย์กลางจะมุ่งผลิตสินค้าที่มีขนาดใหญ่ ใช้ความรู้เฉพาะด้าน และคนที่มีความรู้สูง

การใช้กลไกทั้งสองประการเพื่อถ่ายทอดกระบวนการพัฒนาให้กับพื้นที่ขอบนอกโดยศูนย์กลางนั้นต้องอาศัยสภาพแวดล้อมในพื้นที่ขอบนอกที่เอื้ออำนวยด้วย เช่น

1. นโยบายของรัฐบาลจะเป็นตัวสำคัญต่อการแผ่กระจายการพัฒนาดังกล่าว กลไกประการแรกจะเป็นไปได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับ

2. รายได้จากการส่งออกและอาจล้มเหลว ถ้ามี

3. ประชากรเพิ่มมากขึ้นไปจนทำให้รายได้ต่อหัวต่ำมาก

4. ในกรณีของการทำอุตสาหกรรมที่ใช้ทุนและเทคโนโลยี (Capital Intensive) เช่น การทำเหมืองแร่ การจ้างแรงงานและรายได้ในท้องถิ่นอาจน้อยเกินไปที่จะเป็นตลาดที่พอเพียงสำหรับการพัฒนาต่อไปได้ ยิ่งกว่านั้น

5. องค์กรทางสังคมดั้งเดิมอาจเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงด้วย

ในทำนองเดียวกัน กลไกการพัฒนาอุตสาหกรรมประการที่สองนั้น ถ้าการศึกษาและการฝึกอบรมมุ่งทำให้ปัญญาชนมีลักษณะสอดคล้องกับการดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมของพื้นที่ขอบนอกหรือเพื่อตอบสนองอาชีพทางการเมืองและการบริหารเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงการอุตสาหกรรมแล้ว ปัญหาที่จะมีอยู่เช่นเดียวกัน เพราะลักษณะต่าง ๆ ของสังคมแบบดั้งเดิมนั้นมิได้ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตาม จอห์นสัน กล่าวเชิงสรุปว่า ประเทศด้อยพัฒนาควรเร่งพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้างทางอุตสาหกรรมให้เหมือนกับประเทศที่พัฒนาแล้ว และมุ่งไปสู่การเลี้ยงตัวเองได้ รวมทั้งการส่งออกตามความต้องการของประเทศพัฒนาแล้วด้วย หรือกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับทฤษฎีการแผ่กระจายความเจริญ ก็คือ กระบวนการถ่ายเทปัจจัยหายากของการผลิต เช่น ทุน เทคนิคใหม่ ๆ และความรู้ เป็นต้น จากประเทศอุตสาหกรรมไปสู่ประเทศกำลังพัฒนา ความเจริญก้าวหน้าที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศูนย์กลางจะแผ่กระจายไปยังพื้นที่ขอบนอกในเรื่องสินค้า เทคนิค พฤติกรรม และสถาบันต่างๆ

อย่างไรก็ตาม ซิลโคท ได้จำแนกทฤษฎีการแผ่กระจายไว้ 3 แบบด้วยกัน คือ

1. ทฤษฎีการพัฒนาทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นในประเทศทุนนิยมก้าวหน้าทั้งหลาย เช่น ทฤษฎีประชาธิปไตยสมัยใหม่ (Modern Democracies) จากผลงานของ เจมส์ ไบรซ์ (James Bryce) ในปี ค.ศ. 1921 และระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีรัฐธรรมนูญของ คาร์ล เจ ฟรีดริช (Carl J. Friedrich) ในปี ค.ศ. 1937 ผลงานดังกล่าวนี้เน้นถึงคุณค่าและการปฏิบัติของระบอบประชาธิปไตยตะวันตก (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความชอบธรรมของรัฐธรรมนูญ การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการเลือกตั้ง มีระบบพรรคการเมือง พลายพรรค และมีการแข่งขันทางการเมือง) ต่อมา เซมัวร์ มาร์ติน ลิปเซท (Seymour Martin Lipset) ได้รวบรวมเนื้อหาสาระสำคัญเข้าด้วยกันเมื่อปี ค.ศ. 1959 เป็นข้อกำหนดของประชาธิปไตยตามแนวทางแห่งความชอบธรรมทางการเมืองและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ในปี ค.ศ. 1966 ลูเซียน พาย (Lucian Pye) ได้รวมเอาสาระสำคัญเหล่านี้ไว้ด้วยกันในเรื่องจุดรวมของการเมืองแบบประชาธิปไตย (Focus on Political Democracy) ภายหลังจากต่อมา พัฒนาการทางการเมืองในประเทศตะวันตกได้เพิ่มความสนใจให้กับการแบ่งงานตามความรู้ เฉพาะด้าน ความเสมอภาค และความสามารถของระบบการเมือง ทั้งยังผ่านวิกฤตการณ์ทางเอกลักษณ์ ความชอบธรรม การมีส่วนร่วม การเข้าไปได้อย่างทั่วถึง (Penetration) ของบริการและอำนาจรัฐและการกระจายอำนาจทางการเมือง

2. ทฤษฎีการแผ่กระจายที่เกี่ยวกับลัทธิชาตินิยมซึ่งเป็นแนวความคิดทางยุโรปที่ให้ความสนใจกับสัญลักษณ์ของชาติ เช่น เพลงชาติ ธงชาติ ความเป็นปึกแผ่นทางสถาบัน อธิปไตยของชาติ

ข้อความที่เกี่ยวกับความจงรักภักดีและความรู้สึกร่วมกันของคนในชาติหรือเจตจำนงที่มีอยู่ในสำนึกของคนทั้งชาติ เป็นต้น ลัทธิชาตินิยมทำให้เกิดพลังทางอุดมการณ์และแรงจูงใจเพื่อการพัฒนา โดยปกติแล้วลัทธิชาตินิยมจะเน้นไปสู่การพัฒนาตามแนวทางทุนนิยม เช่น ที่เกิดขึ้นในประเทศฝรั่งเศส เยอรมันนี และอิตาลี ระหว่างเวลาในศตวรรษที่ 19 หรือเมื่อไม่นานมานี้ในประเทศใหม่ ๆ ในทวีปแอฟริกา เอเชีย และลาตินอเมริกา

3. ทฤษฎีการแผ่กระจายอีกแบบหนึ่งมีลักษณะเป็นเส้นตรงไปสู่สภาวะทันสมัย โดยมีความเชื่อว่าประเทศในโลกด้านตะวันตกจะแผ่กระจายค่านิยม เงินลงทุน และเทคโนโลยีไปสู่ประเทศพัฒนาน้อยทั้งหลายให้มีอารยธรรมมากขึ้นตามแนวทางประเทศพัฒนาแล้วทางตะวันตก การพัฒนาตามแนวทางนี้มีกระบวนการขั้นตอนซึ่งกำหนดไว้ดังต่อไปนี้

การพัฒนาทางเศรษฐกิจของ วอลท์ ดับเบิลยู โรสโตว์ (Walt W. Rostow) ซึ่งถือว่ากระบวนการพัฒนามีขั้นตอนต่อเนื่องไปสู่ความสำเร็จและเป็นแบบแผนทางอุดมคติ ซึ่งเป็นแนวความคิดที่มีอิทธิพลพอสมควรในช่วง 1960 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สังคมโบราณ (Traditional society)

เป็นสังคมที่มีโครงสร้างที่เป็นปัญหาต่อการพัฒนาอย่างมากและอาจกล่าวได้ว่าเป็นสังคมที่ไม่เปลี่ยนแปลง ไม่มีการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีการผลิตที่จำกัดมาก ทรัพยากรที่ใช้เพื่อการเกษตรมีอัตราส่วนสูงมาก ในโครงสร้างทางสังคม มีการใช้อำนาจตามระดับของการบังคับบัญชาการเปลี่ยนแปลงฐานะของคนในสังคมโดยอาศัยคุณวุฒิและความสามารถแทบจะเป็นไปไม่ได้เลย ครอบครัวและเชื้อสายต้นตระกูลของคนมีบทบาทสำคัญมาก และมีการถ่ายทอดความเชื่อถือต่าง ๆ สืบกันไปชั่วลูกชั่วหลาน สังคมแบบนี้จึงมีลักษณะเป็นสังคมเกษตรดั้งเดิมและยึดมั่นอยู่กับค่านิยมและความเชื่อเก่า ๆ ที่ถ่ายทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน

2. สมัยหลังสังคมโบราณ (Post-traditional society)

หรือขั้นเตรียมพร้อมที่จะออกเดินทาง (Pre-conditions for take-off) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สังคมกำลังเปลี่ยนแปลง (Transitional society) ก็ได้เพราะเป็นช่วงของสังคมโบราณเปลี่ยนแปลงเพื่อแสวงประโยชน์จากความเจริญทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ เป็นระยะของการเตรียมตัวของสังคมในด้านต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ถ้าสังคมใดมีลักษณะโบราณมากและมีความมั่นคง เช่นประเทศส่วนใหญ่ในยุโรปและประเทศเกือบทั้งหมดในทวีปเอเชีย แอฟริกา และตะวันออกกลาง เมื่อมีความจำเป็นจะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทั้งโครงสร้างของสังคม ระบบการเมือง และเทคนิคการผลิต ย่อมจะเปลี่ยนแปลงได้ยากและต้องใช้เวลาอันยาวนานไม่เหมือนกัน บางประเทศที่มีลักษณะอันเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และประเทศอื่น ๆ บางประเทศ เพราะไม่สู้จะมีสิ่งที่ถ่ายทอดกันมาตั้งแต่ดั้งเดิมมากนัก ประกอบกับมีทรัพยากรและลักษณะบางประการที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง จึงสามารถเตรียมตัวนำสังคมเปลี่ยนเข้าไปสู่ขั้นที่สามได้โดยใช้เวลาไม่ยาวนานนัก

ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในขั้นของการเตรียมตัวเพื่อออกเดินทางของการพัฒนาได้แก่การเปลี่ยนจากสังคมโบราณที่มีลักษณะเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 75 เป็นเกษตรกรเข้าไปสู่การเป็นสังคมอุตสาหกรรม มีการคมนาคมและการสื่อสารที่เจริญก้าวหน้าขึ้น มีการค้าขายสินค้าและบริการต่าง ๆ การจัดการทางด้านการเมืองการปกครอง

การเศรษฐกิจ และสังคม ไม่ควรจำกัดขอบเขตอยู่ในอาณาเขตแคบ ๆ เฉพาะท้องถิ่นหรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ เท่านั้น แต่ควรจมองให้กว้างไกลขึ้นไปถึงระดับชาติและระหว่างประเทศ

ทัศนคติของการมีลูกควรเปลี่ยนไปในทางที่ทำให้อัตราการเกิดของประชากรลดลง ประชากรจะได้ไม่มากเกินไป ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาของความเจริญก้าวหน้า เจ้าของที่ดินรายใหญ่เป็นกลุ่มชนที่มีรายได้เหลือใช้ ควรจะหาทางนำเงินส่วนนี้มาช่วยประเทศในการสร้างถนน โรงเรียน และสวัสดิการต่าง ๆ แทนที่จะปล่อยให้แต่ละคนมีเงินเหลือและใช้จ่ายตามความพอใจ เช่น ทัศนากจรต่างประเทศ สร้างโบสถ์ สร้างวัด สร้างบ้านพักตากอากาศชายทะเล และซื้อเครื่องประดับส่วนตัว เป็นต้น

ความรู้สึกที่ว่าค่าของคนและฐานะของคนอยู่ที่การเกิดหรือตระกูลที่ให้กำเนิดเปลี่ยนไปเป็นการให้ความสำคัญกับคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถ หรือความรู้ความชำนาญในการทำงานเฉพาะด้าน และที่สำคัญที่สุด ก็คือ ความเชื่อที่ว่าสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของมนุษย์เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยธรรมชาติและโดยพระผู้เป็นเจ้า ควรจะเปลี่ยนไปสู่ความมีเหตุมีผล เพื่อให้คนมีความคิด มีเหตุผลและสามารถทำการผลิตได้มากขึ้น และก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า

3. ขั้นที่สามของการพัฒนาคือการออกเดินทาง (Take-off)

เป็นช่วงของการเอาชนะการต่อต้านขัดขวางและอุปสรรคต่าง ๆ ของสังคมโบราณได้แล้ว เพราะสิ่งเหล่านี้ เป็นปัญหาของความเจริญเติบโต ในขณะที่เดียวกัน พลังต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ได้แผ่ขยายไปอย่างทั่วถึงในสังคมและสามารถทำให้มีความเจริญเติบโตได้อย่างปกติต่อไป ในช่วงของขั้นการออกเดินทางนี้ อัตราการลงทุนและการออมทรัพย์อาจเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5-10 ของรายได้แห่งชาติหรือมากกว่าก็ได้ มีการลงทุนทางอุตสาหกรรมใหม่ ๆ แผ่ขยายอย่างรวดเร็ว ผลประโยชน์ที่ได้จากการผลิตส่วนใหญ่จะนำมาใช้ในการขยายการลงทุนต่อไปอีก การอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ที่เพิ่มขึ้นนี้จะช่วยให้คนมีงานทำ ในขณะที่เดียวกันจะมีความต้องการบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการอุตสาหกรรมเหล่านี้ อันส่งผลทำให้คนมีรายได้สูงขึ้น มีผู้ประกอบการเพิ่มมากขึ้น มีผู้ลงทุนในภาคเอกชนมีการปรับปรุงวิธีการผลิตให้ทันสมัย และมีการใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ได้มากขึ้น

4. ขั้นขับเคลื่อนไปสู่ความโตเต็มที่ (Drive to maturity)

เมื่อผ่านขั้นออกเดินทางมาแล้วประมาณ 40 ปี จะเป็นช่วงของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างกว้างขวาง มีการใช้ทุนประมาณร้อยละ 10-20 ของรายได้ประชาชาติเพื่อการลงทุน ที่สำคัญคือ สามารถทำให้ผลผลิตเพิ่มสูงกว่าอัตราการเพิ่มของประชากรอย่างมาก มีการเร่งการลงทุนทางอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ให้รวดเร็วขึ้น มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเทคนิคการผลิตให้ก้าวหน้า มีความสามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้ สามารถผลิตสินค้าที่เคยสั่งซื้อจากต่างประเทศมาก่อนได้เองภายในประเทศและมีสินค้าส่งออกใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกัน การปรับปรุงค่านิยมหรือสถาบันต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้มีลักษณะที่สนับสนุนส่งเสริมความเจริญเติบโตหรืออย่างน้อยก็ไม่ให้เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อความเจริญดังกล่าว กระบวนการทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีอาจมีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยเปลี่ยนจากสมัยของการอุตสาหกรรมถ่านหิน เหล็ก และอุตสาหกรรมหนักทางด้านรถไฟ ไปสู่สมัยของเครื่องยนต์ เครื่องจักรกล เครื่องเคมี และเครื่องไฟฟ้า เหมือนอย่างประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมันนี้เมื่อปลายศตวรรษที่ 19

5. ขั้นของการบริโภคขนาดใหญ่ (The age of high mass-consumption)

ในขั้นนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสำคัญ ๆ ที่ทำให้เกิดความเจริญเติบโตเข้าไปสู่การผลิตสินค้าเพื่อการบริโภคและการบริการต่าง ๆ เช่น มีการเปลี่ยนแปลงจากอุปทานหรือการผลิตไปสู่อุปสงค์หรือความต้องการ และจากปัญหาของการผลิตไปสู่ปัญหาของการบริโภคและสวัสดิการว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้มีอาหารและบริการที่อำนวยความสะดวกสบายและความพอใจให้กับประชาชนได้ เพื่อให้ประชาชนได้รับความสุขโดยทั่วกัน ในขณะที่เดียวกัน ก็คงยังมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีการเพิ่มผลผลิตทางอุตสาหกรรมอยู่ต่อไป พร้อมกับการสร้างความมั่นคงของอิทธิพลออกไปนอกอาณาเขต มีการใช้ทรัพยากรไปในทางทหารและนโยบายต่างประเทศมากขึ้น อันเป็นการสร้างชื่อเสียงของประเทศให้เป็นที่เชื่อถือ

4) ทฤษฎีการพัฒนาทวิภาค (Dual Development Theory)

ผู้ที่มีแนวความคิดคล้ายคลึงกันในเรื่องการพัฒนาทวิภาคนี้ มี ดับเบิลยู อาร์เธอร์ เลวิส (W. Arthur Lewis) กัสตาฟ เรนิส (Gustav Renis) จอห์น ซี เอช เฟิ (John C. H. Fei) และ เดล ดับเบิลยู จอร์แกนสัน (Dale W. Jorgenson) ได้กล่าวไว้ว่า “การโยกย้ายปัจจัยด้านแรงงานจากภาคการเลี้ยงตัวเอง (Subsistence sector) ไปทำงานในภาคอุตสาหกรรม จะช่วยลดความแตกต่างระหว่างทั้งสองภาคดังกล่าวได้และสามารถทำให้มีบูรณาการในระดับที่สูงขึ้นอย่างทั่วถึงของระบบเศรษฐกิจ”

กัสตาฟ เรนิส (Gustav Renis) และจอห์น ซี เอช เฟิ (John C. H. Fei) ได้กล่าวไว้ในเรื่องทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยกล่าวถึงแรงงานส่วนเกินในภาคการเกษตรซึ่งมีอัตราการเกิดสูงมาก ทั้ง เรนิส และเฟิ อาศัยผลงานของเลนินส โดยเสนอตัวแบบสองภาค (Two-sector model) และสังเกตดูการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมหรือการลงทุนซึ่งสนับสนุนโดยมีแรงงานอย่างมากมายและราคาค่าจ้างถูกจากภาคเกษตรกรรม การวิเคราะห์ของเขาอาศัยขั้นตอนการออกเดินทาง (Take-off) ของการพัฒนาเศรษฐกิจของ โรสโตว์ โดยใช้เวลา 20-30 ปี เป็นการสร้างทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งมีสองขั้นตอน คือ ตอนแรกมีข้อสมมติเกี่ยวกับโครงสร้างเบื้องต้นของตัวแบบโดยเน้นการวิเคราะห์บทบาทของภาคเกษตรที่ถูกกลืนเลย ตอนสองลักษณะที่เริ่มจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีแรงผลักดันให้ตัวเอง กล่าวคือ มีการกระทำกิจกรรมทางด้านอุตสาหกรรมซึ่งส่วนหนึ่งมาจากแรงกระตุ้นของการมีแรงงานส่วนเกินอย่างมากมาย

ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจทวิภาค (Development of a dual economy) อธิบายโดย เดล ดับเบิลยู จอร์แกนสัน (Dale W. Jorgenson) ในขั้นแรกได้กล่าวถึงทฤษฎีและตัวแบบที่ใช้ในระบบเศรษฐกิจที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย เช่น ทฤษฎีความเจริญเติบโต ฮาร์รอด โดมาร์ (Horrod-Domar theory of growth) ตัวแบบวงจรและความเจริญเติบโต ดิวเซนเบอร์รี่ สมิธ (Duesenbury-Smithies model of cycles and growth) ตัวแบบความเจริญเติบโตคลาสสิกใหม่ โทบินโซโล (Tobin-Solow neo-classical growth model) และตัวแบบความเจริญเติบโต แคลดอร์ (Kaldor model of growth) ซึ่งเป็นตัวแบบที่สร้างขึ้นมาโดยผู้รู้และเหมาะสมที่จะใช้ในสังคมที่พัฒนาทั้งหลาย ส่วนทฤษฎีที่เหมาะสมจะใช้ในสังคมกำลังพัฒนาที่คุ้นเคยกันมาหน่อย ก็คือ ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจประชากรศาสตร์ (Economic-demographic Theory of Development) มีความแตกต่างอย่างมากระหว่างทฤษฎีทั้งสองแบบซึ่งควรใช้ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันด้วย ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจประชากรศาสตร์มีจุดเน้นอยู่ที่การรักษาดุลยภาพระหว่างการสะสมทุนกับความเจริญเติบโตของประชากร โดยแต่ละด้านจะปรับตัวเข้าหาอีก

ด้านหนึ่ง ภาคสมัยใหม่ (advanced or modern sector) กับภาคล้าหลังหรือโบราณ (Backward or traditional sector) ในแต่ละภาคจะมีกิจกรรมการผลิตที่มีลักษณะของความเกี่ยวข้องระหว่างผลผลิตกับปัจจัยการผลิต ซึ่งได้แก่ ที่ดิน แรงงาน และเงินทุน ลักษณะพิเศษของทฤษฎีนี้ ก็คือ ความไม่สมประกอบในเรื่องความสัมพันธ์ของการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมปัจจัยอื่น ๆ ที่เหลือของทฤษฎีนี้ก็มี

- ความเจริญเติบโตของประชากรที่ต้องขึ้นอยู่กับผลิตผลอาหารต่อหัวและการตาย
- อัตราการเกิดที่ต้องขึ้นอยู่กับผลิตผลอาหารต่อหัว

ถ้าผลิตอาหารได้เกินความต้องการ ผลผลิตการเกษตรก็จะมีเหลือ แรงงานก็อาจจะละทิ้งที่ดินเข้ามาหางานทำในภาคอุตสาหกรรม แรงงานที่จะใช้ในภาคอุตสาหกรรมจะเพิ่มขึ้นในอัตราเท่ากับอัตราการเพิ่มขึ้นของผลผลิตการเกษตรส่วนเกิน แน่นอบนละ ถ้าไม่มีทุนการผลิตทางอุตสาหกรรมก็เกิดขึ้นไม่ได้ ครั้นมีการลงทุน การสร้างสมทุนก็จะเป็นไปได้โดยอาศัยแรงงานที่เพิ่มขึ้นและการค้าระหว่างภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมเป็นตัวช่วยความแตกต่างของค่าจ้างแรงงานของทั้งสองภาคจะมีอยู่และความแตกต่างนี้จะเป็นตัวกำหนดการค้าระหว่างทั้งสองภาคและเป็นตัวกำหนดอัตราการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมด้วย

5) ทฤษฎีโครงสร้าง หน้าที่นิยม (Structural-Functionalism Theory)

เป็นทฤษฎีทางด้านสังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ เฟรด ดับเบิลยู ริกส์ (Fred W. Riggs) ได้อธิบายความหมายของโครงสร้างว่า เป็นแบบแผนของพฤติกรรมซึ่งได้กลายเป็นลักษณะมาตรฐานของระบบสังคม เช่น พฤติกรรมของข้าราชการในองค์การหนึ่ง ดังนั้น โครงสร้างจึงมีความหมายรวมถึงตัวบุคคล สิ่งของ และการกระทำของคนในองค์การ รวมทั้งของคนที่มาติดต่อรับบริการจากองค์การนั้นด้วย ส่วนความหมายของหน้าที่นั้น หมายถึง ผลที่ตามมาของโครงสร้างซึ่งอาจมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อโครงสร้างอื่น ๆ หรือระบบใหญ่ด้วย เช่น หน้าที่ของหน่วยงานเกี่ยวกับการศึกษาที่เป็นผู้กำหนดอัตราค่าเล่าเรียน กำหนดหลักสูตร และหลักเกณฑ์การเรียนการสอน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมมีส่วนกระทบไปถึงรายได้รายจ่ายของผู้ปกครองนักเรียน รายได้ของโรงเรียน และของรัฐบาล รวมทั้งมาตรฐานความรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาด้วย ดังนั้น หน้าที่จึงเป็นแบบแผนของการขึ้นต่อกัน (interdependence) ระหว่างโครงสร้างตั้งแต่สองแห่งขึ้นไปและเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผันต่างๆ ด้วย

การศึกษาในสมัยก่อนนั้นมักจะกระทำกันเฉพาะในด้านของโครงสร้าง บางครั้งอาจทำให้ผู้ที่ศึกษามองไม่เห็นภาพที่แน่ชัด เช่น การศึกษาถึงระบบการปกครอง โดยพระมหากษัตริย์ในสมัยก่อน ย่อมกล่าวได้ว่าตามโครงสร้างนั้นไม่มีฝ่ายนิติบัญญัติเหมือนการมีระบบรัฐสภาในระบบการปกครองที่เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ทั้ง ๆ ที่สมัยนั้นพระมหากษัตริย์ก็มีอำนาจหน้าที่ทางนิติบัญญัติด้วย ดังนั้น เพื่อให้มองเห็นภาพที่ชัดเจนและถูกต้องยิ่งขึ้น จึงมีการศึกษาทางหน้าที่อีกด้านหนึ่งซึ่งจะทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์และการขึ้นต่อกัน รวมทั้งมีส่วนกระทบต่อหรือถูกกระทบโดยสิ่งแวดล้อมด้วย การศึกษาในเรื่องโครงสร้างหน้าที่นี้เป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีการทำให้ทันสมัย ซึ่งมีกระบวนการของการพัฒนาจากความด้อยพัฒนาหรือสังคมดั้งเดิม (Traditional society) ไปสู่สังคมกำลังพัฒนา (Transitional society) โดย ริกส์ กำหนดชื่อให้เองว่า จากสังคมเกษตรกรรม (Agrarian society) ไปสู่สังคมกำลังพัฒนา (Prismatic society) และถึงสังคมอุตสาหกรรม (Industrial society)

สังคมดั้งเดิมมีลักษณะเป็นสังคมเกษตรกรรมที่ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง ไม่มีการแบ่งงานกันทำตามความรู้เฉพาะด้าน ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงพัฒนาแล้วจะเป็นสังคมอุตสาหกรรมที่มีการแบ่งงานกันทำตามความรู้เฉพาะด้านอย่างชัดเจน

6) ทฤษฎีความเป็นเหตุเป็นผล (Causation Theories)

วิธีการอธิบายแนวนี้ เรียกว่า ทฤษฎีตัวแปรที่ก่อให้เกิดผลเด็ดขาด (Single Crucial Variable Theories) โดยกัสตบ เอฟ. ปาปาเนค (Guatab F. Fapanek) ทั้งนี้ เพราะทฤษฎีเหล่านี้เน้นปัจจัยอย่างเดียวที่เป็นสาเหตุความด้อยพัฒนา แต่ก็มิได้เป็นทฤษฎีที่ถือว่ามิสาเหตุอันเดียว เพราะทุกทฤษฎีเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีกระบวนการที่สลับซับซ้อนที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยมากมายหลายอย่าง แต่มีอยู่เพียงอย่างหนึ่งที่สำคัญมากและเป็นตัวที่อธิบายถึงความยากลำบากทั้งหลายทั้งปวงที่ปรากฏอยู่ในอัตราความเจริญเติบโตที่เป็นอยู่ขณะนี้ ปัจจัยที่ปาปาเนค เอ่ยชื่อถึง ได้แก่

1. สภาพอากาศเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งตามทฤษฎีอาณานิคมและได้รับการสนับสนุนต่อมาอีกว่าเป็นปัจจัยอย่างหนึ่ง แต่ตามทฤษฎีการทำให้ทันสมัยแล้ว สภาพอากาศมิได้ส่งผลให้เกิดความด้อยพัฒนา เพราะยังไม่มีเหตุผลที่จะอธิบายได้อย่างพอเพียง

2. การสะสมทุนที่ยังไม่พอเพียง สาเหตุของการสะสมทุนที่ยังไม่พอเพียงนี้มีความเห็นแตกต่างกันออกไป บางคนก็กล่าวว่า มาจากการขาดความสามารถในการออมอันทำให้มวลชนทั้งชาติตกอยู่ในวงจรความชั่วร้ายแห่งความยากจน บางคนก็มีความเห็นว่า บรรยากาศการลงทุนไม่มีและขาดแรงกระตุ้น เพราะเหตุว่าตลาดในประเทศกำลังพัฒนามีขนาดเล็กเกินไป ไม่พอเพียงที่จะทำให้ได้เงินมาลงทุน นักวิชาการบางคนก็กล่าวว่า ประเทศกำลังพัฒนามีภาคการเงินที่ขาดประสิทธิภาพ ไม่มีความสามารถที่จะทำหน้าที่ในการแปรสภาพการออมทรัพย์ให้ไปสู่การลงทุน เมื่อขาดแคลนความสามารถของภาคการเงินดังกล่าวจึงทำให้ทั้งการออมทรัพย์และการลงทุนเป็นไปไม่ได้

3. ปัจจัยสำคัญอีกประการเป็นเรื่องของมนุษย์โดยตรง คือ การขาดคุณภาพของคนเป็นปัญหาที่มิ้นักวิชาการกล่าวถึงเสมอและเป็นปัญหาพื้นฐาน เพราะคนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนามาก นอกจากจะไม่มีคุณภาพทางด้านความรู้ความสามารถแล้ว ยังขาดคุณภาพด้านศีลธรรมจรรยาอันเป็นความต้องการพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ด้วย ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะคุณภาพของมนุษย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาซึ่งมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

(1) การขาดแคลนแรงงานที่มีประสิทธิภาพ ความรู้ และทักษะ ในประเทศกำลังพัฒนามีแรงงานจำนวนมากแต่ไม่มีความรู้ ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่มีฝีมือ

(2) การขาดแคลนผู้ประกอบการในภาคเอกชน ไม่มีนักธุรกิจและนักลงทุนที่มีความรู้ความสามารถ และประสิทธิภาพเพียงพอ

(3) ความสามารถในการตัดสินใจและการบริหารหรือการจัดองค์การที่ใช้ความรู้วิทยาการก้าวหน้าที่มีระบบและใช้หลักวิชายังมีน้อย

4. ปัจจัยทางด้านสังคมวิทยา กล่าวคือ โครงสร้างทางสังคม (social structure) มีลักษณะดั้งเดิมโบราณ เช่น มีครอบครัวขนาดใหญ่ (Extended family) แบบตะวันออก คือ มีทั้ง พ่อ แม่ ลูก พ่อตา แม่ ยาย พ่อของพ่อ ลูกของลูก ลูกของหลาน บางครั้งมีลูกหลานของพี่น้องของพ่อหรือแม่และญาติพี่น้องอื่น ๆ อยู่ในครอบครัวด้วย รวมกันแล้วมากกว่า 10 คน ยิ่งกว่านั้นยังมีการถ่ายทอดความคิดความเชื่อและ

วัฒนธรรมจากบรรพบุรุษต่าง ๆ กันอีกด้วย สิ่งดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาและความมีเหตุมีผลที่ถูกต้อง ทั้งยังเป็นตัวสกัดกั้นพฤติกรรมที่มีเหตุมีผลทางเศรษฐกิจ คนจะมีความเชื่อที่มีค่านิยม และพฤติกรรมที่นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของประชาชนอย่างมากมาย อันเป็นผลทางลบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

5. ปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นกับการมีความสัมพันธ์กับต่างชาติหรือองค์การระหว่างประเทศไม่ว่าจะทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา และการบริหาร มีความเชื่อกันอยู่ว่าประเทศพัฒนาแล้วที่มีอำนาจสามารถที่จะแสวงประโยชน์จากประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนาได้มากกว่าในรูปแบบต่าง ๆ กัน ในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สองมักจะอาศัยวิธีการแบบเมืองขึ้นหรืออาณานิคม ต่อมามีความคิดว่าเป็นการแสวงประโยชน์โดยวิธีการพึ่งพา เป็นต้น

7) ทฤษฎีการแก้ปัญหา (Solution Theories)

ตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์แล้วได้มีการคิดค้นถึงกลยุทธ์ของการพัฒนาขึ้นมาหลาย ๆ อย่างโดยเน้นในด้านการลงทุน การเงิน การคลัง และการค้าระหว่างประเทศ กลยุทธ์ที่กล่าวถึงกันมาก ก็คือ กลยุทธ์คอขวด (Bottleneck strategies) ซึ่งมีสาระสำคัญอยู่ที่การวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการเอาชนะปัญหาหรือปัจจัยเหล่านั้น อย่างไรก็ตาม มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องของการแก้ปัญหาและแนวคิดในเรื่องกลยุทธ์ดังกล่าว

ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงทุน (Investment Theory) คงยังมีความคิดความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องของการลงทุนว่าควรจะทำในลักษณะใด และจะให้ความสำคัญกับปัจจัยอะไรก่อนหรือระหว่างการเกษตรและการอุตสาหกรรม โครงการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่หรือจะพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อม เป็นต้น จึงมีแนวคิดต่าง ๆ กัน คือ

8) ทฤษฎีการสะสมทุน

ทฤษฎีการสะสมทุนหรือทฤษฎีการลงทุนในลักษณะนี้ เป็นไปตามตัวแบบความเจริญเติบโต ฮาร์รอด-โดมาร์ (Harrod-Domar Growth Model) ซึ่งมีแนวความคิดที่สำคัญ คือ

- การลงทุนจะเพิ่มขึ้น เมื่อประเทศมีการออมสูงขึ้น
- การลงทุนเท่ากับการออมและเป็นเงื่อนไขทำให้เกิดความเจริญเติบโต
- อัตราการออมจะเป็นปฏิภาคโดยตรงกับอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเป็นปฏิภาคผกผันกับอัตราส่วนระหว่างทุนกับผลผลิตที่ใช้ในการผลิตต่อหน่วย

- การลงทุนจะทำให้เกิดการผลิตรุ่งขึ้นซึ่งเป็นผลทางด้านการมีสิ่งของ เครื่องใช้ สินค้า และบริการมากตามไปด้วย

- การลงทุนทำให้คนมีรายได้ และมีความต้องการที่จะบริโภคและอุปโภค รวมทั้งทำให้มีการลงทุนต่อไปอีกด้วย

- การลงทุนตามแนวความคิดดังกล่าวนี้ ถือว่า ระบบเศรษฐกิจมีเพียงสาขาเดียว มีการจ้างงานเต็มที่ไม่มีมีการเสื่อมราคาของทุน และไม่มีการค้าขายระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนี้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของผลผลิต ปัจจัยการผลิตและประสิทธิภาพของการผลิต

ข้อสมมติฐานของ ฮาร์รอด-โดมาร์ มีดังนี้

- ระบบเศรษฐกิจมีเพียงสาขาเดียว (single sector)
- ไม่มีการเสื่อมราคาของทุน

- ไม่มีการค้าขายระหว่างประเทศ
- มีการจ้างงานเต็มที่

ทฤษฎีความเจริญเติบโตของ มหาลูนอบิส (Mahalunobis) ซึ่งเชื่อเหมือนกับ ฮาร์รอด-โดมาร์ คือ “การลงทุนจะเพิ่มขึ้นได้เมื่อประเทศมีอัตราการออมสูงขึ้น และการส่งออกที่เพิ่มขึ้นนี้จะมีผลทำให้ระดับรายได้ประชาชาติและการบริโภคสูงขึ้นด้วย”

ทฤษฎีนี้พิจารณาถึงระบบเศรษฐกิจ 2 สาขาหลัก คือ

- สาขาที่ผลิตปัจจัยประเภททุน
- สาขาที่ผลิตสินค้าเพื่อการบริโภค

ทฤษฎีนี้เน้นการผลิตปัจจัยประเภททุนมาก

9) ทฤษฎีแรงผลักดันสำหรับการพัฒนา (Big Push Theory)

เป็นทฤษฎีที่เน้นการสะสมทุนและการลงทุนเพื่อการพัฒนาเช่นเดียวกับของ ฮาร์รอด-โดมาร์ และ มหาลูนอบิส นอกจากนี้ โรเซนสแตน-โอดัน (Rosenstein-Todan) ยังได้เสนอว่าในประเทศที่ด้อยพัฒนานั้น จะต้องมีการลงทุนขนาดใหญ่ในตอนเริ่มต้น เพื่อผลักดันให้เข้าสู่กระบวนการพัฒนา มิฉะนั้น จะเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศด้อยพัฒนาไม่ได้

ดังนั้น จึงต้องลงทุนในกิจการอุตสาหกรรมหลาย ๆ อย่างไปพร้อมกัน เพราะสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ผลิตขึ้นนั้นต้องพึ่งพาอาศัยกัน

10) ทฤษฎีความเจริญเติบโตอย่างสมดุล (Balanced Growth Theory)

หมายถึง การลงทุนพร้อม ๆ กันหลาย ๆ ด้านให้มีความสอดคล้องสนับสนุนกัน ทั้งในด้าน อุตสาหกรรมและเกษตรกรรม สินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าประเภททุน สินค้าเข้าและสินค้าออก อุปสงค์และอุปทานของระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานด้วย

ผู้มีแนวคิดทางด้านนี้ ได้แก่ แรกนา เนอร์คเซ (Ragnar) กล่าวว่า “การลงทุนจะต้องกระทำขึ้นในทุก ส่วนของระบบเศรษฐกิจโดยพร้อมเพรียงกันเพื่อขจัดปัญหาตลาดที่มีขนาดเล็ก

แรกนา เนอร์คเซ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบสมดุล ทั้งนี้ เพราะว่าประเทศด้อยพัฒนาที่ จะทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยอาศัยความต้องการจากภายนอกประเทศในการซื้อ สินค้าพื้นฐานนั้นเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ดังนั้น การส่งสินค้าออกไปขายในตลาดระหว่างประเทศจึงไม่สามารถช่วยให้เกิดการพัฒนาดได้ แต่ต้องไม่หมายถึงประเทศด้อยพัฒนาทั้งหมด บางประเทศอาจอยู่ใน ข่ายยกเว้น เช่น คูเวต และอิรัก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม งานสำคัญที่ต้องทำ ก็คือ การเพิ่มผลผลิตเพื่อ ขายทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดที่อื่น ๆ ด้วย เพราะตลาดภายในแคบและคนไม่มีอำนาจการซื้อ ทั้งยังไม่เป็นระบบตลาดที่สมบูรณ์เหมือนประเทศที่พัฒนาแล้วด้วย ดังนั้น การแก้ปัญหา คือ ต้องทำ การลงทุนแบบสมดุล คือ มีการอุตสาหกรรมหลาย ๆ ด้าน คนก็จะได้งานทำมากขึ้น สามารถผลิตได้ เพิ่มขึ้น มีเงินลงทุนมากขึ้น ปรับปรุงเทคนิคให้ก้าวหน้าได้ อำนาจการซื้อของคนสูงขึ้น โดยวิธีการ ดังกล่าว การผลิตและการซื้อสินค้าต่าง ๆ กันจะสนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกันอันเป็นการขยาย ตลาดให้กว้างขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรมก็เป็นไปได้และทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

โรเซนสแตน โอดัน นอกจากสนับสนุนการพัฒนาแบบผลักดันแล้ว ยังเห็นว่า การลงทุนหลาย ๆ ด้าน อย่างพร้อมเพรียงกันนี้จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น แม้กระจายไปทุกสาขาในระบบเศรษฐกิจ มีผลผลิต เพิ่มขึ้นและมีความต้องการในสินค้าต่าง ๆ ด้วย

โรเซนสแตน โรด้น ได้เสนอทฤษฎีแรงผลักดันสำหรับการพัฒนา โดยอธิบายเหตุผลว่าประเทศด้อยพัฒนานั้นมีปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนามากมายหลายอย่าง กล่าวคือ การขาดแคลนนักลงทุนที่มีความสามารถ ขาดแคลนทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการลงทุน รวมทั้งขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ถนน น้ำประปา ไฟฟ้า และโทรศัพท์ ที่สำคัญยิ่งคือ ความสามารถในการออมทรัพย์ของประชากร ดังนั้น การที่จะมีโครงการพัฒนาและดำเนินการให้โครงการเป็นไปได้นั้น จำเป็นที่จะต้องใช้ทุนอย่างมากมายในตอนต้นเพื่อผลักดันเข้าสู่กระบวนการพัฒนา เปรียบเทียบกับการเล่นขึ้นจากพื้นดินของเครื่องบินที่ต้องใช้ความเร็วและพลังงานอย่างมาก และจะต้องทำเป็นแผนงานการลงทุนที่มีความครอบคลุม (comprehensive investment program) โดยจะต้องมีโครงสร้างพื้นฐานให้ครบถ้วนพอเพียงไว้รองรับการลงทุนดังกล่าวด้วย และทุนที่ใช้คงต้องได้มาจากต่างประเทศ ส่วนแรงงานนั้นได้จากภายในประเทศ

อย่างไรก็ตาม การนำเอาแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในประเทศกำลังพัฒนาอาจมีปัญหาบางประการที่สำคัญ คือ ประเทศเหล่านี้มีทรัพยากรไม่พอเพียงที่จะใช้ในการพัฒนาหลาย ๆ ด้านหรือทุกด้าน ดังกล่าว ทางออกที่หลาย ๆ ประเทศทำกัน ก็คือ การแสวงหาทรัพยากรเพื่อใช้ในการพัฒนาจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศที่พัฒนาแล้ว และส่วนมากจะเป็นการกู้เงิน เมื่อกู้ยามาก ความสามารถในการใช้นี้มีน้อยก็อาจทำให้เป็นปัญหาระยะยาวได้ ในด้านการจัดการเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนักในกาที่จะพัฒนาให้ทุกด้านไปด้วยกันได้อย่างสอดคล้องต้องกัน ทั้งนี้ จะต้องทำให้ส่วนประกอบทุกอย่างเปลี่ยนแปลงและดำเนินไปให้ถูกต้องสอดคล้องทั้งด้านสถานที่ เวลา ปริมาณ และคุณภาพ มีการจัดการและการควบคุมที่ดีมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการลงทุน และการดำเนินการต่าง ๆ ในเรื่องการลงทุนตามแบบสมดุลนี้

11) ทฤษฎีความเจริญเติบโตอย่างไม่มีดุลยภาพ (Unbalanced Growth Theory)

มีสาระสำคัญ คือ การพัฒนาของประเทศด้อยพัฒนานั้น ควรเริ่มจากการลงทุนขนาดใหญ่ในสาขาเศรษฐกิจที่เป็นยุทธศาสตร์หรือเป็นสาขานำการพัฒนาให้กับสาขาอื่น ๆ เช่น สาขาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาแนวนี้ อาจทำให้เกิดการขาดดุลยภาพ (Disequilibrium) ขึ้นในระบบเศรษฐกิจ แต่สามารถปรับตัวได้ถ้ารัฐบาลใช้มาตรการที่เหมาะสม

สาขาที่ควรเป็นยุทธศาสตร์ควรเป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าสำเร็จรูปหรือเกือบสำเร็จรูป เพื่อการบริโภคและอุปโภค อุตสาหกรรมประเภทนี้จะทำให้มีการผลิตสินค้าชั้นกลางและขั้นพื้นฐานเพื่อนำมาใช้ในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ต่อไป

ในปี ค.ศ. 1958 อัลเบิร์ต โอ. เฮลซ์แมน ได้เสนอทฤษฎีการพัฒนาความเจริญเติบโตอย่างไม่มีสมดุล โดยมีแนวคิดสำคัญว่า "การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้อยพัฒนานั้น ควรเริ่มจากการลงทุนพัฒนาขนาดใหญ่ในสาขาเศรษฐกิจที่เป็นยุทธศาสตร์หรือสาขานำการพัฒนาในสาขาอื่น เช่น สาขาการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการพัฒนา และเฮลซ์แมน เชื่อว่าการลงทุนพัฒนาในสาขาใดสาขาหนึ่งที่จะถือเป็นสาขานำได้นั้นจะต้องสามารถทำให้การอุตสาหกรรมอื่น ๆ ตามมาในภายหลังอันเกิดการมีอุตสาหกรรมสาขาแรกดังกล่าว และในตอนท้ายย่อมทำให้มีการอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นและเกิดการพัฒนาในที่สุด

นอกจากนี้ เฮลซ์แมน ยังถือว่าประเทศกำลังพัฒนามีทรัพยากรไม่พอเพียงอันเป็นสาเหตุที่ทำให้ด้อยพัฒนาและการพัฒนาอย่างไม่มีสมดุลนี้เป็นกระบวนการที่ค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้น จึงเป็นไปได้ยากที่จะ

ทำให้มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ทันสมัยในระบบเศรษฐกิจที่ล่าสมัย ความขาดแคลนที่สำคัญได้แก่ การขาดความสามารถที่จะเข้าใจและตัดสินใจในการลงทุน แม้จะมีโอกาสอยู่ก็ทำไม่ได้ การแก้ปัญหาจึงควรกระทำโดยการสร้างสถานการณ์เพื่อบีบให้คนตัดสินใจลงทุน สถานการณ์ดังกล่าวทำได้โดยทำให้ภาคทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน กล่าวคือ ทำบางส่วนของเศรษฐกิจให้เจริญเติบโต ความขาดแคลนในภาคที่เป็นส่วนประกอบจะมีแรงบังคับให้เกิดความเจริญเติบโตตามไปด้วยโดยการลงทุน ดังนั้น ภาคหรือส่วนที่จะนำมาพัฒนาจึงควรได้รับการคัดเลือกให้เป็นที่แน่ใจว่าจะเป็นส่วนที่ทำให้มีการลงทุนตามในด้านอื่น ๆ รัฐบาลย่อมจะต้องเป็นผู้จัดหาโครงสร้างพื้นฐานให้พอเพียงอันเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ลงทุน อย่างไรก็ตาม การมีโครงสร้างพื้นฐานเป็นเพียงเครื่องอำนวยความสะดวกเท่านั้น มิได้เป็นสถานการณ์ที่จะบีบให้มีการลงทุนเกิดขึ้น สิ่งที่ควรทำอาจจะเป็นการใช้ปัจจัยอย่างอื่น เช่น เงินช่วยเหลือและมาตรการด้านภาษี เป็นต้น

2. ทฤษฎีจักรวรรดินิยม (Theory of Imperialism)

วิธีการทางทฤษฎีที่จะกล่าวต่อไปนี้ สรุปรมาจากส่วนหนึ่งของแนวความคิดเกี่ยวกับลัทธิจักรวรรดินิยม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการสอนของพวกนิยามมาร์กส์และทฤษฎีจักรวรรดินิยมของ โรซา ลักเซมเบิร์ก (Rosa Luxemburg) และวลาดีมีร์ ไอ เลนิน (Wladimir I. Lenin) โดยมีสาระสำคัญในเชิงข้อเสนอว่า ระบบทุนนิยมสามารถผ่อนผันการพังทลายมาจนถึงขณะนี้ได้ก็โดยการทำให้ประเทศที่มีได้เป็นอุตสาหกรรมทั้งหลายขึ้นต่อระบบทุนนิยมได้ โดยอาศัยกระบวนการของการทำให้ประเทศอื่นเป็นอาณานิคมของตนหรือการใช้อำนาจรูปแบบอื่น ๆ และบังคับให้ประเทศเหล่านั้นเปิดตลาดสำหรับขาดสินค้าและทำการลงทุนหาผลประโยชน์ การตกต่ำลงของระบบนี้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะการแผ่ขยายของระบบทุนนิยมเหล่านี้ทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคม ที่มีแนวโน้มไปสู่ขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติขึ้นและลัทธิทุนนิยมก็จะสูญเสียอาณาจักรสำคัญยิ่งไปที่สุดในที่สุด

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ทฤษฎีจักรวรรดินิยมดังกล่าวได้ขยายตัวออกมาเป็นทฤษฎีการพัฒนา โดยมีกลยุทธ์ทางความคิดที่แตกต่างออกไป แต่ยังคงมีวิธีการวิเคราะห์เหมือนเดิม สาระสำคัญของทฤษฎีพัฒนาแนวใหม่นี้จะเห็นได้จากข้อเสนอที่ว่าความยากจนในประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายเกิดจากการแสวงประโยชน์ของประเทศอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นผู้จัดให้มีระบบการขึ้นต่อกันระดับโลกขึ้น ซึ่งมีโครงสร้างที่ประกอบไปด้วยประเทศโลกที่สามเป็นบริวารทางการเมืองเป็นตลาดสินค้า และกลายเป็นดินแดนที่มีความสำคัญต่อการผลิตตามรูปแบบของทุนนิยมที่มีพลวัตต่อไป

เนื่องจากมีขบวนการและความเคลื่อนไหวในประเทศอาณานิคมต่าง ๆ เพื่อให้ได้อิสระเสรี ความเคลื่อนไหวเหล่านี้ มักจะได้รับการสนับสนุนโดยผู้ที่ต่อต้านจักรวรรดินิยมและทุนนิยม จึงเป็นเหตุให้ระบบทุนนิยมต้องปรับเปลี่ยนกลวิธีโดยยกเลิกระบบการปกครองแบบอาณานิคมไปใช้ในการควบคุมที่นุ่มนวลกว่า ส่วนวัตถุประสงค์ของการเป็นจักรวรรดินิยมคงยังมีอยู่เหมือนเดิม เพราะพวกศักดินาและคนชั้นสูงของประเทศด้อยพัฒนายังคงมีพฤติกรรมที่สนับสนุนระบบดังกล่าวอยู่ ดังนั้น ระบบนี้จึงไม่มีทางที่จะล้มเลิกไปโดยสมัครใจ จึงพอสรุปสาระสำคัญของทฤษฎีจักรวรรดินิยมได้อีกตอนหนึ่งว่า ราบไต้ที่สภาพการดำรงอยู่ของประเทศโลกที่สามเป็นเช่นนี้จะไม่มีความเป็นไปได้ในการจะเอาชนะความด้อยพัฒนา นอกเสียจากจะมีการปฏิวัติแห่งชาติเพื่อล้มล้างโครงสร้างทางสังคมเก่าแก่ดั้งเดิมที่มีอยู่เสียและกำจัดความสัมพันธ์แบบพึ่งพาของประเทศกำลังพัฒนากับประเทศทุนนิยมเสียด้วย ทั้งนี้ เพื่อ

เตรียมตัวที่จะเข้าสู่กระบวนการพัฒนาตามแนวทางของทฤษฎีจักรวรรดินิยมต่อไป ซึ่งมีอยู่ 2 ยุทธศาสตร์ คือ

1. ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาตามลัทธิมาร์กส์ของสหภาพโซเวียต ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนาม การพัฒนาที่ไม่ใช่ทุนนิยมตามกระบวนการพัฒนาดังกล่าวนี้นี้ ถู้อว่าโครงสร้างต่าง ๆ ของประเทศด้อยพัฒนายังไม่ยอมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบสังคมนิยมได้ จึงจำเป็นต้องทำการปรับปรุงพลังการผลิตเสียก่อน นั่นก็คือ จะต้องพัฒนาแรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติและความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งเป็นส่วนประกอบของพลังการผลิตดังกล่าว เมื่อเปลี่ยนแปลงพลังการผลิตได้แล้ว จึงทำให้การปฏิวัติแห่งชาติเพื่อปลดปล่อยให้พ้นจากลัทธิทุนนิยม ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวมาจะต้องได้รับคำแนะนำช่วยเหลือทั้งทางการเมืองและทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิดจากประเทศสังคมนิยม จึงจะทำให้การพัฒนาเป็นไปได้ การพัฒนาแบบนี้มุ่งสู่ลัทธิสังคมนิยมโดยยึดสหภาพโซเวียตเป็นต้นแบบ

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ไม่เป็นไปตามเจ้าลัทธินี้เป็นผลงานของ พอล เอ. บาร์น (Paul A. Baran) และ พอล เอ็ม. สวีซี (Paul M. Sweezy) ซึ่งปฏิเสธต้นแบบของสหภาพโซเวียต เพราะไม่มีความเหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา การที่จะนำเอาต้นแบบที่เน้นเรื่องการเมืองมากเกินไป ในขณะที่เดียวกัน ก็ละเลยการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจและสังคมไปอย่างมาก

1) ทฤษฎีพึ่งพา (Dependency Theory)

เอ. โอ. เฮอร์แมน (A. O. Hirschman) ได้ศึกษาความเป็นมาของแนวคิดในประเทศกำลังพัฒนาพบว่า มีแนวคิดหลักของพวกลาตินอเมริกา ซึ่งแบ่งได้ 2 แนว คือ

แนวแรก เป็นการอธิบายภาวะด้านปรัชญาและจิตวิทยา โดยมีความเห็นว่าปรัชญาชีวิตและลักษณะประจำตัวของมนุษย์บางประการเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ได้แก่ ความเกียจคร้าน ความขี้เมรั้า ความถือตัว การต่อต้านวัตถุนิยม และการเชื่อในจิตและวิญญาณ เป็นต้น

แนวที่สอง เป็นการกล่าวหาประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายว่าแสวงประโยชน์และทำให้ประเทศลาตินอเมริกาด้อยพัฒนา

ที. โดส ซานโตส (T. DosSantos) ได้ให้ความหมายของการพึ่งพาไว้ดังนี้ “การพึ่งพา หมายถึง สถานการณ์ที่เศรษฐกิจของประเทศตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการพัฒนา และขึ้นอยู่กับ การขยายตัวของเศรษฐกิจเพื่อเลี้ยงตัวเองให้ได้ของประเทศอื่น” และมีลักษณะพึ่งพาทั้งในทางวัฒนธรรม สังคม การเมือง และเศรษฐกิจต่อประเทศทุนนิยมตะวันตก โดยเฉพาะทางเทคโนโลยี ความเชี่ยวชาญ ทุน สินค้าประเภททุน และตลาดสินค้าสำหรับส่งออก เป็นต้น

ผู้นิยามแนวคิดการพึ่งพาทั้งหลายมีความเห็นว่า ความด้อยพัฒนานั้นเกิดขึ้นจากการที่ประเทศส่วนใหญ่ของโลกที่สามถูกดึงเข้าร่วมในระบบทุนนิยมระหว่างประเทศในฐานะประเทศบริวารของประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายและทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโลกที่สามเอื้ออำนวยต่อการถูกแสวงประโยชน์โดยประเทศพัฒนาแล้วดังกล่าว ยิ่งกว่านั้น โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมยังไม่ส่งเสริมการพัฒนาแบบทุนนิยมอีกด้วย ไดอิตอร์ เสงหาส (Dieter Seenghaas) เรียกประเทศเหล่านี้ว่า “ทุนนิยมง่อย” ที่เรียกเช่นนี้ เพราะไม่มีสินค้าประเภททุน (capital goods) ที่ผลิตเองได้ ต้องไปอาศัยประเทศพัฒนาแล้วโดยการนำเข้า จึงกลายเป็นตลาดสำคัญของสินค้าจากประเทศพัฒนาแล้ว ในขณะที่เดียวกันก็ส่งวัตถุดิบไปให้ประเทศดังกล่าว ลักษณะเช่นนี้ยังเกิดขึ้นภายในประเทศด้อยพัฒนาระหว่างชนบทกับเมืองด้วย

การศึกษาทฤษฎีพึ่งพามีอยู่ 3 แนวทางด้วยกัน และทุกแนวทางต่างมีท่าทีของการต่อต้านจักรวรรดินิยมอยู่ด้วยทั้งนั้น คือ

แนวทางแรก ได้แก่ การศึกษาแบบทุนนิยม โดยรวมเอาแนวนิยมต่าง ๆ เช่น ทักษะของการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง ความเป็นชาตินิยม โครงสร้างนิยมและพัฒนานิยมเข้าด้วยกัน แม้จะมีลักษณะของการต่อต้านจักรวรรดินิยม แต่ก็ยังมองเห็นโอกาสที่จะพัฒนาตามแนวทางของทุนนิยมต่อไปได้ โดยการปรับปรุงโครงสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองกับประเทศพัฒนาแล้วเสียใหม่ เพื่อให้ถูกเอาเปรียบทางผลประโยชน์หรือมูลค่าส่วนเกินไปมากนัก ทฤษฎีที่นำมาใช้วิเคราะห์ของแนวทางนี้ คือ ทฤษฎีโครงสร้างนิยม ซึ่ง ออสวัลโด ซังเกล (Oswaldo Sunkel) ได้ทำการศึกษาทั้งปัญหาเศรษฐกิจภายในประเทศและระบบทุนนิยมโลก เพื่อแสดงให้เห็นว่า ความพัฒนาและความด้อยพัฒนานั้น คือ แต่ละด้านของเหรียญเดียวกัน ดังนั้น การพัฒนา ความด้อยพัฒนา การพึ่งพา ความตกต่ำ และความแตกต่างทางพื้นที่ ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและอยู่ในกระบวนการขยายตัวของทุนนิยมโลกเดียวกัน

การแก้ไขอยู่ในกระบวนการขยายตัวของทุนนิยมโลกนี้ ทำให้เกิดการแบ่งขั้วเป็นศูนย์กลางและบริวาร ทั้งระหว่างประเทศและภายในประเทศ มีการได้เปรียบแบบพึ่งพาเกิดขึ้น

แนวทางที่สอง คือ การศึกษาแบบมาร์กซิสต์ โดยเน้นความสำคัญของภาวะนามธรรม เพราะเชื่อว่าการทำความเข้าใจสภาพความเป็นจริงนั้น จำเป็นจะต้องกำหนดตัวแบบหรือสมมติฐานขึ้นมา ก่อน แล้วจึงทำการรวบรวมตัวเลข ข้อมูล และหลักฐานต่าง ๆ ของสภาพที่เป็นจริงมาอธิบาย เปรียบเทียบให้เห็นนักทฤษฎีคนสำคัญที่ได้ทำการศึกษาตามแนวมาร์กซิสต์นี้ ได้แก่ อังเดร จี. แฟรงค์ (Andre G. Frank) ซึ่งสรุปความคิดได้ดังนี้

(1) การพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศจะไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องแบบเดียวกัน ประเทศด้อยพัฒนาขณะนี้ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนที่ประเทศพัฒนาแล้วเคยผ่านมาก่อน และประเทศพัฒนาแล้วก็ไม่เคยด้อยพัฒนาแบบนี้มาก่อน แม้จะเคยเป็นประเทศที่ไม่พัฒนามาก่อนก็ตาม

(2) ความด้อยพัฒนามิได้สะท้อนถึงโครงสร้างของประเทศด้อยพัฒนา แต่เป็นผลทางประวัติศาสตร์ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศศูนย์กลางอันเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้าง การขยายระบบทุนนิยมโลกอันทำให้มีการแสวงประโยชน์จากแรงงานของประเทศบริวารผ่านทาง การค้าที่ผูกขาด มีการทำลายระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เลี้ยงตัวเองได้ (Self-subsistence) ของประเทศด้อยพัฒนาและเปลี่ยนประเทศด้อยพัฒนาเป็นแหล่งการสะสมทุนของประเทศศูนย์กลางและการพัฒนาของประเทศศูนย์กลาง

(3) แฟรงค์ได้ตั้งสมมติฐานของการศึกษาไว้ดังนี้

ก) สิ่งที่แตกต่างกันในการพัฒนาระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศด้อยพัฒนา ก็คือ ประเทศพัฒนาแล้วไม่เคยเป็นบริวาร แต่ประเทศด้อยพัฒนากำลังเป็นบริวารและมีข้อจำกัดหลายประการ

ข) ประเทศบริวารจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการพัฒนาอุตสาหกรรมแบบทุนนิยมดั้งเดิม ถ้ามีความผูกพันกับประเทศศูนย์กลางน้อยที่สุด

ค) ภูมิภาคที่ด้อยพัฒนาและมีลักษณะของสังคมศักดินามากที่สุดอยู่ในขณะนี้ก็เพราะเคยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดมากกับเมืองหลักหรือประเทศศูนย์กลางมาก่อน

แฟรงค์ได้เสนอให้ประเทศในลาตินอเมริกาแยกตัวอย่างเด็ดขาดออกจากความสัมพันธ์แบบศูนย์กลางกับบริวาร โดยการปฏิวัติทางสังคมนิยม

แนวทางที่สาม คือ การศึกษาที่ใช้ทั้งแนวแรกและแนวที่สอง ใช้แนวทางโครงสร้างทุนนิยมสำหรับวิเคราะห์และอธิบายสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรมของการพึ่งพา และใช้แนวทางมาร์กซิสต์สำหรับกำหนดภาวะหรือตัวแบบนามธรรมของการพึ่งพา แนวคิดหลัก ก็คือ สภาพเฉพาะของสิ่งหนึ่งจะถูกกำหนดเงื่อนไขโดยสภาพทั่ว ๆ ไป และใช้แนวคิดนี้กำหนดลักษณะที่แตกต่างกันของการพึ่งพา ซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการขยายตัวของระบบทุนนิยมโลก (ลักษณะการพึ่งพาเป็นสภาพเฉพาะ ส่วนกระบวนการขยายตัวของระบบทุนนิยมโลกเป็นสภาพทั่วไป)

เนื่องจากทฤษฎีพึ่งพานี้มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันเป็นกลุ่ม ๆ ยังไม่เป็นทฤษฎีที่เป็นแนวเดียวกันในหลาย ๆ ประเด็น แต่ก็พอจะกล่าวถึงแนวคิดร่วมได้ว่ามีลักษณะสำคัญอะไรบ้าง ดังนี้

ประการแรก ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจของประเทศบริวารอยู่ในภายใต้สิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศหรือเป็นส่วนหนึ่งของทุนนิยมโลก การวิเคราะห์และทำความเข้าใจเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่มีกับประเทศศูนย์กลางด้วย ซึ่งมักจะเป็นความสัมพันธ์ที่เสียเปรียบ

ประการที่สอง ความสัมพันธ์ของชนชั้นนำในประเทศบริวารกับประเทศศูนย์กลาง นอกจากจะมีลักษณะในการกอบโกยผลประโยชน์จากประเทศบริวารแล้ว ชนชั้นนำยังมีผลประโยชน์ร่วมกัน และมีการเลียนแบบการดำรงชีวิตจากกันด้วย

ประการที่สาม ความไม่เท่าเทียมกันของประเทศสองกลุ่มจะมีมากขึ้น ทั้งในระดับระหว่างประเทศ ชนชั้น ภาค และกลุ่มชน คนรวยก็ยิ่งรวย คนจนจะจนมากขึ้น มีความแตกแยกและขัดแย้งกันภายในสังคม

2) ทฤษฎีความด้อยพัฒนา (Underdevelopment Theory)

แนวความคิดเกี่ยวกับความด้อยพัฒนามีพื้นฐานเริ่มต้นคล้ายคลึงกับแนวความคิดเกี่ยวกับการพึ่งพานักวิชาการบางคนถือว่า ทั้งสองแนวความคิดมีความหมายเหมือนกัน แต่อีกกลุ่มหนึ่งถือว่า ทั้งสองแนวความคิดควรแยกการอธิบายออกจากกัน ส่วน โรนัลด์ เอช ซิลโคท กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีความด้อยพัฒนามีแนวโน้มแตกต่างกันหลายอย่าง เช่น ลาอูล พลีบิช (Raul Prebisch) และนักเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการทางเศรษฐกิจสำหรับอเมริกาใต้ในองค์การสหประชาชาติ ครั้งหนึ่งได้อธิบายว่า การพัฒนาทุนนิยมของประเทศอาจทำได้โดยการผลิตสินค้าขึ้นมาแทนการสั่งเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้มีชนชั้นกลาง การค้า และการอุตสาหกรรมขึ้นมาใหม่

อังเดร กุนเดอร์ แฟรงค์ (Andre Gunder Frank) กล่าวเมื่อปี ค.ศ. 1966 ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กลางที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจกับประเทศล้าหลังขอบนอกเป็นผลสะท้อนมาจากการแผ่ขยายของลัทธิการค้าและทุนนิยมตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 และเขาเชื่อว่า ความด้อยพัฒนาเป็นผลกระทบมาจากลัทธิทุนนิยม

ที เซสเซต (T. Szentes) กล่าวไว้คล้ายกับ แฟรงค์ ว่า ช่องว่างของการพัฒนาระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนานั้นเป็นผลมาจากลัทธิอาณานิคมและการแสวงประโยชน์ของประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย (ค.ศ. 1971)

อาร์กฮีรี เอมมานูเอล (Arghiri Emmanuel) และซาเมอร์ อามิน (Samir Amin) กล่าวไว้เมื่อ ค.ศ. 1972 และ 1976 ตามลำดับว่า ปัญหาการแลกเปลี่ยนที่ไม่เสมอภาคเท่าเทียมกัน มีการถ่ายเทของที่มีคุณค่าจากประเทศขอบนอกไปยังประเทศศูนย์กลาง ประเทศขอบนอกมีความรู้จำกัดจึงประกอบการอุตสาหกรรมขนาดเบาเป็นสินค้าออกเท่านั้น และการที่ต้องเข้าไปรวมอยู่ในตลาดโลกทุนนิยม จึงไม่สามารถต่อสู้กับการผูกขาดของต่างชาติได้ และไม่สามารถพัฒนาขึ้นมาได้ด้วยตัวเอง แนวความคิดของทฤษฎีพึ่งพาและทฤษฎีความต้อพัฒนา ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาและอุปสรรคของประเทศโลกที่สามที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแบบทุนนิยมโดยมิได้กล่าวถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาแต่อย่างใด คาร์โดโซ ซังเกล และ ซานโดส เสนอแนวทางแก้ปัญหาค่าพึ่งพาโดยการเปลี่ยนแปลงหรือปฏิรูปโครงสร้างภายในของประเทศโลกที่สามเสียใหม่ ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การเผชิญหน้ากับโครงสร้างของความสัมพันธ์ที่มีอยู่เดิมแบบพึ่งพาระหว่างประเทศทั้งสอง คาร์โดโซ ยังเสนอต่อไปอย่างมีเหตุผลว่า ควรจะทำการวิเคราะห์อย่างละเอียดถึงปัจจัยหรือเงื่อนไขภายในประเทศโลกที่สามว่ามีอะไรที่เกื้อกูลให้ประเทศศูนย์กลางเข้าไปครอบงำอันนำไปสู่การพึ่งพาดังกล่าวบ้าง และเขาได้กล่าวต่อไปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต้อพัฒนากับระบบทุนนิยมโลกในปัจจุบันนี้ไม่ได้มีลักษณะเป็นฝ่ายหนึ่งได้อีกฝ่ายหนึ่งต้องเสีย (Zero Sum Game) เหมือนอย่างที่เราเคยวิเคราะห์ไว้ แต่เป็นการพัฒนาอย่างพึ่งพาควบคู่กับพัฒนาการของประเทศที่พัฒนาแล้ว (Associated dependent development) กล่าวคือ ประเทศต้อพัฒนาสามารถพัฒนาตัวเองได้ระดับหนึ่ง คือ ผลิตสินค้าที่ประเทศพัฒนาเลิกผลิตแล้ว เช่น ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ การพัฒนาลักษณะนี้ เป็นผลมาจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ดังนั้น จึงต้องมีการศึกษาทั้งสองปัจจัยสำหรับปัจจัยภายใน ควรจะศึกษาถึงบทบาทของรัฐและการเคลื่อนไหวทางชนชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางอำนาจการปกครองครั้งสำคัญ ๆ ในประวัติศาสตร์ จึงต้องศึกษาถึงโครงสร้างทางสังคมอุดมการณ์ของกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ รวมทั้งความสัมพันธ์และการปะทะสังสรรค์ระหว่างกลุ่มพลังดังกล่าว เพื่อรักษาหรือเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์และสถานภาพของคนในสังคม ผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมถือได้ว่าเป็นการพัฒนา

ส่วนปัจจัยภายนอกซึ่งจะต้องพิจารณาควบคู่กันไปด้วย ก็คือ บทบาทของประเทศพัฒนาแล้วทั้งหลาย ซึ่งได้พัฒนาไปสู่ระดับการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสูงมากจึงเลิกผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีไม่สูงมากนัก โดยโอนการผลิตมาให้ประเทศกำลังพัฒนาผ่านทางบริษัทลงทุนข้ามชาติและส่งผลกำไรกลับบริษัทแม่ต่อไป

ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกัน เพราะประเทศกำลังพัฒนาต้องการพัฒนาขีดความสามารถของตน ส่วนประเทศพัฒนาแล้วก็ต้องการโอนการผลิตสินค้าบางอย่างให้ จึงทำให้เกิดการพัฒนาอย่างพึ่งพากันและแสดงให้เห็นว่าระบบทุนนิยมโลกได้พัฒนาไปสู่ระดับที่มีการจัดสรงานแบบใหม่ (New international division labor)

3. ทฤษฎีอื่น ๆ

1) ทฤษฎีความพอใจในความต้อการพื้นฐาน (Theory of Satisfaction of Basic Needs) การที่ผู้รู้ได้หันมาใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการมองปัญหา ประกอบกับแนวคิดในเรื่องทฤษฎีพึ่งพาทำให้อกรอบการพิจารณาและการอ้างอิงของทฤษฎีการพัฒนาแบบเดิมถูกวิพากษ์วิจารณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดเกี่ยวกับความเจริญเติบโต แนวความคิดเกี่ยวกับการทำให้ทันสมัยและการพัฒนาแบบเก่าที่

เริ่มมาตั้งแต่ ค.ศ. 1960 โดยผู้สนใจในเรื่องการพัฒนาได้หันมาให้ความสำคัญกับความพอใจเรื่องความต้องการพื้นฐานตามแนวทางของ จาขอบ ไวนเนอร์ (Jacob Viner) เกี่ยวกับวิธีการที่ให้ความสำคัญกับมนุษย์ (Humanitarian approach) ซึ่งถูกปฏิเสธมาแล้วเมื่อ 20 ปีก่อน เพราะไม่มีใครเชื่อว่าจะเป็นไปได้

แนวความคิดในเรื่องความต้องการพื้นฐานนี้ ถือว่าเป็นกลยุทธ์มากกว่าที่จะเป็นวิธีการวิเคราะห์ แนวความคิดนี้จะตีความหมายข้อมูลที่มาได้ในแนวทางที่แตกต่างไปจากวิธีที่เคยทำมาก่อนและเป็นแนวความคิดที่เกิดวิพากษ์ตัวเอง (self-criticism) ขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การแรงงานระหว่างประเทศและธนาคารโลก แนวความคิดนี้เป็นรูปร่างขึ้นมาได้โดยความพยายามของผู้รู้กลุ่มหนึ่ง ซึ่งประชุมกันที่เมืองโคโคโยค (Cocoyoc) ในประเทศเม็กซิโก ในปี ค.ศ. 1974 โดยถือว่าเป็นโครงการหนึ่งของกลยุทธ์ในการพัฒนาแบบดั้งเดิม จากประสบการณ์หลายปีในการทำงานตามโครงการดังกล่าว ทำให้เกิดความแน่ใจว่ากระบวนการทางเศรษฐกิจที่ใช้อยู่ที่นั่น มีอาจทำให้ประเทศโลกที่สามสามารถพัฒนาให้ทันประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลายได้ จากความแน่ใจดังกล่าวขององค์การระหว่างประเทศได้นำไปสู่การยอมรับว่า ไม่มีทางที่จะอุดช่องว่างระหว่างความร่ำรวยกับความยากจนได้ จึงควรลดวัตถุประสงค์ลงมาสู่ระดับที่ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ที่ยากจนพอมีปัจจัยทางวัตถุที่จำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตก่อน ดังนั้น กลยุทธ์ใหม่จึงมุ่งสู่ความพอใจในความต้องการพื้นฐาน ทั้งนี้ เพราะกลไกการตลาดที่มีอยู่นั้นสนองตอบเฉพาะความต้องการที่ได้มาจากการมีอำนาจซื้อเท่านั้น ไม่ได้สนองตอบความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่ว ๆ ไปว่า ประกอบด้วย อาหาร สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การศึกษา สภาพการทำงาน และความมั่นคงทางสังคม

กลยุทธ์ของการพัฒนาดังกล่าวช่วยให้มีความสำนึกถึงสิทธิพื้นฐานของมนุษย์อันสอดคล้องกับหลักแห่งความมีศักดิ์ศรีของมนุษย์และช่วยทำให้มีผลในแง่สร้างสรรค์อีกหลาย ๆ อย่างที่ถูกมองข้ามไปบ่อย ๆ ตามความเห็นของผู้สนับสนุนแล้ว กลยุทธ์นี้ไม่จำกัดตัวเองอยู่ที่การแก้ไขบางส่วนเท่านั้น เช่น ถ้ามาตรการช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอยู่ที่โครงการช่วยเหลือประชากรส่วนที่ยากจนที่สุด การช่วยเหลือควรจะต้องคำนึงถึงความต้องการของประชากรที่เกี่ยวข้องด้วย โดยให้เขาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่มุ่งถึงความพอใจในความต้องการพื้นฐาน ผู้รู้ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า กลยุทธ์แห่งความต้องการพื้นฐานนี้จะต้องไม่เป็นที่เข้าใจอย่างอิสระแยกจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบพึ่งพา หากจะมีการนำเอาไปใช้จริง ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ถ้าใช้กลยุทธ์ใหม่นี้เป็นทางเลือกเพื่อใช้แทน ระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศแบบใหม่ (New International Economic Order) ซึ่งเรียกร้องให้มีโดยประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายนั้น หรืออาจเปลี่ยนเป็นศูนย์บริการระหว่างประเทศของผู้ยากจน (International care service for the poor) การกระทำดังกล่าวอาจแก้ปัญหาความยากจนไปได้ แต่จะเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใดนั้น ยังเป็นปัญหายากที่จะบอกได้ เพราะกลยุทธ์อันนี้มีได้กล่าวถึงปัญหาหรือสาเหตุ ตลอดจนแนวทางแก้ไขในเรื่องเกี่ยวกับความทุกข์ยาก การแสวงหาประโยชน์และความแปลกแยก (Alienation) ต่าง ๆ ทั้งหลายทั้งหมดที่มีอยู่ ดังนั้น กลยุทธ์ความต้องการพื้นฐานจึงอาจเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ทั้งหมดที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันและความเป็นธรรมระหว่างมนุษย์ในประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้ ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในแง่ของการแบ่งปันทรัพยากร เทคโนโลยี และผลผลิตทั้งหมด

2) ทฤษฎีโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Structural Theory of International Relation)

เมื่อไม่นานมานี้ มีนักวิชาการทางยุโรปได้ให้ความสนใจทฤษฎีพึ่งพาและทฤษฎีความพอใจในความต้องการพื้นฐาน ต่อมาได้มีการพัฒนาวิธีการทางทฤษฎีใหม่ ๆ ขึ้นในแนวทางที่สอดคล้องกับความคิดของคาล มาร์กซ์ เช่น ซาเมอร์ อีน (Samir Ain) และอาร์กฮิรี เอมานูเอล ผู้ที่ได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนที่ขาดความเสมอภาค นักวิชาการสำคัญยิ่งคนหนึ่ง คือ โจฮาน กัลตุง ได้กล่าวถึง มิติใหม่สำหรับทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยการนำเอาทฤษฎีความขัดแย้งกับทฤษฎีการรวมตัวกัน มาพิจารณาหาหลักฐานและเหตุผลเพื่อกำหนดเป็นวิธีการทางโครงสร้างขึ้นมา เรียกว่า ทฤษฎีโครงสร้างทางจักรวรรดินิยม ซึ่งถือได้ว่าเป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่ทฤษฎีทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับอำนาจระหว่างประเทศและความสัมพันธ์แบบพึ่งพา

กัลตุง กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสองประเทศสามารถแสดงให้เห็นได้ในลักษณะการพึ่งพาซึ่งกันและกัน องศาของความพึ่งพานั้นมีมากน้อยต่าง ๆ กัน โดยอยู่ระหว่างความสมดุลสูงสุดไปจนถึงการพึ่งพาเต็มที่ ในกรณีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอุตสาหกรรมกับประเทศกำลังพัฒนา ลักษณะการพึ่งพาแบบไม่ได้สัดส่วนนี้ เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในตำแหน่งหรือฐานะทางการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และเทคโนโลยีของประเทศทั้งสอง และความพึ่งพานี้อยู่ต่อไปได้โดยอาศัยกลไกโครงสร้างอำนาจ โครงสร้างอำนาจนี้เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันของตำแหน่งหรือฐานะแห่งอำนาจเช่นกัน ตามความเกี่ยวข้องกันดังกล่าวนี้ ศูนย์กลางของประเทศในศูนย์กลาง (Centers of the central nation) สามารถอาศัยความสนับสนุนจากศูนย์กลางของประเทศขอบนอก (Centers of the peripheral nations) เปรียบเทียบกับขอสสะพานที่เชื่อมไว้ด้วยผลประโยชน์ร่วมกัน ผลที่ตามมาขอความสัมพันธ์ดังกล่าว ทำให้เกิดการกระจายผลประโยชน์ที่ไม่เสมอภาค ความสูญเสียที่เกิดจากกระบวนการดังกล่าวมักจะเป็นของประเทศที่อ่อนแอกว่า และทำให้ศักยภาพในการพัฒนาของฝ่ายนั้นต่ำลง ทั้งยังทำให้ความสัมพันธ์นั้นต้องพึ่งพาอาศัยประเทศศูนย์กลางมากยิ่งขึ้นต่อไป

กัลตุง กล่าวต่อไปอีกว่า การแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยใช้กลยุทธ์แห่งการร่วมมือกัน (Integration Strategy) นั้นจะเป็นไปได้ก็แต่เฉพาะกรณีที่มีความสัมพันธ์พึ่งพาซึ่งกันและกันในลักษณะสมดุลโดยประมาณเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม เพื่อที่จะแก้ไขความสัมพันธ์แบบพึ่งพาที่ไม่ได้สัดส่วนนี้ประการหนึ่งที่ทำได้ก็คือ การเปลี่ยนโครงสร้างแบบพึ่งพาระดับชาติและระดับระหว่างประเทศ เมื่อเป็นเช่นนี้ การแก้ไขหรือกลยุทธ์ของการพัฒนาก็ย่อมทำได้โดยมีขั้นตอน 2 ระยะ คือ ระยะแรก เป็นระยะของการไม่คบหาสมาคมระหว่างประเทศคู่กรณีที่มีความขัดแย้งกัน การไม่เกี่ยวข้องกันนี้จะช่วยลดองศาของความขัดแย้งและยอมให้คู่กรณีได้เสริมสร้างตัวเอง ทั้งในแง่ของชื่อเสียงเกียรติภูมิ ความพอเพียงในการช่วยตัวเอง จนกระทั่งความขัดแย้งนั้นกลับเข้าสู่ภาวะสมดุล กล่าวคือ มีอำนาจต่อรองเท่าเทียมกัน ระยะที่สอง ควรเริ่มต้นได้ซึ่งเป็นระยะของการคบหาสมาคม มีการติดต่อ เจรจา ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันระหว่างประเทศดังกล่าว

เดเตอร์ สิงหาต และผู้รู้อื่น ๆ อีกหลายคน ถือว่า ขั้นตอนส่วนแรกของวิธีการดังกล่าวนี้ คือ ระยะที่หนึ่งสามารถรวมกันได้กับทฤษฎีความพอใจในความต้องการพื้นฐาน และเมื่อรวมกันได้แล้วสามารถที่จะขยายออกไปเป็นทฤษฎีการพัฒนาออตเซนเตรด ซึ่งบางครั้งอาจจะเรียกร้องให้ประเทศกำลังพัฒนาปิดตัวเองโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับตลาดโลก กล่าวคือ ไม่ส่งสินค้าไปขายและไม่ซื้อสินค้าใด ๆ

จากประเทศอื่นในตลาดระหว่างประเทศเหมือนบางประเทศกำลังทำอยู่ อันเป็นการเผชิญหน้ากับความคิดในการดึงดูดทุกประเทศให้เข้าร่วมในตลาดโลกซึ่งเป็นวิธีการสำคัญอันหนึ่งในทฤษฎีสัมัยเก่า และทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปเกี่ยวกับแนวความคิดและทฤษฎีการพัฒนา

จากที่กล่าวมาในส่วนที่เกี่ยวกับแนวความคิดและทฤษฎีการพัฒนาพอสรุปได้ว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ คือ จากทฤษฎีอาณานิคมมาสู่แนวความคิดใหม่ของการพัฒนานั้นไม่สามารถแสดงให้เห็นได้อย่างมีเหตุผล แต่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางผลประโยชน์และการรวมกลุ่มกันของประเทศต่าง ๆ เริ่มจากสหรัฐอเมริกาได้กำหนดแผนเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศต่าง ๆ และองค์การระหว่างประเทศให้เงินสมทบอีกจำนวนหนึ่ง ในปี ค.ศ. 1950

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา มีการต่อต้านการเป็นอาณานิคมของประเทศเมืองขึ้นทั้งหลายและประเทศอุตสาหกรรมก็ยินยอมผ่อนปรนประเทศที่ได้รับเอกราชใหม่ ๆ เพื่อผลทางการเมือง ดังนั้น ทฤษฎีการพัฒนาสมัยอาณานิคมที่ว่า “ไม่สามารถเอาชนะความด้อยพัฒนาได้” จึงหมดไปและมีความคิดเห็นในแง่ดีเกิดขึ้น กล่าวคือ “ปัญหาของการพัฒนามีอยู่ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและด้อยพัฒนา” และเชื่อว่าความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรมไม่เป็นอุปสรรคอีกต่อไป จึงทำให้ต้องมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาที่แตกต่างไปจากเดิม โดยเข้าไปสู่แนวทางที่เชื่อว่าเอาชนะความด้อยพัฒนาได้ตามกลุ่มของประเทศที่แบ่งกันอยู่สองฝ่าย คือ ก) ประเทศโลกที่หนึ่ง ซึ่งมีประเทศอุตสาหกรรมตะวันตกเป็นตัวแบบ นำโดยประเทศสหรัฐอเมริกา เรียกว่า ทฤษฎีการทำให้ทันสมัย และ ข) ประเทศโลกที่สอง ซึ่งอาศัยประเทศสังคมนิยมเป็นตัวแบบ นำโดยประเทศสหภาพโซเวียต ซึ่งเรียกว่า ทฤษฎีจักรวรรดินิยม

ภายหลังจากการขัดแย้งกันระหว่างตะวันตกกับตะวันออกทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองและแบ่งเป็นกลุ่มประเทศทุนนิยมตะวันตกเป็นโลกที่หนึ่งและสังคมนิยมเป็นโลกที่สอง จึงทำให้เกิดกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ซึ่งมีการประชุมกันเป็นครั้งแรก เมื่อ ค.ศ. 1955 ที่เมืองบันดุง ประเทศอินโดนีเซีย มีความมุ่งหมายที่จะเป็นอิสระไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด จึงเป็นจุดเริ่มต้นของคำว่า “โลกที่สาม” เข้ามามีบทบาทอยู่ในแนวความคิดและทฤษฎีการพัฒนาในกระบวนการแสวงหาอาณานิคมอีกยังคงดำเนินต่อไปในช่วงปี ค.ศ. 1960 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเจรจากันระหว่างฝ่ายเหนือและฝ่ายใต้ นโยบายการผูกขาดของกลุ่มประเทศขายน้ำมันโอเปก และการเจรจากันในเรื่องการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจของโลกเสียใหม่ ทำให้กลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดเพิ่มขึ้นเป็น 77 ประเทศ และมีอำนาจต่อรองทางการเมืองสูงขึ้น มีวิธีการแก้ปัญหาที่พอเป็นไปได้มากขึ้นและมีบทบาทต่อแนวความคิด และทฤษฎีการพัฒนาดังกล่าวมา แต่ก็ยังไม่พียงต่อรองอย่างแท้จริงคงเป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อเรียกร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศอุตสาหกรรมตลอดมาโดยมิได้มีความเข้าใจในเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงของทางสังคมภายในประเทศของตัวเองเท่าใด อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับว่าทฤษฎีการทำให้ทันสมัยล้มเหลวตามที่เห็นกันอยู่ในประเทศโลกที่สามว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจการเมืองและทางสังคมไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรม แม้จะมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น แต่ก็ส่งผลประโยชน์ให้กับคนส่วนน้อยในสังคมเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเช่นการเป็นประชาธิปไตยก็ยังคงยังมีปัญหามากมาย ในทางเศรษฐกิจก็เช่นกันยังไม่เป็นไปตามนักทฤษฎีได้กล่าวไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การไม่กระจายผลการพัฒนาไปสู่ประชาชนผู้ยากจนทั้งหลายในชาติ ทฤษฎีการทำ

ให้ทันสมัยมีอิทธิพลอย่างมากในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองถึงประมาณปี ค.ศ. 1970 ซึ่งได้ลดความนิยมลงตลอดมา แต่ปัจจุบันนี้กลับได้รับความสนใจมากขึ้นอีกครั้งหนึ่งในรูปของการศึกษานโยบายสาธารณะ การตัดสินใจและการเลือกอย่างมีเหตุผลหรือการเลือกสาธารณะและมีการเพิ่มกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การกระจายรายได้และการช่วยเหลือให้ประชาชนได้รับสิ่งจำเป็นพื้นฐาน รวมทั้งการแก้ปัญหาทั้งหลายที่เกิดขึ้นที่ยังคงยึดแนวทางหลักของทฤษฎีการทำให้ทันสมัยอยู่ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอาศัยความช่วยเหลือจากประเทศพัฒนาแล้วเช่นเดิม

การต่อต้านและการวิพากษ์วิจารณ์แนวความคิดและทฤษฎีการทำให้ทันสมัยมีมากมาย มีทั้งนักวิชาการสายยุโรป สายลาตินอเมริกา และกลุ่มนักวิชาการด้านความด้อยพัฒนา นักวิชาการเหล่านี้เห็นว่าทฤษฎีการทำให้ทันสมัยมีปัญหามากมายอย่างดังได้กล่าวมาแล้ว เช่น แทนที่จะทำให้เกิดการพัฒนาแต่กลับทำให้คนยากจนยิ่งขึ้น จึงได้เสนอให้เปลี่ยนกรอบแนวความคิดและการแก้ปัญหาของประเทศโลกที่สามเสียใหม่ตามแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีพึ่งพา ทฤษฎีความด้อยพัฒนา ทฤษฎีระบบโลก ทฤษฎีมาร์กซิสต์แนวใหม่ และทฤษฎีการค้ากับต่างประเทศ เป็นต้น นักวิชาการที่ต่อต้านเหล่านี้ส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติตามทฤษฎีการทำให้ทันสมัยควรจะต้องศึกษาให้รู้ถึงพัฒนาการของประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยว่า มีลักษณะและกระบวนการขั้นตอนอย่างไร เพื่อจะเลียนแบบได้อย่างถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

ในช่วงปี ค.ศ. 1977-1981 มีการประณามแนวความคิดและทฤษฎีพึ่งพา โดยนักวิชาการหลายคนสรุปได้ว่าหลักการทั่วไป ทฤษฎีพึ่งพาไม่ได้รับการยอมรับ ไม่มีเหตุผล และน้ำหนักพอจะเป็นทฤษฎีได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากการวิจารณ์ของ เดวิด บูธ เมื่อปี ค.ศ. 1988 ดังนั้น ในปลายทศวรรษ 1980 จึงมีการวิพากษ์วิจารณ์แนวความคิดและทฤษฎีการพัฒนาที่มีอยู่อย่างรุนแรงโดยนักวิชาการชื่อดังคนหนึ่ง เช่น แมนเฟรดนิคส์ นิคอส มูเซลิส เด็ค เมสเนอร์ ได้กล่าวถึงการสิ้นหวังของทฤษฎีการพัฒนาและความล้มเหลวของทฤษฎีการพัฒนาซึ่งเขียนโดย เอลมาร์ อัลท์วาเทอร์ เมื่อปี ค.ศ. 1989

นอกจากนั้น ยังมีการถกเถียงกันและเรียกร้องให้ทบทวนแนวความคิดเก่าเพื่อปฏิเสธแนวความคิดที่ล้าหลังมีการวิจารณ์โครงการให้มีความช่วยเหลือต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน นักวิชาการบางคนก็ยังยืนยันแนวความคิดและกระบวนการทัศน์เดิมอยู่อย่างเหนียวแน่นและกล่าวด้วยว่า ตัวแบบของประเทศโลกที่หนึ่งจะได้รับความสนใจแผ่ขยายมากขึ้น ประกอบกับการล่มสลายของประเทศสหภาพโซเวียตจึงทำให้ประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มนี้ผันแปรตามไปด้วย ทั้งยังจะหันมาสู่แนวทางการพัฒนาที่เป็นแบบโลกที่หนึ่งมากขึ้น แต่ก็มีนักวิชาการจำนวนหนึ่งพยายามเสนอกระบวนการทัศน์ใหม่ ๆ เป็นต้นว่า การใช้แนวทางวิเคราะห์รัฐศาสตร์เศรษฐกิจและแนวทางพัฒนาความคิดและทฤษฎีการพัฒนาจากนโยบายทางสังคมสาขาต่าง ๆ เช่น แนวความคิดที่จะให้สตรีมีสิทธิและบทบาทเท่าเทียมกับบุรุษ และแนวความคิดเกี่ยวกับนิเวศวิทยา เป็นต้น เรื่องเหล่านี้ย่อมมีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม การถกเถียงกันในเรื่องทฤษฎีการพัฒนาหรือการที่จะปฏิเสธไม่ยอมรับทฤษฎีบางอย่างหรือที่เก่ากว่าล้าสมัยใช้ไม่ได้นั้น ควรจะต้องพิจารณาให้รอบคอบทุกด้านทุกมุมอย่างเป็นระบบและมองทั้งในด้านจุลภาคและมหภาค เพื่อจะได้วิเคราะห์อย่างถูกต้องเฉพาะเป็นเรื่องทางสังคมศาสตร์ซึ่งมีตัวแปรทั้งภายในและภายนอกระบบเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงมีความลึกซึ้งไปในขอบเขตความสัมพันธ์ของระบบมากกว่าวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์

สรุปได้ว่า การพัฒนา” หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การพัฒนาชุมชนเทศบาล ตำบลหนองแค คือการทำสิ่งเหล่านั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้นสนองความต้องการของประชาชนในเทศบาลตำบล หนองแค ส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า “การพัฒนา” เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจาก สภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่หยุดนิ่ง

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

2.3.1 ความเป็นมาของเทศบาล

แนวความคิดในการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยมีขึ้นครั้งแรกในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ทรงปฏิรูประเบียบวิธีการบริหารราชการ แผ่นดินที่ปฏิบัติอยู่เดิมเสียใหม่เพื่อให้ทันกับนานาอารยประเทศ นอกจากนี้พระองค์ยังทรงมี พระราชดำริที่จะให้ประชาชนพลเมืองได้เข้ามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศอีกด้วย เพื่อให้เป็นไป ตามทัศนคติใหม่ของระบบการปกครองแบบตะวันตก อันเป็นผลสืบเนื่องจากการที่พระองค์ได้เสด็จ ทอดพระเนตรกิจการปกครองต่างๆ ในทวีปยุโรป

สำหรับรูปแบบการปกครองท้องถิ่นได้ทรงเริ่มจัดตั้งนั้น พระองค์ทรงพระราชดำริให้ทดลอง การปกครองฝึกฝนรูปแบบการปกครองแบบสุขาภิบาลขึ้นในกรุงเทพฯ ก่อนเมื่อปี พ.ศ. 2440 และได้ ตราพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ พ.ศ. 2440 แต่การจัดตั้งสุขาภิบาลในกรุงเทพฯ ยังไม่มี ลักษณะเป็นการปกครองตนเอง เพราะกำหนดให้มีผู้บริหารเป็นข้าราชการประจำทั้งสิ้น ครั้นในวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2448 พระองค์ได้ทรงจัดตั้งสุขาภิบาลตำบลท่าฉลอม อำเภอเมืองสมุทรสาคร ซึ่งถือ ได้ว่าเป็นการปกครองหัวเมืองแห่งแรกของประเทศไทย ด้วยผลของการจัดสุขาภิบาลที่ท่าฉลอมเป็น ประโยชน์แก่ทางราชการ จึงมีการขยายการจัดตั้งสุขาภิบาลออกไปในท้องถิ่นต่างๆ เพิ่มมากขึ้นและ ถือว่าสุขาภิบาลเหล่านี้ คือ สถาบันปกครองท้องถิ่นอันเป็นที่มาของการปกครองรูปแบบเทศบาลใน ปัจจุบัน³⁴

2.3.2 การจัดตั้งเทศบาล

หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัด ระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 และกำหนดให้เทศบาลเป็นองค์กรบริหารรูปแบบหนึ่งของราชการ บริหารส่วนท้องถิ่นพร้อมกับการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารปกครองตนเองของเทศบาล และได้มีการปรับปรุงกฎหมายอยู่เป็นระยะ ๆ จนกระทั่งในสมัยที่จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็น นายกรัฐมนตรี ได้มีการพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ขึ้นใช้แทนกฎหมายเก่าทั้งหมด³⁵ และใน ปัจจุบันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546 และนับว่าเป็นหน่วยงานในการปกครอง

³⁴ ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิชนเศพรินทร์ตั้งเซ็นเตอร์ จำกัด. 2539, หน้า 152.

³⁵ สนธิ เตชานันท์, แผนพัฒนาการเมืองไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามแนว พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2496-2475, (สถาบันพระปกเกล้า :นนทบุรี , 2545), หน้า 10.

ระดับท้องถิ่นที่มีลักษณะที่กระจายอำนาจการปกครอง เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองระดับท้องถิ่นให้มากที่สุด

จากบทบัญญัติของกฎหมาย ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดตั้งท้องถิ่นเป็นเทศบาลไว้ 3 ประการ คือ

- 1) จำนวนและความหนาแน่นของประชากรในท้องถิ่นนั้น
- 2) ความเจริญทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาจากการจัดเก็บรายตามที่กฎหมายกำหนด และงบประมาณรายจ่ายในการดำเนินกิจการท้องถิ่น
- 3) ความสำคัญทางการเมืองของท้องถิ่น โดยพิจารณาถึงศักยภาพของท้องถิ่นนั้น ๆ สามารถพัฒนาความเจริญได้รวดเร็วมากน้อยเพียงใด³⁶

การจัดตั้งเทศบาลเมื่อท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาล ให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เทศบาลเป็นทบวงการเมือง มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

องค์การเทศบาล ประกอบด้วยสภาพเทศบาลและคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีแล้วแต่กรณีเทศบาลแห่งใดจะมีการบริหารในรูปแบบคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ของประชาชนในเขตเทศบาลแต่ละแห่งตามวิธีการที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติมาตรา³⁷

ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทยในปัจจุบันแบ่งออกเป็น

1. รูปแบบทั่วไป

- 1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 1.2 เทศบาล
- 1.3 องค์การบริหารส่วนตำบล

2. รูปแบบพิเศษ

- 2.1 กรุงเทพมหานคร
- 2.2 เมืองพัทยา

2.3.3 ประเภทของเทศบาล

เทศบาลแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) เทศบาลตำบล พื้นที่ที่กำหนดเป็นเทศบาลตำบล มีเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ดังนี้ มีรายได้ไม่ต่ำกว่า 12 ล้านบาท. (ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐบาล)จำนวนประชากรจำนวนตั้งแต่ 7,000 คนขึ้นไป หรือมีความหนาแน่นของประชากร คิดเป็นอัตราส่วน 1,500 คน/ตารางกิโลเมตร
- 2) เทศบาลเมือง พื้นที่ที่กำหนดเป็นเทศบาลเมือง มีเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ดังนี้

³⁶ กุลธน ธนาพงศธร, เทศบาลกับการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531), หน้า 32-47.

³⁷ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, การยกฐานะเทศบาล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546), หน้า 32,

เป็นท้องที่ที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด หรือประชากรจำนวนตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป หรือมีความหนาแน่นของประชากร คิดเป็นอัตราส่วน 3,000 คน/ตารางกิโลเมตรมีรายได้พอสมควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องทำตามที่กฎหมายกำหนดไว้

3) เทศบาลนคร พื้นที่ที่กำหนดเป็นเทศบาลนคร มีเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ ดังนี้

ประชากรจำนวนตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป หรือมีความหนาแน่นของประชากร คิดเป็นอัตราส่วน 3,000 คน/ตารางกิโลเมตร มีรายได้พอสมควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งทำตามที่กฎหมายกำหนดไว้

2.3.4 การจัดองค์การของเทศบาล

เทศบาลมีการจัดองค์การแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ

1) สภาเทศบาล ในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนโดยมีคุณสมบัติ และไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามตาม พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 อยู่ในวาระ 4 ปี นับจากวันได้รับการคัดเลือก จำนวนสมาชิกขึ้นอยู่กับประเภทของเทศบาล ประกอบด้วย

เทศบาลตำบล สมาชิกจำนวน 12 คน

เทศบาลเมือง สมาชิกจำนวน 18 คน

เทศบาลนคร สมาชิกจำนวน 24 คน

มีหน้าที่ พิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาเทศบาล และงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตรวจสอบและควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหาร เป็นต้น

2) นายกเทศมนตรี ในฐานะฝ่ายบริหารซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนโดยมีคุณสมบัติ และไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามตาม พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 อยู่ในวาระ 4 ปี นับจากวันได้รับการคัดเลือก นายกเทศมนตรีสามารถแต่งตั้งบุคคลภายนอกที่มีชื่อสมาชิกสภาเทศบาลร่วมเป็นทีมบริหาร ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทของเทศบาล ประกอบด้วย

เทศบาลตำบล มีรองนายกฯ ได้ 2 คน ที่ปรึกษาและเลขานุการ รวมกันไม่เกิน 2 คน

เทศบาลเมือง มีรองนายกฯ ได้ 3 คน ที่ปรึกษาและเลขานุการ รวมกันไม่เกิน 3 คน

เทศบาลนคร มีรองนายกฯ ได้ 4 คน ที่ปรึกษาและเลขานุการ รวมกันไม่เกิน 5 คน

ในฝ่ายบริหาร ยังมีพนักงานเทศบาล เป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานอันเป็นภารกิจประจำ โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชา ภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

หน้าที่ ควบคุมและรับผิดชอบการบริหารงานของเทศบาลให้เป็นไปตามข้อบัญญัติและประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาเทศบาลพิจารณาให้ความเห็นชอบ การเปรียบเทียบปรับ เมื่อมีการฝ่าฝืนเทศบัญญัติ เป็นต้น³⁸

³⁸ กองราชการส่วนตำบล สำนักบริหารราชการท้องถิ่น, กรมการปกครอง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อสาารักชาติดินแดน, 2542), หน้า 146-158.

2.3.5 อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (มาตรา 50 และ มาตรา 51) ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลมีหน้าที่ที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

มาตรา 50 ภายใต้ข้อบังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบล มีหน้าที่ที่ต้องทำในเขตเทศบาลดังนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก และทางน้ำ
3. รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่ง

ปฏิกูล

4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
5. จัดให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
6. จัดให้ราษฎรได้มีการศึกษาอบรม
7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
8. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
9. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยหลักการนั้นและหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา 51 ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดกิจการใดๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

1. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
2. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
3. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
4. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
5. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
6. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
7. ให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
8. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
9. เทศพาณิชย์³⁹

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลในการจัดระบบการบริการสาธารณะไว้ ดังนี้

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้

³⁹ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546), หน้า 17-19.

- 1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- 2) การจัดให้มีและบำรุงทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- 3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- 4) การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่นๆ
- 5) การสาธารณสุขการ
- 6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- 7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- 8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 9) การจัดการศึกษา
- 10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพเด็ก สตรี เยาวชน คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- 11) การบำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 12) การปรับปรุงและแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- 13) การจัดให้มีและบำรุงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 14) การส่งเสริมกีฬา
- 15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- 16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- 17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- 18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- 19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- 20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- 21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- 22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- 23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรงมหรสพและ
สาธารณสุขสถานอื่นๆ
- 24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม
- 25) การผังเมือง
- 26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- 27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- 28) การควบคุมอาคาร
- 29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความ
ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

31) กิจกรรมอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศกำหนด⁴⁰ ทั้งนี้การดำเนินงานดังกล่าว เทศบาลมีอำนาจ ตราเทศบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ในกรณีต่อไปนี้

1. เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ ของเทศบาลที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้
2. เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เทศบาลตราเทศบัญญัติหรือให้อำนาจตราเทศบัญญัติในเทศบัญญัตินั้น จะกำหนดโทษปรับผู้ละเมิดเทศบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดเกินกว่าวงเงินหนึ่งพันบาท

นอกจากนี้อำนาจหน้าที่ของเทศบาลดังกล่าว ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานรัฐ ในอันที่จะดำเนินการกิจการใดๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในเทศบาลแต่ต้องแจ้งให้เทศบาลทราบล่วงหน้า ตามสมควรในกรณีนี้หากเทศบาลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าวให้กระทรวง ทบวง กรม องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นของเทศบาลไปประกอบการพิจารณาดำเนินการนั้นด้วย

2.3.6 การกำกับ ดูแลเทศบาล จะกระทำได้เท่าที่กฎหมายกำหนด แยกเป็น

1. ภาครัฐ โดยนายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่ประเภท และแห่งที่ตั้งของเทศบาล ในการให้คำแนะนำกำกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมาย หากพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพร้อมหลักฐาน เพื่อพิจารณาตามบทบัญญัติที่กฎหมายกำหนดไว้

2. ภาคประชาชน โดยการออกเสียงแสดงประชามติ เพื่อให้คำปรึกษาแก่เทศบาลหรือนายกเทศมนตรี ในการปฏิบัติงานเป็นเรื่อยๆ ไป

ดังนั้น สรุปได้ว่า เทศบาลเป็นหน่วยงานทางราชการที่ช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนในท้องถิ่น และอำนาจหน้าที่เทศบาลเกิดจากพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 16 นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ซึ่งแต่ละพระราชบัญญัตินั้นก็มีการกำหนดภาระหน้าที่ที่สอดคล้องกันซึ่งแต่ละเทศบาลสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องตามบริบทพื้นที่ของแต่ละเทศบาล ให้สะดวกต่อการบริหารงานและดูแลประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ

⁴⁰ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546), หน้า 20-21.

2.4 แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลหนองแค

โครงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2556 – 2558)

ของเทศบาลตำบลหนองแค
อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ชื่อโครงการ โครงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2556 - 2558) ของเทศบาลตำบลหนองแค

1. ลักษณะของแผนพัฒนาสามปี

แผนพัฒนาสามปี เป็นการแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติโดยมีหลักคิดที่ว่า ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหนึ่ง ๆ จะมีแนวทางการพัฒนาได้มากกว่าหนึ่งแนวทาง และภายใต้แนวทางการพัฒนาหนึ่ง ๆ จะมีโครงการ/กิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งโครงการ/กิจกรรมที่จะต้องนำมาดำเนินการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการในแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งจะมีผลต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย จุดมุ่งหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน และวิสัยทัศน์ในที่สุด

นอกจากนั้น แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี กล่าวคือ เทศบาลใช้การวางแผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยนำโครงการ/กิจกรรม จากแผนพัฒนาสามปีในปีที่จะจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีไปจัดทำงบประมาณ เพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นไปด้วยความรอบคอบ และผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

โครงการที่บรรจุในแผนพัฒนาสามปี โดยเฉพาะในแผนประจำปีแรกของห้วงระยะเวลาสามปี นั้น ควรมีสภาพความพร้อมอย่างน้อย 2 ประการคือ

1. มีความแน่นอนของกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยมีการประเมินถึงความเป็นไปได้ของโครงการ/กิจกรรม รวมทั้งประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับจากโครงการ/กิจกรรม
2. กิจกรรมที่อยู่ในแผนประจำปีแรกของห้วงระยะเวลาสามปี ควรมีความพร้อมในเรื่องรูปแบบ และรายละเอียดทางเทคนิคพอสมควร เพื่อให้สามารถกำหนดรายการในแผนพัฒนาที่จะนำไปใช้จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ต่อไป

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 “แผนพัฒนาสามปี” หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

แผนพัฒนาสามปี มีลักษณะกว้าง ๆ ดังนี้

1. เป็นเอกสารที่แสดงความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
2. เป็นเอกสารที่แสดงแนวทางการพัฒนาและวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนและมีลักษณะเฉพาะเจาะจงที่ดำเนินการ
3. เป็นเอกสารที่แสดงโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาที่จะดำเนินการเป็นห้วงระยะเวลาสามปี

4. เป็นเอกสารที่จะแสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากับงบประมาณรายจ่ายประจำปี

2. ความสำคัญของการวางแผน

เป็นการลดความไม่แน่นอน และปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทำให้เกิดการยอมรับแนวความคิดใหม่ ๆ เข้ามาในองค์กร ทำให้การดำเนินการขององค์กรบรรลุถึงเป้าหมายที่ปรารถนา เป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อน ทำให้เกิดความแจ่มชัดในการดำเนินงาน

3. วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

แผนพัฒนาสามปีมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเป็นการเตรียมโครงการ/กิจกรรม ให้อยู่ในลักษณะที่พร้อมจะบรรจุในเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปี และนำไปปฏิบัติได้ทันที เมื่อได้รับงบประมาณ
2. เพื่อแสดงความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี
3. เพื่อแสดงจุดมุ่งหมายและแนวทางการพัฒนา โดยสอดคล้องในแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนา

4. ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

หลังจากที่ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแคแล้ว จะต้องเป็นขั้นตอนในการแปลงสู่การปฏิบัติ โดยการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1	การเตรียมการจัดทำแผน
ขั้นตอนที่ 2	การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา
ขั้นตอนที่ 3	การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
ขั้นตอนที่ 4	การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา
ขั้นตอนที่ 5	การจัดทำรายละเอียดโครงการ / กิจกรรมการพัฒนา
ขั้นตอนที่ 6	การจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี
ขั้นตอนที่ 7	การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

5. ประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแคสามปี เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เทศบาลตำบลหนองแค ได้พิจารณาอย่างรอบคอบ ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ที่อาจมีความเชื่อมโยงและส่งผลทั้งในเชิงสนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อกัน เพื่อให้ผู้บริหารเทศบาล ฯ นำมาตัดสินใจกำหนดแนวทางการดำเนินงานและใช้ทรัพยากรการบริหารของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะสูงสุด

ทรัพยากรการบริหาร โดยทั่วไปประกอบด้วย

เงิน ทั้งเงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง และแหล่งงบประมาณภายนอก รวมทั้งมาตรการประหยัดงบประมาณรายจ่ายด้วย

คน ซึ่งหมายความรวมถึงตั้งแต่ผู้บริหารท้องถิ่น พนักงานของเทศบาลทุกระดับ ซึ่งจะมี ความแตกต่าง หลากหลายทั้งด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติ ซึ่งเทศบาลจะต้องนำศักยภาพของ กำลังคนเหล่านั้นมาใช้ และอาจหมายความรวมถึงประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นด้วย

วัสดุอุปกรณ์ หมายถึง เครื่องจักร เครื่องมือ รวมทั้งอาคารสถานที่ที่จะสามารถ นำมาใช้ในการบริหารจัดการท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาสูงสุด โดยมีการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ให้มีความ ทันสมัย เพื่อรองรับความก้าวหน้าของสังคมโดยรวมได้อย่างเท่าทัน และใช้วัสดุอุปกรณ์ดังกล่าว อย่างเต็มศักยภาพ

การบริหารจัดการ เป็นสิ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนทรัพยากรทั้งสามประการข้างต้นให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีสภาพการพัฒนาอย่างยั่งยืน

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมืองและการบริการ

ในเขตเทศบาลมีคณะกรรมการชุมชนย่อย เพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการ บริการ ครอบคลุมทั่วเขตเทศบาล จำนวน 16 ชุมชน คือ

นอกจากนี้เทศบาลตำบลหนองแค เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการพัฒนา เศรษฐกิจระดับชุมชนภายใต้แผนงานด้านชุมชน

ข้อมูลการจัดตั้งชุมชน / จำนวนประชากรของแต่ละชุมชน

ชุมชน	ประชากร		รวม	จำนวน ครัวเรือน	จัดตั้งเมื่อ พ.ศ.
	ชาย	หญิง			
1. ชุมชนระบายสับ	383	407	790	501	2536
2. ชุมชนวัดเสนาฯ	365	361	726	188	2537
3. ชุมชนหัวสะพาน	202	212	414	195	2542
4. ชุมชนสวนอ้อย	237	258	495	161	2535
5. ชุมชนหนองพระบาง	452	474	926	262	2532
6. ชุมชนร่วมใจพัฒนา	416	410	826	226	2543
7. ชุมชนวังสะพาน	639	722	1,361	591	2542
8. ชุมชนหนองบอน	216	235	451	83	2542
9. ชุมชนเมืองแก้ว	212	251	463	314	2544
10. ชุมชนดาวเรือง	515	566	1,081	536	2537
11. ชุมชนหนองแคเก่าฯ	397	380	777	159	2542
12. ชุมชนหนองกำง	445	462	907	501	2542
13. ชุมชนสายชมพูพัฒนา	781	908	1,689	982	2547
14. ชุมชนเศรษฐกิจบำรุง	319	390	709	180	2547
15. ชุมชนโรงเรียนนาเรียงร่วมใจ ฯ	537	515	1,052	471	2548
16. ชุมชนเกาะลอยฯ	176	186	362	256	2548

(ข้อมูล ณ เดือน พฤษภาคม 2555)

การคลังเทศบาล (ย้อนหลัง 3 ปี) รวมเงินอุดหนุน

รายการ	ปีงบประมาณ		
	พ.ศ.2552	พ.ศ.2553	พ.ศ.2554
รายรับจริง	130,305,012.40	86,821,499.92	93,178,196.74
รายจ่ายจริง	125,181,126.48	77,146,518.05	86,073,916.01

การจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น (ย้อนหลัง 3 ปี)

รายการ	ปีงบประมาณ		
	พ.ศ.2552	พ.ศ.2553	พ.ศ.2554
ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	4,719,212.55	3,919,383	4,419,607.80
ภาษีบำรุงท้องที่	225,643.93	223,604.70	212,921.48
ภาษีป้าย	1,870,291.20	1,666,526	1,750,473
ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต	3,273,994.14	2,429,044.52	2,682,154.47

7. การดำเนินการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในระยะที่ผ่านมา

1) การดำเนินงานของเทศบาลตำบลหนองแค และการสนับสนุนจากหน่วยงานส่วนกลาง รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณโดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านจังหวัดสระบุรี อำเภอหนองแค และจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า ภายใต้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด

2) ด้านสังคม เช่น การรณรงค์ป้องกันยาเสพติด การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้พิการ , ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยเอดส์ เป็นต้น

สรุปผลการพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแคในปีที่ผ่านมา

เทศบาลตำบลหนองแค ได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการพัฒนาเทศบาลในรอบปีที่ผ่านมา (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554) แยกตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ดังนี้ การประเมินผลการนำไปปฏิบัติในเชิงปริมาณ

ยุทธศาสตร์ / แนวทางการ พัฒนา	จำนวน โครงการ ผ่านเทศ บัญญัติ ประจำปี งบประมาณ พ.ศ.2554	จำนวน โครงการ ที่ดำเนิน- การจริง	ร้อยละ	จำนวน งบประมาณ ตามเทศบัญญัติ ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2554	จำนวน งบประมาณลง นามสัญญา/ เบิกจ่าย	ร้อยละ
1. การพัฒนา คุณภาพชีวิตตาม ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	78	35	45.45	32,385,859.00	27,917,085.20	77.60
2. การพัฒนาการ บริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม	2	1	1.30	140,000.00	40,000.00	0.11
3. ส่งเสริม อนุรักษ์ฟื้นฟู ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี	22	15	19.48	5,827,580.00	4,461,574.00	12.40
4. การพัฒนา องค์กรและ บุคลากร ภาครัฐสู่ การบริหารจัดการ ที่ดี	59	22	28.57	6,705,046.00	2,778,192.50	7.72
5. ส่งเสริมพัฒนา การท่องเที่ยว	1	-	-	40,000.00	-	-
6. การส่งเสริม พัฒนา ประชาธิปไตย และกระบวนการ ประชาสังคม	8	4	5.19	1,515,000.00	778,499.00	2.16
รวม	170	77	45.29	46,613,485.00	35,975,350.70	77.17

การประเมินประสิทธิผลของแผนพัฒนาในเชิงคุณภาพ

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการที่ดำเนินการจริง 35 โครงการ งบประมาณ 27,917,085.20 บาท

2. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการที่ดำเนินการจริง 1 โครงการ งบประมาณ 40,000.00 บาท

3. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟู ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี โครงการที่ดำเนินการจริง 15 โครงการ งบประมาณ 4,461,574.00 บาท

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์และบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี โครงการที่ดำเนินการจริง 22 โครงการ งบประมาณ 2,778,192.50 บาท

5. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว โครงการที่ดำเนินการจริง (ไม่มี)

6. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม โครงการที่ดำเนินการจริง 4 โครงการ งบประมาณ 778,499.00 บาท

โครงการที่ดำเนินการจริงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 รวมทั้งสิ้น 77

โครงการ คิดเป็นร้อยละ 45.29 ของโครงการที่อนุมัติงบประมาณ

งบประมาณที่ดำเนินการจริงในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 จำนวน 35,975,350.70 บาท คิดเป็นร้อยละ 77.17 ของที่อนุมัติงบประมาณ

สรุปยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี

1. วิสัยทัศน์การพัฒนา

“ มุ่งพัฒนาเพื่อประชาชนสดใส การศึกษาก้าวไกล ฉับไวบริการ สืบสานประเพณี บริหารดีมีหลักธรรมาภิบาล “

2. พันธกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่น

1. การพัฒนาและปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน
2. จัดวางระบบการบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพ
3. ส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านการสาธารณสุข การศึกษา และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
5. อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. เพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพของคนในชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้
7. ส่งเสริมเศรษฐกิจและพัฒนาอาชีพในชุมชน
8. ส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. ปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอ

3. จุดมุ่งหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. มีระบบบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ
2. การคมนาคมมีความสะดวก รวดเร็ว มีไฟฟ้าสาธารณะเพียงพอในการสัญจรไปมาและเกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
3. อนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. ประชาชนมีอาชีพและรายได้ที่เพียงพอ
5. ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพ สุขภาพแข็งแรง ได้รับการศึกษาและมีส่งเสริมการเรียนรู้
6. อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. เสริมสร้างความเข้มแข็งในการให้บริการสาธารณะ

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสระบุรี

วิสัยทัศน์จังหวัดสระบุรี

“เป็นฐานการผลิตอาหาร วัสดุก่อสร้าง และการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสังคมอยู่ดีมีสุข”

เป้าประสงค์ของจังหวัดสระบุรี

เพื่อให้บรรลุประสิทธิผลตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสระบุรี มีเป้าประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

1. ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีรายได้เพิ่มจากการพัฒนาการเกษตรปลอดภัยในเชิงบูรณาการ
2. ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติแบบบูรณาการ
3. สังคมอยู่ดีมีสุข มีสุขภาพดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประชาชนพึงพอใจในการรับบริการจากภาครัฐ

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสระบุรี

จากวิสัยทัศน์ดังกล่าว นำมากำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสระบุรี ดังนี้.-

- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตอาหารที่มีคุณภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำขวัญอำเภอหนองแค

“ ระพีพัฒน์เย็นฉ่ำ เกษตรกรรมรุ่งเรือง อุตสาหกรรมลือเลื่อง เมืองนักพัฒนา
 ปวงประชาใฝ่คุณธรรม ”

4.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอหนองแค

อำเภอหนองแค ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอหนองแค ดังนี้

- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาผลิตผลทางเกษตรปลอดภัย
 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติแบบบูรณาการ
 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการแบบบูรณาการ

การพัฒนาตามนโยบายริเริ่มของท้องถิ่น

นโยบายของนายกเทศมนตรีตำบลหนองแค

1. ด้านการบริหารและการปกครอง

จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โดยคำนึงถึงความโปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด และมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมและการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น
2. ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย โดยยึดหลักความเสมอภาคและเสรีภาพของประชาชน
3. รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนภายในเขตเทศบาล
4. อบรมสัมมนาให้ความรู้แก่ชุมชน ประชาชน ให้มีส่วนร่วมแก้ปัญหาภายในชุมชน
5. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรของเทศบาลให้ได้รับการอบรมในด้านต่าง ๆ
6. ส่งเสริมและสนับสนุนในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชน
7. ส่งเสริมการพัฒนาและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อรับสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในปัจจุบัน
8. ส่งเสริมและพัฒนาข้าราชการ พนักงาน ตลอดจนลูกจ้างของเทศบาลให้มีความรู้ความเข้าใจในภาระหน้าที่และมีจิตใจเพื่อการบริการประชาชนด้วยความตั้งใจ เสียสละและมีความรวดเร็ว
9. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลทุกด้าน เช่น ในการร่วมประชาคมในเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสในการทำงาน ทั้งนี้โดยผ่านทางสภาเทศบาลและจากประชาชนโดยตรง

2. ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

1. พัฒนาระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการภายในเขตเทศบาลให้ได้มาตรฐานและครอบคลุมทุกพื้นที่
2. ดำเนินการขยายระบบน้ำประปาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานและขยายเขตประปาให้ทั่วถึงทุกชุมชน
3. ปรับปรุงและติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะในชุมชน ถนนหนทางตรอกซอยให้ทั่วถึง
4. ปรับปรุงแก้ไขระบบระบายน้ำ ลอกท่อระบายน้ำ และก่อสร้างระบบระบายน้ำเพิ่มขึ้นจากเดิม
5. ดำเนินการสร้างถนนและทางเดินในชุมชนต่าง ๆ ให้เป็นคอนกรีตหรือแอสฟัลท์ติก (ราดยางมะตอย) ทั้งหมด ขุดลอกทางน้ำร่องระบายน้ำและท่อระบายน้ำเสียเพื่อให้ใช้การได้ดีและป้องกันน้ำท่วมขังในหมู่บ้าน ชุมชนต่าง ๆ และจัดซ่อมแซมถนนทางเดินที่ชำรุดให้สะดวกในการสัญจรของประชาชน การจัดระเบียบการจราจรในเขตเทศบาลให้เกิดความคล่องตัวและมีระเบียบ

8. จัดตั้งอาสาสมัครเฝ้าระวังโรคติดต่อ เช่น โรคไข้หวัดนก ไข้เลือดออก โรคเอดส์ หรือโรคภัยอื่น ๆ ตลอดจนการส่งเสริมให้มีการดูแลและพัฒนาสุขภาพ การออกกำลังกายของประชาชน

6. ด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

1. สนับสนุนและพัฒนาสถานศึกษาในเขตเทศบาลตามอำนาจหน้าที่
2. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอนของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. จัดให้มีการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยแก่เด็กและเยาวชน
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนทุกคนในเขตเทศบาล ตลอดจนผู้ยากจน และผู้ด้อยโอกาสได้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนสังกัดเทศบาล
5. อนุรักษ์ศิลปะ จารีตประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป
6. ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในด้านต่าง ๆ
7. ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว
8. ส่งเสริมการบำรุงรักษา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาที่ดีของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค

ยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาของเทศบาล

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	แนวทางการพัฒนา
1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. การส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา 2. การส่งเสริมและการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ 3. ส่งเสริมการบริการด้านสาธารณสุข 4. พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ 5. การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม 6. การเพิ่มศักยภาพและพัฒนาอาชีพของชุมชน 7. ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจ 8. การส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ 9. การพัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร
2. การพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2. สร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3. การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	แนวทางการพัฒนา
3. ส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. ส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวันสำคัญ 2. ส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. ส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
4. การพัฒนาองค์กรและบุคลากร ภาครัฐสู่การ บริหารจัดการที่ดี	1. พัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพบุคลากรของ ท้องถิ่น 2. พัฒนาระบบบริหารงานคลัง 3. พัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน 4. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล 6. พัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน 7. ก่อสร้าง/ปรับปรุงสถานที่ปฏิบัติราชการ
5. ส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว	1. ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 2. ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว
6. การส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และกระบวนการประชาสังคม	1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม ทาง การเมือง 2. พัฒนาระบบการให้บริการและเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร การเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย 3. ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการประชาสังคม ภาค ประชาชน

การนำแผนพัฒนาสามปีไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ทราบถึงแนวทางและกลไกในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาสามปี อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ในปีต่อ ๆ ไป และเป็นการ สร้างแนวทางในการมีส่วนร่วมในท้องถิ่น

วิธีการดำเนินงาน

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

- สมาชิกสภาเทศบาลที่สภาเทศบาลคัดเลือก จำนวนสามคน
- ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือก จำนวนสองคน
- ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือก จำนวนสองคน

- หัวหน้าส่วนการบริหารที่คัดเลือกกันเอง จำนวนสองคน

- ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือก จำนวนสองคน

โดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการและกรรมการอีกหนึ่งคนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ พร้อมทั้งมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนด

การกำหนดระยะเวลาในการติดตามและประเมินผล คณะกรรมการติดตามและประเมินผลกำหนดระยะเวลาในการติดตามประเมินผลโครงการ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละโครงการ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และรายงานผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

แผนการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555

ของเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

1. โดยการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2555 – 31 มีนาคม 2555
2. โดยการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2555 - 30 กันยายน 2555

2.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

นับแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา บทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนและความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ

นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้บัญญัติให้มืองค์กรรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น ตลอดจนรายได้ของท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น และ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542⁴¹ ได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น

นอกจากกฎหมายทั้งสองฉบับแล้ว ยังมีกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง เช่น

1.พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ.2542

2.พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ.ศ.2542

3.พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ.ศ.2542

⁴¹ ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น , “คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น”, สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, หน้า 13.

ทำให้เห็นได้ว่า มีการกำหนดตัวบทกฎหมายและกลไกทางกฎหมายเพื่อให้การกระจายอำนาจเป็นไปอย่างโปร่งใสและสามารถถูกตรวจสอบจากประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 30 (4) และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ของรัฐทั้งหมดภายในปี 2544 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ของรายได้ของรัฐทั้งหมดภายในปี 2549 จึงมีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรรายได้ ทั้งที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง และรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความโปร่งใสมากที่สุด การวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวโดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีการปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่ กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุมติดตาม วัดและประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผน แผนงาน โครงการนั้น จะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของรัฐและประชาชน

2.4.2 ลักษณะของการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นการมองไปเพิ่มทฤษฎีการวางแผนข้างหน้า อาจเป็นช่วงสั้นระยะปานกลาง หรือระยะยาว และเป็นกระบวนการกำหนดการใช้ทรัพยากรขององค์กร โดยกำหนดกิจกรรมต่างๆ ไว้ล่วงหน้าให้บรรลุภารกิจ วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนท้องถิ่นในอนาคต

การที่ท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทิศทางใด จำเป็นต้องมีการกำหนด วิสัยทัศน์ หรือภาพในอนาคต และแปลงมาสู่การปฏิบัติ ดังนั้น ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 จึงได้กำหนดประเภทของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 2 ประเภทคือ

1. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาระยะยาว
2. แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนพัฒนาแบบหมุนเวียน (Rolling Plan) ที่ต้องมีการทบทวนและจัดทำทุกปี ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

2.4.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้วยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดด้วย

เนื่องจากการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ ที่กฎหมาย

กำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินตามแผน ความเป็นอิสระนั้นไม่ได้หมายถึงความเป็นอิสระในฐานะเป็น “รัฐอิสระ” แต่เป็นการมอบอำนาจที่ในการจัดบริการสาธารณะบางส่วนให้ดูแล และยังคงอยู่ในการกำกับดูแล หรือตรวจสอบ โดยรัฐบาลและประชาคมอีกด้วย

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักว่าแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่างๆ ได้แก่แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกระทรวง แผนกรม และรัฐวิสาหกิจต่างๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัดในระดับจังหวัด ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาอำเภอในระดับอำเภอ ซึ่งในการกำหนด ยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาระดับจังหวัดและอำเภอนั้น ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาคมจะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย

2.4.4 ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น

ดังได้กล่าวแล้วว่าระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ 2 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

“แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” หมายความว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาอำเภอ

“แผนพัฒนาสามปี” หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการ อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปีซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จะมีความเชื่อมโยงกับการจัดทำงบประมาณประจำปีอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการจัดทำงบประมาณในระบบมุ่งเน้นผลงาน

สำหรับ “แผนปฏิบัติการ” ที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2546 นั้น มีใช้การจัดทำแผนพัฒนา แต่เป็นเอกสารที่รวบรวมแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละปีงบประมาณเพื่อให้ทราบกิจกรรมการพัฒนาในพื้นที่ ที่ดำเนินการ⁴²

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

2.4.5 องค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ ได้กำหนดองค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้สรุปได้ดังนี้

1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ การผังเมือง ตลอดจนให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

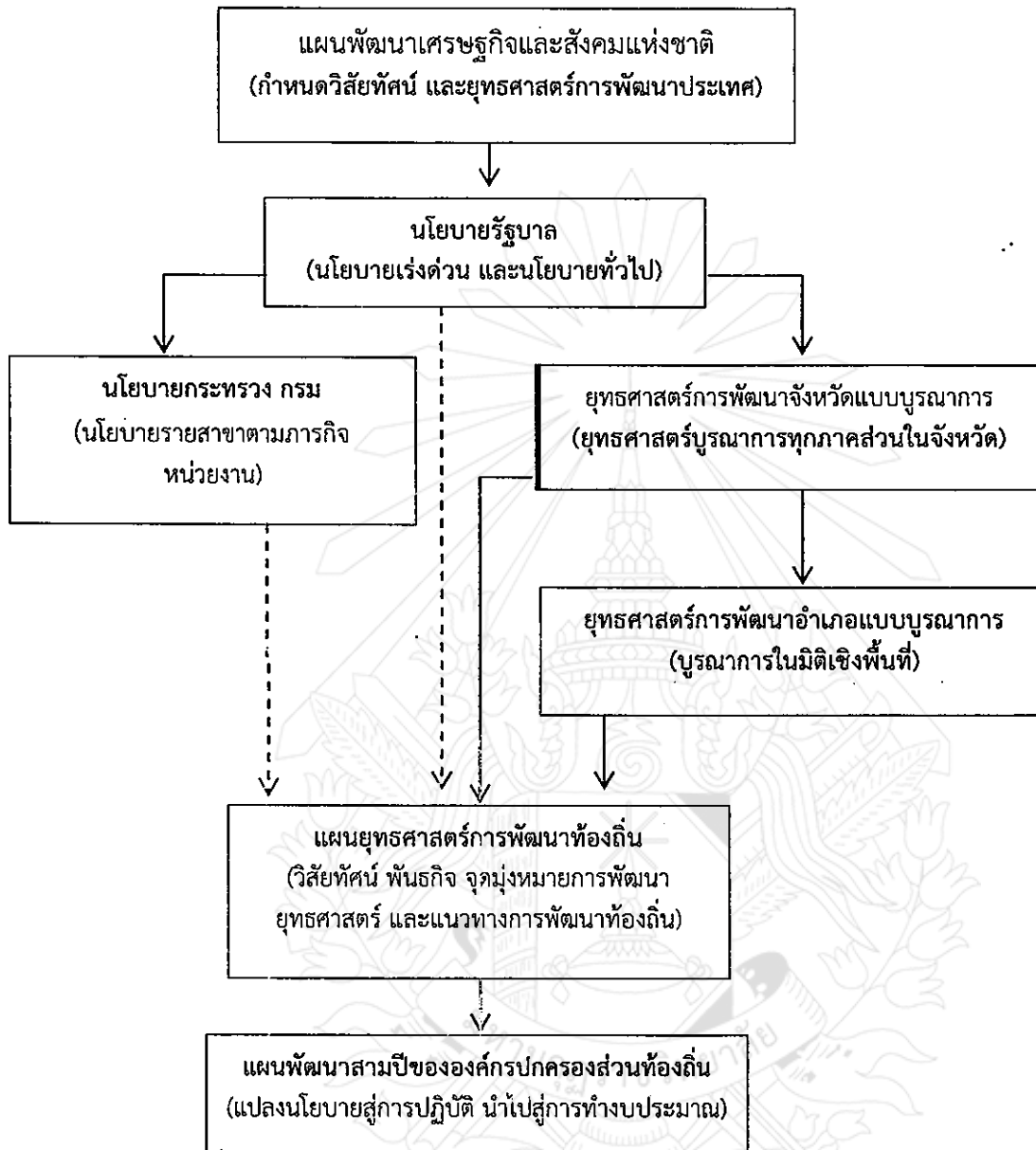
2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด

3) คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดกรอบทิศทางแนวทาง รวมทั้งประสานการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และ แนวทางการ พัฒนาจังหวัด อำเภอ ตรวจสอบวิเคราะห์และประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด และให้ความเห็นชอบร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หรือแผนพัฒนาสามปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด รวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการประสานแผนคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น อาจมอบอำนาจในการให้ความเห็นชอบ ร่างแผนพัฒนาฯ ให้คณะอนุกรรมการประสานแผนระดับอำเภอ เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนได้ภายใต้ การกำหนดกรอบนโยบาย แนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการประสานแผนกำหนด

สำหรับองค์ประกอบขององค์กรในการจัดทำและประสานแผนพัฒนา (ยกเว้นคณะ กรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา) จะมีลักษณะ "ไตรภาคี" โดยมีองค์ประกอบจาก ตัวแทนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของราชการบริหารส่วนภูมิภาคและรัฐวิสาหกิจ และตัวแทนจาก ภาคประชาชน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการประสานงานและบูรณาการ รวมทั้งสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่น ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาสามปีผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องตระหนักถึงขั้นตอน และกำหนดเวลาของการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาของทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคหลังรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2540 ประกาศใช้ จึงมีบทบาท อำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่ยังขยายบทบาท หน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย และเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น โดยอาศัยการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อพิจารณาจัดสรรทรัพยากรและการบริหารเพื่อดำเนินการได้อย่างเหมาะสมกับบริบททางสังคมของแต่ละพื้นที่ตนเองอาศัยอยู่

แผนภาพ สรุปความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่างๆ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น⁴³

⁴³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของเทศบาลตำบลหนองแค

เทศบาลตำบลหนองแค เป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยมีประวัติการจัดตั้ง ดังนี้คือ เทศบาลตำบลหนองแค เดิมชื่อ เทศบาลตำบลหนองตาเตี้ยง จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา พุทธศักราช 2483 เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2483 สำนักงานเดิมเป็นอาคารไม้ชั้นเดียวซึ่งเช่าจากเอกชน ตั้งอยู่ที่ตลาดหนองแค บนคั่นคลองระพีพัฒน์ ต่อมาเทศบาลตำบลหนองตาเตี้ยงได้มีการขยายอาณาเขตเพิ่มขึ้นจากเดิม เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2499 มีพื้นที่จำนวน 5 ตารางกิโลเมตร และในปีพุทธศักราช 2505 กรมชลประทานได้ก่อสร้างเขื่อนกั้นคลองระพีพัฒน์ทั้งหมด เทศบาลจึงไปเช่าอาคารเรียนที่โรงเรียนสุกกักรี เป็นสำนักงานชั่วคราว และได้จัดซื้ออาคารเรียนดังกล่าวเป็นของเทศบาลเอง ในปีพุทธศักราช 2508 ได้รื้ออาคารดังกล่าวมาทำการจัดสร้างใหม่ในที่ดินของเทศบาล และในปีพุทธศักราช 2513 อาคารสำนักงานหลังเก่ามีสภาพชำรุดทรุดโทรมมากจึงทำการก่อสร้างอาคารใหม่ โดยขอกู้เงิน ก.ส.ท. จำนวน 600,000 บาท มาทำการก่อสร้างซึ่งเป็นอาคารสำนักงานหลังปัจจุบันนี้ โดยสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลหนองแค ประกอบด้วย

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง / อาณาเขตและเขตการปกครอง

เทศบาลตำบลหนองแค ตั้งอยู่ในอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี อยู่ห่างจาก กรุงเทพฯ ฯ โดยทางรถยนต์ ประมาณ 86 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดสระบุรี ประมาณ 21 กิโลเมตร มีพื้นที่ 5 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลหนองไช้ น้ำ และตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลกุ่มหัก อำเภอหนองแค
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลหนองจระเข้ อำเภอหนองแค
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลไผ่ดำ อำเภอหนองแค

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมโดยภาพรวม

สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของเทศบาลตำบลหนองแค พบว่ามีลักษณะที่หลากหลายกล่าวคือ มีทั้งประกอบการด้านพาณิชย์กรรม การเกษตรกรรม และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

สภาพทางสังคม

ประชาชนโดยรวม มีลักษณะของความเป็นไทยโดยดั้งเดิม รักสงบ ยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณี มีความสมัครสมานสามัคคี ผสมผสานเป็นพวกเดียวกันได้อย่างกลมกลืน นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่ ยังได้รับการบริการขั้นพื้นฐานที่ได้มาตรฐาน

1.3 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม / ขนส่ง

การคมนาคมในเขตเทศบาลตำบลหนองแคส่วนใหญ่เป็นการคมนาคมทางรถยนต์ ไม่มีการคมนาคมทางรถไฟ ทางอากาศและทางน้ำ สำหรับเส้นทางที่ใช้ในการเดินทาง ติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงซึ่งเป็นสายหลัก คือ ถนนหมายเลข 1 หรือถนนพหลโยธิน ส่วนถนนภายในเขตเทศบาลมีถนน ค.ส.ล. จำนวน 105 สาย รวมระยะทางยาว 34.12 กม. ถนนลาดยาง/ดินลูกรัง จำนวน 3 สาย รวมระยะทางยาว 1,599 กม. และถนนซอย/แยกซอยในเขตเทศบาล จำนวน 108 สาย รวมระยะทางยาว 35.72 กม.

การไฟฟ้า

ไฟฟ้าภายในเขตเทศบาลอยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอหนองแค ปัจจุบันมีอัตราการใช้ไฟฟ้าครอบคลุมทั่วทั้งเขตเทศบาลตำบลหนองแค

การประปา

เทศบาลตำบลหนองแค ได้โอนกิจการการประปาให้แก่การประปาส่วนภูมิภาค ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ขณะนี้การประปาส่วนภูมิภาคหินกองเป็นผู้ควบคุมดูแลด้านประปาทั้งหมดในเขตเทศบาล เทศบาลตำบลหนองแคเป็นหน่วยงานช่วยประสานในเรื่องการขอขยายเขตน้ำประปาไปยังชุมชนต่าง ๆ ที่ ยังไม่มีน้ำประปาใช้ในเขตเทศบาล และมีโรงกรองน้ำตั้งอยู่ที่ตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค บนพื้นที่ 11 ไร่

การสื่อสารและการโทรคมนาคม

การสื่อสารและการโทรคมนาคมที่สำคัญในเขตเทศบาลตำบลหนองแค คือ โทรศัพท์ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานบริการโทรศัพท์หนองแค ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลจะมีโทรศัพท์ใช้สูงกว่าร้อยละ 90 และมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข จำนวน 1 แห่ง สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงในการส่งจดหมาย พัสดุภัณฑ์ ไปรษณีย์ภัณฑ์ และธนาณัติ ฯลฯ

การจราจร

สภาพการจราจรในเขตเทศบาลโดยภาพรวมมีการคมนาคมขนส่งทางบกโดยเส้นทางรถยนต์เป็นเส้นทางหลักเพียงอย่างเดียวที่ใช้ในปัจจุบัน ถนนที่สำคัญในเขตเทศบาลตำบลหนองแค คือ.-

1. ถนนพหลโยธิน เป็นเส้นทางผ่านใจกลางเทศบาล สามารถเดินทางไปกรุงเทพ ฯ ใช้เวลาประมาณ 1.30 ชั่วโมง และเส้นทางนี้เชื่อมต่อกับถนนมิตรภาพ ไปยังจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การจราจรทั่วไปไม่ติดขัด แต่หากอยู่ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ซึ่งมีวันหยุดติดต่อกันหลายวันจะมีปริมาณรถหนาแน่นมาก บางครั้งการจราจรจะมีรถติดเป็นระยะทางยาว
2. ถนนเศรษฐกิจสัมพันธ์ เป็นถนนแยกจากถนนพหลโยธินเข้าสู่ตัวเมืองเป็นถนน สายหลักภายในเขตเทศบาล 2 ฝั่งถนนมีร้านค้า ตลาดสด ตลอดจนสถานที่ราชการ การจราจรในช่วงเช้าและเย็นจะมีปริมาณรถหนาแน่น

3. ถนนระพีพัฒน์ฝั่งซ้าย เป็นถนนแยกจากถนนพหลโยธิน ซึ่งทำหน้าที่สายหลักอีกสายหนึ่ง มีการสัญจรไปมาเช่นเดียวกับถนนเศรษฐสัมพันธ์ การจราจรไปมาสะดวก

1.4 ด้านเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

ประชากรที่พักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ

การเกษตรกรรม

เนื่องจากพื้นที่ในเขตเทศบาลเป็นชุมชนเมือง ทำให้มีพื้นที่ทางการเกษตรน้อยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสภาพที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์ จึงมีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรส่วนใหญ่จะเป็น สวนผลไม้ เช่น ฝรั่ง ส้ม เป็นต้น เป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายภายในประเทศเท่านั้น

การพาณิชยกรรม / การบริการ

การค้าส่งและค้าปลีก เป็นแหล่งรายได้ของเทศบาลตำบลหนองแค โดยมีศูนย์กลางการค้าที่สำคัญ คือ ตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแค ซึ่งเป็นตลาดที่มีการขายสินค้าด้านการเกษตรเป็นหลัก เช่น ผัก ผลไม้ โดยเป็นสินค้าจากอำเภอหนองแค และอำเภอใกล้เคียง ประกอบด้วย

1. สถานประกอบการด้านพาณิชยกรรม

ก. ตลาดสด	4	แห่ง
(เป็นของเทศบาล ฯ	1	แห่ง เอกชน 3 แห่ง)
ข. ปั๊มน้ำมัน	1	แห่ง
(ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2555)		

2. สถานประกอบการเทศพาณิชย์

ก. สถานธนาบาล	1	แห่ง
ข. โรงฆ่าสัตว์	1	แห่ง

3. สถานประกอบการด้านบริการ

ก. โรงแรม	2	แห่ง
ข. สถานที่ราชการ	9	แห่ง
ค. ธนาคาร	8	แห่ง
ง. ร้านอาหารตาม พ.ร.บ. สาธารณสุข	45	แห่ง (ไม่รวมแผงลอย)

1.5 ด้านสังคม

ประชากร

เทศบาลตำบลหนองแค มีจำนวนประชากรในเขตเทศบาลทั้งสิ้น 13,060 คน แยกเป็นชาย 6,348 คน หญิง 6,712 คน จำนวนบ้าน 5,666 หลัง จำนวนครัวเรือน 2,454 ครัวเรือน ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 2,612 คนต่อตารางกิโลเมตร (ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2555)

การศึกษา

ในเขตเทศบาลตำบลหนองแค มีสถาบันการศึกษารองรับความต้องการทางการศึกษา จำนวน 7 โรงเรียน แยกเป็น

- สถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน
 1. โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา”
- สถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลหนองแค จำนวน 5 โรงเรียน
 1. โรงเรียนเทศบาล 1 นาเร็งราชบุรีบำรุง
 2. โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนานฤมิตร
 3. โรงเรียนเทศบาล 3 วัดสหมิตรมงคล
 4. โรงเรียนเทศบาล 4 หนองแคอนุสรณ์
 5. โรงเรียนเทศบาล 5 วัดเกาะกลาง
- สถานศึกษาสังกัดเอกชน จำนวน 1 โรงเรียน
 1. โรงเรียนก้านวิทยา

ข้อมูลจำนวนครู / นักเรียนสังกัดเทศบาลตำบลหนองแค
ประจำปีการศึกษา 2555 (ข้อมูล ณ เดือน มิถุนายน 2555)

โรงเรียน	จำนวนครูแยกตามลำดับ			รวม	จำนวนผู้บริหาร	จำนวนนักเรียนแยกตามระดับ			รวม
	อนุบาล	ประถม	มัธยม			อนุบาล	ประถม	มัธยม	
เทศบาล 1 นาเร็งราชบุรี บำรุง	5	21	-	26	1	300	579	-	879
เทศบาล 2 วัดเสนา นฤมิตร	3	7	9	19	1	107	136	129	372
เทศบาล 3 วัดสหมิตร มงคล	5	15	10	30	1	146	202	165	513
เทศบาล 4 หนองแค อนุสรณ์	12	39	10	61	1	482	953	186	1,621
เทศบาล 5 วัดเกาะกลาง	3	10	8	21	1	105	180	104	389
รวม	28	92	37	157	5	1,140	2,050	584	3,774

ศาสนา

ประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนับถือศาสนาพุทธ มีวัดทางพุทธ-ศาสนา จำนวน 5 แห่ง

วัฒนธรรมประเพณี

เทศกาลประเพณีที่สำคัญที่เทศบาลตำบลหนองแคได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี คือ งานประเพณีลอยกระทง ซึ่งเทศบาล ฯ จะจัดขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายน และงานแข่งขันเรือยาวประเพณีชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ซึ่งเทศบาล ฯ จะจัดขึ้นในช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี บริเวณริมคลองระพีพัฒน์ ซึ่งจะมีเรือยาวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดต่าง ๆ มาเข้าร่วมแข่งขันเพื่อชิงถ้วยพระราชทาน และเทศบาลตำบลหนองแคได้จัดงานประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์และผู้สูงอายุ ประเพณีถวายเทียนจำนำพรรษา ฯลฯ

การสาธารณสุข

1. โรงพยาบาลในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแค

- รัฐบาล จำนวน 2 แห่ง
- เอกชน จำนวน 1 แห่ง

2. ศูนย์บริการสาธารณสุข ทต.หนองแค จำนวน 1 แห่ง

3. ศูนย์สุขภาพชุมชน รพ.หนองแค สาขา 2 จำนวน 1 แห่ง

4. คลินิกเอกชน จำนวน 6 แห่ง

กีฬา นันทนาการ /พักผ่อน

1. สนามกีฬาอเนกประสงค์	จำนวน	1	แห่ง
2. สนามฟุตบอล	จำนวน	1	แห่ง
3. สระว่ายน้ำ	จำนวน	1	แห่ง
4. ห้องสมุดประชาชน	จำนวน	1	แห่ง
5. สวนสาธารณะ / สวนหย่อม	จำนวน	4	แห่ง
6. สนามเด็กเล่น	จำนวน	6	แห่ง

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

1. สถิติเพลิงไหม้ในรอบปี 2554 (ม.ค.- ธ.ค.) จำนวน 57 ครั้ง
 - ไฟไหม้หญ้า จำนวน 51 ครั้ง (ในเขตฯ 46 ครั้ง นอกเขตฯ 5 ครั้ง)
 - ไฟไหม้บ้านพักอาศัย จำนวน 1 ครั้ง
 - ไฟไหม้วัด จำนวน 1 ครั้ง
 - ไฟไหม้โรงเพาะเห็ด จำนวน 1 ครั้ง (นอกเขตฯ)
 - ไฟไหม้อุปกรณ์ไฟฟ้า จำนวน 1 ครั้ง
 - ไฟไหม้ยานพาหนะ จำนวน 1 ครั้ง
 - ไฟไหม้ถังแก๊ส จำนวน 1 ครั้ง
2. ความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจากเหตุเพลิงไหม้ในรอบปีที่ผ่านมา

ผู้เสียชีวิต - คน บาดเจ็บ - คน ทรัพย์สินมูลค่า - บาท

3. รถดับเพลิง จำนวน 3 คัน แยกเป็น
 - ก. คันที่ 1 จุน้ำได้ 6,000 ลิตร ซื้อเมื่อ พ.ศ.2547 (ระพี 1)
หมายเลขทะเบียน บน 1601 สระบุรี ราคา 2,498,000 บาท
 - ข. คันที่ 2 จุน้ำได้ 2,000 ลิตร ซื้อเมื่อ พ.ศ.2525 (ระพี 3)
หมายเลขทะเบียน สบน. 5401 สระบุรี ราคา 1,490,470 บาท
 - ค. คันที่ 3 จุน้ำได้ 4,000 ลิตร ซื้อเมื่อ พ.ศ.2540 (ระพี 4)
หมายเลขทะเบียน สบพ.1251สระบุรี ราคา1,701,300 บาท
4. รถบรรทุกน้ำ จำนวน 3 คัน แยกเป็น
 - ก. คันที่ 1 จุน้ำได้ 6,000 ลิตร ซื้อเมื่อ พ.ศ.2547 (ระพี 2)
หมายเลขทะเบียน 83-3243 ราคา 1,460,000 บาท
 - ข. คันที่ 2 จุน้ำได้ 2,000 ลิตร ซื้อเมื่อ พ.ศ.2524 (ระพี 5)
หมายเลขทะเบียน 82-4603 ราคา 620,000 บาท
 - ค. คันที่ 3 จุน้ำได้ 6,000 ลิตร ซื้อเมื่อ 2537 (ระพี 7)
หมายเลขทะเบียน 82-4605 ราคา 830,000 บาท
5. รถยนต์ตรวจการณ์ จำนวน 4 คัน แยกเป็น
 - ก. ตรวจการณ์ 1 ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2525
หมายเลขทะเบียน สบน 7254 ราคา 320,000 บาท
 - ข. ตรวจการณ์ 2 ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2539
หมายเลขทะเบียน ผ.9667 ราคา 750,000 บาท
 - ค. ตรวจการณ์ 3 ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2548
หมายเลขทะเบียน กจ. 357 ราคา 570,000 บาท
 - ง. ตรวจการณ์ 4 (รถจักรยานยนต์) ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2546
หมายเลขทะเบียน กยว 192 ราคา 57,200 บาท
6. รถยนต์กู้ภัยอเนกประสงค์ จำนวน 1 คัน ซื้อเมื่อ พ.ศ.2539
หมายเลขทะเบียน สบ.ผ. 82-4604 ราคา 6,490,000 บาท
7. รถยนต์กำเนิดไฟฟ้า จำนวน 1 คัน ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2548
หมายเลขทะเบียน 83-5474 ราคา 5,443,475 บาท
8. เครื่องดับเพลิงชนิดทาบหาม จำนวน 4 เครื่อง
9. วิทยุสื่อสารติดตั้งประจำที่ จำนวน 2 เครื่อง
10. วิทยุสื่อสารติดตั้งยานพาหนะ จำนวน 10 เครื่อง
11. วิทยุสื่อสารชนิดมือถือ จำนวน 10 เครื่อง
12. เครื่องสูบน้ำ ขนาด 11 แรงม้า จำนวน 2 เครื่อง
13. พนักงานดับเพลิงจำนวน 31คน(ไปช่วยราชการจำนวน5 คน)
14. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)จำนวน 222 คน

15. คำร้องต่างๆจากประชาชนรอบปี2554(ม.ค.-ธ.ค.)จำนวน 162 ครั้ง ดังนี้

- ล้างตลาด, ดันท่อ, ล้างอาคารสถานที่ จำนวน 75 ครั้ง
- ส่งน้ำบ้านเรือนประชาชน จำนวน 70 ครั้ง
 - พรหมฝุ่น จำนวน - ครั้ง
 - ตัดต้นไม้ จำนวน 17 ครั้ง

1.6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติ

- ทรัพยากรน้ำ

ภายในเขตเทศบาลมีคลองส่งน้ำไหลผ่าน มีน้ำตลอดปี ส่งผลทำให้ประชาชนภายในเขตเทศบาลที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้อย่างสมบูรณ์ อีกทั้งเป็นแหล่งน้ำดิบสำหรับใช้ทำน้ำประปา

- ทรัพยากรป่าไม้

ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลหนองแคไม่มีพื้นที่เป็นป่าไม้

- ทรัพยากรธรณี

ในเขตเทศบาลตำบลหนองแคไม่มีทรัพยากรแร่ธาตุที่สำคัญ

สิ่งแวดล้อม

สภาพแวดล้อมภายในเขตเทศบาล สภาพแวดล้อมเป็นพิษยังไม่ถึงขั้นรุนแรงเทศบาลได้เตรียมพื้นที่สำหรับทิ้งขยะที่ได้มาตรฐาน คือ โรงกำจัดขยะเทศบาลตำบลหนองแค

ส่วนขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลมีปริมาณวันละ 13 ตัน เทศบาลสามารถเก็บขนได้ประมาณร้อยละ 90 - 95 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน จากนั้นนำไปทิ้งโดยวิธีฝังกลบในโรงกำจัดขยะเทศบาล ซึ่งมีเนื้อที่ 18 ไร่ 3 งาน 18 ตารางวา อยู่ที่ตำบลหนองจรเข้ อำเภอนองแค ห่างจากเทศบาลประมาณ 2 กิโลเมตร

สำหรับเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันในการรักษาความสะอาดมีดังนี้

- รถบรรทุกขยะแบบเปิดข้างเทท้ายขนาด 4.0 ลบ.หลาจำนวน 2 คัน
- รถบรรทุกขยะแบบอัดท้าย ความจุ 6 ลบ.หลา จำนวน 1 คัน
- รถบรรทุกขยะแบบอัดท้าย ความจุ 8 ลบ.เมตร จำนวน 1 คัน
- รถบรรทุกขยะแบบเปิดข้างเทท้าย ความจุ 7.6 ลบ.เมตรจำนวน1คัน
- รถบรรทุกขยะแบบอัดท้ายขนาด 10.0 ลบ.หลา จำนวน 1 คัน
- รถบรรทุกขยะแบบเปิดข้างเทท้ายขนาด12.0ลบ.หลาจำนวน 1 คัน
- รถบรรทุก 6 ล้อ แบบยกคอนเทนเนอร์ ขนาด 4.0 ลบ.เมตร จำนวน 1 คัน
- รถขุดดินตะขาบ ขนาด 128 แรงม้า (แบคโคตัก) จำนวน 1 คัน
- รถเกรดขยะ ขนาด 121 แรงม้า(ดินตะขาบ) จำนวน 1 คัน

- รถดูสิ่งปลูกสร้าง จำนวน 1 คัน
- รถดั้มพ์ 10 ล้อ จำนวน 1 คัน
- รถปิคอัพตรวจงาน จำนวน 2 คัน
- รถบรรทุกขยะ 6 ตัน 6 ล้อ แบบกระบะเทท้าย จำนวน 1 คัน
- รถบรรทุกน้ำช่วยดับเพลิง 6 ล้อ จำนวน 1 คัน (หมายเลขทะเบียน 82-4602 โอนจากงานป้องกัน ฯ)

1.7 ด้านการเมืองการบริหาร

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของเทศบาล

องค์กรเทศบาลตำบลหนองแคประกอบด้วยนายกเทศมนตรี 1 คน รองนายกเทศมนตรี 2 คน ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี 1 คน เลขานุการนายกเทศมนตรี 1 คน และคณะสมาชิกสภาเทศบาล ประกอบด้วย สมาชิกซึ่งราษฎรเลือกขึ้นตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 สภาเทศบาลมีประธานสภาคนหนึ่ง และรองประธานสภาคนหนึ่ง ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลตามมติของสภาเทศบาล ซึ่งเทศบาลตำบลหนองแคมีสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 12 คน และสมาชิกสภา ฯ ดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

นายกเทศมนตรีตำบลหนองแค มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากราษฎรตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

อัตรากำลังพนักงานเทศบาล / ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง

- พนักงานเทศบาล	จำนวน	80	คน
- ลูกจ้างประจำ	จำนวน	14	คน
- พนักงานจ้างตามภารกิจ	จำนวน	44	คน
- ลูกจ้างประจำ ตำแหน่งการโรง	จำนวน	7	คน
- พนักงานจ้าง (โรงเรียนในสังกัดฯ)	จำนวน	7	คน

(ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2555)

การแบ่งส่วนราชการ

เทศบาลตำบลหนองแค แบ่งส่วนราชการออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1. สำนักปลัดเทศบาล มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของเทศบาล หรือกิจการที่มีได้กำหนดไว้ว่าเป็นหน้าที่ของส่วนราชการใด หรืองานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.1 ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

- งานธุรการ
- งานการเจ้าหน้าที่

1.2 ฝ่ายปกครอง

- งานทะเบียนราษฎรฯ
- งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- งานเทศกิจ

2. กองวิชาการและแผนงาน มีหน้าที่เกี่ยวกับงานวิชาการและการวางแผน และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย
- 2.1 ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ
 - งานวิเคราะห์นโยบายและแผน
 - งานธุรการ
 - 2.2 ฝ่ายบริหารงานและเผยแพร่
 - งานนิติการ
 - งานประชาสัมพันธ์
3. กองคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและบัญชี การพัสดุและทรัพย์สิน การงบประมาณ งานผลประโยชน์ และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย
- 3.1 ฝ่ายพัฒนารายได้
 - งานผลประโยชน์
 - งานแผนที่และภาษีฯ
 - 3.2 ฝ่ายบริหารงานคลัง
 - งานการเงินและการบัญชี
 - งานพัสดุและทรัพย์สิน
4. กองช่าง มีหน้าที่เกี่ยวกับการผังเมืองและโยธา การสาธารณูปโภค และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย
- 4.1 ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
 - งานธุรการ
 - 4.2 ฝ่ายแบบแผนและก่อสร้าง
 - งานวิศวกรรม
 - งานสถาปัตยกรรม
 - งานผังเมือง
 - 4.3 ฝ่ายการโยธา
 - งานสาธารณูปโภค
 - งานสวนสาธารณะ
 - งานสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะ
 - งานศูนย์เครื่องจักร
5. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสาธารณสุข และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย
- 5.1 ฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข
 - งานสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม
 - งานรักษาความสะอาด
 - งานศูนย์บริการสาธารณสุข

5.2 ฝ่ายบริการสาธารณสุข

- งานส่งเสริมสุขภาพ
- งานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
- งานสัตว์แพทย์

5.3 ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

- งานธุรการ

6. กองการศึกษา มีหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

6.1 ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

- งานธุรการ

6.2 ฝ่ายบริหารการศึกษา

- งานการเจ้าหน้าที่

6.3 ฝ่ายแผนงานและโครงการ

- งานการเงินและบัญชี
- งานพัสดุ

6.4 ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- งานนิเทศการศึกษา
- งานกิจการนักเรียน
- งานกิจกรรมเด็ก เยาวชนและงานศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ

7. กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่เกี่ยวกับ งานพัฒนาชุมชนและสังคมสงเคราะห์ และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

7.1 ฝ่ายพัฒนาชุมชน

- งานพัฒนาชุมชน

7.2 ฝ่ายส่งเสริมสวัสดิการสังคม

- งานธุรการ
- งานสังคมสงเคราะห์ ฯ

8. การดำเนินการกิจการพาณิชย์ กิจการพาณิชย์ที่เทศบาลดำเนินการ คือ สถานธนาบาล ซึ่งให้บริการประชาชนในการรับจำนำทรัพย์สิน อัตราดอกเบี้ยต่ำ

ผลการสรุป เทศบาลตำบลหนองแค มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแนวทางการวางแผนของเทศบาลตำบลหนองแค เพื่อเป็นการเตรียมการสำหรับการพัฒนาในอนาคต โดยดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสระบุรี ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอหนองแค นโยบายการพัฒนาของนายกเทศมนตรีตำบลหนองแค ทั้งในด้านเนื้อหาสาระ ขั้นตอน และระยะเวลาดำเนินการ ทั้งนี้ เทศบาลตำบลหนองแคจะต้องดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลให้เป็นไปตามห้วงระยะเวลาที่กำหนด นั้นเพื่อให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่กำหนดไว้สำเร็จลุล่วงบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา ตลอดจน

ได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลตำบลหนองแค จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2556 - 2558) ของเทศบาลตำบลหนองแคขึ้นโดยมีการจัดทำแผนพัฒนาสามปี มีผลสรุป ดังนี้

1. เพื่อแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกันระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและการจัดทำงบประมาณประจำปี
2. เพื่อแสดงแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปีที่มีความสอดคล้องและสามารถสนองตอบต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้นำผลงานวิจัยที่มี ผู้ทำการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

พวงทอง โยธาใหญ่ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี 2545 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่อยู่ในระดับน้อย ทำให้เห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยจะให้ความสนใจในกิจกรรมองค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่นในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น และการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น⁴⁴

เกศินี พรหมตัน ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลแม่ใจ จังหวัดเชียงใหม่” พบว่าสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และตำแหน่งในสังคมมีผลต่อการมีส่วนร่วมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 ปัจจัยด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05⁴⁵

บุญเลิศ ไชยสวัสดิ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม จำแนกตามตัวแปร ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน (หมู่บ้าน) ตำแหน่งทางราชการ/สังคม แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ของครอบครัวต่อเดือน จำนวนผู้มีรายได้ครอบครัว รายจ่ายของครอบครัวต่อเดือน ช่วงเวลาว่างในแต่ละวัน และความรู้ความ

⁴⁴ พวงทอง โยธาใหญ่, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทาแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเชียงใหม่, อ่างแล้ว, หน้า 14.

⁴⁵ เกศินี พรหมตัน, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลแม่ใจ จังหวัดเชียงใหม่, การค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), 125 หน้า.

เข้าใจการจัดทำแผนพัฒนาสามปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง จำนวน 97 คน โดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจใน การจัดทำแผนพัฒนาสามปีอยู่ในระดับสูง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาโดยพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านการเสนอปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน/ตำบล และด้านการคัดเลือกแนวทางพัฒนาและจัดลำดับความสำคัญ โครงการกิจกรรมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีอยู่ใน ระดับมาก สำหรับด้านการคัดเลือกตัวแทนเป็นกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ด้านการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาสามปี และด้านการติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ ตำแหน่งทางราชการ/สังคม การติดต่อสื่อสาร มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ผู้มีรายได้ครอบครัว รายจ่ายของครอบครัว ช่วงเวลาว่างในแต่ละวัน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อมในภาพรวมไม่แตกต่างกัน⁴⁶

สิทธิศักดิ์ สาระอาภรณ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละกลุ่มประชากร รวมทั้งศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม จำนวน 379 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผน มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณา ลักษณะการมีส่วนร่วม แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในด้านข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำแผนสูงสุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในด้าน ฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล น้อยที่สุด เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม ปรากฏว่า กลุ่มประชากรที่มีเพศ อายุ การนับถือศาสนา และสำเร็จการศึกษาแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างกัน แต่กลุ่มประชากรที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ⁴⁷

⁴⁶ บุญเลิศ ไชยสวัสดิ์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง, รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550), 154 หน้า.

⁴⁷ สิทธิศักดิ์ สาระอาภรณ์, การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง, รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550, หน้า 142.

วราพร นิบุร์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลมะนังยงในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี” ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง อยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (การดำเนินการ) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง และ ด้านการมีส่วนร่วมในการพยายามติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย 2) ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการพยายามประเมินผลมี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง โดยภาพรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน 6) ปัญหาและข้อเสนอแนะของประชาชนได้แก่ ประชาชนไม่เข้าใจการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี และไม่ทราบประโยชน์และผลที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี รวมทั้งเกิดสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ประชาชนอยากให้มีการประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี พร้อมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหา ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา ได้แก่ ควรให้มี การประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ควรให้มีการปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการที่ผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และควรรายงานผล การดำเนินงานให้ประชาชนทราบ⁴⁸

ชำนาญ มะโร ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา” ผลการศึกษาพบว่า 1)ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง 2)เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ตามเพศมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามศาสนา มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามระดับการศึกษามีระดับการ

⁴⁸ วราพร นิบุร์, การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลมะนังยงในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี พ.ศ. 2549-2551 ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี, รายงานการศึกษา อิศระปริยญา รัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันจิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550, หน้า 192.

มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน (หมู่บ้าน) มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตำแหน่งทางราชการ/สังคมมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ตามวิธีการติดต่อสื่อสารกับองค์การบริหารส่วนตำบล มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามอาชีพ มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามรายได้ของครอบครัวต่อเดือน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁴⁹

ยุทธพงศ์ นิคม ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล 3 ปี (พ.ศ. 2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว ที่มีความแตกต่างกันใน ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ รวมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา กลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษา คือ ประชากรจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว จำนวน 341 คน โดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2549-2551) ทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยมากที่สุด คือ เพศชาย ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและมีอาชีพทำนา/ทำสวน ปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา คือ การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา คือ จัดให้มี การประชาสัมพันธ์การจัดทำแผนให้เพิ่มขึ้นอย่างทั่วถึง จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนา ควรให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชนและนำมาประกอบการพิจารณา ผู้นำชุมชนต้องเป็นกลไกสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนา⁵⁰

⁴⁹ ชำนะ มะโร, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา, รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550), 148 หน้า.

⁵⁰ ยุทธพงศ์ นิคม, การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลทรายขาวในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2549-2551), รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550), 165 หน้า.

ประนอม ไชยน้ำอ้อม ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนาซ่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้านและอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาและการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนไปปฏิบัติ⁵¹

เพ็ญมณี พลธานี อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตพื้นที่ตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ แก้ไขปัญหา รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน⁵²

วิทยา นภาศิริกุลกิจ ได้กล่าวว่า พนักงานปกครองท้องถิ่นนี้ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งขององค์การปกครองท้องถิ่นเพราะถ้าพนักงานเหล่านี้ขาดความรู้ความสามารถและขาดการจัดระเบียบบริหารงานบุคคลที่เหมาะสมจะทำให้การบริหารงานของท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ

พลศักดิ์ ชูพาณิชย์สกุล ประชาชนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมการพัฒนาเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมด้านการเมืองและการบริหารอยู่ในระดับต่ำสุด ระดับการมีส่วนร่วมด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมและระดับการมีส่วนร่วมด้านสังคมและเศรษฐกิจมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงจากมากไปน้อย⁵³

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี ได้ศึกษาเรื่อง เพื่อเสริมสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างวัฒนธรรมจังหวัดและสภาวัฒนธรรมจังหวัด

1.กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานีและสภาวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น มีการวางแผนทำงานร่วมกันทุกขั้นตอน

⁵¹ ประนอม ไชยน้ำอ้อม. "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาซ่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม", ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553), 174 หน้า.

⁵² เพ็ญมณี พลธานี, "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SMIL) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตพื้นที่ตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม", รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554), 195 หน้า.

⁵³ พลศักดิ์ ชูพาณิชย์สกุล, "การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมการพัฒนาของเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์", รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554), 155 หน้า.

2.รูปแบบ วิธีการในการส่งเสริมการแสดงกลองต๋มบ้านหนองป่อ กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่อส่งเสริมในด้านการจัดสรรงบประมาณ สถาบันการศึกษาส่งเสริมในด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ประชาชนส่งเสริมในด้านข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ผู้นำชุมชนส่งเสริมในประสานงานด้านต่าง ๆ พระ ส่งเสริมในด้านสถานที่และเป็นศูนย์รวมจิตใจจากอดีตสู่ปัจจุบัน

3.ทุกภาคส่วนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น อบต. คณะครู นักเรียนในชุมชน ผู้นำชุมชนทุกระดับ พระ รวมทั้งสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ต่างเข้ามาทำงานร่วมกัน ในการพัฒนาส่งเสริมการแสดงกลองต๋มบ้านหนองป่อสู่ความยั่งยืน

4.การขยายผลการทำงานสู่การพัฒนาการแสดงกลองต๋มที่เป็นรูปแบบชัดเจน กล่าวคือ โรงเรียนในชุมชน คือ โรงเรียนหนองป่อสามัคคีวิทยาและโรงเรียนชุมชนบ้านหนองป่อ จะจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการแสดงกลองต๋ม และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่อ สนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อส่งเสริมการแสดงกลองต๋มในงานประเพณีต่าง ๆ ในทุกระดับ⁵⁴

ดวงตา อ่อนเวียง ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะแซว อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะแซว อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามรายด้าน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ด้าน คือ ด้านการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ด้านการรักษาความสะอาดของถนนทางเดิน ที่สาธารณะ และการกำจัดขยะมูลฝอย ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมพัฒนาสตรีและเด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ,ด้านการคุ้มครองและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ด้านการบำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น⁵⁵

กิติพจน์ แสนสิงห์ ได้ศึกษาเรื่อง จากการร่วมกับชุมชนทำการศึกษาวิจัยพบปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้การจัดการท่องเที่ยวในอดีตไม่ประสบผลสำเร็จแล้วซึ่งมาจากการขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นหลัก เมื่อชุมชนได้ทราบปัญหา และวิธีร่วมหาการในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง จึงกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวขึ้นใหม่ ชุมชนได้ใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมฟื้นฟูอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ให้สามารถใช้ได้ชั่วคราว ลดการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างฟุ่มเฟือยที่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมต่อสิ่งแวดล้อม และเกิดกระจายรายได้ไปสู่กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนอย่างเป็นธรรม การให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว ยังเป็นการ

⁵⁴สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี, “การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชน ในการบริหารจัดการวัฒนธรรม กรณีศึกษาการแสดงกลองต๋มบ้านหนองป่อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี”, (บัณฑิตวิทยาลัย : วิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, 2551), 135 หน้า.

⁵⁵ดวงตา อ่อนเวียง, ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะแซว อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ, วิทยานิพนธ์, รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2552), 169 หน้า.

สร้างเครือข่ายเผยแพร่แนวคิดออกไปยังชุมชนอื่น ให้ชุมชนอื่นสามารถนำรูปแบบการท่องเที่ยวนี้ไปประยุกต์ใช้ได้⁵⁶

พนิตสุภา ธรรมประมวล อธิบายว่า การศึกษาเรื่องทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พฤติกรรมการท่องเที่ยว

1. นักท่องเที่ยวรับรู้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรีในระดับมาก ดำเนินการ “ทุกครั้ง” คือ การคำนึงถึงความสะดวกของเส้นทางการท่องเที่ยว ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว และเมื่อมีโอกาสนักท่องเที่ยวจะชมศิลปวัฒนธรรมที่บ้าน และนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในระดับมาก

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรีอยู่ในระดับมาก

3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรีมีโอกาสอยู่ในธุรกิจการท่องเที่ยว และมีความแข็งแกร่งในธุรกิจการท่องเที่ยว

4. กลยุทธ์และแผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรีที่สำคัญ คือ 1) การจัดกิจกรรมส่งเสริม/สร้างโอกาสการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี 2) การพัฒนาบุคลากรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี 3) การจัดการภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี และ 4) การพัฒนาเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี⁵⁷

อนุศิษฐ์ รัตนวิชัย ได้ทำการศึกษาเรื่อง “เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลรัฐญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลรัฐญาที่มีอาชีพ ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁵⁸

⁵⁶ นายกิติพนธ์ แสบสิงห์, “โครงการวิจัยรูปแบบการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านบัวเหิงตำบลท่าช้าง อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี”, (บัณฑิตวิทยาลัย : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, 2548), 125 หน้า.

⁵⁷ พนิตสุภา ธรรมประมวล, “กลยุทธ์และแผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดลพบุรี”, (บัณฑิตวิทยาลัย : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2553), 135 หน้า.

⁵⁸ อนุศิษฐ์ รัตนวิชัย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลรัฐญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์”, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2552), 212 หน้า.

วรยุทธ แก้วสีขาว การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05⁵⁹

อรนุช วงษาเวียง ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁶⁰

สุดาภรณ์ คำมุกชิก ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประชาชนมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี โดยรวมและรายด้านอายุ ในระดับมาก ประชาชนที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโนนสะอาด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งข้อเสนอแนะนี้ สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติ ตามหลักธรรมาภิบาลของเจ้าหน้าที่ ของเทศบาลตำบลโนนสะอาดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁶¹

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ร่วมมือกันแก้ปัญหา คือ การชี้แจงงบประมาณรายรับ-รายจ่าย ให้เจ้าหน้าที่ออกไปสำรวจข้อมูลจากประชาชนเพื่อจะได้แก้ปัญหาตรงจุด ตรงเป้าหมาย และองค์การบริหารส่วนตำบลควรเข้าถึงประชาชนมากขึ้น ควรจัดกิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของประชาชนให้มากขึ้น

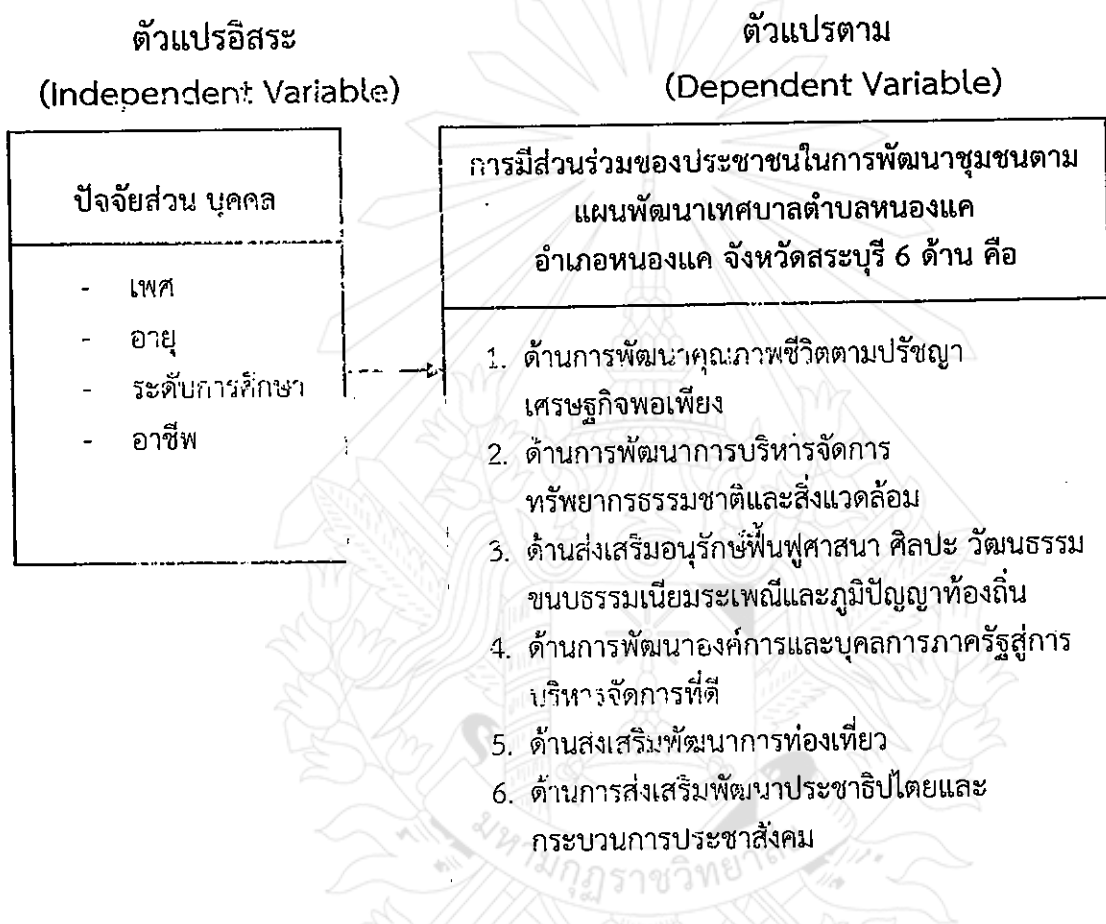
⁵⁹ วรยุทธ แก้วสีขาว, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม”, ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553), 156 หน้า.

⁶⁰ อรนุช วงษาเวียง, “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม”, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม), 2553, 185 หน้า.

⁶¹ สุดาภรณ์ คำมุกชิก, “การมีส่วนร่วมของประชาชนมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี”, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552, 129 หน้า.

2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษา แผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556⁶² มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยสามารถเขียนเป็นแผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

⁶²งานวิเคราะห์นโยบายและแผน, “แผนพัฒนาสามปี”, 2556-2558, อ้างแล้ว, หน้า 24.

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ไว้ดังนี้

- 3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้าง และการตรวจสอบเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จำนวน 13,024 คน¹

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ได้กลุ่มตัวอย่าง 388 คน โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบวิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane² ดังนี้

$$N = \frac{N}{1 + N e^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย
 e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

ซึ่งในการวิจัยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อน ได้ร้อยละ 5 หรือ .05 เมื่อแทนค่าลงในสูตร จะได้ผลดังต่อไปนี้

¹ สำนักงานทะเบียนราษฎร, สถิติข้อมูลประจำปีของ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี, 2556,
หน้า 3.

² บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2535), หน้า 25.

$$N = \frac{13,024}{1 + 13,024 (0.05)^2}$$

$$= \frac{13,024}{32.562}$$

ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง = 388 คน

3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)

3.2.2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยการหาสัดส่วนของประชากร 13,024 คน ต่อ 388 คน โดยใช้สูตรการหาสัดส่วน ดังนี้

$$n = \frac{N_1 \times n}{N}$$

โดย n = จำนวนตัวอย่างโดยแบ่งตามสัดส่วนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน
 N_1 = จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน
 n_1 = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด³

สถานที่	ประชากร (คน)	สูตร $n = \frac{N_1}{N} \times n$	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ 1	790	$\frac{790 \times 388}{13,024}$	23
หมู่ที่ 2	726	$\frac{726 \times 388}{13,024}$	22
หมู่ที่ 3	414	$\frac{414 \times 388}{13,024}$	12
หมู่ที่ 4	495	$\frac{495 \times 388}{13,024}$	15
หมู่ที่ 5	926	$\frac{926 \times 388}{13,024}$	28

³ เรืองเดียวกัน, หน้า 54.

หมู่ที่ 6	826	826×388 13,024	25
หมู่ที่ 7	1,361	$1,361 \times 388$ 13,024	41
หมู่ที่ 8	451	451×388 13,024	13
หมู่ที่ 9	463	463×388 13,024	14
หมู่ที่ 10	1,081	$1,081 \times 388$ 13,024	32
หมู่ที่ 11	777	777×388 13,024	23
หมู่ที่ 12	907	907×388 13,024	27
หมู่ที่ 13	1,689	$1,684 \times 388$ 13,024	50
หมู่ที่ 14	709	709×388 13,024	21
หมู่ที่ 15	1,052	$1,052 \times 388$ 13,024	31
หมู่ที่ 16	362	362×388 13,024	11
รวม	13,024	388	388

ตารางที่ 3.1 แสดงวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน

3.2.3 ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.4 การวิจัยคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) คือ การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงศึกษาจากผู้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานเทศบาลตำบลหนองแค ซึ่งมีบทบาทที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีจำนวน 5 คน

นายสุนทร เข็มนาค	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองแค
นายสมศักดิ์ สัมถะปุลณะ	รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองแค
นายวิรัช คงทน	ปลัดเทศบาลตำบลหนองแค
ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี	รองปลัดเทศบาลตำบลหนองแค
นายศักดิ์ สัจจาสิทธิ์	เลขานุการนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองแค

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสาร หนังสือ แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check-List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ ลิเคิร์ต (Likert Scales) แบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุดมี 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	9	ข้อ
2. ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3	ข้อ
3. ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	3	ข้อ
4. ด้านการพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี	7	ข้อ
5. ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว	2	ข้อ
6. ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม	3	ข้อ
รวม	27	ข้อ

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้การวิเคราะห์ การให้คะแนนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เกณฑ์การให้คะแนนขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อคำถามดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ข้อความมีลักษณะทางบวก
เห็นด้วยมากที่สุด	5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1 คะแนน

สำหรับการพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนน ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดช่องว่างระดับ โดยใช้สูตร⁴

$$\begin{aligned} \text{ช่วงชั้นคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ระดับการวัด}} \\ &= \frac{5-1}{5} = \frac{4}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

สามารถแบ่งคะแนนค่าเฉลี่ย 5 ระดับ แต่ละระดับมีขนาดระยะช่วงกว้างระดับเท่ากับ 0.80 ได้ดังนี้⁵

คะแนนเฉลี่ย	4.21 - 5.00	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.41 - 4.20	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.61 - 3.40	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.81 - 2.60	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.80	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

3.3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

⁴ ณรงค์ โปธิ์พุกษานนท์, ระเบียบวิธีวิจัย : แนวการเขียนเค้าโครงงานวิจัยและรายงานการวิจัยประจำภาค, (กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว, 2546), หน้า 87.

⁵ ชูศรี วงศ์รัตน์, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต, 2541), หน้า 75.

3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าแนวความคิด ทฤษฎี เอกสาร/บทความ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างเครื่องมือตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยแล้วนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมด้านเนื้อหาและภาษา ความสมบูรณ์และความเที่ยงตรงของข้อความ

3. ขอรับแบบสอบถามที่อาจารย์ตรวจทานและแก้ไขแล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง ความสอดคล้องของคำถามและเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญได้แก่

1) ดร. วิโรจน์ สิงห์สังข์ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน	Ph.D. Social Science มหาวิทยาลัยมจร ประเทศอินเดีย อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
2) อาจารย์มนตรี รอดแก้ว วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
3) นายสุนทร เข้มนาถ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน	ปริญญาตรี บริหารการจัดการ นายกเทศมนตรีตำบลหนองแค
4) นายวิรัช คงทน วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต MPA ปลัดเทศบาลตำบลหนองแค
5) ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน	ปริญญาเอก Ph.D. Management รองปลัดเทศบาลตำบลหนองแค

นำแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ตั้งแต่ .80 ขึ้นไปสำหรับค่า IOC (Index of ItemObject Congruence) ที่ได้มีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00

4. ภายหลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลหนองปลาหมอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ซึ่งมีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด และนำไปหา

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)⁶ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

5. เมื่อทำการทดลองใช้และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแล้ว ได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงเป็นครั้งสุดท้าย เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้ขอให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานเทศบาล ช่วยแจกแบบสอบถามและให้เวลาผู้ตอบแบบสอบถามจนเสร็จเรียบร้อยแล้วขอรับแบบสอบถาม คืนสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน เมษายน – เดือนกันยายน รวมเป็นระยะเวลา 6 เดือน โดยผู้วิจัยอธิบายและควบคุมการตอบด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน

3.5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึก ในช่วงเดือน เมษายน – เดือนกันยายน รวมเป็นระยะเวลา 6 เดือน โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลโดยการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ โดยการแจกแจงนับความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน โดยใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ด้วย F-test (One - way ANOVA) สำหรับปัจจัยที่มีจำนวนมากกว่า 2 กลุ่ม ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)

⁶ ประครอง กรรณสูต, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), หน้า 73.

ตอนที่ 4 รวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3.6.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์และการจดบันทึก

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องนี้ ได้แก่

1. สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) สถิติต่ำเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับบรรยายข้อมูลทั่วไป

1. การหาค่าร้อยละ (Percentage)⁷

$$P = \frac{x \times 100}{n}$$

$$P = \text{ค่าร้อยละ}$$

$$x = \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

$$n = \text{จำนวนประชากร}$$

2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean)⁸

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$$\text{เมื่อ } \bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum X = \text{ผลรวมผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

$$n = \text{จำนวนประชากร}$$

⁷ นิภา เมธาวีชัย, วิทยาการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2543), หน้า 128.

⁸ ส่งศรี ชมพวงษ์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547),

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)⁹

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D.	=	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X^2$	=	ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับยกกำลังสอง
$(\sum X)^2$	=	ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดยกกำลังสอง
N	=	แทนจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต่างๆโดยใช้สถิติที่ทดสอบ (t-test) ในกรณีที่มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มี 2 กลุ่ม และในการเปรียบเทียบของกลุ่ม ตัวอย่างตั้งแต่ 3กลุ่มขึ้นไปใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิดทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Fisher's LSD

1. การทดสอบสมมติฐาน (t-test)¹⁰

$$t = \frac{X_1 - X_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t	=	ค่าที-เทสต์(t-test)
\bar{X}_1	=	ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1
\bar{X}_2	=	ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 2
S_1^2	=	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
S_2^2	=	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
n_1	=	ค่าจำนวนคะแนนของกลุ่มที่ 1
n_2	=	ค่าจำนวนคะแนนของกลุ่มที่ 2

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA)¹¹

⁹ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยา-สาส์น, 2540), หน้า 53.

¹⁰ นิภา เมธาวีชัย, วิทยาการวิจัย, อ่างแล้ว, หน้า 238.

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F = อัตราส่วนของความแปรปรวน
 MS_b = ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w = ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ความเที่ยงตามโครงสร้าง (Constant Validity) โดยอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ
 (Face Validity) ใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม
 ΣR แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ความเชื่อมั่น (Reliability) ตามแบบของครอนบาค (Cronbach) โดยวิธีหาค่า
 สัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ใช้สูตร ดังนี้

$$\alpha = \left\{ \frac{n}{n-1} \frac{1 - \Sigma S_t^2}{S_1^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
 N แทน จำนวนข้อ
 S² แทน ความแปรปรวนแต่ละข้อ
 S_t² แทน ความแปรปรวนทั้งฉบับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 ประการดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ของประชาชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน
- 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี
- 4) ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม จำนวน 388 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่างๆ สำหรับตอบปัญหาและวัตถุประสงค์การวิจัย พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F-distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)

MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
Sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (SIG.percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์และการจดบันทึก

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	180	46.4
หญิง	208	53.6
รวม	388	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 388 คน เป็นเพศชาย จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4 และเป็นเพศหญิง จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18 - 30 ปี	67	17.3
31 - 40 ปี	123	31.7
41 - 50 ปี	92	23.7
51 ปี ขึ้นไป	106	27.3
รวม	388	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 รองลงมา มีอายุระหว่าง 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 และลำดับสุดท้าย มีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	25	6.4
มัธยมศึกษา	50	12.9
อนุปริญญา	65	16.8
ปริญญาตรี	174	44.8
สูงกว่าปริญญาตรี	74	19.1
รวม	388	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 174 คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมา มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 ระดับการศึกษาอนุปริญญา จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 มีระดับศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 และลำดับสุดท้าย ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	22	5.7
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	59	15.2
รับจ้างทั่วไป	51	13.1
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	246	63.4
อื่น ๆ	10	2.6
รวม	388	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 63.4 รองลงมา มีอาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 อาชีพเกษตรกร จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 และลำดับสุดท้ายมี อาชีพอื่น ๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี 5) ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว 6) ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน

ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.58	1.1	มาก
2	ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.75	1.02	มาก
3	ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.71	.97	มาก
4	ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี	3.59	1.07	มาก
5	ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว	3.83	.98	มาก
6	ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม	3.62	1.0	มาก
	รวม	3.68	1.02	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ได้แก่ ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากรองลงมาคือ ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

	ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาของเทศบาลตำบลหนองแค	3.71	1.26	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ของเทศบาลตำบลหนองแค	3.27	1.12	ปานกลาง
3	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการบริการด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.60	1.09	มาก
4	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ภายในเขตเทศบาลหนองแค	3.36	1.15	ปานกลาง
5	การมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมของเทศบาลตำบลหนองแค	3.37	1.32	ปานกลาง
6	การเพิ่มศักยภาพและพัฒนาอาชีพของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.43	1.03	มาก
7	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.72	.97	มาก
8	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.97	1.00	มาก
9	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.81	.96	มาก
	รวม	3.58	1.1	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตเทศบาลตำบลหนองแค มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรในเขตเทศบาลตำบลหนองแค การเพิ่มศักยภาพและพัฒนาอาชีพของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค การมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมของเทศบาลตำบลหนองแค การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ภายในเขตเทศบาลหนองแค และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ของเทศบาลตำบลหนองแค มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่	ด้านพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.73	1.06	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.93	.91	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.60	1.09	มาก
รวม		3.75	1.02	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรกได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบลหนองแค รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบลหนองแค ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแคให้อยู่ดีมีสุข และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบลหนองแค มีค่าแปรผลในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัด สระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ที่	ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	\bar{X} .	S.D.	แปลผล
1	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวันสำคัญในเขตเทศบาล ตำบลหนองแค	3.72	.87	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญา ท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.97	1.00	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.42	1.04	มาก
รวม		3.71	.97	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรกได้แก่ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญา ท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลหนองแค รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟู วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวันสำคัญในเขตเทศบาลตำบลหนองแค และด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในเขตเทศบาลตำบล หนองแคมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนางองค์กรและบุคลากรภาครัฐผู้การ บริหารจัดการที่ดี

	ด้านการพัฒนางองค์กรและบุคลากรภาครัฐผู้การ บริหารจัดการที่ดี	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพบุคลากรของท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.36	1.54	ปานกลาง
2	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบบริหารงานคลังในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.27	1.09	ปานกลาง
3	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.93	.91	มาก
4	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.70	1.09	มาก
5	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลหนองแค	3.73	.87	มาก
6	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.53	1.05	มาก
7	การมีส่วนร่วมในการก่อสร้าง/ปรับปรุงสถานที่ปฏิบัติราชการในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.65	.96	มาก
	รวม	3.59	1.07	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมด้านการพัฒนางองค์กรและบุคลากรภาครัฐผู้การ บริหารจัดการที่ดี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลหนองแค การมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในเขตเทศบาลตำบลหนองแค การมีส่วนร่วมในการก่อสร้าง/ปรับปรุงสถานที่ปฏิบัติราชการในเขตเทศบาลตำบลหนองแค การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานในเขตเทศบาลตำบลหนองแค การมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพบุคลากรของท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลหนองแค และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบบริหารงานคลังในเขตเทศบาลตำบลหนองแค มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว

ที่	ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.73	1.06	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.93	.91	มาก
	รวม	3.83	.98	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรกได้แก่ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหนองแค และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหนองแค มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัด สระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม

ที่	ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และกระบวนการประชาสังคม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม ทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.60	1.09	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการให้บริการและ เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารการเมือง การปกครองระบอบ ประชาธิปไตยในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	3.73	.87	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการ ประชาสังคมภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนอง แค	3.53	1.05	มาก
รวม		3.62	1.00	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรกได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการ ให้บริการและเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาล ตำบลหนองแค รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม ทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหนองแค และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริม และพัฒนากระบวนการประชาสังคม ภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค มีค่าแปลผลอยู่ใน ระดับมาก ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ด้านการพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี 5) ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว 6) ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม มีผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	180	3.85	.73	มาก
หญิง	208	3.51	.81	มาก
รวม	388	3.68	.77	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเมื่อแยกตามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	180	3.85	.73	4.17	.00*
หญิง	208	3.51	.81		
รวม	388	3.68	.77		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	180	3.81	.78	มาก
หญิง	208	3.38	.90	ปานกลาง
รวม	388	3.59	.84	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเมื่อแยกตามเพศ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.15 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	180	3.81	.78	4.98	.00*
หญิง	208	3.38	.90		
รวม	388	3.59	.84		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	180	3.93	.79	มาก
หญิง	208	3.60	.90	มาก
รวม	388	3.76	.84	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเมื่อแยกตามเพศ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.17 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	180	3.93	.79	3.80	.00*
หญิง	208	3.60	.90		
รวม	388	3.76	.84		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	180	3.86	.77	มาก
หญิง	208	3.58	.85	มาก
รวม	388	3.72	.81	มาก

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเมื่อแยกตามเพศ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.19 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	180	3.86	.77	3.35	.00*
หญิง	208	3.58	.85		
รวม	388	3.72	.81		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	180	3.77	.72	มาก
หญิง	208	3.44	.79	มาก
รวม	388	3.60	.75	มาก

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเมื่อแยกตามเพศ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.21 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	180	3.77	.72	4.22	.00*
หญิง	208	3.44	.79		
รวม	388	3.60	.75		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.22 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	180	3.97	.82	มาก
หญิง	208	3.70	.89	มาก
รวม	388	3.74	.85	มาก

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเมื่อแยกตามเพศ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.23 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	180	3.97	.82	3.03	.00*
หญิง	208	3.70	.89		
รวม	388	3.74	.85		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	180	3.80	.78	มาก
หญิง	208	3.46	.90	มาก
รวม	388	3.63	.84	มาก

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเมื่อแยกตามเพศ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.25 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	180	3.80	.78	3.97	.00*
หญิง	208	3.46	.90		
รวม	388	3.63	.84		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 30 ปี	67	3.79	.68	มาก
31 - 40 ปี	123	3.52	.84	มาก
41 - 50 ปี	92	3.62	.76	มาก
51 ปี ขึ้นไป	106	3.81	.79	มาก
รวม	388	3.67	.79	มาก

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามอายุ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.27 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	6.05	3	2.01	3.25	.02*
ภายในกลุ่ม	238.17	384	.62		
รวม	244.27	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least - Significant Different) ดังตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ที่มีอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ		18 - 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 ปี ขึ้นไป
	\bar{X}	3.79	3.52	3.62	3.81
18 - 30 ปี	3.79	-	.26*	.16	.02
31 - 40 ปี	3.52		-	.10	.29*
41 - 50 ปี	3.62			-	.19
51 ปี ขึ้นไป	3.81				-

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกับอายุระหว่าง 31 - 40 ปี
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกับระหว่าง 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 30 ปี	67	3.66	.70	มาก
31 - 40 ปี	123	3.41	.93	มาก
41 - 50 ปี	92	3.60	.87	มาก
51 ปี ขึ้นไป	106	3.72	.88	มาก
รวม	388	3.58	.87	มาก

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามช่วงอายุ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.30 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	6.34	3	2.11	2.79	.04*
ภายในกลุ่ม	290.34	384	.75		
รวม	296.68	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least - Significant Different) ดังตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีอายุ แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ		18 - 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 ปี ขึ้นไป
	\bar{X}	3.66	3.41	3.60	3.72
18 - 30 ปี	3.66	-	.25	.06	.05
31 - 40 ปี	3.41		-	.19	.31*
41 - 50 ปี	3.60			-	.12
51 ปี ขึ้นไป	3.72				-

จากตารางที่ 4.31 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกับระหว่าง 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัด สระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 30 ปี	67	3.90	.80	มาก
31 - 40 ปี	123	3.62	.94	มาก
41 - 50 ปี	92	3.66	.85	มาก
51 ปี ขึ้นไป	106	3.89	.81	มาก
รวม	388	3.75	.87	มาก

จากตารางที่ 4.32 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามช่วงอายุ มีรายละเอียดดัง ตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.33 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้าน การพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	6.24	3	2.08	2.77	.04*
ภายในกลุ่ม	288.06	384	.75		
รวม	294.30	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการ วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least - Significant Different) ดังตารางที่ 4.34

ตารางที่ 4.34 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนากิจการบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ		18 - 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 ปี ขึ้นไป
	\bar{X}	3.90	3.62	3.66	3.89
18 - 30 ปี	3.90	-	.27*	.23	.00
31 - 40 ปี	3.62		-	.04	.26*
41 - 50 ปี	3.66			-	.22
51 ปี ขึ้นไป	3.89				-

จากตารางที่ 4.34 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนากิจการบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนากิจการบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกับอายุระหว่าง 31 - 40 ปี
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนากิจการบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกับระหว่าง 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.35 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัด สระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 30 ปี	67	3.77	.69	มาก
31 - 40 ปี	123	3.58	.83	มาก
41 - 50 ปี	92	3.69	.81	มาก
51 ปี ขึ้นไป	106	3.83	.91	มาก
รวม	388	3.71	.83	มาก

จากตารางที่ 4.35 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามช่วงอายุ มี รายละเอียดดังตารางที่ 4.35

ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้าน ส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญา ท้องถิ่น จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.85	3	1.28		
ภายในกลุ่ม	263.90	384	.68	1.86	.13
รวม	267.75	387			

จากตารางที่ 4.36 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.37 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัด สระบุรี ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 30 ปี	67	3.68	.64	มาก
31 - 40 ปี	123	3.46	.81	มาก
41 - 50 ปี	92	3.57	.78	มาก
51 ปี ขึ้นไป	106	3.72	.78	มาก
รวม	388	3.59	.77	มาก

จากตารางที่ 4.37 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่ การบริหารจัดการที่ดี อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามช่วงอายุ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.37

ตารางที่ 4.38 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้าน การพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.69	3	1.56	2.62	.05*
ภายในกลุ่ม	228.50	384	.59		
รวม	233.19	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากร ภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least - Significant Different) ดังตาราง ที่ 4.39

ตารางที่ 4.39 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี ที่มีอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ		18 - 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 ปี ขึ้นไป
	\bar{X}	3.68	3.46	3.57	3.72
18 - 30 ปี	3.68	-	.22	.11	.03
31 - 40 ปี	3.46		-	.11	.26*
41 - 50 ปี	3.57			-	.15
51 ปี ขึ้นไป	3.72				-

จากตารางที่ 4.39 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกับระหว่าง 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.40 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 30 ปี	67	3.93	.81	มาก
31 - 40 ปี	123	3.73	.93	มาก
41 - 50 ปี	92	3.73	.88	มาก
51 ปี ขึ้นไป	106	3.96	.81	มาก
รวม	388	3.83	.87	มาก

จากตารางที่ 4.40 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามช่วงอายุ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.41 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.66	3	1.55	2.04	.10
ภายในกลุ่ม	292.33	384	.76		
รวม	297.00	387			

จากตารางที่ 4.41 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.42 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัด สระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 30 ปี	67	3.77	.74	มาก
31 - 40 ปี	123	3.45	.91	มาก
41 - 50 ปี	92	3.58	.81	มาก
51 ปี ขึ้นไป	106	3.76	.89	มาก
รวม	388	3.62	.86	มาก

จากตารางที่ 4.42 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและ กระบวนการประชาสังคม อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามช่วงอายุ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.42

ตารางที่ 4.43 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้าน การส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.07	3	2.35	3.19	.02*
ภายในกลุ่ม	283.06	384	.73		
รวม	290.12	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.43 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและ กระบวนการประชาสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความ แตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least - Significant Different) ดังตารางที่ 4.44

ตารางที่ 4.44 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ที่มีอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ		18 - 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 ปี ขึ้นไป
	\bar{X}	3.77	3.45	3.58	3.76
18 - 30 ปี	3.77	-	.31*	.19	.00
31 - 40 ปี	3.45		-	.12	.30*
41 - 50 ปี	3.58			-	.18
51 ปี ขึ้นไป	3.76				-

จากตารางที่ 4.44 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกับอายุระหว่าง 31 - 40 ปี

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกับระหว่าง 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.45 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัด สระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	25	3.76	.58	มาก
มัธยมศึกษา	50	4.07	.68	มาก
อนุปริญญา	65	3.94	.71	มาก
ปริญญาตรี	174	3.53	.84	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	74	3.45	.72	มาก
รวม	388	3.67	.79	มาก

จากตารางที่ 4.45 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.45

ตารางที่ 4.46 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	19.76	4	4.94	8.43	.00*
ภายในกลุ่ม	224.46	383	.58		
รวม	244.22	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.46 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least - Significant Different) ดังตารางที่ 4.47

ตารางที่ 4.47 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี					
	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		3.75	4.09	3.92	3.46	3.34
ประถมศึกษา	3.75	-	.31	.18	.22	.30
มัธยมศึกษา	4.09		-	.12	.53*	.61*
อนุปริญญา	3.92			-	.41*	.48*
ปริญญาตรี	3.46				-	.07
สูงกว่าปริญญาตรี	3.34					-

จากตารางที่ 4.47 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี
3. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี
4. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.48 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	25	3.76	.60	มาก
มัธยมศึกษา	50	4.12	.67	ปานกลาง
อนุปริญญา	65	3.93	.68	มาก
ปริญญาตรี	174	3.42	.92	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	74	3.24	.83	ปานกลาง
รวม	388	3.58	.87	มาก

จากตารางที่ 4.48 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.48

ตารางที่ 4.49 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	36.58	4	9.14	13.46	.00*
ภายในกลุ่ม	260.09	383	.67		
รวม	296.68	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.49 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least – Significant Different) ดังตารางที่ 4.50

ตารางที่ 4.50 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี					
	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		3.76	4.12	3.93	3.42	3.24
ประถมศึกษา	3.76	-	.35	.16	.34*	.52*
มัธยมศึกษา	4.12		-	.18	.70*	.87*
อนุปริญญา	3.93			-	.51*	.69*
ปริญญาตรี	3.42				-	.17
สูงกว่าปริญญาตรี	3.24					-

จากตารางที่ 4.50 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 6 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ ประถมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี
3. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี
4. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี
5. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี
6. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.51 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนากิจการบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	25	3.85	.81	มาก
มัธยมศึกษา	50	4.15	.75	มาก
อนุปริญญา	65	4.01	.80	มาก
ปริญญาตรี	174	3.60	.89	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	74	3.56	.83	มาก
รวม	388	3.75	.87	มาก

จากตารางที่ 4.51 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนากิจการบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.51

ตารางที่ 4.52 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนากิจการบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	19.25	4	4.81	6.70	.00*
ภายในกลุ่ม	275.05	383	.71		
รวม	294.30	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.52 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนากิจการบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least - Significant Different) ดังตารางที่ 4.53

ตารางที่ 4.53 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
	\bar{X}	3.85	4.15	4.01	3.60	3.56
ประถมศึกษา	3.85	-	.30	.15	.25	.29
มัธยมศึกษา	4.15		-	.14	.55*	.59*
อนุปริญญา	4.01			-	.40*	.45*
ปริญญาตรี	3.60				-	.04
สูงกว่าปริญญาตรี	3.56					-

จากตารางที่ 4.53 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี

3. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี

4. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.54 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	25	3.72	.50	มาก
มัธยมศึกษา	50	4.09	.70	มาก
อนุปริญญา	65	3.90	.76	มาก
ปริญญาตรี	174	3.60	.92	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	74	3.52	.70	มาก
รวม	388	3.71	.83	มาก

จากตารางที่ 4.54 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.54

ตารางที่ 4.55 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	14.42	4	3.60	5.45	.00*
ภายในกลุ่ม	253.33	383	.66		
รวม	267.75	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.55 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least - Significant Different) ดังตารางที่ 4.56

ตารางที่ 4.56 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ	เปรียบเทียบ					
	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		3.72	4.09	3.90	3.60	3.52
ประถมศึกษา	3.72	-	.37	.17	.12	.19
มัธยมศึกษา	4.09		-	.19	.49*	.51*
อนุปริญญา	3.90			-	.30*	.37*
ปริญญาตรี	3.60				-	.07
สูงกว่าปริญญาตรี	3.52					-

จากตารางที่ 4.56 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี
3. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี
4. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.57 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	25	3.67	.53	มาก
มัธยมศึกษา	50	3.99	.64	มาก
อนุปริญญา	65	3.85	.68	มาก
ปริญญาตรี	174	3.46	.82	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	74	3.40	.74	มาก
รวม	388	3.59	.77	มาก

จากตารางที่ 4.57 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.57

ตารางที่ 4.58 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	18.25	4	4.56	8.13	.00*
ภายในกลุ่ม	214.94	383	.56		
รวม	233.19	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.58 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least – Significant Different) ดังตารางที่ 4.59

ตารางที่ 4.59 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		\bar{X}	3.75	3.67	3.85	3.46
ประถมศึกษา	3.67	-	.31	.18	.21	.26
มัธยมศึกษา	3.99		-	.13	.53*	.58*
อนุปริญญา	3.85			-	.39*	.45*
ปริญญาตรี	3.46				-	.05
สูงกว่าปริญญาตรี	3.40					-

จากตารางที่ 4.59 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี
3. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี
4. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.60 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	25	3.84	.87	มาก
มัธยมศึกษา	50	4.14	.74	มาก
อนุปริญญา	65	3.98	.82	มาก
ปริญญาตรี	174	3.70	.88	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	74	3.76	.93	มาก
รวม	388	3.83	.87	มาก

จากตารางที่ 4.60 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.60

ตารางที่ 4.61 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	9.51	4	2.37	3.16	.01*
ภายในกลุ่ม	287.49	383	.75		
รวม	297.00	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.61 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least - Significant Different) ดังตารางที่ 4.62

ตารางที่ 4.62 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ						
	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		3.84	4.14	3.98	3.70	3.76
ประถมศึกษา	3.84	-	.30	.14	.13	.08
มัธยมศึกษา	4.14		-	.15	.43*	.38*
อนุปริญญา	3.98			-	.28*	.22
ปริญญาตรี	3.70				-	.05
สูงกว่าปริญญาตรี	3.76					-

จากตารางที่ 4.62 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี
3. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.63 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	25	3.73	.62	มาก
มัธยมศึกษา	50	4.04	.70	มาก
อนุปริญญา	65	3.96	.73	มาก
ปริญญาตรี	174	3.47	.94	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	74	3.36	.76	มาก
รวม	388	3.62	.86	มาก

จากตารางที่ 4.63 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.63

ตารางที่ 4.64 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	25.75	4	6.43	9.32	.00*
ภายในกลุ่ม	264.38	383	.69		
รวม	290.13	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.64 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least - Significant Different) ดังตารางที่ 4.65

ตารางที่ 4.65 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	
	\bar{X}	3.73	4.04	3.96	3.47	3.36
ประถมศึกษา	3.73	-	.30	.22	.26	.37
มัธยมศึกษา	4.04		-	.08	.57*	.68*
อนุปริญญา	3.96			-	.49*	.59*
ปริญญาตรี	3.47				-	.10
สูงกว่าปริญญาตรี	3.36					-

จากตารางที่ 4.65 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 7 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี
3. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี
4. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.66 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เกษตรกร	22	3.92	.39	มาก
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	59	3.93	.76	มาก
รับจ้างทั่วไป	52	3.65	.77	มาก
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	246	3.60	.82	มาก
อื่น ๆ	10	3.45	.61	มาก
รวม	388	3.67	.79	มาก

จากตารางที่ 4.66 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกตามอาชีพ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.66

ตารางที่ 4.67 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.13	4	1.78	2.88	.02*
ภายในกลุ่ม	237.09	383	.61		
รวม	244.22	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.67 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05. จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least – Significant Different) ดังตารางที่ 4.68

ตารางที่ 4.68 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ		เกษตรกร	ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว	รับจ้าง ทั่วไป	รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ
	\bar{X}	3.92	3.93	3.65	3.60	3.45
เกษตรกร	3.92	-	.00	.26	.32	.46
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.93		-	.27	.33*	.47
รับจ้างทั่วไป	3.65			-	.05	.19
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.60				-	.14
อื่นๆ	3.45					-

จากตารางที่ 4.68 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอาชีพ เกษตรกร มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกับผู้ที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.69 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัด สระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตาม อาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เกษตรกร	22	3.97	.43	มาก
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	59	3.97	.71	มาก
รับจ้างทั่วไป	52	3.62	.75	มาก
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	246	3.46	.93	มาก
อื่น ๆ	10	3.28	.74	ปานกลาง
รวม	388	3.58	.87	มาก

จากตารางที่ 4.69 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามอาชีพ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.69

ตารางที่ 4.70 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้าน การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	17.22	4	4.30		
ภายในกลุ่ม	279.45	383	.73	5.90	.00*
รวม	296.68	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.70 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least – Significant Different) ดังตาราง ที่ 4.71

ตารางที่ 4.71 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีการศึกษา แตกต่าง กัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ	เกษตรกร	ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว	รับจ้างทั่วไป	รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ	
	\bar{X}	3.97	3.97	3.62	3.46	3.28
เกษตรกร	3.97	-	.00	.35	.51*	.69*
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.97	-	-	.35*	.51*	.69*
รับจ้างทั่วไป	3.62	-	-	-	.16	.34
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.46	-	-	-	-	.17
อื่น ๆ	3.28	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.71 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอาชีพ เกษตรกร การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกับผู้ที่มีอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกับผู้ที่มีอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

3. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกับผู้ที่มีอาชีพ อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.72 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนากิจการบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เกษตรกร	22	4.05	.66	มาก
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	59	4.02	.82	มาก
รับจ้างทั่วไป	52	3.72	.87	มาก
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	246	3.67	.88	มาก
อื่น ๆ	10	3.57	.77	มาก
รวม	388	3.75	.87	มาก

จากตารางที่ 4.72 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนากิจการบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกตามอาชีพ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.72

ตารางที่ 4.73 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนากิจการบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	8.18	4	2.04	2.73	.02*
ภายในกลุ่ม	286.12	383	.74		
รวม	294.30	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.73 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนากิจการบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least - Significant Different) ดังตารางที่ 4.74

ตารางที่ 4.74 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนากาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ		เกษตรกร	ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว	รับจ้างทั่วไป	รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ
	\bar{X}	4.05	4.02	3.72	3.67	3.57
เกษตรกร	4.05	-	.02	.32	.37	.47
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	4.02		-	.30	.35*	.45
รับจ้างทั่วไป	3.72			-	.04	.15
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.67				-	.10
อื่นๆ	3.57					-

จากตารางที่ 4.74 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนากาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนากาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกับผู้ที่มีอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.75 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เกษตรกร	22	3.86	.47	มาก
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	59	3.86	.83	มาก
รับจ้างทั่วไป	52	3.68	.80	มาก
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	246	3.67	.86	มาก
อื่น ๆ	10	3.37	.74	มาก
รวม	388	3.71	.83	มาก

จากตารางที่ 4.75 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกตามอาชีพ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.75

ตารางที่ 4.76 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.49	4	.87	1.26	.28
ภายในกลุ่ม	264.25	383	.69		
รวม	267.75	387			

จากตารางที่ 4.76 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.77 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัด สระบุรี ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนก ตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เกษตรกร	22	3.90	.31	มาก
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	59	3.85	.72	มาก
รับจ้างทั่วไป	52	3.58	.74	มาก
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	246	3.52	.81	มาก
อื่น ๆ	10	3.37	.59	มาก
รวม	388	3.59	.77	มาก

จากตารางที่ 4.77 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่ การบริหารจัดการที่ดี อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามอาชีพ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.77

ตารางที่ 4.78 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้าน การพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.75	4	1.94	3.29	.01*
ภายในกลุ่ม	225.44	383	.58		
รวม	233.19	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.78 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและ บุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการ วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least – Significant Different) ดังตารางที่ 4.79

ตารางที่ 4.79 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ		เกษตรกร	ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว	รับจ้างทั่วไป	รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ
	\bar{X}	3.94	3.93	3.63	3.52	3.34
เกษตรกร	3.94	-	.04	.31	.37*	.52
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.93		-	.27	.33*	.47
รับจ้างทั่วไป	3.63			-	.05	.20
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.52				-	.14
อื่นๆ	3.34					-

จากตารางที่ 4.79 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอาชีพ เกษตรกร การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกับผู้ที่มีอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกับผู้ที่มีอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.80 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัด สระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เกษตรกร	22	4.05	.65	มาก
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	59	4.03	.85	มาก
รับจ้างทั่วไป	52	3.73	.87	มาก
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	246	3.79	.89	มาก
อื่น ๆ	10	3.55	.86	มาก
รวม	388	3.83	.87	มาก

จากตารางที่ 4.80 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อแยกตามอาชีพ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.80

ตารางที่ 4.81 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้าน ส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.99	4	1.24	1.63	.16
ภายในกลุ่ม	292.01	383	.76		
รวม	297.00	387			

จากตารางที่ 4.81 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.82 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เกษตรกร	22	3.85	.57	มาก
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	59	3.88	.79	มาก
รับจ้างทั่วไป	52	3.66	.79	มาก
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	246	3.54	.91	มาก
อื่น ๆ	10	3.43	.56	มาก
รวม	388	3.62	.86	มาก

จากตารางที่ 4.82 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามอาชีพ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.82

ตารางที่ 4.83 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.37	4	1.84	2.49	.04*
ภายในกลุ่ม	282.75	383	.73		
รวม	290.13	387			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.83 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least - Significant Different) ดังตารางที่ 4.84

ตารางที่ 4.84 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

อายุ		เกษตรกร	ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว	รับจ้างทั่วไป	รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ
	\bar{X}	3.85	3.88	3.66	3.54	3.43
เกษตรกร	3.85	-	.03	.18	.31	.41
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.88		-	.22	.34*	.44
รับจ้างทั่วไป	3.66			-	.12	.22
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.54				-	.10
อื่นๆ	3.43					-

จากตารางที่ 4.84 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกับผู้ที่มีอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (OSig.en Ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้นำเสนอข้อเสนอแนะข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี และความคิดเห็นอื่นๆ โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.85 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่	ปัญหา	ความถี่	ที่	แนวทางแก้ไข	ความถี่
1	ขาดศักยภาพการพัฒนาอาชีพของชุมชนส่งเสริมอาชีพและสนับสนุนการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	23	1	มีการให้ประชาชนที่ส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง มีการช่วยเหลือแนะนำให้ประชาชนได้รู้การทำอะไรที่พอเหมาะพอควรสอดคล้องกับอัตภาพ ศักยภาพของตน	12
2	การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการยังไม่ได้มาตรฐานแก่การใช้ประโยชน์ของประชาชน	15	2	เพิ่มอาชีพและรายได้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจให้ประชาชนอยู่ดีกินดี	7
	รวม	38		รวม	19

จากตารางที่ 4.85 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา ด้านด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขาดศักยภาพการพัฒนาอาชีพของชุมชนส่งเสริมอาชีพและสนับสนุนการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มากที่สุด จำนวน 23 คน รองลงมาคือ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ยังไม่ได้มาตรฐานแก่การใช้ประโยชน์ของประชาชน จำนวน 15 คน ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีการให้ประชาชนที่ส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง มีการช่วยเหลือแนะนำให้ประชาชนได้รู้ การทำอะไรที่พอเหมาะพอควร สอดคล้องกับอัตภาพ ศักยภาพของตน จำนวน 12 คน รองลงมาคือ เพิ่มอาชีพและรายได้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจให้ประชาชนอยู่ดีกินดี จำนวน 7 คน

ตารางที่ 4.86 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่	ปัญหา	ความถี่	ที่	แนวทางแก้ไข	ความถี่
1	ขาดการสร้างจิตสำนึกและตระหนัก ในการรักษาความสะอาด	35	1	เทศบาลควรจัดหางักขะเพิ่มและ ควรหางักขะแบบมีฝาปิดเพื่อ ป้องกันมลภาวะทางกลิ่นและการ ค่อยของสัตว์เพื่อที่จะได้ไม่เกิดความ สกปรกในพื้นที่ของชุมชน	17
2	ขาดการส่งเสริมและสร้างจิตสำนึก ให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน ในการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	19	2	ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้ ประชาชนในพื้นที่ใส่ใจในการลด ขยะ และส่งเสริมการรักษาโลก	9
	รวม	54		รวม	26

จากตารางที่ 4.86 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ขาดการสร้างจิตสำนึกและตระหนัก ในการรักษาความสะอาด มากที่สุด จำนวน 35 คน รองลงมาคือ ขาดการส่งเสริมและสร้างจิตสำนึก ให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน ในการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม จำนวน 19 คน ได้นำเสนอ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เทศบาลควรจัดหางักขะเพิ่มและควรหางักขะแบบมีฝาปิดเพื่อป้องกันมลภาวะทางกลิ่น และการค่อยของสัตว์ เพื่อที่จะได้ไม่เกิดความสกปรกในพื้นที่ของชุมชน มากที่สุด จำนวน 17 คน รองลงมาคือ ให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ให้ประชาชนในพื้นที่ใส่ใจ ในการลดขยะ และส่งเสริมการรักษาโลก จำนวน 9 คน

ตารางที่ 4.87 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ที่	ปัญหา	ความถี่	ที่	แนวทางแก้ไข	ความถี่
1	การสนับสนุนอุปกรณ์ด้านการจัดงานเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมยังไม่ได้รับการให้ความร่วมมือเท่าที่ควร	26	1	เพื่อให้งานออกมาดีและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ประชาชนที่มาเที่ยวงานและร่วมมือกันสนับสนุนประสานงานทำหน้าที่ให้ดีที่สุดเพื่อให้ประชาชนมีความสุข	13
2	การส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร	21	2	ให้เทศบาลส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดงาน ช่วยกันทำหน้าที่ในแต่ละฝ่ายสนับสนุนกันเพื่อให้งานนั้นออกมาดี	10
	รวม	47		รวม	23

จากตารางที่ 4.87 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การสนับสนุนอุปกรณ์ด้านการจัดงานเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม ยังไม่ได้รับการให้ความร่วมมือเท่าที่ควร มากที่สุด จำนวน 26 คน รองลงมา การส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร จำนวน 21 คน ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไข ปัญหา ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมระเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ เพื่อให้งานออกมาดีและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ประชาชนที่มาเที่ยวงานและร่วมมือกันสนับสนุนประสานงานทำหน้าที่ให้ดีที่สุดเพื่อให้ประชาชนมีความสุข มากที่สุด จำนวน 13 คน รองลงมาคือ ให้เทศบาลส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดงาน ช่วยกันทำหน้าที่ในแต่ละฝ่ายสนับสนุนกันเพื่อให้งานนั้นออกมาดี จำนวน 10 คน

ตารางที่ 4.88 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัด สระบุรี ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี

ที่	ปัญหา	ความถี่	ที่	แนวทางแก้ไข	ความถี่
1	การพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนจัดการฝึกรวมออกหน่วยพยาบาลเคลื่อนที่ตามจุดชุมชนยังไม่ทั่วถึง	32	1	เพื่อให้บริการประชาชนและให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ การดูแลรักษาสุขภาพชีวิตของตนเอง ให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ ที่ประชาชนนั้นยังไม่เข้าใจ	25
2	การพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้มีความรับผิดชอบให้หน้าที่ให้มากกว่านี้	22	2	การจัดทำโครงการเกี่ยวกับการให้ประชาชนอยู่ดี มีสุขในด้านต่าง ๆ เช่น การบริการสาธารณสุข การให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	16
	รวม	54		รวม	41

จากตารางที่ 4.88 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา ด้านการพัฒนางองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี การพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน จัดการฝึกรวม ออกหน่วยพยาบาลเคลื่อนที่ตามจุดชุมชนยังไม่ทั่วถึง มากที่สุด จำนวน 32 คน รองลงมา คือ การพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ให้มีความรับผิดชอบให้หน้าที่ให้มากกว่านี้ จำนวน 22 คน ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา ด้านการพัฒนางองค์การ และบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี คือ เพื่อให้บริการประชาชนและให้ประชาชนมีความรู้ความ เข้าใจการดูแลรักษาสุขภาพชีวิตของตนเอง ให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ ที่ประชาชนนั้นยังไม่เข้าใจ จำนวน 25 คน รองลงมาคือ การจัดทำโครงการเกี่ยวกับการให้ประชาชนอยู่ดี มีสุข ในด้านต่าง ๆ เช่น การบริการ สาธารณสุข การให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส จำนวน 16 คน

ตารางที่ 4.89 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว

ที่	ปัญหา	ความถี่	ที่	แนวทางแก้ไข	ความถี่
1	การส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยว ยังมีการควบคุมดูแลรักษาไม่ดีเท่าที่ควร	35	1	จะต้องมีการควบคุมดูแลรักษา และจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมแท้ไว้ให้มากที่สุดหลีกเลี่ยงหรืองดเว้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่อ่อนไหว	19
2	ในศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม และการปรับให้เกิดความสมดุลกับรูปแบบของการท่องเที่ยว	32	2	สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษา ระบบนิเวศร่วมกันมากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ และการมีรายได้เพียงอย่างเดียว ให้ประชาชนคำนึงถึงสภาพแวดล้อม	22
	รวม	67		รวม	41

จากตารางที่ 4.89 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวคือ การส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยว ยังมีการควบคุมดูแลรักษาไม่ดีเท่าที่ควร มากที่สุด จำนวน 35 คน รองลงมาคือ ในศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม และการปรับให้เกิดความสมดุลกับรูปแบบของการท่องเที่ยว จำนวน 32 คน ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษา ระบบนิเวศร่วมกัน มากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ และการมีรายได้เพียงอย่างเดียว ให้ประชาชนคำนึงถึงสภาพแวดล้อม มากที่สุด จำนวน 22 คน รองลงมาคือ จะต้องมีการควบคุมดูแลรักษา และจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมแท้ไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงหรืองดเว้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่อ่อนไหว จำนวน 19 คน

ตารางที่ 4.90 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม

ที่	ปัญหา	ความถี่	ที่	แนวทางแก้ไข	ความถี่
1	ระบอบประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคมที่ประชาชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองสักเท่าไร	26	1	ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปตามความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนที่สิทธิเสรีภาพมากขึ้น	20
2	การใช้กองทุนพัฒนาชุมชนจัดสรรเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนยังไม่ความแน่นอนประชาชนขาดความเข้าใจในเรื่องนี้	31	2	การจัดสรรเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมวัฒนธรรมในชุมชนแบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกต่อสาธารณะ คุณธรรม จริยธรรม	26
	รวม	57		รวม	46

จากตารางที่ 4.90 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม คือ การใช้กองทุนพัฒนาชุมชนจัดสรรเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ ในชุมชนยังไม่ความแน่นอนประชาชนขาดความเข้าใจในเรื่องนี้ มากที่สุด จำนวน 31 คน รองลงมา ระบอบประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคมที่ประชาชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองสักเท่าไร จำนวน 26 คน ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม คือ มีการจัดสรรเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมวัฒนธรรมในชุมชนแบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกต่อสาธารณะ คุณธรรม จริยธรรม มากที่สุด จำนวน 26 คน รองลงมาคือ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปตามความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนที่สิทธิเสรีภาพมากขึ้น จำนวน 20 คน

สรุปข้อเสนอแนะเป็น 2 ประเด็นได้ดังนี้

1. ด้านปัญหาที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ข้อที่ว่าการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยว ยังมีการควบคุมดูแลรักษาไม่ดีเท่าที่ควร
2. ด้านแนวทางแก้ไขที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ได้แก่ข้อที่ว่าการจัดสรรเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมวัฒนธรรมในชุมชนแบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกต่อสาธารณะ คุณธรรม จริยธรรม

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เชิงคุณภาพในครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลจากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกของประชาชน ที่มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี 5 ท่าน ได้แก่

1.ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

ท่านที่ 1 มีความคิดเห็นว่า “ได้มีการเพิ่มศักยภาพและพัฒนาอาชีพของชุมชนส่งเสริมอาชีพและรายได้ การมีงานทำของประชาชน โดยประสานงานกับภาครัฐ และภาคเอกชน ให้ประชาชนมีการดำรงชีวิตที่ดี เป็นสุข”¹

ท่านที่ 2 มีความคิดเห็นว่า “การส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มีการให้ประชาชนที่ส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง มีการช่วยเหลือแนะนำให้ประชาชนได้รู้ การทำอะไรที่พอเหมาะพอควร สมดุลกับอัตภาพ ศักยภาพของตนและสภาวะแวดล้อม”²

ท่านที่ 3 มีความคิดเห็นว่า “การส่งเสริมและการจัดสวัสดิการ และสังคมสงเคราะห์สนับสนุนกลุ่มอาชีพให้มีเงินทุนหมุนเวียนและมีแหล่งระบายสินค้า ใช้จ่ายอย่างรู้หน้าที่อย่างจำเป็น การนำเสนองานให้มีการทำงานที่ดีสามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อให้ประโยชน์ของประชาชนในแต่ละครอบครัวให้อยู่ดีมีสุข”³

ท่านที่ 4 มีความคิดเห็นว่า “พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ พัฒนาตลาดสดให้ได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มอาชีพและรายได้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจให้ประชาชนอยู่ดีกินดีใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างราบรื่น และมีความเข้มแข็งต่อสู่วิถีชีวิตได้อย่างสมบูรณ์”⁴

ท่านที่ 5 มีความคิดเห็นว่า “การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม เพิ่มศักยภาพและพัฒนาอาชีพของชุมชนการส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ มีการพัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรให้ประชาชนที่ทำการเกษตรได้เรียนรู้และมีรายได้ที่ดีเป็นชุมชนที่เข้มแข็งในสังคม”⁵

¹สัมภาษณ์ สุนทร เข็มนาค,นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองแค, 27 มกราคม 2557.

²สัมภาษณ์ วิรัช คงทน,ปลัดเทศบาลตำบลหนองแค, 7 ธันวาคม 2556.

³สัมภาษณ์ ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี,รองปลัดเทศบาลตำบลหนองแค, 7 ธันวาคม 2556.

⁴สัมภาษณ์ สมศักดิ์ สัมตะปุ่นณะ, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองแค, 28 มกราคม 2557.

⁵สัมภาษณ์ ศักดา สัจจาสิทธิ์,เลขานุการนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองแค, 27 มกราคม 2557.

สรุปได้ว่า การให้ชุมชนมีอาชีพและรายได้ที่ดี มีการมีงานทำให้ประชาชนมีชีวิตที่เป็นสุข มีการพัฒนาในด้านการศึกษาค่าเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้การช่วยเหลือ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่พอเหมาะพอควรให้มีศักยภาพต่อสภาพแวดล้อมและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี รู้หน้าที่ของตนเองเพื่อประกอบอาชีพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ให้ตนเองและครอบครัว สร้างความเข้มแข็งให้ตนเองเพื่อใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้

2. ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ท่านที่ 1 มีความคิดเห็นว่าเป็นว่า “การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ควรจะมีการจัดเก็บขยะ และกวาดถนนในเขตเทศบาลล้างถนนลอกท่อระบายน้ำอยู่เป็นประจำ ขุดลอก คูคลองกำจัดวัชพืชที่ขวางทางระบายน้ำ สนับสนุนส่งเสริมในเรื่องของถังใส่ขยะและรถเก็บขยะให้มากกว่านี้ เพราะตอนนี้ถังสำหรับใส่ขยะนั้นมีจำนวนไม่เพียงพอต่อขยะที่นำมาทิ้งจึงทำให้เกิดความสกปรกในชุมชนท้องถิ่น”⁶

ท่านที่ 2 มีความคิดเห็นว่าเป็นว่า “การสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาความสะอาด ถังใส่ขยะบางพื้นที่ไม่เพียงพอ ดังนั้นเทศบาลควรจัดหาถังขยะเพิ่มและควรหาถังขยะแบบมีฝาปิดเพื่อป้องกันมลภาวะทางกลิ่นและการค้ำของสัตว์ เพื่อที่จะได้ไม่เกิดความสกปรกในพื้นที่ของชุมชน”⁷

ท่านที่ 3 มีความคิดเห็นว่าเป็นว่า “การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อม เทศบาลควรให้ความใส่ใจกับเรื่องขยะให้มากกว่านี้ เนื่องจากมีปัญหาในช่วงเวลาฝนตกหนักที่การระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพที่ควรและเกิดติดขัดของขยะเนื่องจากไปอุดตันท่อระบายน้ำ ดังนั้นเทศบาลควรจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือให้พร้อมสำหรับการแก้ไขปัญหาและบริการประชาชน”⁸

ท่านที่ 4 มีความคิดเห็นว่าเป็นว่า “การรักษาความสะอาด และปรับปรุงภูมิทัศน์ ตามจุดบริเวณโดยรอบเขตเทศบาล เทศบาลได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบแก่เจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาความสะอาดตามความเหมาะสม และมีการวางแผนในการดูแลรักษาความสะอาดในด้านต่าง ๆ เช่น การตัดหญ้า การล้างตลาดสด ล้างถนน การปลูกต้นไม้ ฯลฯ”⁹

ท่านที่ 5 มีความคิดเห็นว่าเป็นว่า “การส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ประชาชนในพื้นที่ใส่ใจในการลดขยะและส่งเสริมการรักษาโลกโดยไม่เพิ่มขยะและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด ไม่สร้างปัญหาต่อประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงทำให้สุนัขไม่มาช่วยขยะกระจัดกระจายก็จะทำให้เกิดความสกปรกในท้องถิ่น”¹⁰

⁶ สัมภาษณ์ สุนทร เข็มนาถ, อ่างแล้ว.

⁷ สัมภาษณ์ วิรัช คงทน, อ่างแล้ว.

⁸ สัมภาษณ์ ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี, อ่างแล้ว.

⁹ สัมภาษณ์ สมศักดิ์ สัมตะปณณะ, อ่างแล้ว.

¹⁰ สัมภาษณ์ ศักดา สัจจาสิทธิ์, อ่างแล้ว.

สรุปได้ว่า การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ควรจะมีการจัดเก็บขยะกวาดถนนในเขตเทศบาลล่างถนนลบกท่อระบายน้ำอยู่เป็นประจำคุณคลองกำจัดวัชพืชที่ขวางทางระบายน้ำสนับสนุนส่งเสริมในเรื่องของถังใส่ขยะและรถเก็บขยะให้มากกว่านี้ สร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาความสะอาดควรจัดหาถังขยะเพิ่มและควรหาถังขยะแบบมีฝาปิดเพื่อป้องกันมลภาวะทางกลิ่นและการค้ำของสัตว์ เพื่อที่จะได้ไม่เกิดความสกปรกในพื้นที่ของชุมชนใส่ใจกับเรื่องของขยะให้มากกว่านี้ เนื่องจากมีปัญหามากในช่วงเวลาฝนตกหนักที่การระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและปรับปรุงภูมิทัศน์ ตามจุดบริเวณโดยรอบเขตเทศบาลและมีการวางแผนในการดูแลรักษาความสะอาดในแต่ละด้าน มีการส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด

3. ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ท่านที่ 1 มีความคิดเห็น “การส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวันสำคัญ ทางเทศบาลได้มีการจัดงานนิทรรศการภายในโรงเรียนหน่วยงานทางเทศบาล ได้มีการส่งเสริมตลอดเวลา ได้มีการจัดงาน ประเพณี ในวันสำคัญต่าง ๆ”¹¹

ท่านที่ 2 มีความคิดเห็น “เทศบาลควรสนับสนุนอุปกรณ์ด้านการจัดงานเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม เจ้าหน้าที่ดำเนินงานด้านต่าง ๆ เพื่อให้งานออกมาเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้ประชาชนที่มาเที่ยวงานและร่วมสนุกในงานและมีความสุขเวลาเลิกงาน”¹²

ท่านที่ 3 มีความคิดเห็น “เทศบาลได้จัดให้มีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและศาสนาอยู่เป็นประจำ”¹³

ท่านที่ 4 มีความคิดเห็น “เทศบาลมีการส่งเสริม อนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีตลอดจนภูมิปัญญาที่ดีโดยการจัดทำโดยการต่าง ๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอดกระทง ประเพณีแห่เทียนพรรษา การส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ การนวดแผนไทย สมุนไพรใกล้ตัว ในกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองแค”¹⁴

ท่านที่ 5 มีความคิดเห็น “มีการส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมศาสนาพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ในการจัดงานของเทศบาล โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดงานด้วย ช่วยกันทำหน้าที่ในแต่ละฝ่ายสนับสนุนกันเพื่อให้งานนั้นออกมาดี ประเพณีช่วยกันเผยแพร่ต่อไปทำให้ศาสนา วัฒนธรรมไทยยั่งยืนมั่นคง”¹⁵

¹¹ สัมภาษณ์ สุนทร เข็มนาถ, อ่างแล้ว.

¹² สัมภาษณ์ วิรัช คงทน, อ่างแล้ว.

¹³ สัมภาษณ์ ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี, อ่างแล้ว.

¹⁴ สัมภาษณ์ สมศักดิ์ สัมตะปุลณณะ, อ่างแล้ว.

¹⁵ สัมภาษณ์ ศักดา สัจจาสิทธิ์, อ่างแล้ว.

สรุปได้ว่า การส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวันสำคัญได้มีการจัดงานนิทรรศการภายในโรงเรียนหน่วยงานทางเทศบาลได้มีการส่งเสริมตลอดเวลาสนับสนุนอุปกรณ์ด้านการจัดงานเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมเพื่อให้งานออกมาเกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้มีการส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและศาสนาอยู่เป็นประจำ มีการส่งเสริม อนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาที่ดีโดยการจัดทำโดยการต่าง ๆ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอดกระทง ประเพณีแห่เทียนพรรษา การนวดแผนไทย สมุนไพรใกล้ตัว ว่า มีการส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดงานด้วย ช่วยกันทำหน้าที่ในแต่ละฝ่ายสนับสนุนกันเพื่อให้งานนั้นออกมาดีทำให้ศาสนา วัฒนธรรมไทยยั่งยืนมั่นคง

4. ด้านการพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี

ท่านที่ 1 มีความคิดเห็นว่า “การพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพบุคลากรจัดกลุ่ม ชุมชนต่าง ๆ มีการฝึกอาชีพ และมีการอบรมศึกษาดูงานตามความเหมาะสม เพื่อให้บุคลากรนั้นมีความเข้าใจในงานต่าง ๆ ในแต่ละหน้าที่ของแต่ละบุคคล”¹⁶

ท่านที่ 2 มีความคิดเห็นว่า “มีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน จัดการฝึกอบรมออกหน่วยพยาบาลเคลื่อนที่ตามจุดชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้บริการประชาชนและให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจการดูแลสุขภาพชีวิตของตนเอง และเป็นการผูกสัมพันธ์ไมตรีแก่ประชาชนกับเทศบาลให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น”¹⁷

ท่านที่ 3 มีความคิดเห็นว่า “เทศบาลได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล ได้มีการสำรวจข้อมูลประชากร ผู้สูงอายุ คนพิการ เด็กกำพร้า จัดตั้งศูนย์สาธารณสุข ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีและศาสนา อบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกระดับ เพื่อให้ประชาชนนั้นอยู่อย่างอยู่ดี มีสุข”¹⁸

ท่านที่ 4 มีความคิดเห็นว่า “การพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพบุคลากร เน้นการปฏิบัติหน้าที่มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ของแต่ละกอง/ฝ่ายโดยให้ความรับผิดชอบตามกรอบนั้นอย่างเคร่งครัด สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่ดี มีสุข มีกองสวัสดิการฯ คอยสำรวจกลุ่มประชาชนที่จะต้องช่วยเหลือ ประสานกองสาธารณสุข โดยมี อสม. ช่วยด้านสาธารณสุขมูลฐานได้เป็นอย่างดี”¹⁹

ท่านที่ 5 มีความคิดเห็นว่า “การพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ให้ความรับผิดชอบให้หน้าที่ โดยเน้นการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการให้ประชาชนอยู่ดี มีสุขในด้านต่าง ๆ เช่น การบริการสาธารณสุข การให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ฯ”²⁰

¹⁶ สัมภาษณ์ สุนทร เข็มนาค, อ่างแล้ว.

¹⁷ สัมภาษณ์ วิรัช คงทน, อ่างแล้ว.

¹⁸ สัมภาษณ์ ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี, อ่างแล้ว.

¹⁹ สัมภาษณ์ สมศักดิ์ สัมตะปทุมณะ, อ่างแล้ว.

²⁰ สัมภาษณ์ ศักดา สัจจาสิทธิ์, อ่างแล้ว.

สรุปได้ว่า การพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพบุคลากรจัดกลุ่ม ชุมชนต่าง ๆ มีการฝึกอาชีพ และมีการอบรมศึกษาตามความเหมาะสมมีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน จัดการฝึกอบรม ออกหน่วยพยาบาลเคลื่อนที่ตามจุดชุมชนต่าง ๆ มีการดูแลรักษาสุขภาพชีวิตของประชาชน และเป็นการผูกสัมพันธ์ไมตรี ประชาชนกับเทศบาลได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีและศาสนา อบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกระดับ เพื่อให้ประชาชนนั้นอยู่อย่างอยู่ดี มีสุขคอยสำรวจกลุ่มประชาชนที่จะต้องช่วยเหลือ ประสานกองสาธารณสุข โดยมี อสม. ช่วยด้านสาธารณสุข

5. ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว

ท่านที่ 1 มีความคิดเห็นว่า “ในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยว จะต้องมีการควบคุมดูแลรักษา และจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมแท้ไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงหรือลดเว้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่อ่อนไหว ง่ายต่อการถูกรบกวน และฟื้นตัวได้ยาก เอาใจใส่สิ่งแวดล้อมช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณนั้น ๆ ให้ดูสะอาดเรียบร้อย”²¹

ท่านที่ 2 มีความคิดเห็นว่า “การจัดการการท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม และการปรับให้เกิดความสมดุลกับรูปแบบและกิจกรรมเดิมที่มีอยู่ พึงหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอย่างรุนแรงต่อการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ หากเน้นในการแปรประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวสู่การจัดการท่องเที่ยวโดยรวม”²²

ท่านที่ 3 มีความคิดเห็นว่า “การพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกัน มากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ และการมีรายได้เพียงอย่างเดียว ให้ประชาชนคำนึงถึงสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นธรรมชาติ ควรดูแลรักษาไว้ให้ดีที่สุด”²³

ท่านที่ 4 มีความคิดเห็นว่า “การจัดการท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมชุมชนในกระบวนการท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หรือให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว”²⁴

ท่านที่ 5 มีความคิดเห็นว่า “ให้ความสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยว เป็นความจำเป็นอันดับต้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทั้งนี้ให้องค์กรต่างๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และกำหนดวิธีการที่เหมาะสมหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอย่างรุนแรงต่อการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ”²⁵

²¹ สัมภาษณ์ สุนทร เข็มนาค, อ่างแล้ว.

²² สัมภาษณ์ วิรัช คงทน, อ่างแล้ว.

²³ สัมภาษณ์ ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี, อ่างแล้ว.

²⁴ สัมภาษณ์ สมศักดิ์ สัมตะปุ่นณะ, อ่างแล้ว.

²⁵ สัมภาษณ์ ศักดา สัจจาสิทธิ์, อ่างแล้ว.

สรุปได้ว่า ในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยว จะต้องมีการควบคุมดูแลรักษาให้คงสภาพเดิมแท้ไว้ให้มากที่สุด เอาใจใส่สิ่งแวดล้อมช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด คำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมคำนึงถึงการพัฒนาทางการให้ การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกัน ให้ประชาชนคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ควบคุมดูแลรักษาไว้ให้ดีที่สุดให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หรือให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วม มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว กำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และ กำหนดวิธีการเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอย่างรุนแรงต่อการท่องเที่ยว

6. ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม

ท่านที่ 1 มีความคิดเห็นว่า “ระบอบประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นไปตามความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนที่สิทธิเสรีภาพมากขึ้นให้ประชาชนอยู่อย่าง เข้มแข็งและเจริญก้าวหน้าได้”²⁶

ท่านที่ 2 มีความคิดเห็นว่า “สนับสนุนให้มีการสร้างกระบวนการเรียนรู้วิถีปฏิบัติ ประชาธิปไตย โดยการสร้างเครือข่ายทางสังคมขึ้น ทั้งเครือข่ายความร่วมมือในชุมชน เช่น ชุมชนกับ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายทางสังคมอื่นๆ เพื่อเป็นการสร้างฐานการเรียนรู้ทาง การเมือง เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม ทางการเมือง”²⁷

ท่านที่ 3 มีความคิดเห็นว่า “สภาพพัฒนาการเมืองผลักดันให้หลักสูตรการเรียนรู้วัฒนธรรม การเมืองแบบประชาธิปไตยบรรจุอยู่ในสถาบันที่ทำหน้าที่อบรมนักการเมือง ส่งเสริมและพัฒนา กระบวนการประชาสังคม ภาคประชาชน”²⁸

ท่านที่ 4 มีความคิดเห็นว่า “กองทุนพัฒนาการเมืองจัดสรรเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการ เรียนรู้ ที่ส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น พัฒนาระบบการให้บริการ และเผยแพร่ข้อมูล ให้ประชาชนได้รู้เกี่ยวกับการเมือง”²⁹

ท่านที่ 5 มีความคิดเห็นว่า “สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกต่อสาธารณะ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนในทุกระดับอายุ โดยเริ่ม ตั้งแต่เด็กวัยก่อนเรียน และประถมศึกษา เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรม ให้ ประพฤติปฏิบัติตามทำนองครองธรรม”³⁰

²⁶ สัมภาษณ์ สุนทร เข็มนาค, อ่างแล้ว.

²⁷ สัมภาษณ์ วิรัช คงทน, อ่างแล้ว.

²⁸ สัมภาษณ์ ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี, อ่างแล้ว.

²⁹ สัมภาษณ์ สมศักดิ์ สัมตะปูลณะ, อ่างแล้ว.

³⁰ สัมภาษณ์ ศักดา สัจจาสิทธิ์, อ่างแล้ว.

สรุปได้ว่า ระบอบประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและท้องถิ่น ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปตามความต้องการของประชาชน การสร้างกระบวนการเรียนรู้วิถีปฏิบัติประชาธิปไตย โดยการสร้างเครือข่ายทางสังคมขึ้น เพื่อเป็นการสร้างฐานการเรียนรู้ทางการเมือง การเมืองผลักดันให้หลักสูตรการเรียนรู้วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยบรรจุอยู่ในสถาบันที่ทำหน้าที่อบรมนักการเมือง มีการจัดสรรเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกต่อสาธารณะ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชน เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรม ให้ประพฤติปฏิบัติตามทำนองครองธรรมที่ดีในสังคมต่อไป

สรุปผลรวมทั้ง 6 ด้าน ได้ใจความว่า การให้ชุมชนมีอาชีพและรายได้ที่ดีมีการศึกษาการดำเนินชีวิตที่ดี มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง เพื่อให้รู้หน้าที่ของตนเองเพื่อประกอบอาชีพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้และสร้างความเข้มแข็งให้ตนเองเพื่อใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติควรจะมีการจัดเก็บขยะกวาดถนน ลอกท่อระบายน้ำ กำจัดวัชพืชที่ขวางทางระบายน้ำ การสร้างจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด จะได้ไม่เกิดความสกปรก มีการดูแลรักษาความสะอาดในแต่ละด้าน มีการสร้างจิตสำนึกให้แก่เด็ก เยาวชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาที่ดี ควรมีการส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดงาน เพื่อให้งานนั้นออกมาดีทำให้ศาสนา วัฒนธรรมไทยยั่งยืนมั่นคง การพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพ มีการฝึกอาชีพ และมีการอบรมศึกษาตามความเหมาะสม มีการดูแลรักษาสุขภาพชีวิตของประชาชนอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อให้ประชาชนนั้นอยู่อย่างกินดี อยู่ดี และมีสุข การพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศ มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว กำหนดบทบาทการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งความรุนแรงต่อการท่องเที่ยว ระบอบประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม มีการพัฒนาตามความต้องการของประชาชน สร้างฐานการเรียนรู้ทางการเมือง สร้างกระบวนการเรียนรู้สร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะ เพื่อให้ลูกหลานเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรมตามทำนองครองธรรมที่ดีในสังคมต่อไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ของประชาชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้ศึกษาจากแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี จำนวน 13,024 คน โดยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) เปิดตารางคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 388 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Proportional Stratified Random Sampling) จากแต่ละชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 16 ชุมชน และกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ประชาชนผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแค แบบเจาะจง จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ คือเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 388 คน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ปลายี่งส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี แบบสอบถามปลายี่งปิดมีจำนวน 27 ข้อ ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ด้านการพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี 5) ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว และ 6) ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ผู้วิจัยใช้ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับโดยใช้หลักของ Likert Scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค

อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยเป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด และส่วนเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 5 คน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ ทดสอบค่าที (T-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 และเพศชาย จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4 อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 123 คน มีร้อยละ 31.7 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 106 คน มีร้อยละ 27.3 ตามด้วย อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 92 คน ร้อยละ 23.7 และอายุระหว่าง 18 - 30 ปี จำนวน 67 คน มีร้อยละ 17.3 ส่วนระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษา ในระดับปริญญาตรี จำนวน 174 คน มีร้อยละ 44.8 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 74 คน มีร้อยละ 19.1 ตามด้วย อนุปริญญา จำนวน 65 คน มีร้อยละ 16.8 มัธยมศึกษา จำนวน 50 คน มีร้อยละ 12.9 และประถมศึกษา มีร้อยละ 6.4 ส่วนอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 246 คน มีร้อยละ 63.4 รองลงมาคืออาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 59 คน มีร้อยละ 15.2 และอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 51 คน มีร้อยละ 13.1 อาชีพเกษตรกร จำนวน 22 คน มีร้อยละ 5.7 และอื่น ๆ จำนวน 10 คน มีร้อยละ 2.6 ตามลำดับ

5.1.2 ผลสรุปข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกออกเป็นรายด้านพบว่า มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 8 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตเทศบาลตำบลหนองแค และข้อที่ 2 มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ของเทศบาลตำบลหนองแค

2) ด้านพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 2 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ มีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบลหนองแค และข้อที่ 3 มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบลหนองแค

3) ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 2 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลหนองแค และข้อที่ 3 มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในเขตเทศบาลตำบลหนองแค

4) ด้านการบริหารจัดการที่ดี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนากองค์กรและบุคลากรภาครัฐผู้การ บริหารจัดการที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 3 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค และข้อที่ 2 มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบบริหารงานคลังในเขตเทศบาลตำบลหนองแค

5) ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 2 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหนองแค และข้อที่ 1 มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหนองแค

6) ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และกระบวนการประชาสังคม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และกระบวนการประชาสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 2 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการให้บริการและเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลตำบลหนองแค และข้อที่ 3 มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการประชาสังคม ภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกออกเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

1) สมมติฐานที่ 1 พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค ที่มี เพศต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟู ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) สมมติฐานที่ 2 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาตามแผนพัฒนาเทศบาลของตำบลหนองแคแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาตามแผนพัฒนาเทศบาลของตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาตามแผนพัฒนาเทศบาลของตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค จำแนกตามอายุแตกต่างกัน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดีด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) สมมติฐานที่ 3 พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีการศึกษาต่างกัน ส่วนร่วมต่อการพัฒนาตามแผนพัฒนาเทศบาลของตำบลหนองแค แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีการศึกษาต่างกัน ส่วนร่วมต่อการพัฒนาตามแผนพัฒนาเทศบาลของตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค ที่มีการศึกษาต่างกัน ส่วนร่วมต่อการพัฒนาตามแผนพัฒนาเทศบาล

ของตำบลหนองแค ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐ การบริหารจัดการที่ดี ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว และด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) สมมติฐานที่ 4 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีอาชีพต่างกัน ส่วนร่วมต่อการการพัฒนาตามแผนพัฒนาเทศบาลของตำบลหนองแค แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีอาชีพต่างกัน ส่วนร่วมต่อการการพัฒนาตามแผนพัฒนาเทศบาลของตำบลหนองแค โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค ที่มีอาชีพต่างกัน ส่วนร่วมต่อการการพัฒนาตามแผนพัฒนาเทศบาลของตำบลหนองแค ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค จำแนกตามอาชีพแตกต่างกัน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐ การบริหารจัดการที่ดี ด้านส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เรียงตามลำดับดังนี้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา

- 1) เทศบาลขาดศักยภาพการพัฒนาอาชีพของชุมชนส่งเสริมอาชีพและสนับสนุนการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) เทศบาลขาดการสร้างความจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาความสะอาด
- 3) เทศบาลขาดการสนับสนุนอุปกรณ์ด้านการจัดการเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม ยังไม่ได้รับการให้ความร่วมมือเท่าที่ควร
- 4) เทศบาลขาดการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน จัดการฝึกอบรม ออกหน่วยพยาบาลเคลื่อนที่ตามจุดชุมชนยังไม่ทั่วถึง
- 5) เทศบาลขาดการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยว ยังมีการควบคุมดูแลรักษาไม่ดีเท่าที่ควร
- 6) เทศบาลขาดการใช้กองทุนพัฒนาชุมชนจัดสรรเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ ในชุมชนยังไม่ความแน่นอนประชาชนขาดความเข้าใจในเรื่องนี้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา

1. มีการให้ประชาชนที่ส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง มีการช่วยเหลือแนะนำให้ประชาชนได้รู้ การทำอะไรที่พอเหมาะพอควร สมดุลกับอัตภาพ ศักยภาพของตน
2. เทศบาลควรจัดหาดังขยะเพิ่มและควรหาดังขยะแบบมีฝาปิดเพื่อป้องกันมลภาวะทางกลิ่น และการค้ำของสัตว์ เพื่อที่จะได้ไม่เกิดความสกปรกในพื้นที่ของชุมชน
3. เพื่อให้งานออกมามีและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ประชาชนที่มาเที่ยวงานและร่วมมือกันสนับสนุนประสานงานทำหน้าที่ให้ดีที่สุดเพื่อให้ประชาชนมีความสุข
4. เพื่อให้บริการประชาชนและให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจการดูแลรักษาสุขภาพชีวิตของตนเอง ให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ ที่ประชาชนนั้นยังไม่เข้าใจ
5. จะต้องมีการควบคุมดูแลรักษา และจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมแท้ไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงหรืองดเว้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่อ่อนไหว
6. มีการจัดสรรเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมวัฒนธรรมในชุมชนแบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกต่อสาธารณะ คุณธรรม จริยธรรม

5.1.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการเจาะจงกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า ผู้ตอบสัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เรียงตามรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของเทศบาลตามแผนยุทธศาสตร์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ในระยะเวลา 3 ปี ได้คำนึงถึงการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค เป็นเครื่องวัดความสำเร็จของเทศบาลและนำแผนพัฒนาเทศบาล มาแก้ไขปัญหของเทศบาล อันได้แก่ ให้ชุมชนมีอาชีพและรายได้ที่ดี มีการมีงานทำให้ประชาชนมีชีวิตที่เป็นสุข มีการพัฒนาในด้านการศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ การช่วยเหลือ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่พอเหมาะพอควรให้มีศักยภาพต่อสภาพแวดล้อมและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี รู้หน้าที่ของตนเองเพื่อประกอบอาชีพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ให้ตนเองและครอบครัว สร้างความเข้มแข็งให้ตนเองเพื่อใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้

2. ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของเทศบาลตามแผนยุทธศาสตร์กับการพัฒนาการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะเวลา 3 ปี ได้คำนึงถึงการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค เป็นเครื่องวัดความสำเร็จของเทศบาลและนำแผนพัฒนาเทศบาล มาแก้ไข ปัญหาของเทศบาล อันได้แก่ การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ควรจะมีการจัดเก็บขยะกวาดถนนในเขตเทศบาลล้างถนนลอกท่อระบายน้ำอยู่เป็นประจำคุณลองกำจัดวัชพืชที่ ขวางทางระบายน้ำสนับสนุนส่งเสริมในเรื่องของถังใส่ขยะและรถเก็บขยะให้มากกว่านี้ สร้างจิตสำนึก และตระหนักในการรักษาความสะอาดควรจัดหาดังขยะเพิ่มและควรหาดังขยะแบบมีฝาปิดเพื่อ

ป้องกันมลภาวะทางกลิ่นและการค้ำของสัตว์ เพื่อที่จะได้ไม่เกิดความสกปรกในพื้นที่ของชุมชนใส่ใจกับเรื่องของขยะให้มากกว่านี้ เนื่องจากมีปัญหามากในช่วงเวลาฝนตกหนักที่การระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและปรับปรุงภูมิทัศน์ ตามจุดบริเวณโดยรอบเขตเทศบาลและมีการวางแผนในการดูแลรักษาความสะอาดในแต่ละด้าน มีการส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด

3. ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของเทศบาลตามแผนยุทธศาสตร์กับการส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นในระยะเวลา 3 ปี ได้คำนึงถึงการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของเทศบาลและนำแผนพัฒนาเทศบาล มาแก้ไขปัญหาของเทศบาล อันได้แก่ การส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวันสำคัญได้มีการจัดงานนิทรรศการภายในโรงเรียนหน่วยงานทางเทศบาลได้มีการส่งเสริมตลอดเวลาสนับสนุนอุปกรณ์ด้านการจัดงานเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมเพื่อให้งานออกมาเกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้มีการส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและศาสนาอยู่เป็นประจำ มีการส่งเสริม อนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาที่ดีโดยการจัดทำโดยการต่าง ๆ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอดกระทรง ประเพณีแห่เทียนพรรษา การประกวดแผนไทย สมุนไพรใกล้ตัว ว่า มีการส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดงานด้วย ช่วยกันทำหน้าที่ในแต่ละฝ่ายสนับสนุนกันเพื่อให้งานนั้นออกมาดีทำให้ศาสนา วัฒนธรรมไทยยังยืนมั่นคง

4. ด้านการพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของเทศบาลตามแผนยุทธศาสตร์กับการพัฒนาองค์การและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดีในระยะเวลา 3 ปี ได้คำนึงถึงการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของเทศบาลและนำแผนพัฒนาเทศบาล มาแก้ไขปัญหาของเทศบาล อันได้แก่ การพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพบุคลากรจัดกลุ่ม ชุมชนต่าง ๆ มีการฝึกอาชีพ และมีการอบรมศึกษาดูงานตามความเหมาะสมมีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน จัดการฝึกอบรม ออกหน่วยพยาบาลเคลื่อนที่ตามจุดชุมชนต่าง ๆ มีการดูแลรักษาสุขภาพชีวิตของประชาชน และเป็นการผูกสัมพันธ์ไมตรี ประชาชนกับเทศบาลได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีและศาสนา อบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกระดับ เพื่อให้ประชาชนนั้นอยู่อย่างอยู่ดี มีสุขคอยสำรวจกลุ่มประชาชนที่จะต้องช่วยเหลือ ประสานกองสาธารณสุข โดยมี อสม. ช่วยด้านสาธารณสุข

5. ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของเทศบาลตามแผนยุทธศาสตร์กับการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะเวลา 3 ปี ได้คำนึงถึงการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของเทศบาลและนำแผนพัฒนาเทศบาล มาแก้ไขปัญหาของเทศบาล อันได้แก่ ในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยว จะต้องมีการควบคุมดูแลรักษาให้คงสภาพเดิมแท้ไว้ให้มากที่สุด เอาใจใส่สิ่งแวดล้อมช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด คำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมที่

เหมาะสมคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกัน ให้ประชาชนคำนึงถึงสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นธรรมชาติ ควบคุมแลกรักษาไว้ให้ดีที่สุดให้ความสำคัญมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หรือให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วม มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และกำหนดวิธีการเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอย่างรุนแรงต่อการท่องเที่ยว

6. ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของเทศบาลตามแผนยุทธศาสตร์กับการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคมในระยะเวลา 3 ปี ได้คำนึงถึงการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของเทศบาลและนำแผนพัฒนาเทศบาล มาแก้ไขปัญหของเทศบาล อันได้แก่ ระบบอบประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและท้องถิ่น ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปตามความต้องการของประชาชน การสร้างกระบวนการเรียนรู้วิถีปฏิบัติประชาธิปไตย โดยการสร้างเครือข่ายทางสังคมขึ้นเพื่อเป็นการสร้างฐานการเรียนรู้ทางการเมืองการเมืองผลักดันให้หลักสูตรการเรียนรู้วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยบรรจุอยู่ในสถาบันที่ทำหน้าที่อบรมนักการเมือง มีการจัดสรรเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกต่อสาธารณะ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชน เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรม ให้ประพฤติปฏิบัติตามทำนองครองธรรมที่ดีในสังคมต่อไป

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐสู่การ บริหารจัดการที่ดี 5) ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว 6) ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีตามการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ตามทัศนของประชาชน โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลหนองแคตาม ทัศนของประชาชนกับบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทำให้ผลการปฏิบัติงานไม่ตรงตามความต้องการของชุมชนและคุ้มค่ากับประโยชน์ของชุมชนควรจะได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประนอม ไชยน้ำ อ้อม ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลนาข่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้านและอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือด้านการมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาและการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนไปปฏิบัติ

ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแควตามการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลตำบลหนองแควมีด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐผู้การ บริหารจัดการที่ดี แต่ขาดด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำให้การบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองแคว ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับแบบสัมภาษณ์ของ วิรัช คงทน อธิบายว่า “การส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มีการให้ประชาชนที่ส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง มีการช่วยเหลือแนะนำให้ประชาชนได้รู้ การทำอะไรที่พอเหมาะพอควร สมดุลกับอัตภาพ ศักยภาพของตนและสภาวะแวดล้อม” และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญมณี พลธานี อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตพื้นที่ตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ แก้ไขปัญหา รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ได้แก่ เทศบาลได้มีศักยภาพการพัฒนาอาชีพของชุมชนส่งเสริมอาชีพและสนับสนุนการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เนื่องจาก เทศบาลตำบลหนองแควมีนโยบายที่มีศักยภาพการพัฒนาอาชีพของชุมชนส่งเสริมอาชีพและสนับสนุนการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง จากประชาชนที่เข้ามาใช้บริการ โดยเทศบาลตำบลหนองแควอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญมณี พลธานี ได้ชี้ให้เห็นว่า การดำเนินงานตามศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตพื้นที่ตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เนื่องจาก เทศบาลมีความรู้เรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตน้อยกว่าเกณฑ์ ตลอดจนขาดความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญทางด้านนี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิทยา นภาศิริกุลกิจ ได้กล่าวว่า พนักงานปกครองท้องถิ่นนี้ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งขององค์การปกครองท้องถิ่นเพราะถ้าพนักงานเหล่านี้ขาดความรู้ความสามารถและขาดการจัดระเบียบบริหารงานบุคคลที่เหมาะสมจะทำให้การบริหารงานของท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ

ด้านพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ตามการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมโดยผ่านการพิจารณากลับกรองที่มีประสิทธิภาพเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับแบบสัมภาษณ์ของ สมศักดิ์ สัมตะบุญณะ อธิบายว่า ว่า “การรักษาความสะอาด และปรับปรุงภูมิทัศน์ ตามจุดบริเวณโดยรอบเขตเทศบาล เทศบาลได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบแก่เจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาความสะอาดตามความเหมาะสม และมีการวางแผนในการดูแลรักษาความสะอาดในด้านต่าง ๆ เช่น การตัดหญ้า การล้างตลาดสด ล้างถนน การปลูกต้นไม้ ฯลฯ” และได้สอดคล้องกับแนวคิดของ กรรณิกา ชมดี ได้กล่าวถึง ให้คำจำกัดความการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกชน บุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน และเข้ามารับผิดชอบเพื่อการดำเนินการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ โดยกระทำผ่านกลุ่ม หรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานของเทศบาลตำบลหนองแคมีความเพียรที่จะพัฒนาด้านการสร้างจิตสำนึก ดังแนวคิดของ สานิตย์ บุญชู อธิบายว่า ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนไว้ กล่าวคือ ชุมชนใดที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมาก เท่าใด ก็จะทำให้การพัฒนาชุมชนนั้นสามารถเป็นไปได้อย่างสะดวกและสามารถดำเนิน ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่า คนมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงคุณค่าของความคิดและสมรรถภาพของคนเรานั้นจะไม่มี ความหมาย ถ้าหากขาด การมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อม โดยผ่านการพิจารณากลับกรองที่มีประสิทธิภาพเพียงใด ทั้งนี้เนื่องจาก การทำงานของเทศบาลตำบลหนองแค ยังขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในการกำกับดูแล สอดคล้องกับงานวิจัยของ พูลศักดิ์ ชูพาณิชย์กุล ประชาชนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมการพัฒนาเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมด้านการเมืองและการบริหารอยู่ในระดับต่ำสุด ระดับการมีส่วนร่วมด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมและระดับการมีส่วนร่วมด้านสังคมและเศรษฐกิจมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงจากมากไปน้อย

ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีตามการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลมีความเพียรที่จะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดีขึ้น แต่ขาดการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม โดยผ่านการพิจารณากลับกรองที่มีประสิทธิภาพเพียงใด ซึ่งการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองแคยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับแบบสัมภาษณ์ของ ศักดา สัจจาสิทธิ์ อธิบายว่า “มีการส่งเสริม

และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ในการจัดงานของเทศบาล โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดงานด้วย ช่วยกันทำหน้าที่ในแต่ละฝ่ายสนับสนุนกัน เพื่อให้งานนั้นออกมาดี ประเพณีช่วยกันเผยแพร่ต่อไป ทำให้ศาสนา วัฒนธรรมไทยยังยืนมั่นคง” และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี ได้ศึกษาเรื่อง เพื่อเสริมสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างวัฒนธรรมจังหวัดและสภาวัฒนธรรมจังหวัด

1.กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานีและสภาวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น มีการวางแผนทำงานร่วมกันทุกขั้นตอน

2.รูปแบบ วิธีการในการส่งเสริมการแสดงกลองต๋มบ้านหนองบ่อ กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อส่งเสริมในด้านการจัดสรรงบประมาณ สถาบันการศึกษาส่งเสริมในด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ประชาชนส่งเสริมในด้านข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ผู้นำชุมชนส่งเสริมในประสานงานด้านต่าง ๆ พระ ส่งเสริมในด้านสถานที่และเป็นศูนย์รวมจิตใจจากอดีตสู่ปัจจุบัน

3.ทุกภาคส่วนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น อบต. คณะครู นักเรียนในชุมชน ผู้นำชุมชนทุกระดับ พระ รวมทั้งสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ต่างเข้ามาทำงานร่วมกัน ในการพัฒนาส่งเสริมการแสดงกลองต๋มบ้านหนองบ่อสู่ความยั่งยืน

4.การขยายผลการทำงานสู่การพัฒนาการแสดงกลองต๋มที่เป็นรูปแบบชัดเจน กล่าวคือ โรงเรียนในชุมชน คือ โรงเรียนหนองบ่อสามัคคีวิทยาคารและโรงเรียนชุมชนบ้านหนองบ่อ จะจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการแสดงกลองต๋ม และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ สนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อส่งเสริมการแสดงกลองต๋มในงานประเพณีต่าง ๆ ในทุกระดับ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้นำท้องถิ่นพนักงานเทศบาลตำแหน่งส่วนใหญ่หรือทั้งหมดเป็นคนในท้องถิ่นอยู่แล้ว ทำให้สามารถร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แฮริส จี มอนตาเกว(Haris G Montagu) ได้ให้ความเห็นว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบ ซึ่งตนสามารถที่จะใช้โดยปลอดจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค แต่ทั้งนี้ หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม โดยผ่านการพิจารณาถ่วงดุลที่มีประสิทธิภาพเพียงใด ทั้งนี้เนื่องจาก การมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาเทศบาลตำบลด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา นภาศิริกุลกิจ ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบล พบว่า ส่วนใหญ่รวมคิดด้วยการเสนอโครงการที่เป็นประโยชน์หรือสามารถแก้ปัญหาของชุมชน รวมตัดสินใจกับประชาคมตำบลเพื่อจัดทำสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้าน รมปฏิบัติกรตามโครงการด้วยการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมในการดำเนินโครงการพัฒนาตำบล รวมถึงติดตามและประเมินผลโดยดูแลรักษาสาธารณสมบัติที่ประชาชนรวมกันสร้างขึ้น กระบวนการทั้ง 4 ด้าน ประชาชนเขามามีส่วนรวมในระดับมาก

ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐผู้การ บริหารจัดการที่ดี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีตามการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลมีความเพียรที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการให้ดีขึ้น แต่ขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบบริหารงานคลัง โดยผ่านการพิจารณากลับกรองที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองแคยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับแบบสัมภาษณ์ของสุนทร เข็มมาศ อธิบายว่า “การพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพบุคลากรจัดกลุ่ม ชุมชนต่าง ๆ มีการฝึกอบรม และมีการอบรมศึกษาตามความเหมาะสม เพื่อให้บุคคลกรนั้นมีความเข้าใจในงานต่าง ๆ ในแต่ละหน้าที่ของแต่ละบุคคล” และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงตา อ่อนเวียง ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะแขว อำเภอมือง จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะแขว อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามรายด้าน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ด้าน คือ ด้านการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ด้านการรักษาความสะอาดของถนนทางเดิน ที่สาธารณะ และการกำจัดขยะมูลฝอย ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมพัฒนาสตรีและเด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ, ด้านการคุ้มครองและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม, ด้านการบำรุงรักษาศิลปจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ โดยผ่านการพิจารณากลับกรองที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลตำบลหนองแคมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำแผนพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา นภาศิริกุลกิจ อธิบายว่า การดำเนินกิจการขององค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นนอกจากจะมีฝ่ายที่ปฏิบัติงานในฐานะผู้วางนโยบายหรือควบคุมนโยบายระดับสูงมาจากการเลือกตั้งโดยราษฎรในท้องถิ่นหรือโดยหน้าที่ตำแหน่งการงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังมีบุคคลที่ปฏิบัติงานอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญขององค์กรปกครองท้องถิ่นในอันที่ทำให้การบริหารงานบรรลุสำเร็จตามเป้าหมายหรือนโยบายที่กำหนดไว้ คือ พนักงานปกครองท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งขององค์กรปกครองท้องถิ่นเพราะถ้าพนักงานเหล่านี้ขาดความรู้ความสามารถและขาดการจัดระเบียบบริหารงานบุคคลที่เหมาะสมจะทำให้การบริหารงานของท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นแม้จะมีการจัดองค์กรปกครองท้องถิ่นไว้ดีเพียงใด เป้าหมายหรือนโยบายขององค์กรปกครองท้องถิ่นก็ยากจะประสบผลสำเร็จ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบบริหารงานคลังที่ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก เทศบาลตำบลหนองแค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิลเลียม วี ฮอลโลเวย์ (William V. Holloway) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นว่า องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านศาสนา ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น แต่ขาดการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแบบสัมภาษณ์ของสมศักดิ์ สัมตะปุณณะ อธิบายว่า “การจัดการท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมชุมชนในกระบวนการท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หรือให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว” และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิกา ชมดี ได้ศึกษาเรื่อง ให้คำจำกัดความการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกชน บุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน และเข้ามารับผิดชอบเพื่อการดำเนินการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ โดยกระทำผ่านกลุ่ม หรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว ด้วยความพอใจ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ในเทศบาลตำบลหนองแค มีความต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิติพจน์ แสนสิงห์ ได้ศึกษาเรื่อง จากการทำงานกับชุมชนทำการศึกษาวิจัยพบปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้การจัดการท่องเที่ยวในอดีตไม่ประสบผลสำเร็จแล้วซึ่งมาจากการขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นหลัก เมื่อชุมชนได้ทราบปัญหา และวิธีร่วมหาการในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง จึงกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวขึ้นใหม่ ชุมชนได้ใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมฟื้นฟูอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ให้สามารถใช้ได้ชั่วลูกชั่วหลาน ลดการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างฟุ่มเฟือยที่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมต่อสิ่งแวดล้อม และเกิดกระจายรายได้ไปสู่กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนอย่างเป็นธรรม การให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว ยังเป็นการสร้างเครือข่ายเผยแพร่แนวคิดออกไปยังชุมชนอื่น ให้ชุมชนอื่นสามารถนำรูปแบบการท่องเที่ยวนี้ไปประยุกต์ใช้ได้

ข้อที่มีค่าต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้ดีขึ้น ซึ่งการบริหารงานภายในเทศบาลตำบลหนองแค มีการแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด และไม่ได้มองภาพรวมของประชาชนส่วนใหญ่ต้องการอะไรในการพัฒนาเรื่องการประชาสัมพันธ์ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พณิตสุภา ธรรมประมวล อธิบายว่า การศึกษาเรื่องทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พฤติกรรมการท่องเที่ยว

1. นักท่องเที่ยวรับรู้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรีในระดับมาก ดำเนินการ “ทุกครั้ง” คือ การคำนึงถึงความสะดวกของเส้นทางท่องเที่ยว ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว และเมื่อมีโอกาสนักท่องเที่ยวจะชมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในระดับมาก

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรีอยู่ในระดับมาก

3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรีมีโอกาสอยู่ในธุรกิจการท่องเที่ยว และมีความแข็งแกร่งในธุรกิจการท่องเที่ยว

4. กลยุทธ์และแผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรีที่สำคัญ คือ 1) การจัดกิจกรรมส่งเสริม/สร้างโอกาสการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี 2) การพัฒนาบุคลากรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี 3) การจัดการภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี และ 4) การพัฒนาเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี

ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากเทศบาลมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการให้บริการและเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยให้ดีขึ้น แต่ขาดการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการประชาสังคมภาคประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแบบสัมภาษณ์ของ ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี อธิบายว่า “สภาพพัฒนาการเมืองผลักดันให้หลักสูตรการเรียนรู้วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยบรรจุอยู่ในสถาบันที่ทำหน้าที่อบรมนักการเมืองส่งเสริมและพัฒนากระบวนการประชาสังคม ภาคประชาชน” และได้สอดคล้องกับแนวคิดของ สานิตย์ บุญชู ได้ศึกษาเรื่อง ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนไว้ กล่าวคือ ชุมชนใดที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมาก เท่าใด ก็จะทำให้การพัฒนาชุมชนนั้นสามารถเป็นไปได้โดยสะดวกและสามารถดำเนิน ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่า คนมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง คุณค่าของความคิดและสมรรถภาพของคนเรานั้นจะไม่มี ความหมาย ถ้าหากขาด การมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการให้บริการและเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้วยความพอใจ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ในเทศบาลตำบลหนองแค มีความต้องการส่งเสริมการพัฒนาเป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ ประหยัด หงษ์ทองคำ ได้ศึกษาเรื่อง ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นว่า หมายถึง รูปการปกครองที่เกิดขึ้นจากระบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังส่วนท้องถิ่น เพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินการต่างๆ ในการปกครองท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองตอบความต้องการและแก้ปัญหาด้วยตัวของตนเอง

ข้อที่มีค่าต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการประชาสังคมภาคประชาชนให้ดีขึ้น ซึ่งการบริหารงานภายในเทศบาลตำบลหนองแค ต้องรู้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ต้องการอะไรในการพัฒนาเรื่องการประชาสัมพันธ์ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แฮริส จี มอนตาแก้ว (Haris G Montagu) อธิบายว่า ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นว่า หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางใช้อำนาจหรือการกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์การของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

5.2.2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนมีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่าเพศที่ต่างกันไม่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อนุศิษฐ์ รัตน์วิชัย ได้ทำการศึกษาเรื่อง “เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลธัญญา อำเภออมลลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลธัญญาที่มีอาชีพ ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรยุทธ แก้วลีขาว การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนมีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่าอายุที่ต่างกันไม่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อรุณช วงษาเวียง ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดาภรณ์ คำมุกชีก ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประชาชนมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ประชาชนที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโนนสะอาด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งข้อเสนอเทศน์นี้สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติ ตามหลักธรรมาภิบาลของเจ้าหน้าที่ ของเทศบาลตำบลโนนสะอาดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนมีการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่าการศึกษาที่ต่างกันไม่มีผลทำ

ให้ทัศนคติต่อการบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณข วงษาเวียง ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรยุทธ แก้วสีขาว การมีส่วนร่วมของประชาในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนมีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่าอาชีพที่ต่างกันไม่มีผลทำให้ทัศนคติต่อการบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุศิษฐ์ รัตน์วิชัย ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอทมาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลธัญญาที่มีอาชีพ ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุตาภรณ์ คำมุกชิก ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประชาชนมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี โดยรวมและรายดานอยู่ในระดับมาก ประชาชนที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโนนสะอาด โดยรวมและรายดานไม่แตกต่างกัน ซึ่งขอเสนอแนะนี้ สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติ ตามหลักธรรมาภิบาลของเจ้าหน้าที่ ของเทศบาลตำบลโนนสะอาดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการค้นพบ จากผลการวิจัยทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) ด้านส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี 5) ด้านส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว 6) ด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับประชาชน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการ

บริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแคในด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะ เป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยครั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ตามทัศนของประชาชน ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค ควรมีการปรับปรุงในบางส่วนขององค์กรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น หรือควรที่จะให้ความสำคัญเพื่อที่จะรักษาคุณภาพของการปฏิบัติงานในบางด้านเพื่อยกระดับองค์กรให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังนี้

- 1) เทศบาลควรจัดให้มีการส่งเสริมและการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์
- 2) เทศบาลควรจัดให้มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อม
- 3) เทศบาลควรจัดให้มีการส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
- 4) เทศบาลควรจัดให้มีการพัฒนาระบบบริหารงานคลัง
- 5) เทศบาลควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
- 6) มีเทศบาลควรจัดให้มีการส่งเสริมและพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ประชาชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ปรับปรุงการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ให้มีความครอบคลุมและเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น จึงได้เสนอแนะหัวข้อในการวิจัยต่อไป ดังนี้

- 1) ควรวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
- 2) ควรวิจัยเรื่อง ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
- 3) ควรวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาด้านการเมืองการบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ตามทัศนของประชาชน
- 4) ควรวิจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. การยกฐานะเทศบาล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546.
- กองราชการส่วนตำบล สำนักบริหารราชการท้องถิ่น. กรมการปกครอง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ อักษรชาติดินแดน, 2542.
- กุลชน ธนาพงศธร. เทศบาลกับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.
- โกวิท พวงงาม และธีรเดช ฉายอรุณ. ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิญญูชน, 2544.
- โกวิท พวงงาม. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิญญูชน, 2544.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2527.
- ชิต นิลพานิช และกุลชน ธนาพงศธร. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. ในเอกสาร การสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบล หมู่บ้าน พิมพ์ครั้งที่ 3 หน่วยที่ 8. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.
- ชวงค์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์เนชั่นต์ติ้งเซ็นเตอร์จำกัด, 2539.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต, 2541.
- ทิตยา สุวรรณภู. “ชุมชนชนบทไทย”. ในการบริหารงานพัฒนาชุมชน. จักรกฤษณ์ นรนิติ ผดุงการ บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2527.
- ณรงค์ โพธิ์พุกขานนท์. ระเบียบวิธีวิจัย : แนวการเขียนเค้าโครงงานวิจัยและรายงานการวิจัยประจำภาค. กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว, 2546.
- ถวิลวดี บุรีกุล. การมีส่วนร่วมแนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ, 2548.
- ธรรมรส โชติกาญจนา. การบริหารแบบมีส่วนร่วม. ในประมวลสาร ชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 1-5 น. 210-297. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2527, หน้า 183.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง. กรุงเทพมหานคร : 598 Print, 2546.
- นิภา เมธาวีชัย. วิทยาการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2543.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2535.
- ประมวล รุจนเสรี. การบริหารที่ดี Good Governance. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรชาติดินแดน, 2542.

ประหยัด หงส์ทองคำ. การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร :
 นำอักษรการพิมพ์, 2519.

ประครอง กรรณสูต. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ปารีชาติ วลัยเสถียรและคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา สำนักงาน
 กองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพมหานคร, 2543.

พัฒน์ บุญยรัตพันธ์. แนวทางการดำเนินงานของกรมพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : กองฝึกอบรม
 กรมการพัฒนาชุมชน, 2515.

พัทธา สายหู. กลไกของสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2544.

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. การมีส่วนร่วมของประชาชน. วารสารพัฒนาชุมชน, กุมภาพันธ์ 2531.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
 ไทยอนุเคราะห์, 2526.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2540.

วิทยา นภาศิริกุลกิจ. การเมืองส่วนท้องถิ่นประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
 2508.

วิทยากร เชียงกุล. การพัฒนาทุนนิยมในประเทศไทย : ศึกษากรณีสังคมเกษตรภาคกลาง พ.ศ.
 2503-2523. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พจนานุกรม, 2527.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน : ประชาชน ข้าราชการ
 และผู้นำรัฐบาล. กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พรินต์ติ้ง เฮาส์, 2530.

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต, 2541.

สนธิ เตชานันท์. แผนพัฒนาการเมืองไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระราชดำริ
 ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2496-2475. สถาบันพระปกเกล้า : นนทบุรี,
 2545.

सानิตย์ บุญชู. การพัฒนาชุมชน : การมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

ส่งศรี ชมพวงษ์. การวิจัย. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547.

สุชาดา จักรพิสูทธิ์. "การศึกษาทางเลือกของชุมชน". วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 12
 พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.
 2542. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

อมร รักษาสัตย์ และชัตติยา กรรณสูต. ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร :
 สำนักพิมพ์สถาบันจิตพัฒนาบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต, 2515.

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

- กรณีศึกษา ชมดี. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ศึกษา เฉพาะกรณี
โครงการสารภีตำบลท่าช้างอำเภอวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
วิทยาลัยคณะสังคมสังเคราะห์ศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.
- เกศินี พรหมตัน. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลแม่ใจ
จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัย-
ธรรมศาสตร์, 2550.
- ชานะ มะโร. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2549-2551
ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา. รายงานการศึกษาอิสระ
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- ดวงตา อ่อนเวียง. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลหนอง
มะแซว อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาสารคาม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2552.
- นายกิติพงษ์ แสนสิงห์. “โครงการวิจัยรูปแบบการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วม
ของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านบัวเทิงตำบลท่าช้าง อำเภอสว่างวีระวงศ์
จังหวัดอุบลราชธานี”. บัณฑิตวิทยาลัย : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, 2548.
- บุญเลิศ ไชยสวัสดิ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนา-
ท่อม อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- ประนอม ไชยน้ำอ้อม. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์การ
บริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม”. ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553.
- พนิตสุภา ธรรมประมวล. “กลยุทธ์และแผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบ
มีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดลพบุรี”. บัณฑิตวิทยาลัย : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ, 2553.
- พูลศักดิ์ ชูพาณิชย์สกุล. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมการพัฒนาของเทศบาลเมือง-
อุตรดิตถ์”. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
, 2545.
- เพ็ญมณี พลขำนิ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของ
หมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตพื้นที่ตำบลลาดพัฒนา อำเภอ
เมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม”. ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554.
- พวงทอง โยธาใหญ่. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทาแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลในเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

- ยุทธพงศ์ นิคม. การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลทรายขาวในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี พ.ศ. 2549-2551. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- ยุพาพร รูปงาม. การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณ ในการปฏิรูป ระบบราชการ. ภาค-นิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2545.
- วราพร นิบุร์. การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลมะนังยงในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี พ.ศ. 2549-2551 ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- วรยุทธ แก้วสีขาว. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม”. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553.
- สิทธิศักดิ์ สาระอาภรณ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม อำเภอองครักษ์ จังหวัดพิจิตร. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- สุตาภรณ์ คำมุกชีก. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติ ตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี”. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สุจินต์ ดาวิระกุล. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่น ระดับจังหวัดของจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี พ.ศ. 2527. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี. “การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชน ในการบริหารจัดการวัฒนธรรม กรณีศึกษาการแสดงกลองตุ้มบ้านหนองบ่อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี”. บัณฑิตวิทยาลัย : วิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, 2551.
- อรนุช วงษาเวียง. “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบริการชุมชนและสังคม”. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553.
- อนุศิษฐ์ รัตน์วิชัย. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์”. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2552.

3) เอกสารอื่น ๆ

- งานวิเคราะห์นโยบายและแผน. “แผนพัฒนาสามปี”, 2556-2558.
- ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น. “คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น”. สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2542.
- สำนักงานทะเบียนราษฎร. สถิติข้อมูลประจำปีของ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี, 2556.

4) แบบสัมภาษณ์

นาย สุนทร เข็มนาค. 27 มกราคม 2557.

นาย สมศักดิ์ สัมตะปุณณะ. 28 มกราคม 2557.

นาย วิรัช คงทน. 7 ธันวาคม 2556.

ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี. 7 ธันวาคม 2556.

นาย ศักดา สัจจาสิทธิ์. 27 มกราคม 2557.

2. ภาษาอังกฤษ

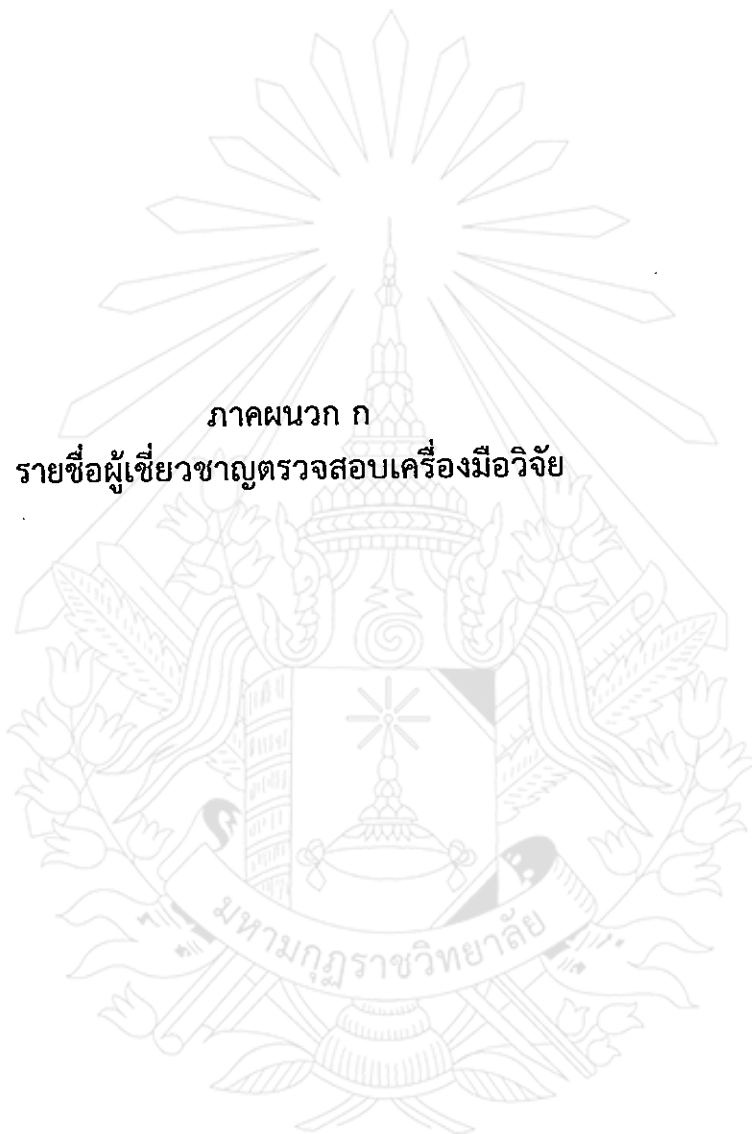
Haris G Montagu. *Comparative Local Government. Great Britain* : William Brendon and Son, 1948.

William V. Holloway. *State and Local Government in the United State. New York* : Mc.Graw-Hill Book, 1953.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1) ดร. วิโรจน์ สิงห์สังข์
วุฒิการศึกษา

Ph.D. Social Science

มหาวิทยาลัยมคอช ประเทศอินเดีย

ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

2) อาจารย์มนตรี รอดแก้ว
วุฒิการศึกษา

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหา
วชิราลงกรณราชวิทยาลัย

3) นายสุนทร เข็มมาค
วุฒิการศึกษา
ตำแหน่งปัจจุบัน

ปริญญาตรี บริหารการจัดการ

นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองแค

4) นายวิรัช คงทน
วุฒิการศึกษา
ตำแหน่งปัจจุบัน

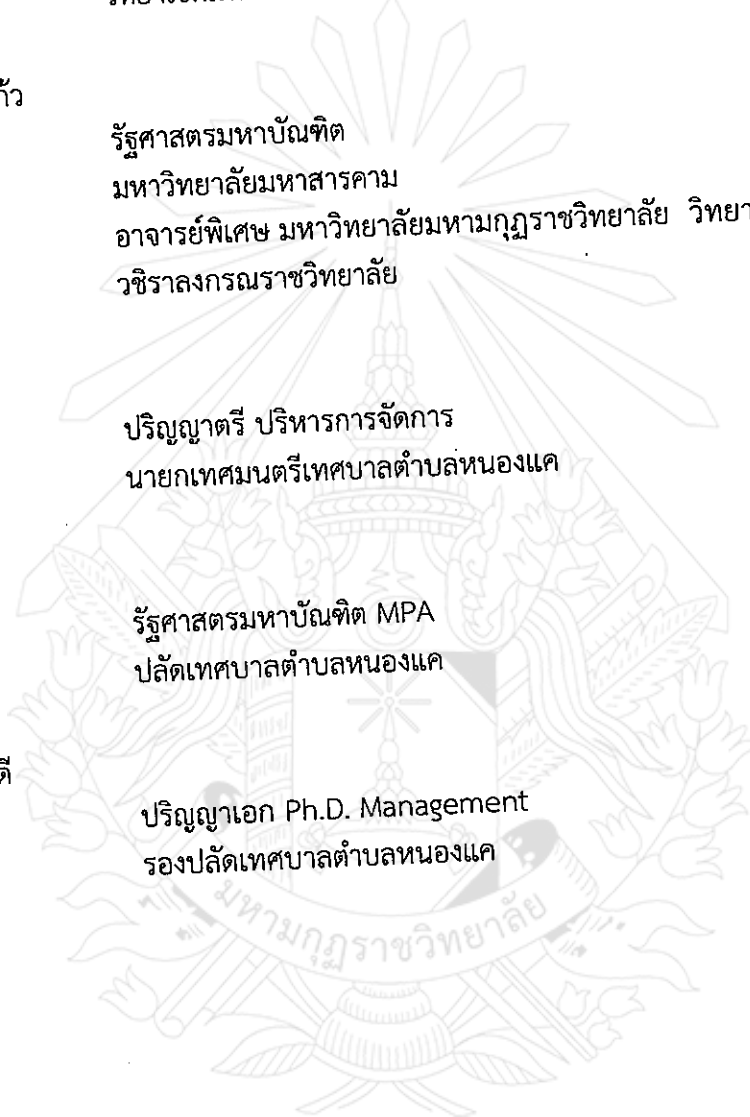
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต MPA

ปลัดเทศบาลตำบลหนองแค

5) ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี
วุฒิการศึกษา
ตำแหน่งปัจจุบัน

ปริญญาเอก Ph.D. Management

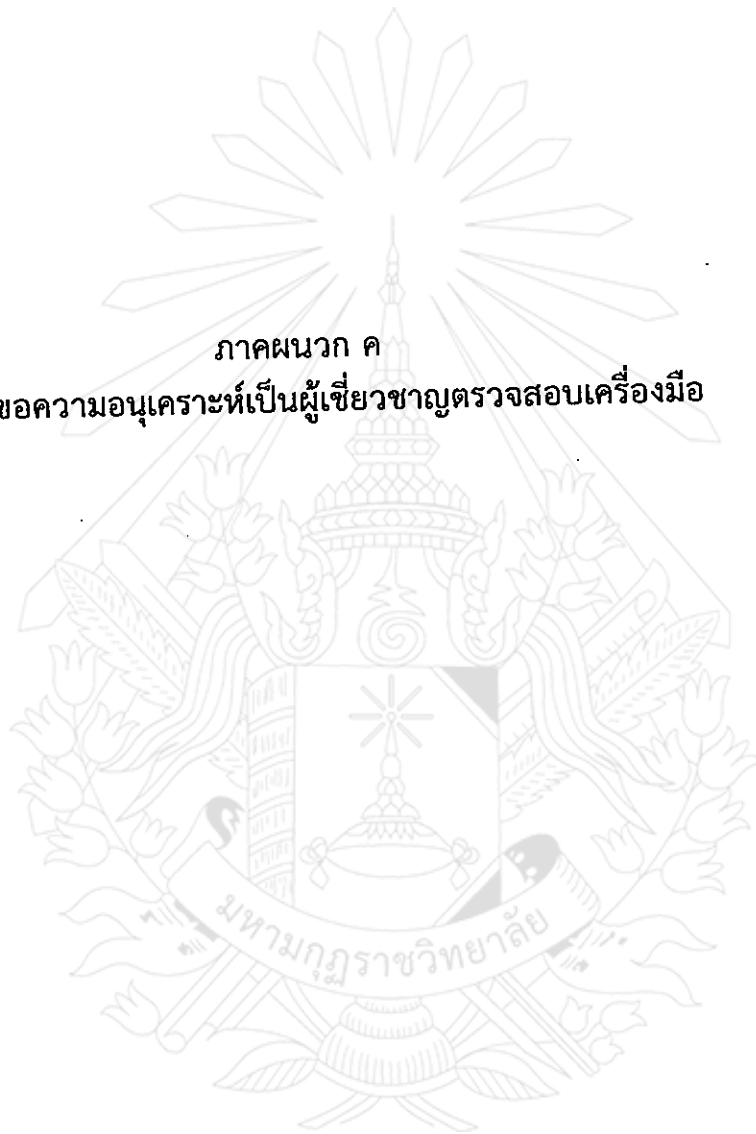
รองปลัดเทศบาลตำบลหนองแค

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ว ๖๐๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.วิโรจน์ สิงห์สังข์ อาจารย์พิเศษประจำ ม.ว.ก.

ด้วยพระศศิภัทร์ โชติรัตนโน (เรื่องไธสง) เลขประจำตัว ๕๔๑๐๒๐๓๐๓๔ นักศึกษาหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตาม
แผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี (PEOPLE'S PARTICIPATION IN
COMMUNITY DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH DEVELOPMENT PLAN OF NONG
KHAE SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG KHAE DISTRICT, SARABURI PROVINCE)”
มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา
และด้านรัฐศาสตร์การปกครอง เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจเครื่องมือวิจัย
ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วย
ตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

๖๖๖๐ กส
๑๕.๑๑.๕๖

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโต, ผศ.ดร.)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ว ๖๐๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถนนศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร อาจารย์มนตรี รอดแก้ว อาจารย์พิเศษประจำ ม.ว.ก.

ด้วยพระศศิกัณฑ์ โชติรัตนโน (เรื่องไรสง) เลขประจำตัว ๕๔๑๐๒๐๓๐๓๔ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี (PEOPLE’S PARTICIPATION IN COMMUNITY DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH DEVELOPMENT PLAN OF NONG KHAE SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG KHAE DISTRICT, SARABURI PROVINCE)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา และด้านรัฐศาสตร์การปกครอง เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจเครื่องมือวิจัยให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์
31/1/57

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโน, ผศ.ดร.)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถนนศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลาया-นครชัยศรี
ต.ศาลาया อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ว ๖๐๖

๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร นายสุนทร เข็มนาค นายกเทศมนตรีตำบลหนองแค

ด้วยพระศศิภัทร์ โชติตรตโน (เรื่องโธสง) เลขประจำตัว ๕๔๑๐๒๐๓๐๓๔ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี (PEOPLE’S PARTICIPATION IN COMMUNITY DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH DEVELOPMENT PLAN OF NONG KHAЕ SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG KHAЕ DISTRICT, SARABURI PROVINCE)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา และด้านรัฐศาสตรการปกครอง เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจเครื่องมือวิจัยให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ยื่นให้ความอนุเคราะห์

(นายสุนทร เข็มนาค)

นายกเทศมนตรีตำบลหนองแค

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโต, ผศ.ดร.)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลาया-นครชัยศรี ต.ศาลาया อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ว ๖๐๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๕๔๕๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๔๕๔-๖๐๖๐

๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร นายวิรัช คงทน ปลัดเทศบาลตำบลหนองแค

ด้วยพระศศิภัทร์ โชติโรตโน (เรื่องโธสง) เลขประจำตัว ๕๕๑๐๒๐๓๐๓๔ นักศึกษาหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตาม
แผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี (PEOPLE’S PARTICIPATION IN
COMMUNITY DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH DEVELOPMENT PLAN OF NONG
KHAE SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG KHAE DISTRICT, SARABURI PROVINCE)”
มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา
และด้านรัฐศาสตร์การปกครอง เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจเครื่องมือวิจัย
ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วย
ตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโฒ, ผศ.ดร.)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐

โทร. ๐-๒๕๕๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๕๕๔-๖๐๕๑

วิรัช คงทน

(นายวิรัช คงทน)

ปลัดเทศบาล

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ว ๖๐๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลาษา-นครชัยศรี
ต.ศาลาษา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี รองปลัดเทศบาลตำบลหนองแค

ด้วยพระศศิกัณฑ์ โชติรัตนโน (เรื่องไธสง) เลขประจำตัว ๕๔๑๐๒๐๓๐๓๔ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี (PEOPLE’S PARTICIPATION IN COMMUNITY DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH DEVELOPMENT PLAN OF NONG KHAE SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG KHAE DISTRICT, SARABURI PROVINCE)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา และด้านรัฐศาสตร์การปกครอง เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจเครื่องมือวิจัยให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ยินดีให้ความอนุเคราะห์
ตรวจเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้.

พ.น.ส.

(ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี)

รองปลัดเทศบาลตำบลหนองแค

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโน, ผศ.ดร.)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลาษา-นครชัยศรี ต.ศาลาษา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒ / ๐๖๓

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเก็บข้อมูล (Try out)
เจริญพร นายวิรัช คงทน ปลัดเทศบาลตำบลหนองแค
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย พระศีกัณฑ์ โชติรัตนโน (เรื่องไรสง) เลขประจำตัว ๕๔๑๐๒๐๓๐๓๔ นักศึกษาหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตาม
แผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี (PEOPLE’S PARTICIPATION IN
COMMUNITY DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH DEVELOPMENT PLAN OF NONG
KHAE SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG KHAE DISTRICT, SARABURI PROVINCE)” มี
ความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการทดลองเก็บข้อมูล (Try out) เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลดังกล่าว
สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโฒ, ผศ.ดร.)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๕๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ ๐๖๕

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล
เจริญพร นายวิรัช คงทน ปลัดเทศบาลตำบลหนองแค
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย พระศศิภัทร์ โชติตรตโน (เรื่องไต่สง) เลขประจำตัว ๕๔๑๐๒๐๓๐๓๔ นักศึกษาหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตาม
แผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี (PEOPLE’S PARTICIPATION IN
COMMUNITY DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH DEVELOPMENT PLAN OF NONG
KHAE SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG KHAE DISTRICT, SARABURI PROVINCE)”
มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บ
ข้อมูลดังกล่าว สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญศรี ภาณุวุฒิไธม, ผศ.ดร.)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๕๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ว ๐๖๕

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุเคราะห์ตอบแบบขอสัมภาษณ์
เจริญพร นายสุนทร เข้มนาถ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองแค
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบขอสัมภาษณ์

ด้วย พระศศิภัทร์ โชติตรโน (เรื่องไรสง) เลขประจำตัว ๕๔๑๐๒๐๓๐๓๔ นักศึกษาหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตาม
แผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี (PEOPLE’S PARTICIPATION IN
COMMUNITY DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH DEVELOPMENT PLAN OF NONG
KHAE SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG KHAE DISTRICT, SARABURI PROVINCE)”
มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการตอบแบบขอสัมภาษณ์เก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงาน
วิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบขอสัมภาษณ์
เก็บข้อมูลดังกล่าว สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺฒ, ผศ.ดร.)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๕๑

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ว ๐๖๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๕๕๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๕๔-๖๐๖๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุเคราะห์ตอบแบบขอสัมภาษณ์
เจริญพร นายสมศักดิ์ สัมณะปุณณะ รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองแค
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบขอสัมภาษณ์

ด้วย พระศศิภัทร์ โชติตรโน (เรื่องโธสง) เลขประจำตัว ๕๔๑๐๒๐๓๐๓๔ นักศึกษาหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตาม
แผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี (PEOPLE’S PARTICIPATION IN
COMMUNITY DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH DEVELOPMENT PLAN OF NONG
KHAE SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG KHAE DISTRICT, SARABURI PROVINCE)”
มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการตอบแบบขอสัมภาษณ์เก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงาน
วิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบขอสัมภาษณ์
เก็บข้อมูลดังกล่าว สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญศรี ภาณุทัตโต, ผศ.ดร.)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐

โทร. ๐-๒๕๕๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙ โทรสาร : ๐-๒๕๕๔-๖๐๕๑

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ว ๐๖๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุเคราะห์ตอบแบบขอสัมภาษณ์
เจริญพร นายวิรัช คงทน ปลัดเทศบาลตำบลหนองแค
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบขอสัมภาษณ์

ด้วย พระศศิภัทร โชติรัตนโน (เรื่องไรสง) เลขประจำตัว ๕๔๑๐๒๐๓๐๓๔ นักศึกษาหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตาม
แผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี (PEOPLE’S PARTICIPATION IN
COMMUNITY DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH DEVELOPMENT PLAN OF NONG
KHAE SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG KHAE DISTRICT, SARABURI PROVINCE)”
มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการตอบแบบขอสัมภาษณ์เก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงาน
วิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบขอสัมภาษณ์
เก็บข้อมูลดังกล่าว สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฒ, ผศ.ดร.)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ว ๐๖๕

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุเคราะห์ตอบแบบขอสัมภาษณ์
เจริญพร ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี รองปลัดเทศบาลตำบลหนองแค
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบขอสัมภาษณ์

ด้วย พระศศิภัทร์ โชติตรโน (เรื่องไรสง) เลขประจำตัว ๕๔๑๐๒๐๓๐๓๔ นักศึกษาหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตาม
แผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี (PEOPLE’S PARTICIPATION IN
COMMUNITY DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH DEVELOPMENT PLAN OF NONG
KHAE SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG KHAE DISTRICT, SARABURI PROVINCE)”
มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการตอบแบบขอสัมภาษณ์เก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงาน
วิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบขอสัมภาษณ์
เก็บข้อมูลดังกล่าว สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺฒ, ผศ.ดร.)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๕๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ต.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ ว ๐๖๕

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุเคราะห์ตอบแบบขอสัมภาษณ์
เจริญพร นายศักดิ์ดา สัจจาสิทธิ์ เลขาธิการนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองแค
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบขอสัมภาษณ์

ด้วย พระศศิภัทร์ โชติตรตโน (เรื่องโธสง) เลขประจำตัว ๕๔๑๐๒๐๓๐๓๔ นักศึกษาหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตาม
แผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี (PEOPLE'S PARTICIPATION IN
COMMUNITY DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH DEVELOPMENT PLAN OF NONG
KHAE SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG KHAE DISTRICT, SARABURI PROVINCE)”
มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการตอบแบบขอสัมภาษณ์เก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงาน
วิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบขอสัมภาษณ์
เก็บข้อมูลดังกล่าว สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺฒโฒ, ผศ.ดร.)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

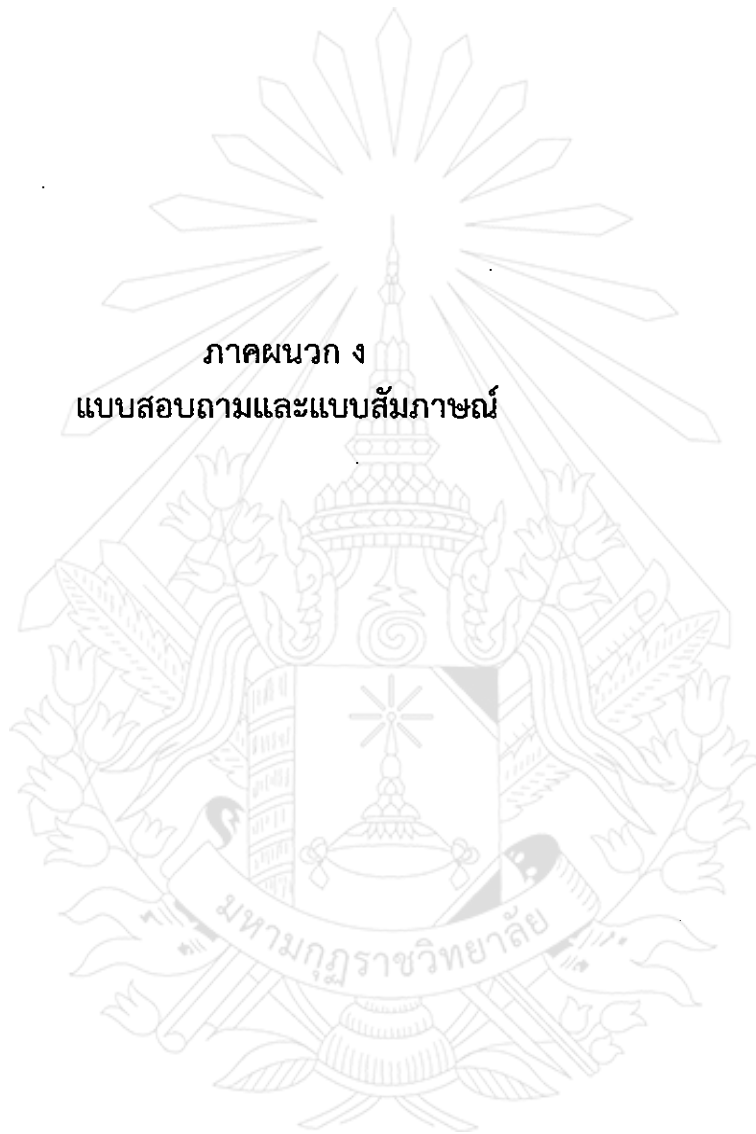
สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ต.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนา เทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัด
สระบุรี การศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาทางในการพัฒนา เสริมสร้าง
ปรับปรุง และแก้ไขการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลของเทศบาลตำบลหนองแค ต่อไป
2. ข้อมูลที่ได้จากท่านจะได้รับการรักษาไว้เป็นความลับ ฉะนั้นแบบสอบถามทุกชุดจะไม่ระบุชื่อ
ผู้ตอบแบบสอบถาม และจะไม่ส่งผลต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด การวิเคราะห์ข้อมูลและ
เสนอผลงานผู้ศึกษาจะทำในภาพรวม
3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 คุณลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่สอบถาม
ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลหนองแคที่มีต่อการจัดทำ
แผนพัฒนาเทศบาลตำบล
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
4. ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความคิดเห็นของท่านตาม ความเป็นจริง เพื่อให้
ข้อมูลที่ได้รับเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและผู้เกี่ยวข้อง
ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

พระศศิภัทร์ โชติรัตน (เรื่องไรสง)
นิสิตปริญญาโทหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

18-30 ปี

31-40 ปี

41-50 ปี

51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

อนุปริญญา

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

เกษตรกร

ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว

รับจ้างทั่วไป

รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ

อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง พิจารณาข้อความในช่องด้านซ้ายมือ เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
1.1 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาศึกษาของเทศบาลตำบลหนองแค					
1.2 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ของเทศบาลตำบลหนองแค					
1.3 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการบริการด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					
1.4 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ภายในเขตเทศบาลหนองแค					
1.5 ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมของเทศบาลตำบลหนองแค					
1.6 การเพิ่มศักยภาพและพัฒนาอาชีพของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					
1.7 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					
1.8 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					
1.9 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตามแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาล ตำบลหนองแค					
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกและตระหนัก ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน เขตเทศบาลตำบลหนองแค					
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					
3. ส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3.1 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟู วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวันสำคัญใน เขตเทศบาลตำบลหนองแค					
3.2 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					
3.3 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมศาสนา พัฒนา คุณธรรมและจริยธรรมในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					
4. การพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐสู่การ บริหารจัดการที่ดี					
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพและ ประสิทธิภาพบุคลากรของท้องถิ่นในเขตเทศบาล ตำบลหนองแค					
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบบริหารงาน คลังในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการ ให้บริการประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					
4.4 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในเขตเทศบาล ตำบลหนองแค					

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตาม แผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.5 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการ ดำเนินงานของเทศบาลหนองแค					
4.6 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ใน การปฏิบัติงานในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					
4.7 ท่านมีส่วนร่วมในการก่อสร้าง/ปรับปรุงสถานที่ ปฏิบัติราชการในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					
5. ส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว					
5.1 ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					
5.2 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการ ท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					
6. การส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและ กระบวนการประชาสังคม					
6.1 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม ทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบล หนองแค					
6.2 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการให้บริการ และเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารการเมือง การปกครอง ระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลตำบลหนองแค					
6.3 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนา กระบวนการประชาสังคม ภาคประชาชนในเขต เทศบาลตำบลหนองแค					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปัญหา.....

.....

แนวทางแก้ไข.....

.....

.....

2. พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัญหา.....

แนวทางแก้ไข.....

3. ส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปัญหา.....

แนวทางแก้ไข.....

4. การพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐสู่การ บริหารจัดการที่ดี

ปัญหา.....

แนวทางแก้ไข.....

5. ส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว

ปัญหา.....

แนวทางแก้ไข.....

6. การส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม

ปัญหา.....

แนวทางแก้ไข.....

ขออนุโมทนาขอบคุณทุกท่านที่ได้สละเวลาในการกรอกแบบสอบถามในครั้งนี้

แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบล
หนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีตามทัศนะของประชาชน

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... ตำแหน่ง.....
เทศบาล..... ตำบล..... อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
สัมภาษณ์วันที่..... เดือน..... พ.ศ. 2556

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาของเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....
.....
.....

1.2 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ของเทศบาลตำบล
หนองแคอย่างไร

.....
.....
.....

1.3 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการบริการด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาลตำบลหนองแค
อย่างไร

.....
.....
.....

1.4 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ภายใน
เขตเทศบาลหนองแคอย่างไร

.....
.....
.....

1.5 ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมของเทศบาลตำบลหนองแค
อย่างไร

.....
.....
.....

1.6 การเพิ่มศักยภาพและพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างไร

.....
.....
.....

1.7 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจ
หนองคายอย่างไร

.....

.....

.....

1.8 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่

.....

.....

.....

1.9 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรในเขต
เทศบาลหนองคายอย่างไร

.....

.....

.....

2. พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขต
เทศบาลตำบลหนองคายอย่างไร

.....

.....

.....

2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบลหนองคายอย่างไร

.....

.....

.....

2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบล
หนองคายอย่างไร

.....

.....

.....

3. ส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.1 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวันสำคัญในเขตเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

3.2 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

3.3 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในเขตเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

4. การพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐสู่การ บริหารจัดการที่ดี

4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพบุคลากรของท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบบริหารงานคลังในเขตเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

4.4 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในเขตเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

4.5 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

4.6 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานในเขตเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

4.7 ท่านมีส่วนร่วมในการก่อสร้าง/ปรับปรุงสถานที่ปฏิบัติราชการในเขตเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

5. ส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว

5.1 ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

5.2 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

6. การส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม

6.1 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม ทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

6.2 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการให้บริการและเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

6.3 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการประชาสังคม ภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแคอย่างไร

.....

.....

.....

สรุปข้อเสนอแนะที่ไม่มีในข้อมูลสัมภาษณ์

- (1).....
- (2).....
- (3).....
- (4).....
- (5).....

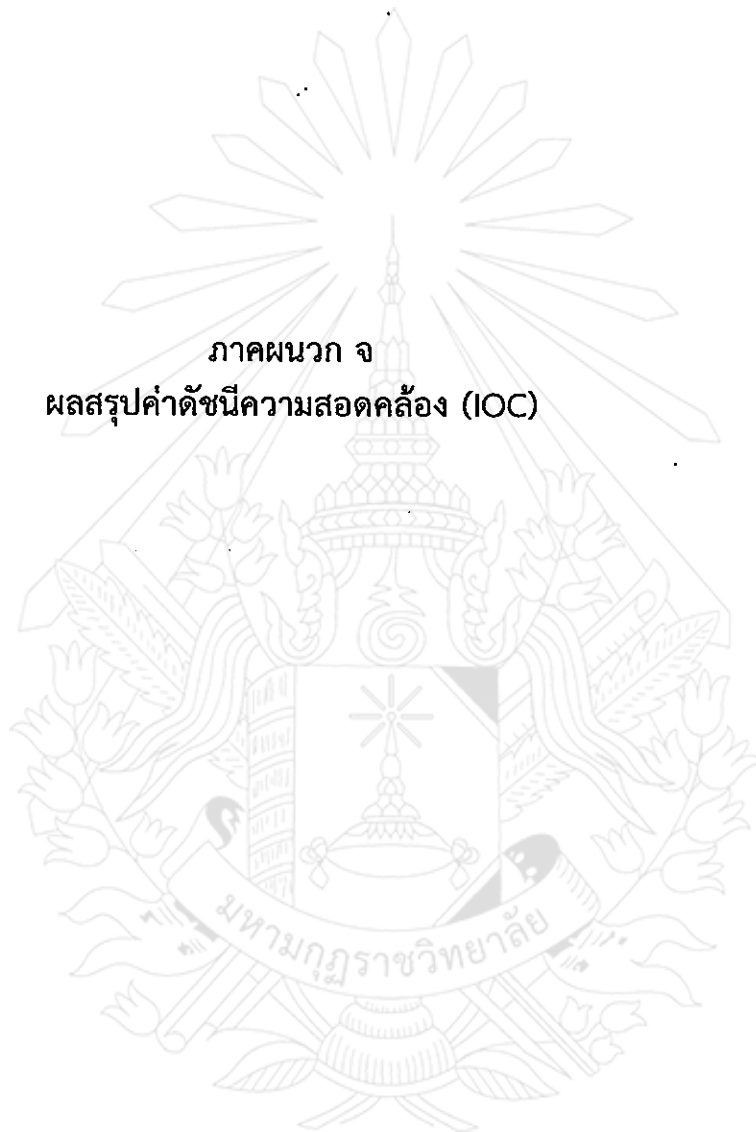
ขออนุโมทนาขอบคุณทุกท่านในการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

พระศศิกัณฑ์ โชติรัตนโน (เรืองไธสง)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์การปกครอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก จ
ผลสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรีตามทัศนของประชาชน ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2557

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี

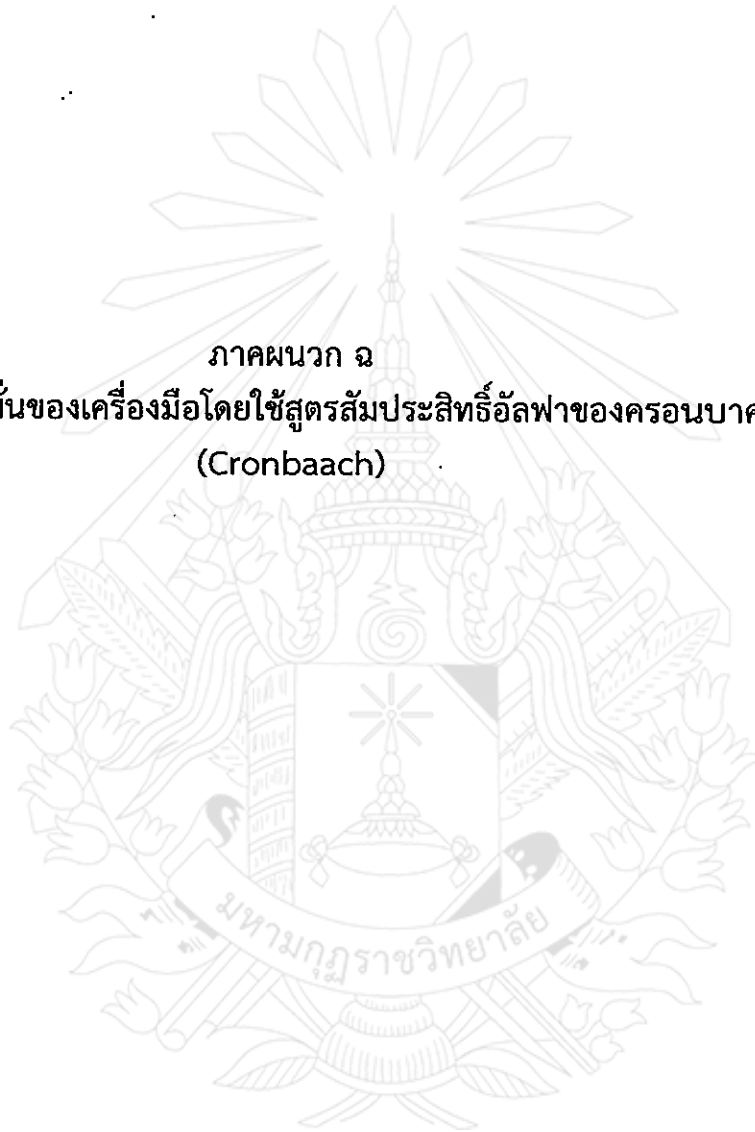
คำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง							
1.1 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาของเทศบาลตำบลหนองแค	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
1.2 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ของเทศบาลตำบลหนองแค	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
1.3 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการบริการด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาลตำบลหนองแค	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
1.4 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ภายในเขตเทศบาลหนองแค	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
1.5 ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมของเทศบาลตำบลหนองแค	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
1.6 การเพิ่มศักยภาพและพัฒนาอาชีพของชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
1.7 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

คำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1.8 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
1.9 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2. พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม							
2.1 อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.2 สร้างจิตสำนึกและตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.3 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. ส่งเสริมอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น							
3.1 ส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวันสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.2 ส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.3 ส่งเสริมศาสนา พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4. การพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐผู้การ บริหารจัดการที่ดี							
4.1 พัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพบุคลากรของท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4.2 พัฒนาระบบบริหารงานคลัง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4.3 พัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4.4 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

คำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
4.6 พัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4.7 ก่อสร้าง/ปรับปรุงสถานที่ปฏิบัติราชการ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5. ส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว							
5.1 ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6. การส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม							
6.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม ทางการเมือง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6.2 พัฒนาระบบการให้บริการและเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6.3 ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการประชาสังคม ภาคประชาชน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ค่าคะแนนรวม = 27
 จำนวนข้อคำถาม = 27
 ค่า IOC = 27/27
 = 1.00

ภาคผนวก ฉ
ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค
(Cronbach)

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
a1	94.56	422.288	.736	.972
a2	95.00	424.406	.787	.971
a3	94.67	423.637	.829	.971
a4	94.91	423.878	.778	.971
a5	94.90	418.941	.768	.971
a6	94.84	427.201	.790	.971
a7	94.55	430.408	.764	.971
a8	94.30	430.981	.725	.972
a9	94.46	439.128	.547	.973
b1	94.54	425.634	.810	.971
b2	94.35	437.302	.627	.972
b3	94.67	423.637	.829	.971
c1	94.55	436.021	.693	.972
c2	94.30	430.981	.725	.972
c3	94.85	427.395	.784	.971
e1	94.91	423.878	.778	.971
e2	95.00	424.406	.787	.971
e3	94.35	437.302	.627	.972
e4	94.57	430.804	.752	.971
e5	94.54	435.959	.693	.972
e6	94.74	426.789	.787	.971
e7	94.62	433.636	.689	.972
f1	94.54	425.634	.810	.971
f2	94.35	437.302	.627	.972
g1	94.67	423.637	.829	.971
g2	94.54	435.959	.693	.972
g3	94.74	426.789	.787	.971

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 27

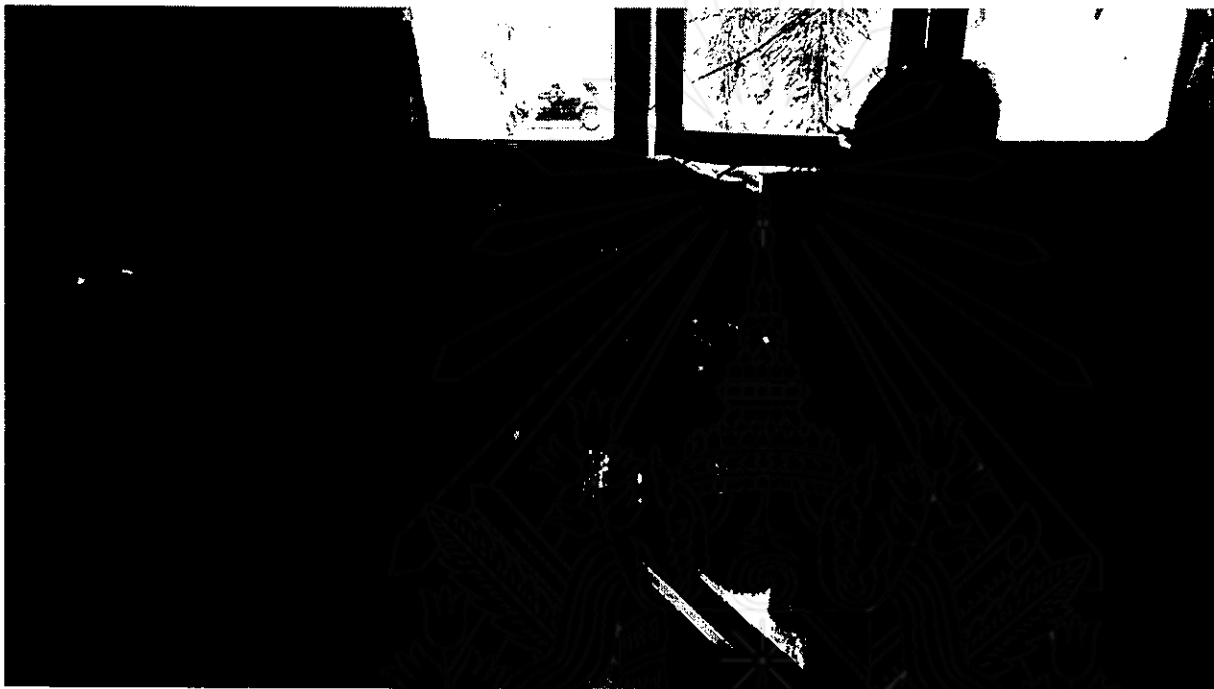
Alpha = .972

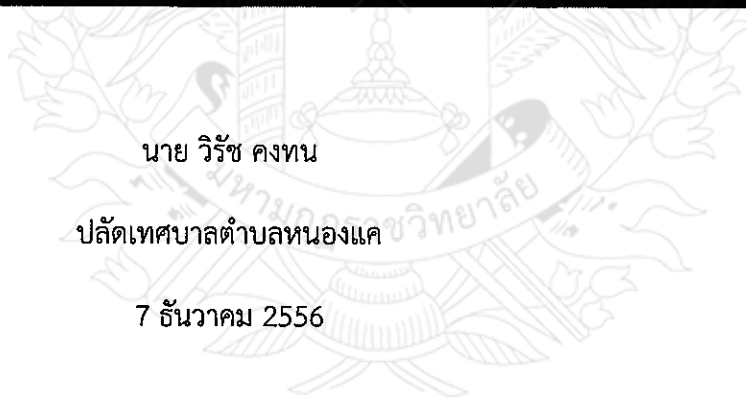
ภาคผนวก ช
ภาพผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อการทำวิจัย

นาย สุนทร เข็มनाค
นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองแค
27 มกราคม 2557

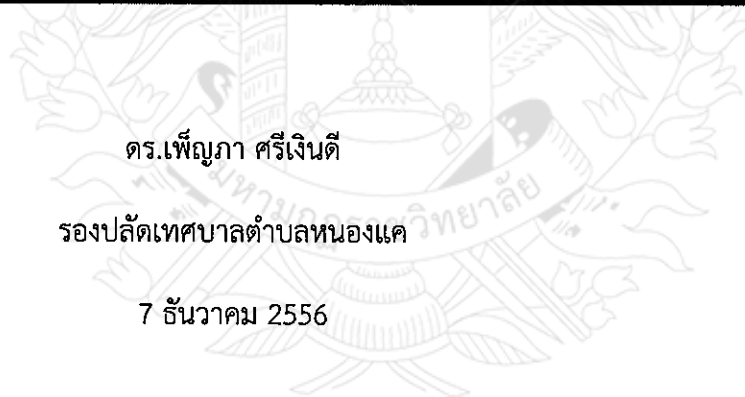
นาย สมศักดิ์ สัมตะปูลณะ
รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองแค
28 มกราคม 2557

นาย วิรัช คงทน

ปลัดเทศบาลตำบลหนองแค

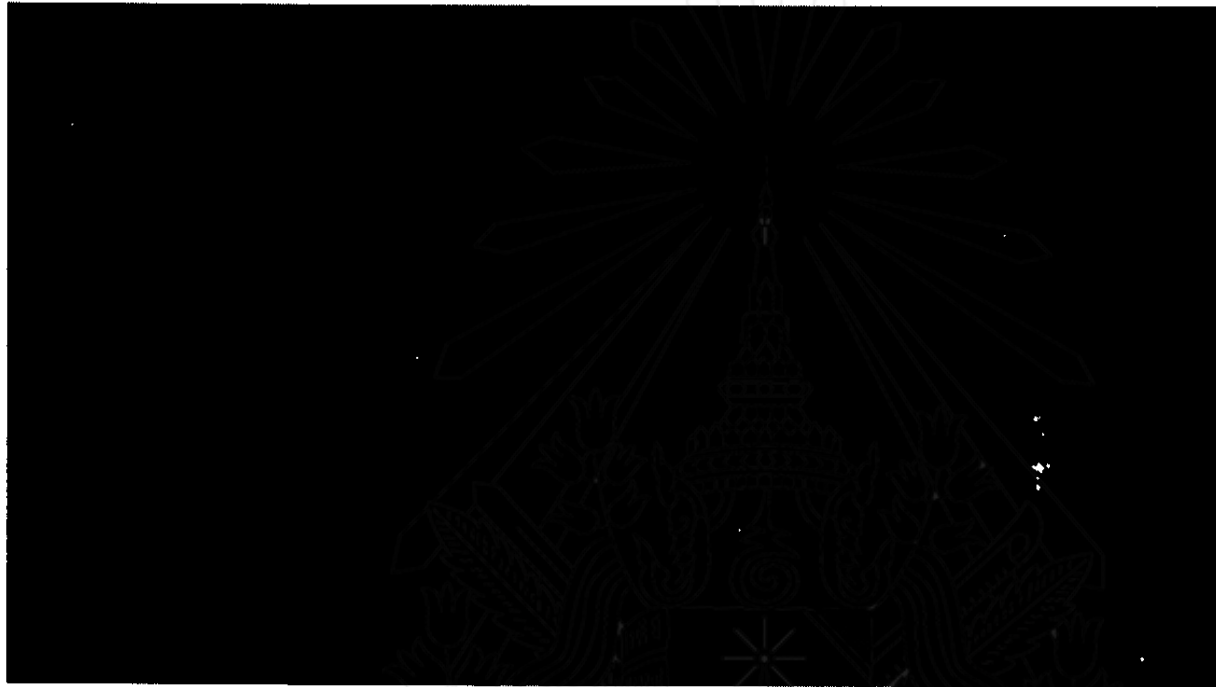
7 ธันวาคม 2556

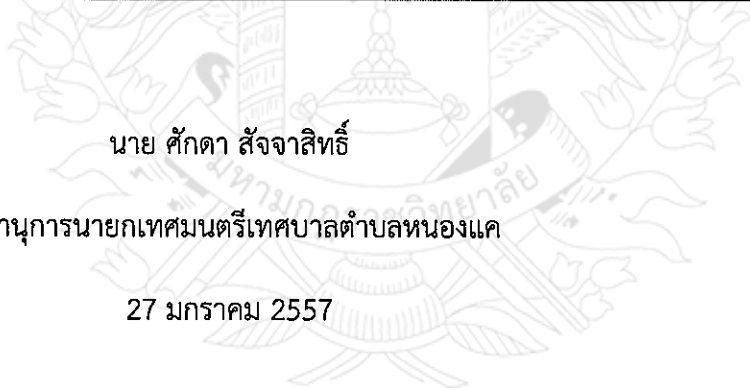
ดร.เพ็ญภา ศรีเงินดี

รองปลัดเทศบาลตำบลหนองแค

7 ธันวาคม 2556

นาย ศักดา สัจจาสิทธิ์
เลขานุการนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองแค
27 มกราคม 2557

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล : พระศศิภัทร์ โชติรัตนโน (เรืองโรตอง)
 วัน เดือน ปีเกิด : 17 เมษายน 2530
 ภูมิลำเนา : จังหวัดนครราชสีมา
 ที่อยู่ปัจจุบัน : 58/4 หมู่ที่ 7 ตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การศึกษา

พ.ศ. 2546 : มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย
 อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 พ.ศ. 2550 : มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย
 พ.ศ. 2555 : ศน.บ. (สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง)
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

